

สารบัญ

บทนำ

“ปฏิรูปสื่อ” ถึงเวลาของ News ombudsmen หรือยัง.....10

บทสัมภาษณ์

มานิจ สุขสมจิตร์ : สื่อต้องยึดมั่นในกรอบจริยธรรม แห่งวิชาชีพ.....12
ภัทระ คำพิทักษ์ : ชูหลักการพลิกโฉมประวัติศาสตร์ “ปฏิรูปสื่อ”.....17
จุมพล รอดคำดี : ถามหาเสรีภาพบนความรับผิดชอบ.....21
พิรงรอง รามสูต : ปฏิรูปสื่อไม่สำเร็จ ๓-๕ ปี ถ้าไม่คิดปฏิรูปคนทำและคนรับสื่อ.....24

ปาฐกถาพิเศษ

โดย ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล.....27

บทความ

สุนทร จันทรังสี คณะร่างรัฐธรรมนูญฉบับล้มเหลวแห่งชาติ
สื่อมวลชนต้องไม่ใช่นักการเมืองจริงหรือ?.....32
ปฏิรูปสื่อไทย ๒๕๕๘ “รวมข้อเสนอปฏิรูปสื่อไทยในยุคดิจิทัล” กองบรรณาธิการรวบรวม.....39
ความคิดเห็นภาคประชาชนต่อการปฏิรูปสื่อ.....66
การ “ปฏิรูปสื่อ” ในมุมมองของคนทำงานสื่อ เขาคิดเห็นกันอย่างไร.....70
พัฒนา กามสม : การปฏิรูปไม่ใช่ยาสารพัดนึก.....74
ความคิดเห็นการปฏิรูปสื่อ สำนักข่าวเจ้าพระยา.....76
ภูมิภาคตีพิมพ์ประมาท จำเป็นต้องรู้เพื่อสู้ความ.....78
บทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โพกัส ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.....87
“ปฏิวัติคนข่าว ทุน-อุดมการณ์ การปรับตัวของนักนิเทศศาสตร์ยุคดิจิทัล”.....99
กำเนิดสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ.....107
การเลือกตั้งกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ.....109
บันทึกเจตนารมณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เรื่อง การจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ.....111
ธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรก
พ.ศ. ๒๕๕๖ ครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๕๕๘.....113

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์(ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๗	121
ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการเป็นสมาชิก พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๕๖	124
ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วย	
การใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖	129
ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการดำเนินการ	
เพื่อให้มีผู้มาดำรงตำแหน่งแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๕๗	132
แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	
เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. ๒๕๕๓	134
ประกาศสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การพาดหัวข่าวและตัวโปรยที่ใช้ภาษารุนแรง หยาดคาย	137
แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์	138
แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าวกีฬา	139
แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าวเกี่ยวกับชาติพันธุ์และศาสนา	140
แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การรับเชิญไปทำข่าวในประเทศและต่างประเทศ	142
แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยเรื่องการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์	143
แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ	
เรื่อง การเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ	144
ประกาศขอความร่วมมือ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอภาพข่าวที่ไม่เหมาะสม	145
ประกาศสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ที่ ๒/๒๕๕๖เรื่อง	
แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือ เอดส์ ในหนังสือพิมพ์	146
แถลงการณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การตีพิมพ์ภาพและข่าวอันเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก	148
แถลงการณ์ร่วมสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	
เรื่องขอกู้หาสื่อมวลชนรับเงินบริษัทเอกชนเพื่อปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพ	149
ประกาศขอความร่วมมือ เรื่อง การเสนอภาพข่าว บทความ ในสถานการณ์ไม่ปกติ	150
แถลงการณ์ร่วม ๔ องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนต่อคำสั่งที่ ๓/๒๕๕๘ ของหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ	151
สรุปเรื่องร้องเรียนสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติปี ๒๕๕๗	152
รายนามคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมัยที่ ๘	157
องค์กรสมาชิก สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง	171
องค์กรสมาชิก สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติหนังสือพิมพ์ภูมิภาค	174
องค์กรสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติหนังสือพิมพ์ภาษาจีน	181
ภาพกิจกรรม	188

“ปฏิรูปสื่อ” ถึงเวลาของ News ombudsmen หรือยัง

วิกฤติการเมืองไทยช่วงหลายปีที่ผ่านมา นอกจากจะกัดเซาะศรัทธาและความเข้มแข็งของสถาบันทางการเมือง การปกครองแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสื่อมวลชน โดยเฉพาะ “นักข่าว” ผู้เป็นด่านแรกในการเก็บรับ รวบรวมข้อมูลข่าวสารอันหลากหลาย ทั้งจากแหล่งข่าวบุคคล และแหล่งข่าวเอกสาร

“นักข่าว-สื่อมวลชน” ถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงบทบาทการนำเสนอข่าวสารสาระอยู่เนืองๆ หลายครั้งที่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน รวมถึงการประพฤติปฏิบัติของนักข่าว นักสื่อสารมวลชน ถูกชี้ตราหน้าว่าเป็นส่วนหนึ่งในการก่อปัญหาบ้านเมือง

ยิ่งในยุคธุรกิจ สื่อมวลชนแข่งขันกันรุนแรง ยิ่งทำให้สื่อจำนวนหนึ่งเน้นยอดขาย เน้นเรตติ้ง เน้นยอดวิว ยอดไลค์ จนละเลยต่อกรอบจริยธรรมที่ตนเองร่างขึ้น หันมาขายเรื่องดราม่า เน้นเรื่องทางเพศ เรื่องมอมเมา ไสยศาสตร์ นำเสนอภาพลามก หรือภาพศพ อุจาดตา บางสื่อถึงขั้นนำคลิปวินาทีสุดท้ายของคนใกล้ตายมานำเสนอเข้าไปซ้ำมาอย่างกับมหรสพ

เหล่านี้ล้วนส่งผลให้ประชาชนไม่พึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของสื่อ แต่ความไม่พึงพอใจมักจบลงแค่การบ่นหรือระบายลงสื่อสังคมออนไลน์เท่านั้น ส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะผู้บริโภคสื่อไม่รู้ว่าจะไปร้องเรียนร้องทุกข์ได้กับผู้ใด

แม้ว่าความจริงแล้วองค์กรวิชาชีพด้านสื่ออย่างสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ แต่ดูเหมือนการทำงานของสภาวิชาชีพจะยังมีปัญหาด้านประสิทธิภาพในการดูแลควบคุมกันเอง อันเนื่องมาจากสมาชิกของสภา

วิชาชีพเป็นไปโดยสมัครใจ และสภาวิชาชีพก็ไม่มีอำนาจในการลงโทษขององค์กรสื่อที่กระทำผิด

จึงไม่น่าแปลกใจอะไรที่การวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ไม่ส่งผลอะไรต่อการเปลี่ยนแปลงการทำงานขององค์กรสื่อ

เนื่องเพราะองค์กรสื่อที่ถูกร้องเรียน หรือร้องทุกข์มักมีเหตุผลสนับสนุนการกระทำของตนเอง หรือหากสภาวิชาชีพสื่อกดดัน ประณามมากจนเกินไป องค์กรสื่อที่ถูกร้องเรียนอาจลาออกจากสมาชิกภาพของสภาวิชาชีพสื่อเมื่อไหร่ก็ได้

สุดท้ายองค์กรวิชาชีพสื่อจึงถูกเย้ยหยันว่าเป็นเพียงแค่ “เสือกระดาษ”

อย่างไรก็ตาม ในกระแสแห่งการปฏิรูป การปฏิรูปสื่อก็ถูกจัดเป็นวาระแห่งชาติหัวข้อหนึ่ง ซึ่งในหนังสือประจำปีของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเล่มนี้ คณะผู้จัดทำได้พยายามรวบรวมมุมมอง แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปสื่ออันหลากหลายมาไว้ในที่เดียวกัน

ท่ามกลางผงฝุ่นแห่งการปฏิรูปที่ฟุ้งกระจาย ผมมองว่า ข้อเสนอให้องค์กรสื่อแต่ละแห่งมี News ombudsmen ขึ้นภายในองค์กร เพื่อทำหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ ตรวจสอบการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร และรวมถึงจริยธรรมของบุคลากรภายในองค์กรสื่อ เป็นข้อเสนอที่น่าสนใจยิ่ง

พูดง่าย ๆ คือ ให้สื่อทุกองค์กรมีคณะกรรมการจริยธรรมภายในขึ้นมาดูแลควบคุมกันเอง ถ้ามีปัญหา ก็แก้ไข ตักเตือนกันเองภายในองค์กร ไม่ต้องรอให้ถึงมือของคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ของสภาวิชาชีพ องค์กรสื่อจะได้ไม่เสียหาย หรือไม่สูญเสียเครดิตความน่าเชื่อถือ อันจะเป็นผลต่อรายได้ที่จะตามมานั่นเอง

เอาละครับ ขอย้อนกลับมาทำความเข้าใจกับคำว่า News ombudsmen กันหน่อย คำนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดเรื่อง ombudsmen ในประเทศสวีเดน เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๐๙ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่รับ

ฟังเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล ต่อมาแนวคิดนี้ได้แพร่ขยายไปในองค์กรอื่นๆ เช่น รัฐสภา ก็เกิดผู้ตรวจการรัฐสภาขึ้น

อย่างไรก็ตาม News ombudsmen ในที่นี้ น่าจะใช้คำแปลไทยว่า “คณะกรรมการจริยธรรมภายในองค์กรสื่อ” มากกว่าการใช้คำว่า “ผู้ตรวจการสื่อ” หรือ “ผู้ตรวจสอบภายในองค์กรสื่อ” ทั้งนี้เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ที่ชัดเจนของคณะกรรมการชุดดังกล่าว

หลายๆ ประเทศเขาก็มีองค์กรในรูปแบบของ News ombudsmen มาดูแลควบคุมกันเองในองค์กรสื่อ แต่โครงสร้างการจัดการ การบริหาร ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมการทำงานของแต่ละแห่ง

สำหรับเมืองไทย มีการเสนอโครงสร้างการทำงานของคณะกรรมการจริยธรรมภายในองค์กรสื่อ (News ombudsmen) ว่าควรมีประมาณ ๕-๗ คน ในแต่ละองค์กร โดยประกอบด้วยบุคลากรจาก ๓ ส่วน

๑. ผู้สื่อข่าวอาวุโส หรือบรรณาธิการอาวุโสขององค์กรสื่อ

๒. ผู้ทรงคุณวุฒิในสายวิชาชีพ

๓. ผู้ทรงคุณวุฒิในสายวิชาการ

คณะกรรมการจริยธรรมภายในองค์กรสื่อต้องทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคสื่อ รวมทั้งผู้ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากสื่อ เมื่อได้รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคสื่อในช่องทางต่างๆ แล้ว คณะกรรมการจริยธรรมภายในองค์กรสื่อต้องดำเนินการสอบสวนเรื่องราวอย่างเป็นธรรมกับทุกฝ่าย หากเป็นความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากสื่อก็ให้เสนอผู้บริหารองค์กรสื่อดำเนินการแก้ไขขอโทษ หรือชดเชยค่าเสียหายจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อ

๒. ตรวจสอบการนำเสนอข้อมูล ข่าวสารผ่านสื่อว่ามีความถูกต้อง สมดุลและเป็นธรรมหรือไม่ เพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาคุณภาพการรายงานข่าวขององค์กรสื่อ หากพบข้อบกพร่อง หรือปัญหาของการรายงานข่าวให้คณะกรรมการจริยธรรมภายในองค์กรสื่อนำเสนอรายงานต่อผู้เกี่ยวข้องในกองบรรณาธิการทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไข พัฒนาคุณภาพข่าวต่อไป

๓. ตรวจสอบจริยธรรมของบุคลากรในองค์กรสื่อ หากคณะกรรมการจริยธรรมภายในองค์กรสือสอบสวนพบบุคลากรในองค์กรสื่อทำผิดด้านจริยธรรม ให้ทำรายงานเสนอผู้บริหารองค์กรสื่อเพื่อลงโทษต่อไป

๔. สื่อสารกับผู้บริโภคสื่อ เพื่อสร้างความเข้าใจในการนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสนใจสาธารณะ โดยใช้พื้นที่สื่อของตนเองพูดคุยกับผู้บริโภคสื่อได้โดยตรงในนามของ คณะกรรมการจริยธรรมภายในองค์กรสื่อนั้นๆ ซึ่งอาจเปิดพื้นที่บทความ หรือคอลัมน์เฉพาะในสื่อหนังสือพิมพ์ทุกสัปดาห์ หรือมีช่วงเวลาออกอากาศในรายการวิทยุ โทรทัศน์ หรือใช้สื่อใหม่ (New media) ประเภทต่างๆ สื่อสารกับผู้บริโภคสื่ออย่างต่อเนื่อง

ครับ...นี่คงเป็นเพียงหนึ่งตัวอย่างหนึ่งของการพยายามปรับเปลี่ยน หรือสร้างกลไกควบคุม ตรวจสอบกันเองของสื่อให้มีประสิทธิภาพขึ้น ด้วยเพราะองค์กรวิชาชีพสื่อต่างตระหนักดีว่า หากยังเพิกเฉย หลงระเริงกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเช่นที่ผ่านมา อาจถูกผู้มีอำนาจทางการเมืองฉกฉวยใช้เป็นเงื่อนไขในการควบคุมอิสระเสรีภาพสื่อเหมือนเช่นในอดีตอีกก็ได้

ดร.มานะ ตีรยาภิวัฒน์

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

มานิจ สุขสมจิตร : สื่อต้อง ยึดมั่นในกรอบจริยธรรม แห่งวิชาชีพ

ในวาระ ครบรอบ ๑๘ ปี สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มานิจ สุขสมจิตร สื่อมวลชนอาวุโส อดีตบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ และได้รับเลือกให้เป็นหนึ่งในคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ดำรงตำแหน่งฐานะรองประธานกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ คนที่ ๒ ให้สัมภาษณ์พิเศษถึงแนวทางและหลักการสำคัญในการปฏิรูปสื่อมวลชน ที่ปรากฏเป็นหนึ่งในหัวข้อสำคัญของการปฏิรูปที่ถูกกำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๘

อดีตสื่อมวลชนอาวุโสรายนี้ เสนอมุมมองเกี่ยวกับการปฏิรูปสื่อในหลายประเด็นสำคัญ อาทิ การกำกับดูแลกันเองของวิชาชีพสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ประเด็นสวัสดิการ สภาพการปฏิบัติงานของนักข่าว เบียดเบียน การอบรม รวมทั้งประเด็นว่าด้วยหลักประกันความเป็นอิสระของสื่อมวลชน เพื่อป้องกันการถูกแทรกแซงจากรัฐและกลุ่มทุนสำคัญที่สุด คือ การเน้นย้ำถึงหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ที่ สื่ออาวุโสรายนี้สะท้อนภาพของผลประโยชน์ที่แทรกซึมสู่วงการสื่อนับแต่อดีตถึงปัจจุบัน ที่ทำลายให้สื่อต้องตระหนก และยืนหยัดในจรรยาบรรณ ขณะเดียวกัน สื่อก็ต้องกล้าที่จะตรวจสอบกันเองเพื่อไม่ให้กรอบจริยธรรมของวิชาชีพสื่อมวลชนต้องถูกนำไปใช้ประโยชน์ และนำไปสู่การบิดเบือนข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภค

การปฏิรูปสื่อที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ในทัศนะของมานิจจึงนับเป็นหนึ่งในความท้าทายองค์กรวิชาชีพสื่อ ขณะเดียวกันก็มอบมิติใหม่ในเรื่องหลักประกันความเป็นอิสระที่น่าสนใจ

๑. เนื้อหาสาระ ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม เกี่ยวกับการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ

ถาม : มีข้อเสนอแนะเช่นไรต่อการปฏิรูปสื่อมวลชนในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๘ ?

มานิจ : ในการปฏิรูปครั้งนี้มีเรื่องที่จะต้องปฏิรูปหลายเรื่องด้วยกัน เช่น เรื่องปฏิรูปทั้งความเหลื่อมล้ำ ปฏิรูประบบการเมือง ปฏิรูปการปราบปรามคอร์รัปชั่น รวมทั้ง ต้องมีการปฏิรูปสื่อด้วย เพราะถือว่าการปฏิรูปสื่อเป็นหนึ่งในสิบเรื่องของการปฏิรูปประเทศ

ที่ผ่านมาสื่อตกเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมากทีเดียว การที่บางพวกบางคนไม่ยึดมั่นในจริยธรรมวิชาชีพก็ทำให้เกิดความเสียหายขึ้นมา บ้างไปยื่นอยู่ข้างใดข้างหนึ่งก็ทำให้เกิดความแตกแยกขึ้น เพราะฉะนั้น ในสภาปฏิรูปนี้จึงมีการปฏิรูปสื่อมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นมาซึ่งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญด้านสื่อฯ ก็ได้อภิปรายต่อสภาปฏิรูปไปแล้วว่าในการปฏิรูปสื่อต้องปฏิรูปการกำกับตนเอง ปฏิรูปในเรื่องของกฎหมาย ปฏิรูปตนเอง และปฏิรูปจริยธรรม

ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จึงได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๖ ว่า ให้มีการปฏิรูปสื่อมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพสูงสุดและเป็นที่เชื่อถือ ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

ถาม : แนวทางสำคัญของการปฏิรูปสื่อมีอะไรบ้าง ?

มานิจ : กำหนดแนวทางไว้ ๓ แนวทางด้วยกัน คือ

แนวทางที่ ๑ ให้มีกลไกส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพสื่อมวลชน ให้มีเสรีภาพ ควบคู่ไปกับความรับผิดชอบ

แนวทางที่ ๒ เร่งรัด พัฒนากลไกที่เป็นหลักประกันอิสระ ที่ปลอดจากการแทรกแซงของอำนาจรัฐและอำนาจทุน เพื่อให้แสวงหาข้อมูลข่าวสาร เป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและรอบด้าน รวมทั้งส่งเสริมสวัสดิการสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อสารมวลชน

นี่ก็น่าภูมิใจว่า ข้อบังคับ จริยธรรม ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ก็มารวมอยู่ในรัฐธรรมนูญด้วย คือ ข่าวสารต้องเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วนรอบด้าน

แนวทางที่ ๓ ในการที่จะให้สื่อมวลชนมีคุณภาพ มีมาตรฐาน ก็คือมีกลไกจัดแบ่งปันทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อให้โอกาสแก่ประชาชนได้เข้าถึง และใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งส่งเสริมให้มีสื่อทางเลือก สื่อชุมชน และสื่อสันติภาพ รวมทั้งสร้างสรรค์การผลิตเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะส่วนใหญ่ เน้นไปที่สื่อประเภทโทรทัศน์ ให้มีองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่อย่างเสรีและเป็นธรรม ซึ่งรัฐธรรมนูญจะต้องกำหนดให้มีการดำเนินการให้สอดคล้องกับการแข่งขัน ที่เสรีและเป็นธรรม ซึ่งขณะนี้ การเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เป็นอยู่ตอนนี้ ก็คือใครให้เงินมาก ก็จะได้คลื่นไป

แต่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดว่าการเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย ต้องให้ความสำคัญกับการบริการที่ทั่วถึง ได้มาตรฐาน และตรวจสอบได้ ให้ประชาชนทั่วไปเสียค่าใช้จ่ายให้น้อยที่สุด มากกว่าการมุ่งหาเงินเข้ารัฐหรือองค์กรดังกล่าว การทำงานสื่อประเภทคลื่นความถี่ ให้มุ่งเน้นการบริการที่ทั่วถึงมากกว่ามุ่งหารายได้เข้ารัฐ

นั่นก็หมายความว่า จะดูเพียงแค่ว่ามีผู้มาประมูลและให้เงินเยอะๆ แล้วก็ให้คลื่นเขาไปไม่ได้ แต่

จะต้องดูเนื้อหาด้วยว่าเขาจะทำอะไรให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้มากที่สุด

องค์กรที่ทำหน้าที่จัดสรรต้องทำอย่างมีเอกภาพ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ตามมาตรา ๕๐ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ คือให้องค์กรนี้ทำหน้าที่กำกับทั้งหมด โดยคำนึงว่าให้ภาคประชาชนเข้าถึง เพื่อประโยชน์สาธารณะ ส่วนนี้ต้องชัดเจนขึ้น และประชาชนต้องเข้ามามีส่วนให้มาก จะทำเนื้อหาสะปะสะปะ สนใจแต่เรื่องบันเทิงเรีงมรมยไม่ได้ จะต้องมีแต่รายการที่สร้างสรรค์และประเทืองปัญญา

๒. ความเป็นอิสระในการกำข่าวของวิชาชีพ การถูกซื้อ การถูกครอบงำ การถูกแทรกแซงเสรีภาพ อำนาจ กุณการเมือง การรายงานข่าวที่มีโฆษณาแฝง

ถาม : รัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปนี้ วางหลักเกณฑ์หรือหลักประกันความอิสระของสื่อไว้อย่างไร ?

มานิจ : สำหรับเรื่องกลไกที่เป็นหลักประกันความอิสระ ก็จะต้องไปออกกฎหมายลูกอีกหลายฉบับด้วยกัน อย่างเช่น ต้องไปออกกฎหมายว่าด้วยการโฆษณาภาครัฐ ซึ่งเดิมนั้น รัฐบาลก็ใช้เงินภาษีอากรมาโฆษณา ที่บางหน้าแม้จะเขียนว่าเป็นการโฆษณากิจการของรัฐ แต่กลายเป็นการโฆษณาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ของนักการเมืองบางคน และใช้เงินเพื่อที่จะทำให้สื่ออยู่ภายใต้คำสั่งคำสั่งบงการของฝ่ายการเมือง เพราะฉะนั้น ก็จะมีกฎหมายว่าด้วย การโฆษณากฎหมายภาครัฐออกมา และต้องมีการกำหนดชัดเจนว่าห้ามเอาภาพ หรือนโยบายพรรคการเมือง โดยใช้เงินโฆษณาของรัฐ

นอกจากนี้ ก็ต้องแก้ไข ปรับปรุง พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อให้สื่อสามารถเข้าถึงข้อมูล

เพราะเดิมนั้นขอข้อมูลยากมาก และสุดท้าย

ก็ถูกปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูล ก็จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งแก้ไขสังกัดของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อมูลข่าวสารด้วย

เนื่องจาก เดิมทีสังกัดสำนักนายกฯ ซึ่งเป็นเพียงกองหนึ่งในสำนักปลัดฯ เท่านั้นเอง ตอนนี คณะกรรมการปฏิรูปฯ กำลังออกแบบว่า จะให้คณะกรรมการวินิจฉัยข้อมูลข่าวสารไปอยู่ที่ไหน เพื่อไม่ให้ อยู่ในการควบคุมของรัฐบาลต่อไปนี่คือ เรื่องหลัก ประกันความอิสระไม่ให้ ถูกแทรกแซงจากอำนาจรัฐและอำนาจทุน

ถาม : ยังมีประเด็นใดอีกบ้าง ที่สื่อควรต้องมีหลักประกันเพื่อไม่ให้ถูกแทรกแซง ?

มานิจ : รัฐธรรมนูญกำหนดถึงการเป็นเจ้าของสื่อ ถ้ามีนิยามมาเพื่อครอบงำสื่อสิ่งพิมพ์ ก็จะมีกฎหมายกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. จัดแจ้งการพิมพ์ แต่ พ.ร.บ. วิทยุและโทรทัศน์ ยังไม่มี ดังนั้น ก็ต้องกำหนดให้ชัดว่าให้คนไทยเท่านั้นที่เป็นเจ้าของ และเป็นบรรณาธิการ

นอกจากนี้ เจ้าของสื่อต้องเป็นพลเมือง แต่ห้ามไปเป็นเจ้าของสื่อ ในลักษณะที่มีการครอบงำ หรือผูกขาดการนำเสนอข่าว เช่น องค์กรหนึ่งอาจมีสื่อในเครือเป็นวิทยุและโทรทัศน์ได้ แต่เขาต้องไม่ทำอะไรที่มากกว่านี้ เช่น ต้องไม่ไปกปิดการนำเสนอข่าวหรือบิดเบือน คือทำในลักษณะที่สามารถครอบงำธุรกิจทั้งหมด การปิดข่าวแบบนี้จะทำไม่ได้ ซึ่งจะต้องมีกฎหมายลูกออกมา และต้องออกแบบให้มีองค์กรพิทักษ์สิทธิประชาชนในการรับรู้ข่าวสารขึ้นมา

หรือตัวอย่างเช่น มีกลุ่มสื่อ ๑๐ กลุ่ม ในจำนวนนี้ มี ๕ กลุ่ม สร้างข่าวเท็จขึ้นมา อาจยังไม่สามารถเอาผิดได้เพราะสัดส่วนกลุ่มนี้ยังมีเพียงครึ่งหนึ่ง แต่ถ้ารวมแล้ว มี ๖ กลุ่มขึ้นไปพร้อมกันสร้างข่าวเท็จ นี่ถือว่าเกิดการครอบงำกิจการแล้วควรรวมนี้ยังเป็นเรื่องใหม่ในเมืองไทย

ถาม : แล้วหลักประกันความอิสระของสื่อ

ภายในองค์กรตนเองควรมีลักษณะอย่างไร ?

มานิจ : ให้องค์กรสื่อที่เป็นสมาชิกองค์กรกำกับดูแลนี้ได้รับความคุ้มครอง เว้นแต่สื่ออื่นๆ ลาออก ทุกวันนี้ ยกตัวอย่างเช่น หากเป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ แล้วไม่พอใจอะไรก็ลาออกไปได้ แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดว่าหากคุณลาออก คุณก็จะไม่ได้รับการคุ้มครอง เช่น ไม่ได้รับสิทธิในการประกันตัว ที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติทำให้ ถ้าเขาไม่ได้รับการคุ้มครอง เขาจะอยู่ลำบาก

ถาม : ในอนาคตจะมีการขึ้นทะเบียนวิชาชีพนักข่าวเหมือนวิชาชีพอื่นๆ และมีการถอนใบวิชาชีพหรือไม่ ?

มานิจ : คงจะไม่หนักไปถึงขั้นนั้น และเราต้องดูว่ามีอำนาจรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องใบวิชาชีพหรือเปล่า หรือถ้ากรรมการที่ดูเรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับรัฐเลยก็อาจทำได้ ยกตัวอย่างสหภาพนายความ ที่กำกับดูแลกันเอง ใครผิดจรรยาบรรณวิชาชีพก็อาจถูกยกเลิกใบอนุญาตว่าความ

ถาม : จะทำอย่างไร เมื่อพบว่าสื่อละเมิดจรรยาบรรณวิชาชีพ ไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ ?

มานิจ : เตี้ยวันนี้ พัฒนาถึงขั้นจ้างปิดข่าวหรือจ้างประชาสัมพันธ์ รับเงินหรือผลประโยชน์ เหล่านี้ผิดจรรยาบรรณ ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มาตรา ๔๘ เขียนว่ารัฐจะให้ทุนหรือสนับสนุนสื่อไม่ให้กระทำไม่ได้ และยังมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายผลประโยชน์อย่างอื่นอีก เช่นเรื่องหุ้น

ผมยกตัวอย่าง ผลประโยชน์กับสื่อในสมัยก่อน เช่น เมื่อนานมาแล้ว น้ำประปา กับโทรศัพท์ เป็นสิ่งที่ขอล่ายากเหลือเกิน แต่ถ้าเป็นสื่อมวลชน ขอแล้วได้เลย นี่คือลักษณะของผลประโยชน์ เมื่อก่อนนอกจากนี้ ยังมีเรื่องการขอพาสปอร์ตในอดีต ที่ขอล่ามาก กระทรวงการต่างประเทศ จะต้องส่งไปกรมตำรวจ รอานาน ๓ เดือนกว่าจะได้ ผลประโยชน์ที่อาจมีกับนักข่าวคือ กรมตำรวจอาจให้โควตานักข่าวไปวิ่งเต้นได้ เช่น นักข่าวใหม่เอาไป ๓ เล่ม คุณก็ไปหางาน

มา นักข่าวเก่า เอาไปวิ่งเต้นได้ ๕ เล่ม

ถาม : เรื่องสื่อรับผลประโยชน์ และละเมิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ จะแก้ไขอย่างไร ?

มานิจ : คนในวิชาชีพต้องตั้งข้อสังเกตสื่อต้องกล้าตรวจสอบกันเองเช่น กรณีสื่อตั้งบริษัทประชาสัมพันธ์ ก็มีคนเอามาแชร์แล้ว หรือมีกรณีนักข่าวสภาฯ ไปเขียนกระทู้ให้ ส.ส.แล้วไปออกข่าวให้ด้วย ว่าคนนี้ตั้งกระทู้แบบนี้ เป็นต้น เรื่องจริยธรรมสื่ออย่าไปโยนให้สภาวิชาชีพ หรือองค์กรวิชาชีพอย่างเดียว แต่ผู้บังคับบัญชาในองค์กร และตัวสื่อแต่ละคนก็ต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องนี้ ต้องคำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม

๓. การกำกับดูแลตนเองของวิชาชีพสื่อ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

ถาม : รัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปนี้ วางหลักการกำกับดูแลตนเองของสื่ออย่างไร ?

มานิจ : ต้องเร่งรัดพัฒนามาตรการและกลไกกำกับดูแลสื่อมวลชน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งการกำกับดูแลด้านจริยธรรม การกำกับดูแลโดยภาคประชาชน และการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจทางกฎหมาย มีมาตรการส่งเสริม ให้ประชาชนผู้ใช้ผู้บริโภคให้รู้เท่าทันสื่อ มีความตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ และความรับผิดชอบและตระหนักถึงหน้าที่ฐานะที่เป็นพลเมือง

ตามมาตรา ๔๙ บอกว่าให้มีกฎหมายว่าด้วยองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งประกอบด้วยบุคคลในวิชาชีพ ประเด็นนี้ คนก็เปิดกักันว่าอำนาจรัฐจะเข้ามาครอบงำอีก ซึ่งเป็นไปไม่ได้ เพราะในรัฐธรรมนูญเขียนไว้ว่าองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนนี้ ต้องประกอบจากบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพสื่อมวลชน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีชื่อ เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งผู้แทนองค์กรเอกชนและผู้บริโภค ตรงนี้ต้องขีดเส้นใต้ไว้ว่าไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งผู้แทนองค์กรเอกชนและผู้บริโภค

การกำกับดูแลตนเอง ต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะถ้าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว อาจถูกรัฐครอบงำได้

เช่นถ้าคุณ เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัย แล้วมาเป็นกรรมการด้านการกำกับดูแลสื่อขององค์กรวิชาชีพสื่อ คุณก็อาจถูกครอบงำผ่านมาทางอธิการบดีก็ได้ ผมจึงเขียนใส่เข้าไปเองว่าต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผมยอมไม่ได้หรอก ที่จะให้รัฐเข้ามาครอบงำ

องค์กรวิชาชีพสื่อนี้ ต้องมีหน้าที่ปกป้องเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อ มีหน้าที่ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งพิจารณาคุ้มครองความเป็นธรรม จากผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากเสรีภาพของสื่อ เช่น หากคุณใช้สิทธิเสรีภาพไปกระทบต่อความเป็นสิทธิส่วนตัวเขา กระทบเสรีภาพเขา เขาก็มาฟ้องร้ององค์กรวิชาชีพนี้ได้ ขณะเดียวกัน องค์กรวิชาชีพก็ต้องให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษในเรื่องสวัสดิภาพที่จะทำหน้าที่นี้ให้ได้อย่างเต็มที่ คือเป็นการคุ้มกันให้กับการทำหน้าที่ได้อย่างสะดวก

ถาม : ในสภาวะปัจจุบัน สิทธิเสรีภาพสื่อมีสภาพอย่างไรในสายตาคุณ ?

มานิจ : กฎหมายพิเศษในตอนนี้อาจจะมาล้วงล้ำก้าเกินสิทธิเสรีภาพมากเกินไป เช่น ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ ห้ามจำหน่าย หนังสือพิมพ์ในบางพื้นที่ได้ นี่อาจมากไปหรือเปล่า อาจมีอำนาจ เตือนกันได้ในยามไม่ปกติ

ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ บอกว่าสื่อมีเสรีภาพควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสื่อที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมต้องได้รับการคุ้มครอง ในมาตรา ๔๘ นอกจากนี้ ประเด็นที่ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมวิชาชีพเราก็ต้องออกกฎหมายลูก ที่คุ้มครองอิสรภาพของสื่อ เช่นที่เราเคยออกมาแล้วเช่น หากคุณเสนอข่าวเสนอข้อเท็จจริงกรณี มีธุรกิจที่หลอกประชาชนแล้วเจ้าขององค์กร หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์มาเบรค ว่า เจ้าขององค์กรธุรกิจนี้ เป็นเพื่อนผม แล้วเขาไล่คุณออก จะทำไม่ได้ เพราะรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่นี้ จะปกป้องคุณ

คำสั่งที่ไม่ชอบธรรมนั้น จะใช้ไม่ได้ กรณี คำสั่งที่ขัด ขวาง แทรกแซงประโยชน์สาธารณะ ไม่มีผลใช้บังคับ ซึ่งประเด็นนี้ ก็ต้อง ไปออก กฎหมายลูก รัฐธรรมนูญ จะต้อง มี กฎหมายลูกบังคับใช้ด้วย ไม่เช่นนั้น มันก็ เป็นเพียง สมัญญาในรัฐธรรมนูญที่ไม่มีผลบังคับใช้จริง

เสรีภาพในการแสวงหาข้อมูลที่บัญญัติใน รัฐธรรมนูญใหม่นี้ การใช้เสรีภาพต้องควบคู่ไปกับ ความรับผิดชอบ ไม่ใช่ เสรีภาพสุดลิ่มทิ่มประตู แต่ต้อง ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อันเป็นประโยชน์ของประชาชน ถ้าใครทำตามนี้แล้ว ก็ได้รับการคุ้มครอง ตามรัฐธรรมนูญ เสรีภาพใน การนี้ ก็ยังอยู่เหมือนเดิม

ถาม : รัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีมิติใหม่อะไรใน เรื่องการปฏิรูปสื่ออีกบ้าง ?

มานิจ : มีเรื่องสิทธิเสรีภาพที่ไม่ใช่พูดเพียง แค่อุดมคติอย่างเดียว แต่ให้ใช้สิทธิเสรีภาพได้จริง ใคร มาล่วงล้ำจะต้องเจอกฎหมายนี้ นอกจากนี้ ยังมีข้อ ห้ามไม่ให้เจ้าของสื่อ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพราะไม่เช่นนั้นเจ้าของสื่อที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองก็สามารถปิดข่าวและไม่เป็นธรรมต่อผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นที่ไม่ได้เป็นเจ้าของสื่อ แต่ประเด็นเหล่านี้ก็ต้องไปออกกฎหมายลูกให้ชัด รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ในหลายๆ เรื่อง ต้องสนองตอบ การปฏิรูปสื่อ เราจึงเรียกรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่า ฉบับ ปฏิรูป

๔. สวัสดิการ สภาพการปฏิบัติงานของ นักข่าว เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง การอบรม

ถาม : ทุกวันนี้ นักข่าวมีสวัสดิการ เบี้ยเลี้ยง สวัสดิภาพ และการฝึกอบรมความพร้อมทาง วิชาชีพที่เพียงพอแล้วหรือยัง ?

มานิจ : เรื่องเงินเดือน ก็จำเป็นต้องให้ อย่าง เพียงพอแก่การดำรงชีพ ไม่เช่นนั้น อาจเกิดกรณีเช่น ในสมัยก่อน หนังสือพิมพ์บางฉบับให้นักข่าวคนมา

ประมวลหน้าหนังสือพิมพ์แต่ละหน้าไปหารายได้ แล้ว ก็ไปหาลูกน้องมาทำหน้านั้นๆ แล้วเอาเงินที่ได้มาให้ สำนักข่าว ซึ่งมันไม่ถูกต้อง ทำไม่ได้ มันผิดจริยธรรม และไม่เป็น ธรรมกับผู้บริโภค ดังนั้น ต้องให้เขาอย่าง เพียงพอ อย่าให้เขาต้องไปหารายได้จากทางอื่น หรือ ยกตัวอย่างหนังสือพิมพ์ในต่างจังหวัด บางทีก็มี หนังสือพิมพ์ ฉบับวันนักขัตฤกษ์ ตีพิมพ์มา แล้วก็ตี พิมพ์ชื่อสปอนเซอร์ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด บางทีก็ ไปขอกระทั่งชื่อปลัดอำเภอ หรือจำตำรวจมาด้วย คน ที่ถูกขอก็ต้องให้ เพราะถ้าไม่ให้เงินก็กลัวหนังสือพิมพ์ เอาไปเขียนด่า

ส่วนเรื่องการอบรม ทุกวันนี้ ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะการตระหนักในคำว่า วิชาชีพสื่อมวลชน

คำว่าวิชาชีพหมายถึงคนที่เรียนมาในศาสตร์ นี้ ถึงจะทำอาชีพนี้ได้เช่น แพทย์ แต่สื่อมวลชนนั้นไม่ใช่ วิชาชีพ ในความหมายที่ว่านั้น แต่นัยที่แท้จริงของ วิชาชีพสื่อเกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย จะไปขีดเส้นว่า ต้องจบด้านวารสารศาสตร์มาเท่านั้นมันไม่ได้ สื่อจึง เป็นวิชาชีพที่เปิดกว้าง ว่าเรียนอะไรมาก็มาได้ แต่ เมื่อมาเป็นสื่อแล้วคุณต้องยึดมั่นในกรอบจริยธรรม

ดังนั้น สื่อ จึงต้องมีทั้งการศึกษาและอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของจรรยาบรรณวิชาชีพ นั้นจะต้องมีการอบรมอย่างละเอียด

กอยอีกไม่ได้แล้ว! “ภัทร: คำพิทักษ์” ชูหลักการพลิกโฉม ประวัติศาสตร์ “ปฏิรูปสื่อ”

สัมภาษณ์ : รมิพรรณ สายพันธ์ตระกูล
เรียบเรียง : ศุภเดช ศักดิ์ดวง

“เรากำลังเปลี่ยนประวัติศาสตร์ของเรา ไม่ใช่แค่เรื่องของเราเท่านั้น แต่เป็นเรื่องสังคมของเราด้วย”

เป็นคำยืนยันจาก “ภัทร: คำพิทักษ์” ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สด ๆ ร้อน ๆ ในประเด็น “ปฏิรูปสื่อ” ที่ถูกจุดไฟขึ้นมาอีกครั้งในยุครัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ท่ามกลางความหวังของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติที่อยากเห็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรมเสียที!

“ภัทร:” เปิดประเด็นเรื่องนี้โดยยกมาตรา ๔๘, ๔๙ และ ๕๐ ในร่างรัฐธรรมนูญร่างแรก มาอธิบาย เช่น มาตรา ๔๘ เกี่ยวกับการโฆษณาของภาครัฐในสื่อ เห็นว่า จะทำอะไรให้งบประมาณส่วนนี้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส เพราะเป็นเงินภาษีของประชาชน

“ที่ผ่านมามีการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของนักการเมือง หรือพรรคการเมือง เป็นจำนวนมาก เราจะแก้ไขอย่างไรให้รอบคอบ ตรงนี้เป็นประเด็นที่คณะกรรมการ (กมธ.) การปฏิรูปสื่อสารมวลชน สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) เล็งเห็นและใส่ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้”

“ภัทร:” ขยายความว่า เรื่องนี้เราต้องมาคุยในรายละเอียด เพราะเราไม่ใช่ตัวหลัก คงต้องฟังหลาย ๆ ภาคส่วน ทั้งตัวแทนฝ่ายโฆษณา ตัวแทนผู้บริโภค เป็นต้น ทั้งนี้คิดว่าท่าทีขององค์กรสื่อ หรือสื่อทั้งหลาย คงไม่ใช่การปกป้องผลประโยชน์จากการโฆษณา แต่จะหาวิธีที่จะทำให้กระบวนการใช้ภาษี

เหล่านี้ โปร่งใส ไม่กระจุกตัวอยู่ที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้เกิดการปฏิรูปสื่อในครั้งนี้ด้วย

“ที่ผ่านมาชัดเจนว่า บางรัฐบาลใช้เงินจำนวนนี้ในการทุ่มซื้อสื่อ และทำให้มีผลต่อนโยบายการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ถือว่าเป็นพัฒนาการอย่างหนึ่งที่จะซื้อสื่อ หรือควบคุมสื่อ มันเป็นเรื่องน่าวิตก เพราะจะกระทบถึงเสรีภาพในการนำเสนอข่าว”

สำหรับท่าทีของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติต่อเรื่องนี้ “ภัทร:” ยืนยันว่า มีการพูดคุยกันตั้งแต่ชุดที่ผ่านมาแล้ว หากมีการรวบรวมอำนาจไว้ที่องค์กรเดียว และให้องค์กรนั้นเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจที่จะใช้เงินทั้งหมดอย่างเดียว คิดว่ามันน่าจะเป็นอันตรายมากกว่าเกิดประโยชน์ เพราะถือเป็นการสร้าง “สื่อตัวใหม่” ขึ้นมา ที่จะมีอำนาจมาก และตรงนี้จะเข้ามาควบคุมสื่อได้ง่ายกว่า และจะเป็นจุดหมายของนักการเมืองว่า ต้องส่งคนเข้ามาบริหารองค์กรนี้ เพื่อควบคุมงบประมาณจำนวนนี้ จะได้ควบคุมสื่อได้ ซึ่งกรณีนี้เคยเกิดขึ้นมาแล้วหลายแห่งในโลก เช่น ประเทศเปรู เป็นต้น

“ฉะนั้นตามหลักการ ไม่ควรเป็นการสร้างสื่อตัวใหม่ โดยในหลายประเทศมีการบังคับให้ต้องรายงานงบประมาณส่วนนี้ต่อรัฐสภา มีการเปิดเผยต่อสาธารณะ ระบบการเปิดเผยสำคัญ เราอยากเห็น ถ้าเราเปิดเผยได้ให้ประชาชนตรวจสอบได้ จะเป็นกลไกควบคุมในเรื่องนี้”

ส่วนมาตรา ๔๙ นั้น “ภัทร:” มองว่า เป็น

เรื่องใหญ่ที่จะเปลี่ยนหลักการที่ดำเนินการของเรามีหลายทศวรรษ เพราะเรายืนอยู่บนหลักการที่ว่า “ควบคุมกำกับดูแลกันเอง” ใช้หลักนี้มาตลอด ทีนี้จะเปลี่ยนเป็นการควบคุมกำกับโดยกฎหมาย นี่เป็นสาระสำคัญใหญ่ที่สุด

“ที่ผ่านมาทุกคนมองเห็นปัญหาว่า การควบคุมกำกับกันเองมีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร จุดอ่อน เช่น คุมไปแล้วไม่ได้ผล มีการลาออก เป็นต้น จุดแข็งก็มี เพราะยุคแรกเรายังคุมกันเองได้ แต่เมื่อมีเสียงเรียกร้องว่า มันไม่ได้ผล ควรเอากฎหมายเข้ามาคุม”

“ภัทระ” ยอมรับว่า สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติชุดนี้รับไม่ต่อการปฏิรูปสื่อ ซึ่งทั้งหมดอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน มันต้องมีกระบวนการที่ทำให้ราบรื่น เบื้องต้นได้จัดประชุมร่วมกับผู้บริหารองค์กรสื่อ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เป็นต้น เพื่อมาทำความเข้าใจในเรื่องนี้ อธิบายให้เห็นผลดี-ผลเสียของการนำกฎหมายเข้ามาควบคุมองค์กรสื่อ !

“ที่จะทำต่อไปคือ สื่อที่ไม่ได้สังกัดกับเรา ซึ่งเป็นอีกกลุ่มที่มีบทบาทในสังคม เราต้องพูดคุย และให้ความรู้ หรือว่ามีประเด็นมาถกเถียงหรือไม่ เพราะตอนตั้งสภาการฯ เราอาสาว่าจะควบคุมกันเอง ตกลงกันเอง แต่หากมีกฎหมาย มันจะเกี่ยวพันกันทั้งระบบ จะบอกว่า กฎหมายควบคุมเรา แต่ไม่ควบคุมคนอื่นมันไม่ได้ และกฎหมายจะกระทบต่อคนอื่นทั่วประเทศ”

ก่อนยืนยันว่า หลังจัดประชุม ๒-๓ เวทีที่ผ่านมา ทุกคนก็เห็นปัญหา และยอมรับได้ว่าจะมีกฎหมาย หากเห็นด้วยแบบนี้ มันก็จะลงไปในรายละเอียด ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม แต่ กมธ.ยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้ตกลงเนื้อหาสาระไว้แล้วว่าจะควบคุมสื่อโดยกฎหมาย ซึ่งเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วย แต่ยังคงถกเถียงไปที่เนื้อหาของสาระของกฎหมาย

โดยสภาการฯ เห็นว่า หน้าที่ขององค์กรสื่อ ๔ อย่าง ได้แก่ ๑. ยกระดับจริยธรรม ๒. ส่งเสริมเรื่องสิทธิเสรีภาพ ๓. รับเรื่องราวร้องทุกข์ประชาชนในกรณี

ถูกสื่อละเมิด และ ๔. ให้สวัสดิการนักข่าว นั้น มีบางข้อควรแก้ไขปรับเปลี่ยนให้ชัดเจน เช่น เรื่องรับเรื่องราวร้องทุกข์ เวลาออกแบบกฎหมายลูก มันอาจขยายอำนาจมากเกินไป ควรเปลี่ยนมาเป็นความรับผิดชอบสื่อแทน แต่เมื่อมีการร้องเรียนเราก็ไม่ปฏิเสธ อีกเรื่องคือคำว่าสวัสดิการ ควรเปลี่ยนมาเป็นสวัสดิภาพ เรื่องนี้เรายืนยันไปหลายทีแล้วว่า ถ้าเราไปรับเงินจากภาครัฐ แต่เราอยากมีเสรีภาพเต็มที่ มันเป็นไปได้ ประวัติศาสตร์วงการสื่อเห็นชัดเจนว่า ถ้าเรามีเสรีภาพทางการเมืองเป็นของตัวเอง เราถึงจะมีเสรีภาพในเรื่องอื่น นี่เป็นเรื่องที่เรายืนยันกันมาตลอด

“ฉะนั้นความเห็นว่าคุณมีร่มใหญ่ หรือไม่มีร่มใหญ่ ควรทำอะไร ตอนนี้นำถกเถียงกันอยู่ สภาวิชาชีพต่าง ๆ เพิ่งยื่นจดหมายถึง กมธ.การปฏิรูปสื่อฯ เวลาออกแบบกฎหมายต่าง ๆ หรือปฏิรูปสื่อ ควรคำนึงถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของวิชาชีพด้วย”

“ภัทระ” อธิบายด้วยว่า หลังจากนี้ จะมีการคุยในรายละเอียดที่ว่า เมื่อมีกฎหมายแล้ว กฎหมายลูกควรออกแบบมาอย่างไร ควบคุมอย่างไร ถึงขั้นไหน และการควบคุมสื่อทั้งหมด ทำให้บางสื่อที่สร้างปัญหาได้รับการแก้ไขไปด้วยหรือไม่ คุณภาพสื่อถูกยกระดับขึ้นหรือไม่

“ตอนนี้สิ่งที่สภาการฯ ทำอยู่คือ ชักชวนให้องค์กรสื่อทั้งหลาย มานั่งคุยกันเพื่อตกลงว่า เนื้อหาสาระ กฎหมายลูก อะไรบ้าง ที่เราควรใส่ อะไรไม่ควรใส่ หรือถ้าใส่ควรใส่มาก หรือน้อยแค่ไหน หรือจะควบคุมเฉพาะองค์กร หรือเมื่อมีการรวมตัวกัน หรือควบคุมถึงตัวบุคคลไปเลย เรื่องนี้พวกนี้ควรมาคุยกัน”

“ภัทระ” ยืนยันว่า อยากให้คนในวิชาชีพมีส่วนร่วมเยอะ ๆ ไม่ใช่แค่ระดับตัวแทนองค์กรสื่อเท่านั้น เพราะเรื่องนี้กระทบกับทุกคน อยากให้แต่ละกองบรรณาธิการ และนักข่าวในพื้นที่ หรือที่รวมตัวเป็นสมาคม-สโมสร ควรมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ และมาบอกกันว่า เราจะทำอย่างไร

“เรากำลังเปลี่ยนประวัติศาสตร์ของเรา ไม่ใช่

แค่เรื่องของเราเท่านั้น แต่เป็นเรื่องสังคมของเราด้วย มันทับซ้อนกันหมด ทำอย่างไรมันถึงจะดี ให้เป็นไป ด้วยความรอบคอบรัดกุม และที่สำคัญ ให้สื่อใน ระบอบประชาธิปไตย มีหน้าที่และบทบาทอยู่ใน ตำแหน่งที่เหมาะสม มันถึงจะทำให้กระบวนการ ประชาธิปไตยเดินหน้าต่อไปได้ ต้องคิดสาระสำคัญ เหล่านี้ด้วย ไม่ใช่คิดแค่เสรีภาพบนความรับผิดชอบ อย่างเดียว ผมคิดว่ามันสำคัญ เราต้องตกผลึกกับมัน”

หลายคนอาจสงสัยว่า “ตำแหน่งแห่งที่” ของ สื่อในระบอบประชาธิปไตยหมายความว่าอย่างไร ?

“หลายประเทศไม่มีกฎหมายในการคุมสื่อ เพราะเขาเห็นว่า การคุมสื่อมันจะกระเทือนต่อ คุณภาพของประชาธิปไตย อันนี้เราต้องคิด พอเอา กฎหมายมาคุมสื่อ แล้วจะคุมอย่างไร มีหลายโมเดล เช่น ญี่ปุ่น ผมค่อนข้างชอบ มันมีข้อดีบางอย่าง เช่น สมาคมขนส่งทุกโรงพิมพ์รวมกัน และทุกคนมีข้อ บัญญัติของตนเองในเรื่องจริยธรรม เจ้าของสื่อรวมกัน เป็นหนึ่งสมาคม และเจ้าของก็มีจริยธรรมของตนเอง ที่มีต่อสังคม มีพันธสัญญาต่อสังคมว่า เราจะปฏิบัติ สิ่งนี้ ไม่ปฏิบัติสิ่งนี้ ไม่ได้รวมห่อเหมือนบ้านเรา มันมี โมเดลหลายแห่ง”

เป็นคำอธิบายของ “ภัทระ” ก่อนยืนยันว่า ต้องคำนึงว่า เวลาออกแบบเรื่องเหล่านี้ เราถูกไหมที่ เราเอาปัญหาสื่อบางส่วนมาเป็นข้อบังคับของทั้งหมด อันนี้เราก็ต้องคิด เพราะตำแหน่งแห่งที่สื่อในระบอบ ประชาธิปไตยสำคัญ ถ้าเราไม่ทำหน้าที่ในระบอบ ประชาธิปไตย หรือถ้าทำหน้าที่ผิดเหมือนบางส่วนที่ ทำอยู่ ก็จะถูกวิพากษ์วิจารณ์ และเป็นปัญหาอย่าง ที่เห็นกันอยู่

ท้ายสุดในมาตรา ๕๐ “ภัทระ” ระบุว่า เรา ท่างดิงนิดเดียวในท้ายของบทบัญญัติ ที่ระบุว่า ขึ้นอยู่ กับแผนยุทธศาสตร์ของชาติ แต่เราไม่ยอมให้เดิมตรง นี้ เพราะจะกระทบหลักการอิสระของคณะกรรมการ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เนื่องจากเป็นหลักการ

ใหญ่ของสื่อ

ก่อนจะสรุปอย่างน่าสนใจว่า รูปธรรมที่เรา อยากจะเห็นคืออะไร ตอนนี้อาจให้ทุกคนได้เข้ามา มี ส่วนร่วม ใช้จินตนาการกับความรู้อันประกอบกันเพื่อ แก้ไขปัญหาสังคมของเรา สำหรับสภาการฯ ได้ให้ฝ่าย วิชาการดูโมเดลประเทศต่าง ๆ ว่า เขาทำกันอย่างไร

“ต้องยอมรับว่าบ้านเรามีปัญหาเฉพาะ อาจ ใช้วิธีการไม่เหมือนคนอื่น แต่สิ่งจำเป็นที่ต้องมีคือ ทุก องค์กรที่เกี่ยวกับสื่อ และตัวสื่อเอง ควรจะมีจินตนาการ เรื่องนี้ ถ้ามีกฎหมายขึ้นมา การออกแบบจะเป็น อย่างไร ไม่ใช่ให้ใครฝ่ายหนึ่งมาคิด แล้วเราไม่มีปาก เสียง เพราะเราเป็นสื่อ อย่างน้อยควรมีปากเสียงต่อ วิชาชีพ เรารู้ปัญหา ข้อดีอยู่ตรงไหน จุดแข็งจุดอ่อน เป็นอย่างไร นักข่าวต่างจังหวัดเป็นอย่างไร องค์กรสื่อ คุณภาพเป็นแบบไหน ความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจเป็น อย่างไร”

“ภัทระ” ออกตัวว่า คิดว่าคนอื่นพอจะเข้าใจ ได้ แต่ว่าเขาไม่เข้าใจเท่าเราเอง เพราะฉะนั้นเมื่อเรา เป็นคนที่มีปัญหา เราก็ควรบอกเล่าปัญหา หรือช่วย กันขบคิดปัญหาว่า เราจะแก้ปัญหาดังนี้ได้อย่างไร คือ คนที่ด่าสื่อมีเยอะแล้ว แต่สื่อที่ด่าสื่อมีเยอะกว่าอีก ดัง นั้นสื่อต้องช่วยกันคิด ใช้สติปัญญาแก้ปัญหา ขอความ กรุณาเลิกด่าพวกเดียวกันสักพัก และช่วยกันคิดว่า จะ ทำอย่างไรถึงจะแก้ไขปัญหานี้ อย่าเอาแต่บ่น ไม่ควรบ่น อย่างเดียว เพราะต้องร่วมกับสังคมที่เขาทนไม่ไหวอยู่ แล้ว ให้รีบแก้ไขปัญหานี้ ออกมาให้ดี

สำหรับโจทย์หรือพิมพ์เขียวของสภาการฯ ใน เรื่องนี้ “ภัทระ” ยืนยันว่า “ยังไม่มี”

ก่อนอธิบายว่า แต่มีหลักเกณฑ์ที่เราได้รับบท เรียนในอดีตมาปรับใช้ หลักการต่าง ๆ ที่พูดไปแล้ว หลัก การในเรื่องวิชาชีพ เรื่องเสรีภาพบนความรับผิดชอบ จนถึงตำแหน่งแห่งที่ของสื่อในระบอบประชาธิปไตย ซึ่ง เป็นเรื่องที่คุณคิดถึงน้อยมาก เพราะถ้าเราเน้นด้านใด ด้านหนึ่งมากเกินไป ไม่พูดเรื่องอื่น ก็อาจทำให้กฎหมาย ฉบับนี้มีปัญหาในอนาคตได้

ทั้งนี้ กมธ.ยกร่างฯ ได้วางกรอบใหญ่ไว้แล้ว ๓-๔ ข้อ เราจะต้องดูว่า มีอะไรขาดเหลือที่จะต้องเติม ให้ดูปัจจุบันเป็นอย่างไร อนาคตเป็นอย่างไร ไม่ควร แก้ไขแต่อดีตอย่างเดียว ต้องออกแบบอะไรที่เหมาะสม และต้องการการระดมสมองถกเถียงถึงปัญหาด้วย ซึ่งสภาการฯ ยืนยันทำหน้าที่ในแนวทางนี้อยู่ เพื่อ กฎหมายออกได้ด้วยดี

“ภักระ” กล่าวปิดท้ายว่า ถึงที่สุดอย่างไร ใครเคยบอกว่า ถ้าเราทำดี ก็ไม่ต้องมีกฎหมายมาคุม ครอบงำ ซึ่งก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ แต่ในเมื่อมีปัญหาอยู่ในระดับหนึ่ง และคนที่เคยมีบทบาทในการก่อตั้ง สภาการฯ พูดว่า ถึงเวลาเอากฎหมายมาแล้ว ต้อง ช่วยกันคิดว่าจะเป็นอะไรต่อ มันถอยหลังไม่ได้ เมื่อ เราถอยไม่ได้ มันจึงสำคัญ เพราะมันไม่ใช่แค่เรื่อง อนาคต หรือปัจจุบัน แต่เป็นอนาคตของคนที ประกอบวิชาชีพทั้งหมด และจะกระเทือนไปถึง เสรีภาพประชาชนส่วนหนึ่งอย่างมีนัยยะสำคัญ

เดินหน้าปฏิรูปสื่อ 'จุมพล รอดคำดี' ถามหาเสรีภาพบน ความรับผิดชอบ

โดย นัฐดนัย ใหม่ซ้อน

‘ปฏิรูปสื่อ’ ถูกหยิบยกเป็นวาทกรรมในวงการสื่อสารมวลชนอย่างต่อเนื่องและมากยิ่งขึ้นในช่วง ๑๐ ปีหลัง เมื่อไทยประสบปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง มีสื่อหลายสำนักเลือกข้าง ไร้อารมณ์กับคู่แข่งอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มักถูกตั้งคำถามจากสังคมถึงการทำหน้าที่บนหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ

‘จุมพล รอดคำดี’ ประธานคณะกรรมการกิจการ (กมธ.) สื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) อดีตคณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกรรมการสภานั่งสื่อพิมพ์แห่งชาติหลายสมัย นับเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนขับเคลื่อนวงการสื่อสารมวลชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในยุครัฐบาลปึกฉ่ำ

“กมธ.สื่อฯ สปช.มีกระบวนการทำงานปฏิรูปสื่อ ๓ เรื่อง ได้แก่ สิทธิเสรีภาพบนความรับผิดชอบ ป้องกันการครอบงำแทรกแซงสื่อ และการกำกับดูแลจากผู้บริโภคสื่อและหน่วยงานภาครัฐตามกฎหมาย” นายจุมพล เริ่มต้นเอ่ยถึงบทบาทหน้าที่ของการปฏิรูปสื่อ

ก่อนขยายความว่า เราพยายามดูให้ครบถ้วนจะกระทบกระเทือนความอิสระหรือเสรีภาพการทำงานของสื่อหรือไม่ และจะมีแนวทางกำกับดูแลกันอย่างไร พุดง่าย ๆ คือ นอกจากมองเรื่องสิทธิเสรีภาพและความรับผิดชอบของสื่อแล้ว ยังต้องมองต่อไปว่าการรับผิดชอบภายใต้กรอบจรรยาบรรณวิชาชีพนั้น ต้องทำอย่างไร

ประธาน กมธ.สื่อฯ ยังบอกถึงปัญหาการปฏิรูปสื่อที่ผ่านมา สื่อไม่ได้ทำงานบนกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพเท่าที่ควร จนเกิดเป็นปัญหาทำให้สังคมกลางแฉงใจหรือไม่แน่ใจว่า สิ่งที่สื่อกำลังทำนั้นได้ประพฤติกฎปฏิบัติตามหลักการที่กำหนดหรือไม่ ยิ่งองค์กรวิชาชีพสื่อที่กำกับดูแลก็ดูเหมือนไม่สร้างความประทับใจให้แก่สังคมในการทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์

คำว่า **‘เลือกกระดาก’** จึงกลายเป็นคำกล่าวหาองค์กรกำกับดูแลสื่อบ่อยครั้ง!!!

นายจุมพล กล่าวต่อว่า ที่ผ่านมามีงานวิจัยระบุถึงความรับผิดชอบของสื่อ และหลายคนเริ่มพูดถึงเรื่องดังกล่าวในทิศทางเดียวกัน แม้กระทั่งในช่วงเดินสายรับฟังความคิดเห็น แต่ปัญหา คือ ยังมีคนพูดมาก เรายิ่งหวังเรื่องสิทธิเสรีภาพและจะกระทบกระเทือนถึงความอิสระในการทำหน้าที่ของสื่อ ซึ่งไม่สามารถนำเสนอข้อมูลได้ถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้าน

“กมธ.สื่อฯ สปช. จึงเสนอให้เขียนเรื่องสิทธิเสรีภาพของสื่อไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นหลักประกันเช่นเดียวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน” ประธาน กมธ.สื่อฯ กล่าว และว่า ขณะเดียวกันสื่อจะเรียกร้องเพียงสิทธิเสรีภาพอย่างเดียวไม่ได้ ต้องมีความรับผิดชอบต่อด้วย แสวงหาข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการรับรู้ของประชาชนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน

สื่อต้องคิดเสมอว่า ทำงานเพื่อใคร ทำงานอย่างไร และบนพื้นฐานอะไร?

นายจุมพล ระบุว่า บางครั้งสื่อลืมนองประเด็นเหล่านี้ มุ่งนำเสนอในสิ่งที่ต้องการเท่านั้น ซึ่งบางเรื่องไม่เกิดประโยชน์กับประชาชน พุดง่าย ๆ คือ สื่อไม่ได้นำเสนอข่าวอย่างสมดุล โดยยึดหลักความเป็นธรรม ครอบคลุมรอบด้าน ทำให้นำมาสู่กระแสวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน ซึ่งเขายอมรับ ‘การเมือง’ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญให้เกิดปัญหา

ทั้งนี้ ความเร็วไม่ใช่เหตุผลสำคัญทำให้การนำเสนอข่าวขาดความรอบคอบ ต่อให้เร็วมากเพียงใด สื่อก็ต้องมีหน้าที่นำเสนออย่างครบถ้วนรอบด้าน **“เราใช้ความเร็วได้ แต่ต้องครบถ้วน นำเสนอให้ได้ทุกมุมมอง”** เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ไม่ใช่เอะอะอ้างว่าทำได้เร็วที่สุดด้านใดด้านหนึ่ง แต่อย่าลืมนะเรามีหน้าที่ต้องหาข้อเท็จจริงต่อไปในวันอื่นอีก

“สื่อมีหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริง หลักฐานอ้างอิง เพื่อถ่วงดุลในข่าวสาร ทำให้เห็นภาพรวมของข้อมูล ซึ่งต้องใช้ความพยายาม ไม่ใช่ทำวันนี้จบแล้วจบเลย มิฉะนั้นจะผิดเพี้ยนได้ พร้อมย้ำอย่าทิ้งประเด็นข่าวที่ทำค้างไว้ให้รับรู้ข่าวสารเพียงด้านเดียว”

นายจุมพล ยังกล่าวถึงปัญหาของนักข่าวปัจจุบัน คือ ไม่ศึกษาข้อมูลก่อนลงพื้นที่ทำข่าว มักวิ่งชนตัวแหล่งข่าวเลย แล้วนำความคิดเห็นของคนหนึ่งไปสอบถามอีกคนหนึ่ง โดยลืมนึกว่า สิ่งที่คนแรกพูดถึงนั้นมีข้อมูลให้เราต้องศึกษานำมาอ้างอิงด้วยหรือไม่ ทำให้ทุกวันนี้คนบริโภคเพียงความคิดเห็น ทั้งที่หน้าที่ของนักข่าวต้องลงไปหาหลักฐานเพื่อยืนยันคำตอบอย่างน้อยบ่งบอกสิ่งที่พูดว่าเป็นความจริง

การเรียนรู้ **‘ข่าวเชิงสืบสวน’** จึงมีความสำคัญมาก หากนักข่าวไม่เข้าใจศาสตร์นี้จะไม่มีความนำเสนอข่าวอย่างครบถ้วนรอบด้านได้

ถามว่าสื่อไทยให้ความสำคัญข่าวเชิงสืบสวนมากน้อยเพียงใด เขาตอบทันทีว่า น้อยมาก ส่วนใหญ่

นำเสนอเพียงความคิดเห็นครอบงำ ข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่มีหลักฐาน ไม่ทำความจริงให้กระจ่าง สังคมจึงเกิดความไม่แน่ใจในสิ่งที่นำเสนอ

ประธาน กมธ.สื่อฯ กล่าวถึงระบบสวัสดิการเงินเดือนของนักข่าว ด้วยมองว่าปัญหาปากท้องเป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้การทำหน้าที่นำเสนอข่าวบนหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ ยิ่งในสถานการณ์ทำข่าวที่ล่อแหลมและอันตราย นักข่าวจึงต้องได้รับ ‘สวัสดิภาพ’ ในการดูแลอย่างปลอดภัย ซึ่งไม่ต้องการให้มีความพิเศษมากมาย เพียงแต่องค์กรวิชาชีพสื่อและเจ้าของสื่อต้องให้ความสำคัญเท่านั้น

“หลายคนกังวลว่าการบัญญัติคำว่า ‘สวัสดิการ’ ในไว้รัฐธรรมนูญจะส่งผลให้เกิดการแทรกแซงสื่อได้ ซึ่งกรณีนี้ กมธ.สื่อฯ สปช.ให้ความระมัดระวังมาตลอด อย่างไรก็ตาม ขึ้นอยู่กับกรเขียนกฎหมายให้มีกลไกอย่างไรและสร้างกระบวนการต่าง ๆ ให้ดี เพื่อป้องกันฝ่ายผลประโยชน์แทรกแซงได้”

นายจุมพล ย้ำว่า กมธ.สื่อฯ สปช.มีเจตนาดี ไม่ได้เขียนขึ้นเพื่อเอื้อให้กลุ่มผลประโยชน์เข้ามาแอบแฝงจนทำให้การนำเสนอข่าวขาดความอิสระแน่นอน เพราะเรายึดหลักความมีอิสระและเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญ ขณะเดียวกันเจ้าของสื่อต้องเข้าใจด้วยว่า นักข่าวทำงานอย่างเหนื่อยยาก กว่าจะได้ผลงานสักหนึ่งชิ้น ดังนั้นควรดูแลสวัสดิการของลูกน้องตัวเอง เงินเดือนต้องปรับให้เข้ากับสภาพเหตุการณ์และเศรษฐกิจบ้านเมือง ไม่ใช่จะเป็นจะตายไม่สนใจ ทุกอย่างต้องสมเหตุสมผล แต่ควรอยู่ในอัตราเท่าไรควรระบุไม่ได้

ส่วนกรณีความเป็นอิสระในการทำข่าวของสื่อมวลชนกับอำนาจทุนและการเมือง ประธาน กมธ.สื่อฯ ระบุว่า มีการหยิบยกขึ้นมาพูดคุยในชั้น กมธ.สื่อฯ สปช.เสมอ เพื่อหาแนวทางป้องกัน ซึ่งอาจต้องผลักดันพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ภาครัฐ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และหาวิธีให้การทำงานระหว่างกองบรรณาธิการกับ

ธุรกิจสื่อมีบทบาทหน้าที่แยกกันชัดเจน

“นายทุนทำธุรกิจก็ทำไป แต่จะมาชี้หน้า ประเด็นข่าวไม่ได้ ต้องแยกกันชัดเจน และเข้าใจว่า การประกอบธุรกิจข่าวสารเป็นการตอบสนองต่อการ รับรู้ข่าวสารของประชาชน ดังนั้นต้องนำเสนอข่าวสาร ครบถ้วนรอบด้าน หากเข้ามายุ่งเกี่ยวหรือครอบงำจะ ทำให้การทำงานของกองบรรณาธิการผิดเพี้ยนไปจาก ข้อเท็จจริง ไม่มีคามอิสระ”

นายจุมพล ยังทิ้งท้ายว่า กมธ.สื่อฯ สปช.ไม่ ต้องการให้สื่อทำงานภายใต้อิทธิพล เพราะการนำ เสนอข่าวจะผิดเพี้ยน ประชาชนก็เดือดร้อนจากการ รับข้อมูลข่าวสารไม่ถูกต้อง ทำให้ทุกวันนี้จึง พยายามต่อสู้ให้สื่อทุกคนทำงานอย่างอิสระและมี เสรีภาพภายใต้ความรับผิดชอบ

‘พิรงรอง งามสุด’ ปฏิรูปสื่อไม่สำเร็จ ๓-๕ ปี ถ้าไม่คิดปฏิรูปคนทำ และคนรับสื่อ

โดย มณีนีสา เก่งทอง

“เมื่อมีความจริงอยู่แล้วเกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นถามว่าสื่อพูดความจริงได้ทั้งหมดหรือไม่ วัฒนธรรมของสื่อคือต้องพูดความจริง แต่วันนี้สิ่งที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารของสื่อมวลชนเองคือการนำเสนอข้อมูลจริงบางส่วนไม่จริงบางส่วน หรือการนำเสนอความจริงไม่หมดผ่านช่องทางต่างๆจนสร้างความวุ่นวายในสังคม”

ในฐานะนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ผศ.ดร.พิรงรอง งามสุด เคยมีส่วนร่วมในการยกร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ปัจจุบันอาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านนี้ติดตามความเคลื่อนไหวแวดวงสื่อมวลชนตลอดเวลาและเห็นว่าในครั้งนี้อย่างน้อยหลายคนเรียกว่ายุคของการปฏิรูปสื่อมวลชนเองก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงกัน

ดร.พิรงรอง พูดถึงการปฏิรูปสื่อในรัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังร่างในปัจจุบันนี้ว่า การปฏิรูปผ่านรัฐธรรมนูญหรือการใช้รัฐธรรมนูญเป็นแนวทางหรือช่องทางในการจะปฏิรูปสื่อ นั้นมองว่าไม่น่าจะได้ผลเท่ากับการปฏิรูปสื่อในระยะยาว เพราะการปฏิรูปไม่สามารถจะเร่งผลได้ว่าจะให้เกิดในระยะเวลา ๓ ปี หรือ ๕ ปี ที่ผ่านมาระพยายามที่จะสร้างกลไกเพิ่มเข้าไปในโครงสร้างที่เกี่ยวกับสื่อ ไม่ว่าจะเป็นการกำกับดูแลที่เข้มข้นขึ้น หากแท้จริงแล้วตัวจักรที่สำคัญของกลไกการปฏิรูปในครั้งนี้คือคนทำสื่อและผู้รับสื่อที่จะต้องมีการปฏิรูปเสียก่อน เพราะการปฏิรูปคนคือการปฏิรูปที่สำคัญที่สุด การปฏิรูปด้วยกลไกเป็นเพียง

การบังคับให้คนทำตาม เป็นการสร้างเงื่อนไขขึ้นมาใหม่ ไม่ใช่การปฏิรูปที่เกิดจากจิตสำนึก

“คำถามวันนี้คือคนทำสื่อมีจิตสำนึกหรือไม่ แต่ลึกๆ แล้วยังเชื่อเสมอว่าคนที่ทำสื่อที่เป็นมืออาชีพก็ยังคงมีอยู่ ทุกวันนี้มีคนหลายส่วนพยายามหันมาใช้สื่อสร้างประโยชน์จนเกิดวิกฤติขึ้น คนที่จะเข้ามาสู่วงการสื่อที่มีอุดมการณ์ดีๆ บางครั้งถอดใจแล้วหันไปทำอย่างอื่น”

ดร.พิรงรอง บอกว่า เธอไม่ค่อยเห็นด้วยกับบทบัญญัติโดยเฉพาะเรื่องการกำกับดูแล เพราะมองว่าทางออกที่ดีน่าจะต้องเป็นเรื่องของการปฏิรูปคนและปฏิรูปประยะยาวมากกว่า ที่สำคัญคือจะทำอย่างไรให้สื่อเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ยืนอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และเคารพ ทะนงในสิ่งที่เป็น ไม่ใช่การถูกนำมาใช้ในวาระทางการเมือง ทั้งนี้รัฐธรรมนูญเป็นเรื่องของโครงสร้างทางกฎหมายระดับสูงสุดที่จะกำหนดความสัมพันธ์ของคนในสังคม โดยเฉพาะในเชิงอำนาจว่าใครจะอยู่ตรงไหนและควบคุมใคร และการร่างรัฐธรรมนูญในครั้งนี้ว่าต้องการให้เป็นอย่างไรและบอกว่านี่คือทางออกของสังคม ก็ต้องย้อนถามไปว่า คนในสังคมคิด หรือคนที่ร่างคิดเอง การจะปฏิรูปสื่อองคาพยพต้องใหญ่กว่านี้มาก และการปฏิรูปสื่อต้องเป็นการช่วยทำให้ความจริงปรากฏ

“เมื่อมีความจริงอยู่แล้วเกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นถามว่าสื่อพูดความจริงได้ทั้งหมดหรือไม่ วัฒนธรรม

ของสื่อคือต้องพูดความจริง แต่วันนี้สิ่งที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารของสื่อมวลชนเองคือการนำเสนอข้อมูลจริงบางส่วนไม่จริงบางส่วน หรือการนำเสนอความจริงไม่หมดผ่านช่องทางต่างๆ จนสร้างความวุ่นวายในสังคม และประชาชนก็ไม่เข้าใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ฉะนั้นสำนึกของการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนคือ การต้องทำความจริงให้ปรากฏ ต้องเกิดขึ้น หากพื้นที่ตรงกลางนี้ไม่เกิด จะปฏิรูปด้วยโครงสร้างกลไกก็เป็นเพียงปลายเหตุ และมองว่าจะต้องปฏิรูปความคิดตั้งแต่แรก เริ่มว่าสื่อมีหน้าที่ทำอะไรและสร้างสำนึกของคนก่อนที่จะเข้ามาอยู่ในแวดวงสื่อด้วยซ้ำ”

ส่วนการกำกับดูแลตนเองของวิชาชีพสื่อวิทยุโทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ **ดร.พิรงรอง** ให้คะแนนกับการทำหน้าที่ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยอธิบายว่า ในการกำกับดูแลตนเองนั้นสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีกระบวนการในการทำงานที่ชัดเจนที่สุด มีการดูแลผลประโยชน์ของตัวเอง ดูแลคนในวงการ มีหลักการทางวิชาชีพ หากมีใครปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักก็ต้องถูกกำกับดูแลให้เป็นไปตามหลักการ แต่ปัญหาสำคัญคือการรับเรื่องราวร้องเรียนคือประชาชนมีสิทธิที่จะร้องเรียน แล้วนำไปสู่ขั้นตอนการสืบสวน และวินิจฉัยลงมติ ทั้งนี้ปัญหาการกำกับดูแลคือ เมื่อบุคคลที่เป็นสมาชิกที่ถูกร้องเรียนไม่พอใจก็ไปลาออก มีการเมืองในองค์กรสื่อแทรกซึมเรียกง่าย ๆ ว่าความจริงที่เกิดขึ้นหรือสิ่งที่ปรากฏเป็นอาการผ่านสื่อ คืออาการความจริงของการเปลี่ยนผ่านสื่อทำความจริงไม่ปรากฏ ยอมที่จะพูดความจริงบ้างไม่จริงบ้าง ไม่รู้ถ่วงแท้ทางสังคม ขบวนการปัญหาการเมืองในองค์กรที่กำกับดูแล บางครั้งรู้สึกถึงความไม่เที่ยงธรรมในการตัดสิน เมื่อคนรู้สึกมีอคติกับเรื่องอำนาจ มีเรื่องการเมืองมาเกี่ยวข้องกระบวนการในการทำงานขององค์กรวิชาชีพสื่อจึงดูไม่น่าเชื่อถือ ดังนั้นนอกเหนือจากสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติแล้วต้องขอบอกว่าองค์กรวิชาชีพอื่นสอบไม่ผ่าน เพราะไม่มีกระบวนการในการทำงาน มีองค์กรขึ้นมาเพียงมีข้อบังคับไว้อย่างเดียวเท่านั้น แต่ขาดกระบวนการ

ทำงานที่ชัดเจน

กระบวนการในการทำงานขององค์กรวิชาชีพสื่อเริ่มจากการส่งเรื่องราวร้องเรียน แต่องค์กรกำกับเหล่านี้กลับไม่เป็นที่รู้จักของประชาชน ว่าหากมีเรื่องราวร้องเรียนด้านสื่อมวลชนต้องส่งเรื่องราวร้องเรียนมาที่นี้ ทั้งๆ ที่มีสื่ออยู่ในมือแต่องค์กรเหล่านี้ไม่ได้ทำตัวให้เป็นที่รู้จักผ่านสื่อที่เป็นสมาชิก ทำให้เวลาเกิดปัญหาประชาชนก็จะหันไปร้องเรียนที่กสทช.หมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องชี้หุ้มูรา ชี้หามาแแห่ง ทั้งๆ ที่ความจริงหากจะร้องเรียนไปยังกสทช.ต้องเป็นการผิดจรรยาบรรณที่ร้ายแรง ที่สำคัญที่ทำให้การกำกับดูแลตนเองของสื่อไม่ค่อยได้ผลเนื่องจากกระบวนการมีผลบังคับไม่เพียงพอ เป็นการลงโทษอย่างสมัครใจไม่มีผลบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม แตกต่างจากการลงโทษของกสทช.ที่กระทบปากท้อง กระทบธุรกิจ

สำหรับสภาพการปฏิบัติงานของนักข่าวสวัสดิการ เงินเดือน และเรื่องการอบรม **ดร.พิรงรอง** บอกว่า ได้ติดตามและพยายามเก็บข้อมูลอยู่ห่างๆ หากเทียบกับเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว ในช่วงที่เธอเป็นนักข่าวเธอมีเงินเดือนที่ ๗,๕๐๐ บาท หากรวมค่าเดินทางก็อยู่ที่ ๑๐,๐๐๐ บาท แต่เมื่อมาดูสวัสดิการและเงินเดือนนักข่าวในปัจจุบันเห็นว่าไม่แตกต่างจาก ๒๐ ปีที่แล้วมากนัก เนื่องจากเคยถามลูกศิษย์ที่ทำงานกับหนังสือพิมพ์หนึ่งเมื่อ ๔ ปีที่แล้วให้เงินเดือนเพียง ๑๒,๐๐๐ บาท ไม่มีค่ารถ ถามว่านักข่าวจะอยู่กันอย่างไร ถึงมีศักยภาพก็ไม่อยากทำ วงการสื่อสารมวลชนอยากได้คนดีๆ เข้ามาช่วย บอกว่าสื่อสมัยนี้ทำงานไม่อดทน ถามว่าเงินเดือนเท่านี้ต้องเลี้ยงปากเลี้ยงท้องจะอยู่อย่างไร โดยเห็นว่าเงินเดือนสื่อปัจจุบันไม่ได้มีความแตกต่างจากในอดีตมากนัก ความจริงแล้วควรจะขึ้นเป็น ๒ หรือ ๓ เท่าด้วยซ้ำในยุคปัจจุบัน แต่พอสอบถามเพื่อนที่เป็นบรรณาธิการก็บอกว่าขึ้นให้มากกว่านี้ไม่ได้ ดังนั้นมองว่าโครงสร้างเงินเดือนของสื่อยังมีปัญหา

ในเรื่องการอบรมเห็นความพยายามของ

สมาคมนักข่าวที่จัดการอบรมเรื่อยๆ แต่ก็ยังไม่สามารถประเมินได้ว่าการจัดการอบรมนั้นเพียงพอหรือไม่อย่างไร เพราะประสิทธิภาพของสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้วัดจากจำนวนการจัดอบรมว่ามีมากน้อยเพียงใด แต่ประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับว่าเมื่ออบรมเสร็จแล้วมีการติดตามผลหรือไม่ตรงนี้สำคัญที่สุด

เมื่อถามถึงความเป็นอิสระในการทำข่าวของวิชาชีพสื่อมวลชนกับอำนาจทุนการเมืองเกี่ยวกับการรายงานข่าวที่มีโฆษณาเข้ามาแทรกนั้น ต้องบอกเลยว่าปัญหานี้เป็นปัญหาสากลที่ไหนในโลกนี้ก็เจอกันทั้งนั้น เพราะว่าสื่อเป็นธุรกิจ พุดง่ายๆคือสื่อเป็นทั้งธุรกิจและเป็นสถาบันทางสังคมที่ต้องทำหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานความไม่ชอบมาพากล หากไปขัดแย้งกับคนที่ให้ทุนขึ้นมาสื่อจะอย่างไร เรื่องนี้เป็นเรื่องสากล เป็นเรื่อง Never Ending Story ที่สื่อต้องทำหน้าที่ในการต่อสู้ทางอุดมการณ์ของสื่อเองว่าสื่อจะเลือกอะไร จะปล่อยให้เจ้าของทุนมาชี้นำ ล้วงลูกได้ขนาดไหน ส่วนคนที่จะหันมาลงทุนทำธุรกิจในสื่อจะมีสำนึกเพียงพอมากน้อยเพียงใด เพราะกองบรรณาธิการเองก็ต้องมีอิสระมีกำแพงกัน คนที่จะเข้ามาลงทุนในสื่อต้องเข้าใจและศรัทธา และสื่อต้องเข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้ต้องต่อสู้อยู่ตลอดเวลา ไม่มีที่สิ้นสุด นี่คือนิสัยที่ต้องยอมรับว่าอำนาจทุนกับสื่อเป็นเรื่องธรรมดา

แม้จะมีความพยายามในการออกกฎหมายควบคุมโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของภาครัฐก็เป็นเพียงความพยายามระดับหนึ่ง เพราะก็ยังมีปัญหากับส่วนของเอกชน อีกอย่างต้องยอมรับด้วยว่าเรายังอยู่ในระบบอุปถัมภ์ด้วย ฉันทลงทุนสื่อช่วยเบาๆฉันทน้อย เป็นการเกาหลังกันไปมา แต่สถานการณ์ก็ไม่ได้ชั่วร้ายถึงขนาดซื้อสื่อปิดปากหมด เพราะหากวันหนึ่งเป็นเช่นนั้นจริงๆ หมายความว่านักลงทุนเหล่านั้นไม่เข้าใจหลักการว่าหน้าที่ทางสังคมของสื่อคืออะไร

ดร.พิรงรอง ทั้งทำนายว่า กฎหมายอาจจะเข้ามาช่วยแก้ปัญหาได้บางส่วนเพราะนั่นคือวัฒนธรรมเป็นกฎที่ชี้ให้คนเดิน แต่ก็อย่าลืมน่าจะยิ่งออกกฎหมาย

คนก็ยังพยายามหาช่องทางในการหลีกเลี่ยง ดังนั้นจึงไม่ได้มองว่ากฎหมายจะแก้ปัญหาได้ทั้งหมด

ปาฐกถาพิเศษ โดย ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล

“

‘กุน-อุดมการณ์สื่อยุคดิจิทัล’ งานประชุมใหญ่
วิชาการและวิชาชีพสื่อมวลชน ประจำปี ๒๕๕๘
ยุทธศาสตร์เพื่ออนาคตวารสารศาสตร์ ครั้งที่ ๑๐

ภายใต้หัวข้อ

‘ปฏิวัติคนข่าว กุน-อุดมการณ์ การปรับตัวของ
นักนิเทศศาสตร์ยุคดิจิทัล’ จัดโดยสมาคมนักข่าว
นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สภาการ
หนังสือพิมพ์แห่งชาติ สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนา
สื่อมวลชนแห่งประเทศไทย และคณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยรังสิต

ณ อาคารดิจิทัลมัลติมีเดียคอมเพล็กซ์

มหาวิทยาลัยรังสิต

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘

”

คู่มือประจำโต๊ะพนักงานหนังสือพิมพ์
The Washington Post หนากว่า ๒๐๐ หน้าเขียนว่า

‘The First mission of a newspaper is to tell the truth as nearly as the truth may be ascertained...The newspaper’s duty is to its readers and to the public at large, and not to the private interests of the owner. In the pursuit of truth, the newspaper shall be prepared to make sacrifices of its material fortunes, if such course be necessary for the public good. The newspaper shall not be the ally of any special interest, but shall be fair and free and wholesome in its outlook on public affairs and public men’

‘หน้าที่ประการแรกของหนังสือพิมพ์คือการ
บอกความจริงให้ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุดเท่าที่จะ
ประเมินความจริงนั้นได้... หน้าที่ของหนังสือพิมพ์ คือ
การทำงานเพื่อผู้อ่าน และเพื่อสาธารณชนโดยส่วนรวม

มิใช่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของเจ้าของกิจการ และใน
กระบวนการรายงานความจริงนี้ หนังสือพิมพ์ต้องพร้อม
ที่จะสละความมั่งคั่งทางวัตถุที่มีอยู่หากเป็นความจำเป็น
ต้องทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ หนังสือพิมพ์ต้องไม่เป็น
พวกพ้องกับกลุ่มผลประโยชน์พิเศษใดๆ หนังสือพิมพ์
จะต้องรายงานข่าวสารต่างๆด้วยความยุติธรรมและ
อย่างเสรี หนังสือพิมพ์จะต้องแสดงมุมมองต่อกิจการ
สาธารณะและบุคคลสาธารณะอย่างรอบด้านบริบูรณ์’

แล้วทำไมอุดมคติอันสูงส่งของหนังสือพิมพ์
เช่นนี้จึงทำให้เพียง ๒๑% ของชาวอเมริกันคิดว่า
สื่อมวลชนห่วงใยประชาชนผู้อ่าน ลดลงจากเดิมที่เคย
เท่ากับ ๔๑% เมื่อ ๑๔ ปีก่อนหน้านี้ Project Excel-
lence in Journalism หรือ โครงการเพื่อความดีเยี่ยม
ของสื่อมวลชน ในปี ๑๙๙๗ สํารวจโดย Committee
of Concerned Journalists พบข้อมูลต่อไปว่า
ประชาชนน้อยกว่าครึ่งที่ถูกสำรวจคิดว่าสื่อมวลชน
ปกป้องประชาธิปไตย ๓๘% ของประชาชนคิดว่า
องค์กรที่ผลิตข่าวสารทั้งหลายไร้ศีลธรรม Ian Har-
greaves สื่อมวลชนชาวอังกฤษ ผู้มากประสบการณ์
ทั้งงานข่าวสารหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิชาการ
เขียนหนังสือให้สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย Oxford ชื่อ
เรื่อง ‘Journalism: A Very Short Introduction’
‘บทแนะนำสั้นเรื่องการสื่อสารมวลชน’ อธิบายว่า นับ
จากวันที่เริ่มมีการประกอบอาชีพนักข่าวในช่วงหลังปี
ค.ศ.๑๖๐๐ โดยคนที่ประกอบอาชีพหาข่าวสารใน
อังกฤษใช้ร้านกาแฟ เป็นสถานที่หาข่าว งานสื่อสาร
มวลชนผ่านการเปลี่ยนแปลง เฉลียวแรงกดดัน ด้าน
อำนาจทำลาย หลงไหลในพลังเหย้าเรือน มากมายหลาย
หลาก จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเทคโนโลยีข่าวสารที่รวดเร็ว
ล้ำสมัย โกลเกินจินตนาการ จนงานสื่อสารมวลชน
กลายเป็นงานที่ไร้ขอบเขตหรือข้อจำกัดคํานิยามใดๆ

‘Journalism is both a business and
much more than a business’

‘งานสื่อสารมวลชนเป็นทั้งธุรกิจและเป็น
มากกว่าธุรกิจ’

นี่คือปัญหาสองด้านที่เผชิญหน้าผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนทั้งโลก ไม่ว่าจะเป็นนักหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หรือ Internet และสื่อเทคโนโลยีใหม่ทั้งหลายที่เกิดขึ้นทุกนาที่บนโลกมนุษย์ หนังสือพิมพ์รูปแบบแรกของโลกเป็นใบประกาศข่าวสารสมัยราชวงศ์ Sung ของจีนกว่า ๑,๐๐๐ ปีที่แล้ว เรียกว่า Lipao และถูกองค์พระจักรพรรดิสั่งปิดกิจการลงไปในปีที่สุดเมื่อเริ่มแสดงออกซึ่งปัจจุบันนี้เราเรียกว่า “เสรีภาพของสื่อมวลชน” เพราะสื่อมวลชนดูจะมีพลังสร้างค้ำบัลลังก์หรือ ล้มองค์จักรพรรดิได้ แต่ถ้าจำเป็นต้องเลือกระหว่างหนังสือพิมพ์ กับรัฐบาล จะเลือกฝ่ายใด?

ประธานาธิบดี Thomas Jefferson กล่าวในปี ๑๗๘๗ เมื่อ ๒๒๐ มาแล้วว่า :

‘The basis of our government being the opinion of the people, the very first object should be to keep that right; and were it left to me to decide whether we should have a government without newspapers, or newspapers without a government, I should not hesitate a moment to prefer the latter’

‘ฐานพลังของรัฐบาลของเรามาจากความคิดเห็นของประชาชน หน้าที่แรกเริ่มของเราคือการคงไว้ซึ่งสิทธิพื้นฐานนี้ และหากว่าผมจำเป็นต้องเลือกว่าจะมีรัฐบาลโดยไม่มีหนังสือพิมพ์ หรือ จะมีหนังสือพิมพ์โดยไม่มีรัฐบาล ผมจะไม่ลังเลเลยแม้แต่ครู่เดียวว่าจะเลือกอย่างหลัง’

การยกย่องอาชีพสื่อมวลชนในอดีตนั้น ถึงกับเชื่อว่า สื่อมวลชนมีอำนาจปกครองประเทศได้ด้วยข้อมูล ข่าวสาร และความจริง แต่เหตุไร สื่อมวลชนจึงทำลายความยิ่งใหญ่มาเชื่อถ้อยดีมนที่สาธารณชนเคยมีให้ จนลดต่ำลงได้ Ian Hargreaves ให้เหตุผลว่า การเข้าสู่ระบบธุรกิจการลงทุน คือปัญหาใหญ่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ต้องทำรายได้ตามที่เจ้าของกิจการและผู้ถือหุ้นต้องการพนักงาน นักข่าว และผู้ทำงานสื่อมวลชนทั้งหลายก็เริ่มคิดว่าเงินคือผล

ตอบแทนสำคัญในอาชีพจรรยาบรรณที่ว่ายอมเสียเงินและค่าใช้จ่ายทุกอย่างเพื่อความจริง กลายเป็นการขายเนื้อที่โฆษณา และขายข่าวประชาสัมพันธ์ให้กับลูกค้าและสินค้าที่ยืมข่าวเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์

‘Yet almost all modern journalism takes place within a corporate setting, which limits and influences what journalists do.’

‘งานสื่อสารมวลชนเกือบทั้งหมดเกิดและอยู่ในบรรยากาศของกิจการแบบบริษัทธุรกิจ ซึ่งเป็นการจำกัดกรอบงาน และส่งอิทธิพลต่อการทำงานของสื่อมวลชน’ การที่สื่อมวลชนห่วงใยผู้ถือหุ้น กังวลเรื่องผลกำไร-ขาดทุน ของเจ้าของกิจการทำให้...

‘...distracting editors from journalism’s civic purpose and so damaging reader loyalty and the longer term health of the business. By the end of the twentieth century, in deed if not in name, American journalistic leaders had been transformed into business people.’

‘เหล่าบรรณาธิการข่าวหันเหความสนใจไปจากงานของสื่อมวลชนที่เคยยึดเป้าหมายของการทำหน้าที่พลเมืองดีต่อสังคมไป เป็นการทำลายความจงรักภักดีที่สื่อมวลชนเคยมีต่อผู้อ่าน และทำลายความมั่นคงเติบโตของธุรกิจสื่อมวลชนในระยะยาว เมื่อมาถึงปลายศตวรรษที่ ๒๐ พฤติกรรมของผู้นำสื่อมวลชนอเมริกันเปลี่ยนสภาพตนเองไปเป็นนักธุรกิจกันหมดแล้ว’

ความเสื่อมของนักสื่อสารมวลชน ทั้งนักหนังสือพิมพ์ นักวิทยุกระจายเสียง และ โทรทัศน์ เกิดจากสาเหตุอื่นๆ อีกมากมายสื่อมวลชนทำตัวเป็นดาราตัวแวง ผู้ประกาศข่าวกลายเป็นดาราที่แสดงเพียงบทอ่านข่าว ส่วนผู้สื่อข่าวที่ทำงานหนักจริงจังมีรายได้น้อยแทบเลี้ยงครอบครัวไม่รอดผู้สื่อข่าวสงครามบาดเจ็บล้มตายไปมากมาย ส่วนดาราอ่านข่าวหน้ากล้องเข้าสังคมหรูหราหนักข่าวรุ่นใหม่เด็กเกินไป งานมากเกินไปเกินกว่าจะเข้าหาความจริงได้ลึกซึ้ง

ประสบการณ์น้อยเกินไปจนตกเป็นเครื่องมือของนักประชาสัมพันธ์ได้ก็มามาก นักข่าวที่ร่วมมือกับนักการเมืองก็มีไม่น้อยเช่นกัน ทำให้มุมมองความจริงเรื่องประชาธิปไตยเปลี่ยนไปนักข่าวรุ่นแรกเริ่มเช่น Daniel Defoe, Jonathan Swift, Thomas Paine และ George Orwell ที่เคยเป็นหัวใจของพลังสิทธิเสรีภาพและประชาธิปไตยครั้ง ๓๐๐ ปีที่แล้วหายไปไหนหมดงานสื่อสารมวลชนนั้นมีความสำคัญมากกว่าความเป็นธุรกิจ

‘The first job of journalism is to find out, communicate accurately, and be trusted. If it cannot be trusted then it will be neither believed nor respected’

‘งานแรกของสื่อมวลชนคือการค้นหาความจริงแล้วรายงานให้ถูกต้อง เป็นที่ไว้วางใจได้ หากสื่อมวลชนไม่เป็นที่ไว้วางใจได้แล้ว ก็ไม่มีใครเชื่อ ไม่มีใครเคารพ’

ขณะนี้ในโลก สื่อมวลชนกำลังกลายเป็นธุรกิจสาธารณชนกำลังลดความเชื่อถือสื่อมวลชนลงเป็นอย่างมาก นี่คือปัญหาใหญ่ของสื่อสารมวลชนโลก ทั้งตะวันตก และตะวันออก จากการวิเคราะห์ในหนังสือชื่อ “Journalism: A Very Short Introduction” โดย Ian Hargreaves สื่อมวลชนและนักวิชาการชาวอังกฤษเชื่อมโยงต่อมาถึงสื่อมวลชนอเมริกัน ซึ่งจัดประชุมสัมมนาปัญหาเดียวกันนี้ ณ มหาวิทยาลัย Harvard ในปี ค.ศ. ๑๙๙๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) เริ่มครั้งแรกมีสื่อมวลชนคนสำคัญ ๒๕ คน นั่งคุยกันที่ สโมสรอาจารย์มหาวิทยาลัย Harvard ทั้งนักหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ นักเขียน และนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ทุกคนหวังไว้อาชีพสื่อสารมวลชนกำลังวิกฤติ ถูกคุกคาม และตกอยู่ในอันตราย มองไปทางไหนแทบไม่เห็นงานที่เรียกได้ว่าเป็นงานสื่อสารมวลชนอย่างแท้จริง แทนที่เพื่อนร่วมอาชีพจะรับใช้สาธารณชน กลับกลายเป็นว่าเหล่าสื่อมวลชนกำลังเป็นผู้ทำลายสังคมเสียเอง ดังนั้นจึงได้เห็นป้องกันร่วมก่อตั้ง

“The Committee of Concerned Journalists” (CCJ) หรือ “คณะกรรมการของสื่อมวลชนผู้มีความห่วงใย” ประชุมสัมมนา ๒๑ ครั้ง ฟังคำให้ความเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพราว ๓๐๐ คน มีผู้ร่วมฟังกว่า ๓,๐๐๐ คน ผลจากการประชุมสื่อมวลชนอเมริกันครั้งสำคัญครั้งนั้นสรุปผลออกมาเป็นหนังสือชื่อ “The Elements of Journalism” โดย Bill Kovach & Tom Rosenstiel ประกาศหลักการพื้นฐานแห่งชีวิตนักสื่อสารมวลชน ๑๐ ข้อ ดังนี้:

Elements of Journalism

หลักการสื่อสารมวลชน

๑. Journalism’s first obligation is to the truth.

หน้าที่รับผิดชอบก่อนอื่นใดของสื่อมวลชน คือการรับผิดชอบต่อความจริง

๒. Its first loyalty is to citizens.

ความภักดีอันดับแรกสุดของสื่อมวลชน คือความภักดีต่อประชาชนพลเมือง

๓. Its essence is a discipline of verification.

หัวใจหลักของงานสื่อมวลชน คือวินัยในการตรวจสอบและยืนยันความจริง

๔. Its practitioners must maintain an independence from those they cover.

ผู้ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนต้องรักษาไว้ซึ่งความเป็นอิสระจากแหล่งข่าวสารและผู้ที่รายงานข่าว กล่าวหาตึงถึง

๕. It must serve as an independent monitor of power.

สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจตราเฝ้าระวังติดตามผู้มีอำนาจในสังคม

๖. It must provide a forum for public

criticism and compromise.

สื่อสารมวลชนต้องเป็นผู้สร้างเวทีสาธารณะเพื่อการวิพากษ์วิจารณ์และการรอมชอมหาทางออกสำหรับปัญหาในสังคม

๗. It must strive to make the significant interesting and relevant.

สื่อมวลชนต้องพยายามอย่างที่สุดในอันที่จะทำให้ข่าวสารเรื่องสำคัญเป็นเรื่องน่าสนใจและชอบด้วยเหตุผลแห่งการเป็นข่าวสาร

๘. It must keep the news comprehensive and in proportion.

สื่อมวลชนต้องจัดการให้ข่าวครบถ้วนบริบูรณ์และมีขนาดสัดส่วนที่พอเหมาะพอดี

๙. Its practitioners have an obligation to exercise their personal conscience.

ผู้ทำงานสื่อสารมวลชนมีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานโดยใช้จิตสำนึก รับผิดชอบเป็นของตนเอง

๑๐. Citizens, too, have rights and responsibilities when it comes to the news.

พลเมืองมีสิทธิและความรับผิดชอบต่อข่าวเช่นกัน

สื่อมวลชนอเมริกันตื่นแล้ว และพร้อมเผชิญหน้ากับผู้แทรกแซงเผด็จการที่หวังครอบงำสื่อทั้งมวลไม่ว่าจากรัฐบาล นักการเมือง ธุรกิจใหญ่ อธิปไตยจากเงินค่าโฆษณา และเงาแฝงของงานประชาสัมพันธ์ที่บดบังความจริง

มาถึงประเทศไทยของเราทุกวันนี้ ภูมิทัศน์สื่อก็ทำนองเดียวกันกับโลกตะวันตก แต่สถานการณ์ในเมืองไทยวิกฤตหนักกว่า จนมองไม่เห็นทางแก้ไข หากนักสื่อสารมวลชนและนักธุรกิจสื่อสารมวลชน ไม่จัดระบบการศึกษาของตนเองใหม่ ไม่คำนึงถึงบทบาทหน้าที่ตามวิชาชีพของเรา ทั้งในเรื่องคุณภาพงานที่

ควรจะสร้างสรรค์ มีเนื้อหาสาระที่จรรโลงสังคมและสร้างสังคมประชาธิปไตย ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารสารที่รูปแบบที่นับวันจะมีแหล่งข่าวสารทางเลือกมากกว่าที่จะเพียงพึ่งสื่อกระแสหลัก วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์

และต้องไม่ยอมปรับตัวตามสถานการณ์อันเสื่อมทรามทางการเมืองในประเทศที่นับวันจะไปด้วยกันไม่ได้กับหลักการเสรีภาพของสื่อสารมวลชน

ในวันที่ผมทำงานหนักในอาชีพสื่อสารมวลชนเช่นเดียวกับท่านทั้งหลาย ... เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ จนผมหยุดงานโดยไม่สมัครใจ เมื่อราวสองปีที่แล้ว ในช่วงชีวิตนั้น ผมรับหนังสือพิมพ์ส่งถึงบ้านประมาณ ๕ ฉบับหาอ่านตามร้านกาแฟ ห้องสมุดในที่ทำงาน สารพัดฉบับ เพื่อติดตามข่าวสารให้ชีวิตและงานสมบูรณ์บทความสำคัญ และนักคิดนักเขียนจำนวนไม่น้อยมีอิทธิพลต่อการเติบโตในอาชีพการงานของผม เช่น: ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, นายหมอดี, ทหารเก่า, ศักดิ์เกษม หุตาคม, ไพบูลย์ สุขสุเมธ, อาจินต์ ปัญจพรรค์,รงค์ วงษ์สวรรค์ (หนู่ม), วสิษฐ เดชกุญชร, เรื่องซัยทรัพย์นิรันดร์, พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร, เทห์ จงคดีกิจ, หรือแม้กระทั่ง “กาแฟดำ”

นี่เอ่ยชื่อเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่จากโลกนี้ไปแล้วก็หลายคน ที่ยังอยู่ก็พอมิให้เฝ้ามองวิวัฒนาการชีวิตของเขาเหล่านั้น

ถึงวันนี้ ผมไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารไทยที่พิมพ์ลงกระดาษแม้แต่ฉบับเดียว ผมอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่ผมสนใจจากหน้า Internet ไม่สนใจด้วยซ้ำไปว่าหนังสือพิมพ์ฉบับไหน ชื่ออะไร ค้นหาข่าวเอาตามใจชอบ อ่านข่าวก่อนแล้วค่อยดูว่าข่าวนั้นมาจากแหล่งข่าวไหน หนังสือพิมพ์อะไร บทความจากหนังสือพิมพ์แทบจะไม่ได้อ่านเลย เพราะมักพบแต่ข้อเขียนตามอำเภอใจ ขาดการค้นคว้าหาข้อมูลที่ลุ่มลึก

แต่ถ้าเป็นเรื่องต่างประเทศผมพึ่งสื่อต่างประเทศโดยตรง อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ต่างประเทศ

ทาง Internet ได้ตามใจชอบ และยังเสียเงินเป็นสมาชิก
รับนิตยสารต่างประเทศอีกหลายฉบับ : TIME, For-
tune, The Economist, Science, Nature, Scien-
tific American, Astronomy, National Geograph-
ic, Foreign Affairs, Foreign Policy, Political
Science Quarterly นิตยสารและวารสารจากต่าง
ประเทศ แบบพิมพ์ลงกระดาษทั้งหลายเหล่านี้ ส่งตรง
ถึงบ้านผมที่ปากช่อง นครราชสีมา ทุกสัปดาห์ ทุกเดือน

นักข่าว และองค์กรสื่อในยุโรปและอเมริกา
เขาลงทุนสร้างภูมิปัญญาให้กับสังคม ได้นักข่าวนักคิด
นักเขียนและผู้บริหาร นายทุนสื่อสารมวลชน นัก
วิชาการชั้นนำ ผลิตสื่อให้กับประชาชน รวมทั้งผมด้วย
ผมยินดีจ่ายเดือนละหลายพันบาทเพื่อซื้อหนังสือพิมพ์
นิตยสาร และวารสารเหล่านี้ และยังพอมือเงินเหลือซื้อ
หนังสือพิมพ์ และนิตยสารไทย ถ้ามีคุณภาพและ
มาตรฐานตามที่ผมตั้งไว้สูง ซึ่งตอนนี้ยังไม่มีใครได้เงิน
ค่าสมาชิกจากผมเลย ผมยังรออยู่ รอได้ รออีกสักสิบปี
ยี่สิบปี ตอนนี้ผมอายุ ๖๗ ปีแล้ว แม้จะไม่ได้ประกอบ
อาชีพสื่อสารมวลชนอะไรกับใครที่ไหนอีกแล้ว เป็น
อาจารย์สอนหรือบรรยายในมหาวิทยาลัยก็ไม่ได้เป็น
อยู่บ้านว่างๆเฉยๆ อ่านหนังสือและข่าวสารข้อมูลเหล่านี้
นี้ก็เพียงพอต้องการความสุขในชีวิตบั้นปลายเท่านั้นเอง

วิทยุกระจายเสียง ผมไม่ได้ฟังเลย ยกเว้นตอน
ก่อนผมจะออกอากาศเอง ที่สถานีที่ผมเป็นแขกรับเชิญ
เข้าสายโทรศัพท์คุยออกอากาศจากปากช่องวันละสิบ
นาที สัปดาห์ละ ๔ วัน ผมฟังวิทยุทาง Internet ครับ

โทรทัศน์ อันเป็นอาชีพหลักในชีวิตของผม
ตลอด กว่า ๓๐ ปีที่ผ่านมา ในช่วงการทำงานแข่งขัน
กับข่าวของโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ผมดูข่าวและรายการทีวี
ทุกช่องวันละหลายชั่วโมง ช่อง ๓-๕-๗-๙-๑๑ ดูเพื่อ
ปรับตัวในการแข่งขันทำข่าวสู้กัน

ปัจจุบันเรามีโทรทัศน์นับร้อยช่อง แต่ผมกลับ
ไม่ได้ดูข่าวหรือรายการโทรทัศน์ของไทยอย่างจริงจัง
เลย ไม่ได้ดูแบบเอาเป็นเอาตายเหมือนเมื่อก่อนมา
นานหลายปีแล้ว ดูแบบผ่านๆ สักสองสามนาทีพอ

อารมณ์หงุดหงิดกับคุณภาพงานข่าวโทรทัศน์ไทยทุก
ช่อง มีความรู้สึกเสียใจที่ข่าวโทรทัศน์ไทยทุกวันนี้ไม่
ได้คุณภาพอย่างที่ผมคาดหวังอย่างที่โลกเขาทำกันเลย
เลยตกลงให้สบายใจว่า ไม่ดูทีวีไทยจะดีกว่า

จะเหลือเอาไว้ดูก็มีเพียง “กลกิโมโน” ของ
ช่อง ๓ เท่านั้น ... จำต้องดู เพราะนางเอกสวย!

วิกฤติสื่อมวลชน เป็นวิกฤติสากล มีทุกแห่ง
ทุกทวีป ทุกประเทศ ทุกวัฒนธรรม แต่เราไม่เรียนรู้จาก
วิกฤติในโลกตะวันตกที่เกิดก่อนเรา และยังคงเกิดอยู่
หนทางแก้ไขก็มีอยู่เป็นบทเรียน แต่เราก็ไม่แก้ไขกัน

เรามักจะพูดกันเสมอว่าต้องปฏิรูปสื่อ แต่เรา
อยากให้ปฏิรูปโดยการเขียนรัฐธรรมนูญ ทำกฎหมาย
ใหม่เพื่อปฏิรูปสื่อ ทั้งๆ ที่การปฏิรูปสื่ออยู่ที่ตัวของเรา
และสำนักงานหรือองค์กรธุรกิจสื่อของเราเท่านั้น

ไม่มีกฎหมายฉบับใดจะปฏิรูปสื่อได้ ไม่มี
รัฐธรรมนูญฉบับไหนจะช่วยให้สื่อดีขึ้นได้ ลองรอดู
รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒๐ นี้ก็แล้วกัน หากไม่ชอบ ก็รอ
ฉบับที่ ๒๑ ก็ได้

การปฏิรูปสื่อ อยู่ที่ตัวเราจริงๆ

ถ้าเราไม่ปฏิรูปตัวเอง ไม่ช้าไม่นาน
ประชาชนก็จะทิ้งเรา แล้วหันไปหาสื่อรูปแบบใหม่ที่
เขาทำกันเอง หาข่าวกันเอง คิดกันเองตามใจชอบ
เพราะประชาชนที่เคยหวังพึ่งเรา เขาพึ่งเราไม่ได้อีก
ต่อไปแล้ว

ขอบคุณและสวัสดิ์ครับ
สมเกียรติ อ่อนวิมล
๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘

หนังสืออ้างอิง

Journalism: A Very Short Introduction

โดย Ian Hargreaves

The Elements of Journalism

โดย Bill Kovach & Tom Rosenstiel

คณะร่างรัฐธรรมนูญฉบับล้มเหลวแห่งชาติ สื่อมวลชนต้องไม่ใช่นักการเมืองจริงหรือ?

สุนทร จันทรังสี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นกฎหมายลำดับศักดิ์สูงสุดแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายอื่นใดจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบการปกครองประเทศ และตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๗๕ ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแล้วทั้งสิ้น ๑๙ ฉบับ แสดงให้เห็นถึงความขาดเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศไทย เพราะมีการยึดอำนาจการปกครองระดับต้นๆ ของโลก ไม่ว่าจะในรูปแบบของการปฏิวัติหรือรัฐประหารก็ตาม สิ่งที่จะต้องจับตามองที่ทันใดหลังการประกาศยึดอำนาจก็คือ การประกาศยกเลิก (ฉีก) รัฐธรรมนูญฉบับที่มีอยู่ ประกาศใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว และอีกไม่ช้าไม่นานวัน ก็จะมีการประกาศตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อต้องการจะให้ได้รับรัฐธรรมนูญฉบับที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด

ประเทศที่เจริญและมีความมั่นคงทางการเมือง อาทิ อังกฤษซึ่งถือเป็นแม่แบบของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญฉบับแรกของโลกเมื่อ ๘๐๐ ปีที่แล้ว กล่าวคือใน ค.ศ.๑๒๑๕ ขุนนางและพระราชาคณะ รวมตัวบังคับให้พระเจ้าจอห์น ลงพระนามในเอกสารที่เรียกว่า “มหาบัตร” (The Great Charter, Magna Carta) ซึ่งเป็น สัญญาระหว่างพระมหากษัตริย์กับขุนนางและพระ โดยใน “มหาบัตร” ได้กำหนดถึงองค์การ และอำนาจของสภาใหญ่ (Magnum Concilium) และกำหนดว่า พระมหากษัตริย์จะเก็บภาษีบางอย่างตามที่กำหนดไว้โดยมิได้รับความเห็นชอบจากสภาใหญ่มิได้ จะจับกุมคุมขังบุคคลได้ก็ต่อเมื่อ มีคำพิพากษาที่ขอด้วยกฎหมาย มหาบัตรนี้ นักกฎหมายต่างเห็นว่า เป็นกฎหมาย

รัฐธรรมนูญฉบับแรกของโลก และอังกฤษยังเป็นประเทศเดียวที่ไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร (Unwritten Constitution) ซึ่งหมายถึง หลักการปกครองต่างๆ ไม่ได้อยู่รวมกันเป็นรัฐธรรมนูญเฉพาะ แต่กระจายอยู่ตามกฎหมายต่างๆ และคำพิพากษาต่างๆ รวมทั้งธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมาจนกลายเป็นจารีตประเพณี ซึ่งเป็นผลมาจาก วิวัฒนาการยาวนานของระบอบประชาธิปไตย

และในปี ค.ศ.๑๗๗๖ สหรัฐอเมริกาได้ประกาศอิสรภาพ จากการเป็นดินแดนอาณานิคมของอังกฤษ ในปี ค.ศ.๑๗๘๘ จึงมีการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐ (The Constitution of United States) วางกฎเกณฑ์ในการปกครองประเทศ อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองต่างๆ ในประเทศอย่างเป็นระเบียบ โดยมีการแยกองค์การปกครองประเทศออกเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ซึ่งรู้จักกันในนาม “หลักการแบ่งแยกอำนาจ” (Separation of Power) มีการบัญญัติให้ รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุด และยอมรับอำนาจสูงสุดของประชาชนชาวสหรัฐอเมริกา และกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่นของรัฐต่างๆ รวมถึงประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาด้วย

รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกามีเพียง ๗ มาตราเท่านั้น

สามมาตราแรกของรัฐธรรมนูญตั้งกฎและการแบ่งแยกอำนาจเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภาแบบสองสภา ฝ่ายบริหารนำโดยประธานาธิบดี และฝ่ายตุลาการนำโดยศาลสูงสุด สี่มาตราสุดท้ายวางกรอบหลักระบอบสหพันธรัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้ในที่ประชุมนครฟิลาเดลเฟีย รัฐเพนซิลเวเนีย และรับรองโดยการประชุมในรัฐต่างๆ ในนามของประชาชนถึงปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาได้ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขมาแล้ว ๒๗ ครั้ง แต่ไม่มีการล้มล้างแม้แต่ครั้งเดียว

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า รัฐธรรมนูญไทย ได้ถูกกระทำย่ำยีมาแสนสาหัสตลอดระยะ ๘๐ ปีแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เฉลี่ยแล้วรัฐธรรมนูญฉบับหนึ่งจะมีอายุประมาณ ๔ ปี (รวมทั้งรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว) ผู้ก่อการรัฐประหารบางคณะจึงพยายามสร้างรัฐธรรมนูญที่ดีโดยผ่านการกลั่นกรองจากประชาชนหลากหลายอาชีพ (แต่ส่วนใหญ่เป็นทหารและข้าราชการอื่นๆ) รวมตัวเป็นสภาร่างรัฐธรรมนูญ โดยอ้างว่าจะเป็นผลดี ดังนี้

- ๑.สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วยบุคคลจากหลายสาขาอาชีพ ทำให้ได้ความเห็นที่หลากหลาย
- ๒.สภาร่างรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะ สามารถทุ่มเทเวลาโดยไม่ต้องกังวลกับงานอื่น
- ๓.เป็นการลดความตึงเครียดทางการเมือง และช่วยประสานประโยชน์ทุกฝ่าย

ถึงวันนี้สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ก่อตั้งขึ้นแล้วรวม ๕ ครั้ง ดังนี้

- สภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๙๑
- สภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๐๒

- สภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๓๙
- สภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐
- สภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๗

ประชาชนยุคมะงะมาทรา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศและบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีที่มาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๔) เป็นรัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้ชั่วคราว หลังจากเหตุการณ์การรัฐประหารของคณะรัฐประหาร นำโดย พลโทผิน ชุณหะวัณ เป็นหัวหน้าคณะรัฐประหาร รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๔ มีการแก้ไขปรับปรุงจำนวน ๓ ครั้งด้วยกัน โดยการแก้ไขในครั้งที่ ๒ ได้มีการแก้ไขกำหนดเวลาในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร และวิธีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรโดยกำหนดให้มีการจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญชุดดังกล่าวได้ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ขึ้น ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๕ ของประเทศ นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ผ่านมาการร่างโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๕ นี้ มีระยะเวลาในการบังคับใช้เพียง ๒ ปี ๘ เดือน ถูกยกเลิกโดยคณะรัฐประหาร นำโดยพลเอกฉัตร ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

(พลโทผิน ชุณหะวัณ)

ข้อสังเกตคือ พลโทผิน ชุณหะวัณ หัวหน้าคณะรัฐประหารเป็นผู้คัดเลือกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ และใช้เวลาร่างถึง ๒ ปี แต่มีระยะเวลาในการบังคับใช้เพียง ๒ ปี ๘ เดือน ก็ถูกยกเลิกโดยคณะรัฐประหาร นำโดย พลเอกผิน ชุณหะวัณ (คนเดิมคนเดียว)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นรัฐธรรมนูญของไทยฉบับที่ ๒ ที่ผ่านการร่างโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ เนื่องจากในวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐ เกิดเหตุการณ์รัฐประหารนำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และประกาศยกเลิกการบังคับใช้รัฐธรรมนูญเดิม (ฉบับที่ ๖) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (ฉบับที่ ๗) ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๒ แทน ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๗ นี้เองที่กำหนดให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นอีกชุดหนึ่ง ทำหน้าที่ในการร่างรัฐธรรมนูญและทำหน้าที่นิติบัญญัติเพื่อสืบทอดอำนาจเผด็จการ นับว่าเป็นฉบับที่เลวร้ายที่สุด ใช้เวลาร่างนานเกือบ ๑๐ ปี มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น ๒๔๐ คน เปิดประชุมสภาครั้งแรกเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ โดยสมาชิกส่วนมากประกอบไปด้วยทหารและข้าราชการ โดยมีพลเอกสุทธิ สุทธิสารณกร นายทหารคนสนิทของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานสภาคนแรก และต่อมาในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ จอมพลสฤษดิ์ ก็สิ้นชีวิตด้วยโรคร้าย หลังจากร่างได้ ๙ ปีกว่า พลเอกสุทธิก็เสียชีวิตในต้น ปีพ.ศ. ๒๕๑๑ ถือเป็นร่างรัฐธรรมนูญที่เนิ่นนานที่สุด ทั้งหัวหน้ารัฐประหารและประธานสภาร่างฯ ยังทนรอไม่ได้ต้องลาโลกไปก่อนทั้งคู่ นายทวี บุญยเกษตร รองประธานสภาจึงขึ้นเป็นประธานสภาแทน และประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๑

อนิจจาใช้เวลาร่างรัฐธรรมนูญเกือบสิบปี สิ้นเปลืองภาษีประชาชนมหาศาล กลับมีระยะเวลาในการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพียง ๓ ปี ๔ เดือน ถูก

ยกเลิกโดยคณะรัฐประหารนำโดยจอมพลถนอม กิตติขจร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๔

(จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์)

ประชาชนยุคตื่นตัว

สภาร่างรัฐธรรมนูญชุดที่ ๓ จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยมีหลักการและอำนาจหน้าที่สำคัญดังนี้ สภาร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งจังหวัดละหนึ่งคน (ขณะนั้นประเทศไทยมี ๗๖ จังหวัด) รวมกับผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ จำนวน ๒๓ คน เป็น ๙๙ คน มีหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งฉบับ กำหนดให้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลา ๒๔๐ วันนับแต่วันที่มีสมาชิกครบจำนวน ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนในการทำหน้าที่เป็นสำคัญ และให้สภาร่างรัฐธรรมนูญกำหนดพื้นฐานอันนำไปสู่การปฏิรูปการเมืองโดยปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองขึ้นใหม่ให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ยังคงรักษาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้ตลอดไป รัฐสภาดำเนินการคัดเลือกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จังหวัดละ ๑ คน (จากประชาชนที่สนใจสมัครและคัดเลือกกันเองแล้วจวนเหลือเป็นผู้แทนจังหวัดละ ๑๐ คน) เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

และในการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งที่หนึ่งซึ่งประชุมมีมติเลือกนายอุทัย พิมพ์ใจชน เป็นประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้นทั้งฉบับ ผ่านการลงมติให้ความเห็นชอบ และส่งมอบให้ประธานรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ จากนั้นมีการประกาศและบังคับใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ใช้เวลาร่างประมาณ ๘ เดือน

สภาร่างรัฐธรรมนูญชุดที่ ๔ จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๙ จากเหตุการณ์การยึดอำนาจการปกครองของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ และได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวแทนฉบับเดิม โดยเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้มีสมาชิกแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยมีจำนวนสมาชิกที่มาจากการสรรหาจากทุกภาคส่วนจำนวนทั้งสิ้น ๑,๙๘๒ คน จากนั้นให้ลงมติกัดเลือกกันเอง เหลือ ๒๐๐ คน แล้วให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ(คมช.) ทำการคัดเลือกเหลือ ๑๐๐ คน เพื่อไปเป็นสภาร่างรัฐธรรมนูญ และคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิอีก ๑๐ คน ทำหน้าที่ร่วมเป็นกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ

สัดส่วนของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญชุดนี้ถือว่าเหมาะสมเพราะมาจากบุคคลในภาครัฐ ๒๘ คน ภาคเอกชน ๒๗ คน ภาคสังคม ๒๓ คน และภาควิชาการ ๒๒ คน หากจำแนกตามภูมิภาค ประกอบด้วยภาคเหนือ ๑๐ คน ภาคกลาง ๖๘ คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๒ คน และภาคใต้ ๑๐ คน

สภาร่างรัฐธรรมนูญชุดนี้มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการร่างรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ ๑๘) และต้องเสนอความเห็นพร้อมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และถือได้ว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ทางการเมืองการ

ปกครองที่กำหนดให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการออกเสียงลงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบ / ไม่เห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ สภาร่างรัฐธรรมนูญชุดนี้เปิดประชุมสภาครั้งแรกเมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐ และมีมติเลือก นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร เป็นประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ ดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญจนแล้วเสร็จในเวลาเพียง ๖ เดือน ไม่ต้องตะบັตะบัน บ้าบอถึง ๙ ปีกว่า เหมือนสภาร่างรัฐธรรมนูญสมัยเผด็จการเต็มใบ และจัดให้มีการลงประชามติต่อร่างรัฐธรรมนูญของประชาชนทั้งประเทศ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยผลการลงประชามติปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นชอบ ๑๔,๗๒๗,๓๐๖ (คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๘๑) มากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เห็นชอบ ซึ่งมีคะแนนเสียง ๑๐,๗๔๗,๔๔๑ (คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑๙) จากนั้นจึงประกาศและบังคับใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นมา กระทั่งถึงกาลมรณาคือวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ สิริรวมอายุชยเฉียด ๗ ปีเต็ม

อนึ่ง การสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มีความเป็นมาและเป็นไปด้วยสาเหตุเดียวกันคือ การห้ามนระหว่างประชาชนสองฝ่าย ซึ่งแยกเป็นฝ่ายนิยมสีแดงและฝ่ายนิยมสีเหลือง ซึ่งเห็นต่างทางการเมืองสุดขั้ว และอีกฝ่ายมุ่งทำลายสถาบันหลักของชาติ ฝ่ายหนึ่งนิยมความรุนแรงมักใช้อาวุธสงครามก่อการร้าย แต่อีกฝ่ายได้แต่ตั้งรับและสูญเสีย เมื่อเหตุการณ์บานปลายใกล้ที่จะเกิดสงครามกลางเมือง พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทหารบกในพ.ศ.๒๕๔๙ และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผบ.ทหารบกใน พ.ศ.๒๕๕๗ จึงต้องกระทำการยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลที่ขาดเสถียรภาพหรือ “เป็ดข่อย” (lame duck) ประชาชนส่วนใหญ่ต่างยินดีปรีดาแสดงการสนับสนุนรัฐประหารทั้งสองครั้งที่ผ่านมา

รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ ได้รับการยกย่องว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ดีฉบับหนึ่ง ผ่านขั้นตอนของสภายก

ร่างรัฐธรรมนูญเป็นรูปธรรมและกว้างขวาง เสียเพียงแต่ให้รัฐบาลเข้มแข็งเกินไปตรวจสอบลำบาก ก่อให้เกิดผู้นำเดี่ยวใช้อำนาจได้เบ็ดเสร็จเด็ดขาด ละเอียดต่อเสียงของปัญหาชนกระทั้งเป็นวิกฤติการเมืองสำหรับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ นอกจากนี้มีจุดเด่นด้านการลงประชามติ ในเรื่องสิทธิเสรีภาพประชาชน ได้รับการยกระดับให้ทัดเทียมกัน ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ ให้สิทธิแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐมิให้ผู้บังคับบัญชาถ่วงแก่งแสงประโยชน์ ชุมชนสามารถปกป้องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น ประชาชนเข้าชื่อถอดถอนนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบได้ง่ายขึ้น และสามารถรวมตัวยื่นแก้ไขรัฐธรรมนูญได้โดยตรง สรุปว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ ดีกว่า

(พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน)

วันนี้ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๘ กำลังเป็นปัญหาว่าจะเป็นมนุษย์หรืออสูร สาเหตุของปัญหาใหญ่คือ ขาดการมีส่วนร่วมทั้งในสภาฯ และประชาชน และทะเลาะทะเลาะประสิทธิภาพ มีจำนวนสมาชิกถึง ๒๕๐ คน โครงสร้างแยกออกเป็น คณะกรรมการยกเว้นรัฐธรรมนูญเพียง ๓๖ คน หลับหูหลับตาเดินดุ่มเข้าไปในพงพอน โดยมีสมาชิก สปช.อีก ๒๐๐ กว่าคนตบตบไปไปอีก ๑๑ ด้าน เสียทั้งเวลาและเงินเดือนที่จ่ายโดยไม่คุ้มประโยชน์

การปฏิรูปครั้งนี้มี ๑๑ ด้าน ได้แก่ ๑.การเมือง ๒.การบริหารราชการแผ่นดิน ๓.กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ๔.การปกครองท้องถิ่น ๕.การศึกษา ๖.เศรษฐกิจ ๗.พลังงาน ๘.สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ๙.สื่อสารมวลชน ๑๐.สังคม ๑๑.ด้านอื่นๆ และใน ๑๑ ด้านนี้ยังแตกออกไปเป็น ๑๘ คณะกรรมาธิการ

(พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา)

ยอดแย่ที่สุดก็คือ การปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมไม่ได้ก้าวหน้าเลย โดยเฉพาะตำรวจ

ดร.วิษณุ เครืองาม ให้สัมภาษณ์ นสพ.มติชน ฉบับวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๗ หน้า ๒ สรุปว่า สปช.เป็นองค์กรใหม่มีหน้าที่เสนอแนวทางที่จะปฏิรูปประเทศไม่ได้มีหน้าที่ปฏิรูป เพราะฝ่ายลงมือปฏิรูปคือฝ่ายรัฐบาลและองค์กรต่างๆ แต่ผู้ที่ไม่ได้เป็น สปช. ก็สามารถเสนอแนวความคิดได้ กรอบการทำงานของ สปช.มีเวลาเพียง ๑ ปี สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ ก็คือหน่วยงานที่รวบรวมความเห็นต่างๆ จากทางตรงคือมาจาก สปช.ทั้ง ๒๕๐ คน และทางอ้อมจากผู้คนในชาติ หัวใจสำคัญของการปฏิรูปที่แท้จริงอยู่ที่ กมธ.ยกเว้น รธน. คือร่างรัฐธรรมนูญใหม่ให้ได้ครอบคลุม ๑๑ ด้าน

การเดินดุ่มเข้าพวงพอนต้องถือว่าเป็นการล้ม

เหลวของกมธ.ยกร่างรธน. เบื้องแรกจะเห็นได้จากเมื่อเผยแพร่ร่าง รธน.ออกมาแล้ว คณะรัฐมนตรีขอแก้ไขถึง ๑๑๗ ประเด็น ซึ่งไม่เคยมีปรากฏใน กมธ.ยกร่างรธน.สมัยใด จึงไม่ควรแปลกใจเมื่อต่อมา สปช.ขอแก้รธน.อีก ๓๓๔ จุด จึงน่าจะสงสัยไม่น้อยว่า กมธ.ยกร่างภายใต้การนำของ ดร.บวรศักดิ์ สุวรรณโณ บกพร่องอะไรนักหนา

หรือไม่ก็ควรตรองกันว่า กมธ.ยกร่างรธน.หรือพลพรรค สปช. ใครบ้าหรือโง่กว่ากัน

ในสายตาของผมที่เห็นความบกพร่องเป็นประการแรกก็คือ การแบ่งแยกให้คนในชาติเป็นพลเมืองและประชาชน ซึ่งเปรียบก็เหมือน การแบ่งแยกประชาชนชั้น ๑ และชั้น ๒ รัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ในมาตราแรกๆ ระบุไว้ว่า “ประชาชนชาวไทย ไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน”

กระนั้นประชาชนก็ยังแบ่งแยกกันเป็นสีแดง สีเหลืองและประกาศตนเป็น “ไพร่” เกิดโกลาหลเผาบ้านเมืองและฆ่าฟันล้มตายนับร้อย

แต่ร่างรัฐธรรมนูญพ.ศ.๒๕๕๘ เจ้าปัญญาซึ่งกำลังจะกลายเป็นเจ้าปัญหา เพราะกำหนดคำขวัญไว้ว่า “สร้างพลเมืองเป็นใหญ่ระบุไว้ในมาตราที่ ๒๖ ว่าประชาชนชาวไทยย่อมมีฐานะเป็นพลเมือง

พลเมืองต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น เคารพหลักความเสมอภาค ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม มีค่านิยมที่ดี มีวินัย ตระหนักในหน้าที่ มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมและส่วนรวม รู้รักสามัคคี มีความเพียรและพึ่งตนเอง

พลเมืองต้องไม่กระทำการที่ทำให้เกิดความเกลียดชังกันระหว่างคนในชาติหรือศาสนา หรือไม่ยอมให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การเป็นปฏิปักษ์ หรือการใช้ความรุนแรงระหว่างกัน

รัฐมีหน้าที่ต้องปลูกฝังให้พลเมืองยึดมั่นใน

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีค่านิยมประชาธิปไตย ตลอดจนจัดให้มีการศึกษาอบรมในทุกระดับ ทุกประเภท และทุกกลุ่มอายุ เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองตามมาตรานี้

ผมพิจารณาตามมาตรานี้แล้วสับสนกับ ค่านิยมที่เริ่มต้นว่า ประชาชนชาวไทยย่อมมีฐานะเป็นพลเมือง และจากการที่ได้ซักถาม นายมานิจ สุขสมจิตร รองประธาน กมธ.ยกร่างฯ คนที่สอง เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคมที่ผ่านมา ในการระดมความเห็นเนื้อหาของร่างรธน.ที่เกี่ยวกับสื่อมวลชน ณ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

นายมานิจอธิบายว่า คำว่าพลเมืองนั้นเป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม หมายความว่าประชาชนที่พัฒนาแล้ว แต่คำว่าประชาชนนั้นหมายถึงคนทุกชาติทุกภาษาที่อยู่บนแผ่นดินไทย ไม่ว่าจะต่างชาติหรือหลบหนีเข้าเมืองเป็นประชาชนทั้งนั้น แต่ไม่มีสิทธิเท่าพลเมือง

ผมถามอีกว่า หมายความว่าต่อไปนี่เราจะมีประชาชนชั้น ๑ และชั้น ๒?

“ไม่ได้แบ่งชั้น ๑ ชั้น ๒ แต่ถ้าคุณยกระดับแล้วคุณก็เป็นพลเมืองมีสิทธิต่างๆ” นายมานิจตอบยืนยัน

ผมมองเห็นว่า ถ้าวางรธน.นี้ผ่านและมีผลบังคับใช้ ศาลต้องมีหน้าที่เพิ่มในการวินิจฉัยว่า ใครคือพลเมืองที่ยกระดับแล้วใครคือประชาชนที่ยังไม่ได้ยกระดับ

สื่อมวลชนต้องไม่ใช่นักการเมืองจริงหรือ?

มาตรา ๔๘ บัญญัติถึงเสรีภาพของสื่อมวลชนในการประกอบวิชาชีพตามจริยธรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้าน รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อการสังคม ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การสั่งปิดกิจการสื่อมวลชนเพื่อลดรอน เสรีภาพตามมาตรา ๖๖ จะกระทำมิได้

การห้ามสื่อมวลชนเสนอข่าวสารหรือแสดง ความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซง ด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อลดรอนเสรีภาพตามมาตรา ๖๖ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของ บุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม อันทิของประชาชนหรือเพื่อป้องกันหรือระงับความ เสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ ตรวจสอบก่อนนำไปโฆษณาในสื่อมวลชน จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะ สงคราม และจะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสาม

เจ้าของกิจการสื่อมวลชนต้องเป็นพลเมือง และพลเมืองไม่อาจเป็นเจ้าของกิจการสื่อมวลชน หรือผู้ถือหุ้น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หลาย กิจการ ในลักษณะที่อาจมีผลเป็นการครอบงำหรือ ผูกขาดการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือความคิดเห็น ต่อสังคม หรือมีผลเป็นการขัดขวางการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร หรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของ กิจการหรือถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน มิได้ ไม่ว่าใน นามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือ ถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่น ไม่ว่า โดยทางตรงหรือทางอ้อม ที่จะทำให้สามารถบริหาร กิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของ กิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

ข้อความวรรคนี้ปรากฏและเป็นปัญหาเพราะ ไม่มีผลทางปฏิบัติตั้งแต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ แต่ แล้ว กมธ.ยกร่างฯ เจ้าเก่าคนเดิมก็ยังนำเสนอด้วย

ความภูมิใจอีกครั้ง โดยให้เหตุผลว่า

“เพื่อแยกให้ชัดเจนระหว่างสื่อมวลชนกับ นักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ใครจะ เป็นอะไรก็เลือกให้ชัดเจน”

ฟังเพราะเสนาะหูเลิศหูด้วยอุดมการณ์

ในความเป็นจริงตั้งแต่มีข้อห้ามนี้ เจ้าของ กิจการหนังสือพิมพ์น้อยใหญ่ ก็ยังไม่ยับเขยื้อน เคลื่อนสถานะจากการเมืองสักคนและถ้าเจ้าของ กิจการหรือหุ้นส่วนกิจการ จะไตร่ตรองสักนิดก็ควรจะ คิดออกว่า เป็นการสกัดกั้นใคร

ก็น่าจะเรียกมาคุยปรับความเข้าใจกันว่า

“แล้วทำไม??? ลูกน้องหรือพนักงานใน บริษัท มีสิทธิดำรงตำแหน่งการเมืองล่ะ(วะ)..”

ปฏิรูปสื่อไทย ๒๕๕๘ “รวมข้อเสนอปฏิรูปสื่อไทย ในยุคดิจิทัล”

กองบรรณาธิการ รวบรวม

“การปฏิรูปสื่อ” (Media Reform) ในช่วงทศวรรษ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ผลสำเร็จ ที่สำคัญ ๓ ข้อ คือ (๑) การก่อตั้งองค์การวิชาชีพสื่อของคนหนังสือพิมพ์ “สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ” ด้วยความมุ่งหวังเพื่อรวบรวมคนสื่อหนังสือพิมพ์อาวุโสและสำนักพิมพ์ข่าวที่อยู่ในประเทศไทยเข้าร่วม รวมกันเป็นสมาชิกเพื่อกำกับและดูแลควบคุมทางจริยธรรมวิชาชีพ (๒) การเกิดการปฏิรูปวงการสื่อวิทยุโทรทัศน์ จากรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย ในมาตรา ๓๙ ที่กำหนดว่า “คลื่นความถี่คือทรัพยากรสื่อสารของชาติ และเพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะ (๓) และกฎหมายองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ที่ให้มีองค์กรกลาง (ตอนนั้น คือ กสท. และ กสช.) ทำหน้าที่เป็น “กรรมการกลาง” คอยทำหน้าที่กลางในการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมและกิจการวิทยุโทรทัศน์ และมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องมากมายเพื่อปฏิรูปวงการสื่อ

ยังมั่นใจว่าในช่วงทศวรรษดังกล่าว ยังมี “โครงการวิจัยสื่อ” ในแวดวงวิชาการที่ถูกผลิตขึ้นมาหลายสิบชิ้น เช่น “โครงการวิจัยปฏิรูปสื่อ ของ สกว.” ที่ถือเป็นข้อเสนอวิชาการที่เป็น “จุดเปลี่ยนสำคัญ” ของแวดวงวิชาการที่หันมาพบกับวิชาชีพ

การปฏิรูปสื่อในช่วงทศวรรษแรก จบลงไปอย่างสำเร็จครึ่ง ล้มเหลวครึ่ง กล่าวคือ การมีองค์กรวิชาชีพเกิดขึ้นเพื่อกำกับดูแลควบคุมนักหนังสือพิมพ์และองค์กรหนังสือพิมพ์ แต่ที่ล้มครึ่ง ก็คือ ความล้มเหลวของการสรรหาคัดเลือกกรรมการ กสท. และ กสช. ที่มีความล่าช้า ชัดแย้งและสอดแทรกผลประโยชน์มากมายที่ไม่โปร่งใส ทำให้ที่สุด เมื่อเข้าสู่

ช่วงทศวรรษ พ.ศ. ๒๕๕๐ หลังจากการเกิดรัฐประหาร ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จึงมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่ต่อยอดการปฏิรูปสื่อเรื่องการประกันสิทธิและเสรีภาพสื่อ การป้องกันการแทรกแซง ปิดกั้นสื่อ หรือการพูดเรื่องการถือครอง ครอบครองสิทธิความเป็นเจ้าของสื่อ และเปลี่ยนจุดกลางสำคัญ คือการพูดเรื่อง และมีกฎหมายสื่ออีกหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติ การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติภาพยนตร์ และวิดีโอ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นการรวบรวมองค์กรกำกับดูแลสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อโทรคมนาคมเข้าไว้ด้วยกัน

อาจกล่าวว่าการปฏิรูปสื่อในทศวรรษที่ผ่านมา เป็นการปฏิรูปสื่อที่ดูจะมุ่งเน้นไปที่การออกกฎหมาย ทั้งในรัฐธรรมนูญและระดับของการมีองค์กรวิชาชีพ หรือองค์กรของรัฐมาดูแลกันเอง

นอกจากนี้ในช่วงหลังปีก่อการรัฐประหาร สื่อมวลชนไทยตกอยู่ภายใต้วิกฤติศรัทธาจากประชาชน ที่มองเห็นว่าสื่อมวลชนวิชาชีพมิได้ยึดถือแนวทางจรรยาบรรณวิชาชีพหากแต่ตกเป็นเครื่องมือผลประโยชน์ทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม ล่วงเลยมา ๑๘ ปี คนสื่อไทยก็หวนเข้าสู่บรรยากาศของการปฏิรูปสื่อกันอีกครั้ง ซึ่งปัจจุบัน ในรอบที่ ๓ ก็เป็นการปฏิรูปสื่อที่อยู่ภายใต้บรรยากาศของการรัฐประหาร รัฐบาลทหาร และการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ภายใต้รัฐบาลทหาร – อนุรักษ์ ความสงบแห่งชาติ คสช.

กองบรรณาธิการได้รวบรวมข้อเสนอต่างกรรมต่างวาระเกี่ยวกับการปฏิรูปสื่อ ที่สำคัญในการนำความคิดไปสู่การลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหของสื่อมวลชนไทยร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และเติมไปด้วยรายละเอียด

๑. “ปฏิรูปสื่อ” ในมุมมอง “กฎหมายรัฐธรรมนูญ” ในมุมมองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๘

สิ่งที่น่าสนใจใน(ร่าง)รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปฏิรูป (ปี พ.ศ.๒๕๕๘) นั้น มีสาระสำคัญที่ควรพูดถึง คือ

มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความคิดเห็นของตนโดยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

มาตรา ๔๘ เสรีภาพของสื่อมวลชนในการประกอบวิชาชีพตามจริยธรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้าน รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคม ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การสั่งปิดกิจการสื่อมวลชนเพื่อลดทอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้

การห้ามสื่อมวลชนเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อลดทอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่

โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของ

ประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในสื่อมวลชน จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม และจะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสาม

เจ้าของกิจการสื่อมวลชนต้องเป็นพลเมือง และพลเมืองไม่อาจเป็นเจ้าของกิจการสื่อมวลชนหรือผู้ถือหุ้น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หลายกิจการในลักษณะที่อาจมีผลเป็นการครอบงำหรือผูกขาดการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือความคิดเห็นต่อสังคม หรือมีผลเป็นการขัดขวางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ที่จะทำให้สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าว

รัฐจะให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเพื่ออุดหนุนกิจการสื่อมวลชนของเอกชนมิได้ การซื้อโฆษณาหรือบริการอื่นจากสื่อมวลชนโดยรัฐ จะกระทำได้อีกแต่เฉพาะโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อการนั้น

มาตรา ๔๙ พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนซึ่งประกอบกิจการสื่อมวลชน ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาลหรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

ข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนตามวรรคหนึ่ง

การกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าของกิจการ อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข้อมูลข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งประกอบด้วยบุคคลในวิชาชีพสื่อมวลชนและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งผู้แทนองค์การเอกชนและผู้บริโภค เพื่อปกป้องเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อมวลชนตามมาตรา ๔๘ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพ พิจารณาคำร้องขอความเป็นธรรมของผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้เสรีภาพตามมาตรา ๔๘ และคุ้มครองสวัสดิการของบุคคลตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

และ มาตรา ๕๐ คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งและกำกับการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคมและกิจการสารสนเทศ โดยต้องคำนึงถึงความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น คำนึงถึงบุคคลด้อยโอกาสทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนและชุมชนท้องถิ่นสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะ ทั้งนี้ ภายใต้ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาของชาติและตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้องให้ความสำคัญกับการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และการเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการดังกล่าว ต้องให้ความสำคัญกับการให้บริการที่ทั่วถึงได้มาตรฐาน มีคุณภาพ สามารถตรวจสอบได้ และให้ประชาชนโดยทั่วไปเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด มากกว่าการมุ่งหารายได้เข้ารัฐหรือเข้าองค์กรดังกล่าว

เจ้าของกิจการตามมาตรานี้ต้องเป็นพลเมือง และต้องไม่ดำเนินการในลักษณะที่อาจมีผลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ ด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

อาจกล่าวได้ว่า เนื้อหาใน(ร่าง)รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๘ นี้ได้พยายามแก้ไขอย่างครอบคลุมถึงปัญหาของสื่อมวลชนไทย และได้หลายกฎ กำแพงหลายอย่างที่เป็อุปสรรคและข้อจำกัดในการตีความเกี่ยวกับการใช้อำนาจในการปิดกั้นสิทธิเสรีภาพสื่อ

๒. “ปฏิรูปสื่อ” ในมุม “ปฏิรูปชาติ” โดย คณะกรรมการปฏิรูปการ สื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาปฏิรูปแห่งชาติ

: จากรายงานข้อเสนอการปฏิรูประบบการสื่อสารเพื่อประชาชน ระยะที่ ๑ ระดับหลักการและสาระสำคัญ เสนอโดย รศ.จุมพล รอดคำดี ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ

สาระสำคัญ

๑.๑ สภาพปัญหาของสื่อ และเหตุผลที่ต้องปฏิรูปสื่อ

จากการที่คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. เข้ายึดอำนาจเมื่อ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๗ จากสถานการณ์สื่อดังกล่าวข้างต้นจึงได้นำไปสู่นโยบายในการปฏิรูปสื่อโดย คสช. กำหนดให้สภา

ปฏิรูปแห่งชาติดำเนินการศึกษาและเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปสื่อ โดยมีคณะกรรมการการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นผู้รับผิดชอบหลัก เพื่อให้ประเทศสามารถเดินหน้าต่อไปได้โดยสงบสุข และปราศจากความขัดแย้งรุนแรงเช่นที่ผ่านมา ซึ่งการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ในการปฏิรูปสื่อครั้งนี้ได้คำนึงถึงปัญหาที่สั่งสมจากการดำเนินการปฏิรูปสื่อที่ผ่านมา อีกทั้งยังต้องพิจารณาถึงความท้าทายใหม่ในหลายประการด้วยกัน ประกอบด้วย

(๑) ปัญหาความเป็นอิสระและเสรีภาพในการทำงานของสื่อมวลชน

เนื่องจากปัญหาโครงสร้างความเป็นเจ้าของสื่อมวลชนในปัจจุบัน ทำให้สื่อมวลชนขาดหลักประกันเสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ทั้งกรณีสื่อมวลชนที่เป็นพนักงานของรัฐและสื่อมวลชนที่ทำงานในองค์กรเอกชน อีกทั้ง ยังมีกฎหมายที่แทรกแซงการทำงานของสื่อมวลชนอย่างไม่มีเหตุผล แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยยังไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและ/หรือโดยศาล รวมถึงขาดการป้องกันไม่ให้รัฐใช้เม็ดเงินซื้อสื่อโฆษณาและแทรกแซงเนื้อหาและความอิสระของสื่อ นอกจากนี้ นักหนังสือพิมพ์และบรรณาธิการมี การเซ็นเซอร์ตนเองสูง เนื่องจากค่านิยมสังคม ทั้งผู้ปฏิบัติงานมีวิธีคิดที่ยอมรับการกระทำดังกล่าว อีกทั้งยังถูกกดดันจากรัฐ กลุ่มการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์

(๒) ปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อวิชาชีพและปัญหาการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพสื่อ

ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานะ บทบาทหน้าที่ ขอบเขตการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนตามกฎหมาย ส่งผลให้สื่อมวลชนใช้เสรีภาพที่ละเมิดมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพซึ่งเป็นเครื่องประกันในการทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบต่อสังคมและมีจริยธรรมของสื่อมวลชน อีกทั้งยังพบปัญหาจากปัญหาการกำกับดูแลกันเองภายใต้

ความสมัครใจ และการละเมิดต่อมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพและปัญหาการบังคับใช้ให้เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพโดยองค์กรวิชาชีพ ซึ่งไม่มีอำนาจในการลงโทษ (Sanction) ผู้ประกอบวิชาชีพที่กระทำการขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพที่ร่วมกันกำหนดขึ้น เนื่องจากองค์กรเอกชนเหล่านี้มิใช่สภาวิชาชีพหรือคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพที่ได้รับอำนาจตามกฎหมาย

(๓) ปัญหาสวัสดิภาพและสวัสดิการของผู้ปฏิบัติวิชาชีพสื่อที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลให้ระบบสื่อมวลชนไม่เข้มแข็งและพึ่งพาตัวเองไม่ได้ เสี่ยงต่อการถูกแทรกแซงทั้งจากอำนาจรัฐและทุน รวมถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพและล่าช้า กรณีที่สื่อมวลชนถูกทำละเมิดหรือมีการทำร้ายร่างกายสื่อมวลชนหรือคุกคามสื่อมวลชนในหลายรูปแบบและเกิดขึ้นหลายครั้ง หากแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ได้ รวมถึง ในกรณีมีการฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำของสื่อมวลชนที่ละเมิดต่อกฎหมายด้วย

(๔) ปัญหาการกำกับดูแลสื่อโดยองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ

แม้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๔ จะส่งผลให้หวังสุญญากาศของการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์นานกว่าทศวรรษสิ้นสุดลง แต่ กสทช. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลก็ยังไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ในช่วงเวลาที่ผ่านมามาก อีกทั้ง ยังพบปัญหาเกี่ยวกับธรรมาภิบาลขององค์กร ในด้านการเปิดเผยข้อมูล การกำหนดนโยบาย การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ การจัดการเรื่องร้องเรียน และการใช้งบประมาณ ซึ่งยังขาดความโปร่งใสและการรับผิดชอบต่อสังคมภายนอกที่ดีเพียงพอ นอกจากนี้ ยังพบว่า กสทช. องค์กรจัดสรรคลื่นและกำกับดูแลยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการผลักดันให้

เกิดโทรทัศน์ดิจิทัลชุมชน รวมทั้งการระบุแนวทางให้ ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงกองทุนวิจัยและพัฒนา ทั้งยังไม่มีกฏหมายแบ่งประเภทวิทยุชุมชนภาค ประชาชน กับวิทยุท้องถิ่นธุรกิจให้ชัดเจน ในขณะที่ วิทยุชุมชนยังเป็นเป้าหมายในการปิดกั้นในช่วงที่ เหตุการณ์ทางการเมืองไม่ปรกติ

(๕) ปัญหาความท้าทายจากภูมิทัศน์สื่อที่ เปลี่ยนแปลงไป

ความท้าทายใหม่อีกประการหนึ่งต่อการ ปฏิรูปสื่อในภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนแปลงไปจากเทคโนโลยี การสื่อสารที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว คือ ภาวะสื่อหลอม รวมซึ่งเป็นการหลอมรวมบริการ (service conver- gence) ระหว่างบริการสื่อสารโทรคมนาคม บริการ อินเทอร์เน็ต และบริการแพร่ภาพกระจายเสียง รวมถึง การหลอมรวมระหว่างผู้ผลิตกับผู้ใช้หรือผู้บริโภค (publisher-user or producer-consumer conver- gence) ซึ่งหมายถึงเส้นแบ่งระหว่างผู้ผลิตกับผู้ใช้หรือ ผู้บริโภคที่เลือนรางลง ผู้ใช้หรือผู้บริโภคมีปฏิสัมพันธ์ กับผู้ผลิตได้ผ่านอินเทอร์เน็ต อีกทั้ง เทคโนโลยีใหม่นี้ ยังเอื้อให้เกิดสื่อที่ผู้ใช้เป็นผู้ผลิตและสร้างสรรค์ขึ้นเอง (user-generated content) และเผยแพร่ต่อสาธารณะ ผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้วย

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ทำให้ผู้บริโภคสื่อ ในยุคแอนะล็อกปรับเปลี่ยนสู่การเป็นทั้งผู้บริโภคและ ผู้ผลิตสื่อ (Prosumer) ในยุคดิจิทัล มีความกระตือรือร้น ในการมีส่วนร่วมสร้างสารเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยเฉพาะผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ แต่บางครั้งผู้ใช้สื่อ อาจยังขาดความรู้ทันเท่าสื่อ และขาดความรู้ ความ เข้าใจในการใช้สิทธิเสรีภาพการสื่อสารบนพื้นฐานของ ความรับผิดชอบต่อสังคม หรือขาดมาตรฐานจริยธรรม ในการใช้สื่อออนไลน์

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์สื่อ ดังกล่าวยังสร้างความท้าทายในการกำกับดูแล สื่อมวลชนอีกด้วย เนื่องจากผู้ประกอบการ สื่อสารมวลชนและสารสนเทศ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ

และผู้ใช้สื่อก็ต่างปรับตัวเข้าสู่สังคมดิจิทัลสมัยใหม่ คนในสังคมผลิตและบริโภคข้อมูลข่าวสารในปริมาณ มหาศาล เกินกว่าการกำกับดูแลสื่อมวลชนในรูปแบบ เดิมจะครอบคลุมถึง ซึ่งหลายประเทศในโลกวันนี้ เห็น ว่าการกำกับดูแลด้วยรูปแบบรวมศูนย์ใช้อำนาจรัฐสั่ง การ กลายเป็นภาระหนัก สิ้นเปลืองงบประมาณ ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ และไม่ได้ผล จึงได้พยายามปฏิรูป แนวทางการกำกับดูแลสื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการ เทคโนโลยีและภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนไป

(๖) ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

การกำกับดูแลและตรวจสอบสื่อที่ผ่านมานั้น ภาคประชาชนยังไม่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ อันทำให้เกิดปัญหาห้วงสื่อกับภาค ประชาชนเสมอมา ไม่ว่าจะเป็นการที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการถูกละเมิดโดยสื่อ การขาดช่อง ทางเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดทิศทางของข่าวสารข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ตลอดจนจนถึงการ ขาดความรู้เท่าทันสื่อ

จากพัฒนาการ “การปฏิรูปสื่อ” ของ ประเทศไทยในอดีต ก้าวเข้าสู่ “การปฏิรูปการสื่อสาร มวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ” ในปัจจุบัน ตามที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗ ได้กำหนดให้สภา ปฏิรูปแห่งชาติ ทำการศึกษาและพิจารณาเพื่อให้ได้ ข้อเสนอต่อแนวทางการปฏิรูประบบการสื่อสาร มวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์สูงสุด ของประชาชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สภาปฏิรูป แห่งชาติต้องพิจารณาทั้งปัญหาที่ยังไม่ได้รับการปฏิรูป อย่างแท้จริง และความท้าทายใหม่ภายใต้บริบทสื่อที่ เปลี่ยนแปลงไป

สืบเนื่องจาก สภาปฏิรูปแห่งชาติได้กำหนด วิสัยทัศน์ประเทศไทยจำนวน ๓๖ วาระการปฏิรูปเพื่อ วางตำแหน่งในปี พ.ศ.๒๕๗๕ ให้ประเทศไทยมีความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยมีวาระการปฏิรูปที่ว่า ด้วยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและสาระของการ

สื่อสารและศิลปวัฒนธรรม ตามยุทธศาสตร์ ที่ ๑ สร้างคนไทยยุคใหม่ โดยสร้างคุณลักษณะใหม่ สร้างความเป็นไทย และสร้างคนไทยที่เป็นพลเมืองอาเซียน/โลก ซึ่งคณะกรรมการการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นผู้รับผิดชอบหลัก จำนวน ๓ วาระการปฏิรูป ประกอบด้วย (๑) การปฏิรูปด้านเสรีภาพสื่อบนความรับผิดชอบต่อ (๒) การปฏิรูปด้านการกำกับดูแลสื่อ และ (๓) การปฏิรูปด้านการป้องกันการแทรกแซงสื่อ

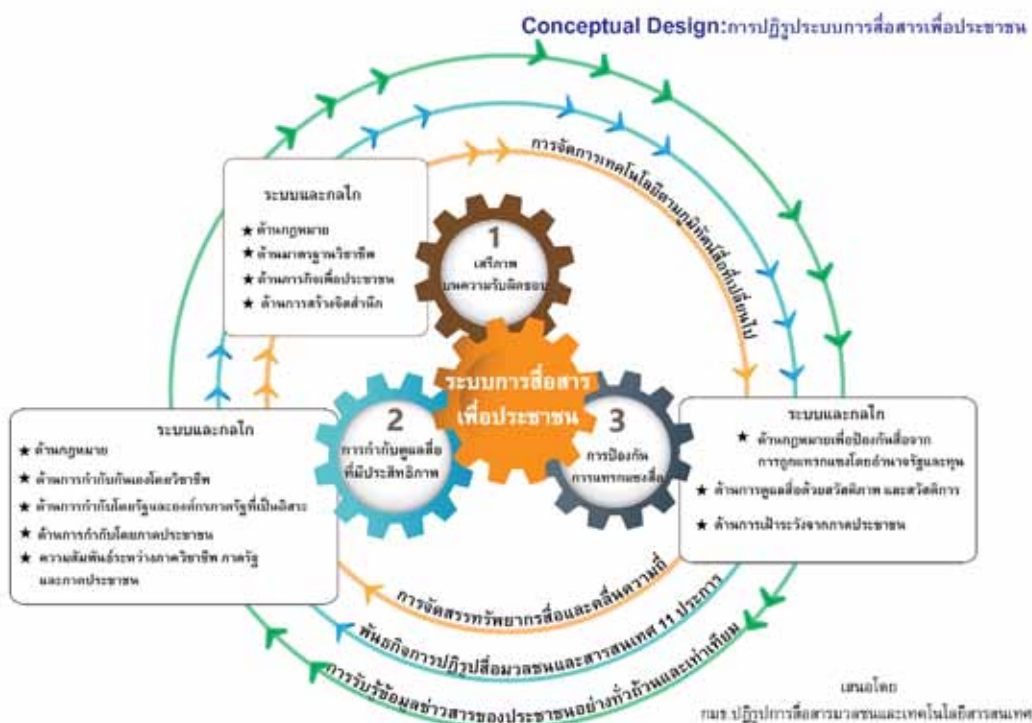
ดังนั้น คณะกรรมการการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศจึงได้ดำเนินการศึกษาและพิจารณาเกี่ยวกับหลักการและสาระสำคัญในการปฏิรูประบบสื่อสารเพื่อประชาชนใน ๓ ด้านข้างต้น ทั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญตามวิสัยทัศน์การปฏิรูประบบการสื่อสารของคณะกรรมการการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ “สื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยต้องมีมาตรฐาน คุณภาพสูงสุดเพื่อประโยชน์สาธารณะ บนพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพควบคู่กับจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อ โดยเป็นที่เชื่อถือทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ รวมถึงประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ เข้าถึงเท่าทันสื่อและมีส่วนในการสื่อสารที่สร้างสรรค์”

๑.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปสื่อ

(๑) ประเด็นสำคัญและกรอบความคิดรวบยอดในการปฏิรูประบบการสื่อสารเพื่อประชาชน

คณะกรรมการฯ ได้สังเคราะห์กรอบความคิดรวบยอด (conceptual design) ในการปฏิรูประบบสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยได้กำหนดให้มีกลไกขับเคลื่อนระบบการสื่อสารของประเทศให้เคลื่อนที่และก้าวหน้าไปตามพันธกิจทั้ง ๑๑ ประการในการปฏิรูปสื่อมวลชนและสารสนเทศ และมีลักษณะปรับตัวได้ตามภูมิทัศน์สื่อที่มีความเป็นพลวัต ทั้งในมิติการจัดการเทคโนโลยีและมิติการจัดสรรทรัพยากรสื่อและคลื่นความถี่

การขับเคลื่อนกลไกดังกล่าวมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนอย่างทั่วถ้วน และเท่าเทียม กล่าวคือ ประชาชนจะมีบทบาททั้งการรับสื่อและใช้สื่ออย่างรู้เท่าทัน การเฝ้าระวังสื่อจากการถูกแทรกแซง และการมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสื่อให้มีเสรีภาพควบคู่ความรับผิดชอบต่อสังคม หรือที่เรียกว่าเป็น “การปฏิรูประบบการสื่อสารเพื่อประชาชน” อย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการภายใต้ ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

Conceptual Design : สิทธิเสรีภาพบนความรับผิดชอบ

Conceptual Design : การกำกับดูแลสื่อ

Conceptual Design : การป้องกันการแทรกแซงสื่อ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เสรีภาพสื่อบนความรับผิดชอบ
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การกำกับดูแลสื่อที่มีประสิทธิภาพ
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การป้องกันการแทรกแซงสื่อ

โดยแต่ละยุทธศาสตร์จะมีระบบและกลไกที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ดังปรากฏตามรูปที่ ๑-๔

ข้อเสนอการปฏิรูประบบการสื่อสารเพื่อประชาชน โดยคณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ มีเป้าหมายสูงสุดเพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนอย่างทั่วถ้วนและเท่าเทียม อันจะนำไปสู่การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยและการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งขับเคลื่อนระบบการสื่อสารของประเทศให้ก้าวไปข้างหน้า ปรับตัวได้ตามภูมิทัศน์สื่อที่มีความเป็นพลวัต ตามยุทธศาสตร์สำคัญ ๓ ประการ โดยสรุปได้ดังนี้

๑) เสรีภาพสื่อบนความรับผิดชอบ : มุ่งเน้นให้มีโครงสร้างการคุ้มครองเสรีภาพและส่งเสริมจริยธรรมทั้งด้านกฎหมาย ด้านการศึกษา ด้านมาตรฐานวิชาชีพสื่อที่เน้นการมีพันธสัญญาและจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่โดยมีเสรีภาพบนความรับผิดชอบ รวมถึง การมีระบบที่ส่งเสริมสื่อให้มีบทบาท

เป็นสื่อสันติภาพ และเป็นโรงเรียนของสังคม

๒) การกำกับดูแลสื่อที่มีประสิทธิภาพ: มุ่งเน้นการสร้างกลไกการกำกับดูแลสื่อที่มีประสิทธิภาพทั้งภาควิชาชีพ ภาครัฐและภาคประชาชน โดยการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนและกำหนดให้องค์กรวิชาชีพต้องเป็นสมาชิก การจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนเพื่อการมีส่วนร่วมกำกับดูแลและส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและการปรับปรุงองค์กรกำกับดูแลภาครัฐในเชิงโครงสร้าง วิธีการทำงานและการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สาธารณะสูงสุด อีกทั้ง ยังมุ่งเน้นการสร้างกลไกประสานสัมพันธ์ระหว่าง ๓ ภาคส่วนในการเสริมหนุนเพื่อให้ได้การกำกับดูแลสื่อที่รับมือกับภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) การป้องกันการแทรกแซงสื่อ: มุ่งเน้นการสร้างกลไกด้านกฎหมายที่เป็นหลักประกันป้องกันการแทรกแซงสื่อจากอำนาจรัฐและทุน ทั้งองค์กรสื่อภาครัฐและภาคเอกชน การส่งเสริมการจัดตั้งสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจสื่อ และส่งเสริมกลไกการเฝ้าระวังจากภาคประชาชน รวมถึง การคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการผู้ปฏิบัติงานสื่ออย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตัวเองได้

๓. ปฏิรูปสื่อ ในมุม “วิชาการ” โดย “สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” หรือ “บีดำโมเดล”

: แนวทางการปฏิรูปด้านข้อมูลข่าวสาร โดย ผศ.ดร.วรัชญ์ ครุจิต และ ศ.ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สาระสำคัญ

: แนวทางการปฏิรูปด้านข้อมูลข่าวสาร โดย ผศ.ดร.วรัชญ์ ครุจิต และ ศ.ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สาระสำคัญ

๑.๑ สภาพปัญหาของสื่อ และเหตุผลที่ต้องปฏิรูปสื่อ

(๑) มีการนำเสนอข่าวสารที่ผิดกฎหมายและ/หรือ จริยธรรมของวิชาชีพ ในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

(๑.๑) การเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จ ทั้ง เจตนาและไม่เจตนา

(๑.๑.๑) การเผยแพร่ข้อมูลเท็จโดยเจตนา: ในบางกรณีอาจเป็นการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ โดยเจตนา ด้วยสื่อในการควบคุมของผู้ ต้องการให้ข้อมูลเท็จ ทั้งสื่อกระแสหลักและ สื่อออนไลน์ ซึ่งในกรณีหลังสามารถเผยแพร่ ได้อย่างง่ายดายและรวดเร็วมาก โดยดำเนินการ เพื่อการใส่ร้ายให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง หรือ เป็นไปเพื่อจุดประสงค์ทางการเมืองหรือจุด ประสงค์ส่วนตัว ในบางกรณีสื่อที่ทำการเผยแพร่ แม้จะทราบหรือคาดเดาได้ว่าเป็นข้อมูล เท็จ แต่ก็ทำการเผยแพร่ข้อมูลนั้น เนื่องจาก วัตถุประสงค์ทางความนิยมของรายการ เรต ดิง ยอดขาย โดยใช้วิธีการทำข่าวโดยอ้างอิง คำสัมภาษณ์จากบุคคลที่เป็นแหล่งข่าว แม้ว่า บุคคลนั้นจะขาดความน่าเชื่อถือ หรือมี พฤติกรรมการใส่ร้ายบุคคลอื่นด้วยข้อมูลเท็จ

มาก่อนในอดีต

(๑.๑.๒) การเผยแพร่ข้อมูลเท็จโดยไม่เจตนา: ด้วยความจำเป็นในการแข่งขันกันเผยแพร่ ข้อมูลให้รวดเร็วมากที่สุด ทำให้การเผยแพร่ ข้อมูลต่างๆในยุคปัจจุบัน เป็นไปด้วยความ รวดเร็วแต่ขาดความรอบคอบ หลายครั้งขาด การตรวจสอบว่าเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง หรือไม่ก่อนที่จะเผยแพร่ ก่อให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเพียงการคาดการณ์ หรือ ข่าวลือ ซึ่งกว่าที่จะได้รับการตรวจสอบว่า เป็นข้อมูลเท็จ ก็ได้รับการเผยแพร่ไปอย่าง กว้างขวาง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคล ที่ถูกพาดพิงไปอย่างร้ายแรง โดยการวิจัยของ อัครวิน เนตรโพธิ์แก้ว และคณะ (๒๕๕๓) พบ ว่านักวิชาการสื่อสารมวลชนในประเทศไทย เห็นว่า การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของ แหล่งข่าวเป็นปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดอันดับ สองของสื่อมวลชนไทย

(๑.๒) การเผยแพร่ข้อมูลที่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

เช่น เหยื่อของอาชญากรรม เด็กและเยาวชนในข่าว รวมทั้งครอบครัว รวมไปถึงสิทธิความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นสิทธิที่ทุกคนมีตั้งแต่เกิด แม้กระทั่งผู้กระทำความ ผิด อย่างไรก็ตาม ในการนำเสนอข่าวในแต่ละวัน จะ มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ละเมิดสิทธิของบุคคลในข่าว อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในหลายกรณี ถือเป็น การกระทำผิด ทางกฎหมายด้วย เช่นการนำเด็กและเยาวชนผู้ตกเป็น เหยื่อของความรุนแรงและการกระทำผิดทางเพศมา แฉลงข่าว แม้จะมีการเบลอ คัดตา หรือใส่หมวก อำพรางรูปพรรณสัณฐานก็ตาม นอกจากนี้ยังมักมีการ ใช้ภาพที่ไม่เหมาะสม เช่นภาพที่น่าสยดสยองของผู้ เสียชีวิต หรือภาพอุจาดของเหยื่อ ทั้งการถูกแอบถ่าย ภาพในช่วงเวลาส่วนตัว หรือภาพของผู้เสียชีวิตหลัง ถูกกระทำผิดทางเพศ จนเป็นที่มาของคำว่า “ถูก ชมชื่นซ้ำโดยสื่อ” หรือการใช้พาดหัวหรือข้อความที่ ดูถูกดูหมิ่นศักดิ์ศรี ให้บุคคลในข่าวนั้นเกิดความ อับอาย ทั้งที่ไม่ได้ทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายแต่อย่างใด

หรือการเผยแพร่ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ของบุคคลต่างๆ และเรียกร้องให้มีการข่มขู่อาฆาตบุคคลต่างๆ ดังกล่าว รวมถึงการนำเอาภาพหรือคลิปวิดีโอของบุคคลต่างๆที่ไม่ได้รับอนุญาตมาเผยแพร่ด้วย โดยการวิจัยของ อัครวิน เนตรโพธิ์แก้ว และคณะ (๒๕๕๓) พบว่านักวิชาการสื่อสารมวลชนในประเทศไทยเห็นว่าการคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว เป็นปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดของสื่อมวลชนไทย

(๑.๓) การเผยแพร่ข้อมูลที่จบบ้างล่วงหน้า เม็ดสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะในสื่อออนไลน์ ซึ่งจะได้รับการส่งต่อทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา ซึ่งหลายกรณีไม่สามารถนำเนื้อหาเหล่านั้นออกไปได้เนื่องจากมาจากสื่อออนไลน์ในต่างประเทศ

(๒) คุณภาพของเนื้อหาไม่ช่วยพัฒนาประชาชนผู้รับสาร และอาจขัดต่อศีลธรรมและวัฒนธรรม

เป็นที่เห็นกันว่า ในปัจจุบัน เนื้อหาของสื่อในประเทศไทย เต็มไปด้วยเนื้อหาที่เน้นในเรื่องของความบันเทิงที่ขาดสาระและความสร้างสรรค์ อาจมีรายการหรือสื่อที่ตืออยู่จำนวนหนึ่ง แต่ก็นับเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะเนื้อหาสาระสำหรับเด็กและเยาวชนทุกระดับ โดยหากวิเคราะห์แล้ว อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาในด้านเนื้อหาของสื่อมวลชนไทยโดยรวมนั้น แม้ว่าคุณภาพในทางการผลิตจะดีขึ้น แต่ในทางเนื้อหานั้นยังไม่ช่วยในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนเท่าที่ควรจะเป็น และในหลายกรณี เนื้อหาที่นำเสนอแม้ไม่ผิดกฎหมาย แต่อาจขัดต่อศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีของประเทศ ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

(๒.๑) เนื้อหาที่คาบเกี่ยวกับการขัดศีลธรรมอันดี ในการยกย่องผู้มีอำนาจ มีฐานะ แม้จะมีประวัติในการกระทำผิดหรือทุจริต และนำเสนอว่า การทำดีเป็นเรื่องยาก มีอุปสรรค

(๒.๒) เนื้อหาที่คาบเกี่ยวกับการขัดต่อวัฒนธรรมอันดีที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย เช่นการให้ความเคารพผู้ใหญ่ การมีกิริยามารยาทที่สุภาพ

เรียบง่าย หรือการไม่ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น นำเสนอว่าวัฒนธรรมท้องถิ่น ภาษาท้องถิ่น เป็นเรื่องล้าสมัย น่าอาย

(๒.๓) เนื้อหาที่ลักษณะยั่วเย้าทางเพศ โดยเฉพาะเนื้อหาสำหรับเยาวชนที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ นำไปสู่การล่อลวง พฤติกรรมการกระทำผิดทางเพศ และการตั้งครรภในวัยเรียน

(๒.๔) เนื้อหาที่มีการแสดงความรุนแรงอย่างโจ่งแจ้งและน่าสยดสยองเกินความจำเป็น เพื่อให้ประชาชนผู้รับชมสนใจติดตาม ก่อให้เกิดความหวาดกลัว การเลียนแบบ หรือความชินชาต่อความรุนแรง

(๒.๕) การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม ทั้งการใช้ภาษาหยาบคาย ภาษาดูถูก และการใช้ภาษาโดยผิดหลักภาษาไทย

(๒.๖) การนำเสนอและสนับสนุนการพนัน โดยเฉพาะการพนันในกีฬาต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินและอาชญากรรมที่ตามมาอีกมากมาย

(๒.๗) การนำเสนอเนื้อหาที่ทำให้ประชาชนหลงเชื่อกับไสยศาสตร์ที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล ไม่ว่าจะเป็นการดูดวงชะตา ฤกษ์ยามต่างๆ รวมทั้งการหลอกลวงด้วยการอ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนอาจตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพที่อ้างคำว่า “ไม่เชื่ออย่าลบหลู่”

(๓) หน่วยงานที่รับผิดชอบยังไม่มีประสิทธิภาพ และ/หรือ ไม่มีอำนาจหรือระบบในการตรวจสอบ/จัดการ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชนของประเทศไทย มักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน และการจัดการกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะคณะกรรมการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) นอกจากนั้นหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่ดูแลก็เป็นเพียงแค่การแถลงข่าวหรือให้

ข้อมูลแต่ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบดูแล เช่นสมาคมวิชาชีพทางสื่อมวลชน มีเดียมอนิเตอร์ และแม้กระทั่งกระทรวงวัฒนธรรม

(๔) องค์กรสื่อถูกแทรกแซงจากการเมือง และภาคธุรกิจอย่างเป็นระบบ

(๔.๑) องค์กรสื่อมวลชนต่างๆ ของรัฐ มักจะมีนโยบายในการทำข่าวไปตามผู้ที่มีอำนาจในขณะนั้น โดยเฉพาะ สถานีวิทยุ และสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สทท. (ช่อง ๑๑) ของกรมประชาสัมพันธ์ ที่มักจะมีแนวทางในการทำข่าวเพื่อประโยชน์ของรัฐบาลในขณะนั้น ทั้งที่การเป็น “สื่อรัฐ” นั้นหมายถึงสื่อของประเทศ ไม่ใช่สื่อของ “รัฐบาล” ดังนั้นเนื้อหาจะเน้นไปในทางบวกต่อผู้อยู่ในอำนาจ และละเว้นการออกข่าวที่เป็นลบ โดยในหลายกรณี มีหลักฐานว่าผู้ที่มีอำนาจ มีคำสั่งอย่างเป็นทางการให้สื่อในกำกับของรัฐนำเสนอเนื้อหาในเชิงบวกของรัฐบาลและงดเว้นเนื้อหาเชิงลบ

(๔.๒) สำหรับองค์กรสื่อเอกชน มักจะถูกแทรกแซงด้วยอำนาจทุน ซึ่งมักจะมาในรูปแบบของงบประมาณการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ โดยหน่วยงานรัฐบาลก็เป็นหนึ่งในผู้สนับสนุนรายสำคัญขององค์กรสื่อ มีการกล่าวหาและเปิดโปงว่ามีการ “เลี้ยงดูสื่อ” ต่างๆ ทั้งระดับองค์กรและระดับรายบุคคล ซึ่งนำไปสู่การ “เซ็นเซอร์ตัวเอง” เช่นกรณีที่สถานีโทรทัศน์เอกชนแห่งหนึ่งถอดรายการละครออกไปเนื่องจากเกรงว่าเนื้อหาจะถูกมองว่าเป็นการวิจารณ์รัฐบาลในขณะนั้น

(๕) ปัญหาด้านสวัสดิการและความมั่นคงของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

ในปัจจุบัน มีพนักงานในองค์กรสื่อจำนวนมาก โดยเฉพาะนักข่าวภาคสนาม ที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในการทำหน้าที่ รวมทั้งขาดสวัสดิการและความมั่นคงในการทำงาน เนื่องจากในวงการสื่อมวลชนมักเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นนักข่าวที่มีคุณภาพจำนวนหนึ่งอาจต้อง

ถูกกดดันให้ออกจากอาชีพไป และนักข่าวอีกส่วนหนึ่งก็อาจถูกจูงใจให้รับอามิสสินจ้างจากผู้ประกอบการทางธุรกิจ และ/หรือผู้มีอิทธิพล เพื่อที่จะทำข่าวให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้ว่าจ้างในนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เป็นกลางอีกส่วนหนึ่งอาจเจตนาที่จะเขียนข่าวเพื่อเอาใจผู้มีอิทธิพลเพื่อหวังผลประโยชน์ต่างตอบแทน อีกส่วนหนึ่งอาจจะละเลยจริยธรรมวิชาชีพเพื่อที่จะหาข่าวและนำเสนอข่าวโดยผิดจริยธรรมเพื่อให้ได้เนื้อหาที่น่าสนใจต่อผู้ชมผู้อ่านมากที่สุด ซึ่งมักจะเป็นข่าวฉาวข่าวที่มีเนื้อหาช่วยยู่ทางเพศ หรือข่าวที่ก่อให้เกิดความสลดหดหู่มากที่สุด เพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่สังกัด สื่อบางคนอาจไม่สามารถทำข่าวตามอุดมการณ์ของตนเอง แต่ต้องเป็นไปตามแนวทางขององค์กรสื่อ ขาดเสรีภาพในการทำข่าวตามแนวทางของตนเองเนื่องจากเกรงว่าจะกระทบกับความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพของตน จึงไม่เกิดการพัฒนาคุณภาพของการสร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อมวลชน

๑.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปสื่อ

(๑) ออกกฎหมายและนโยบายในการกำกับดูแลร่วม (co-regulation)

การกำกับดูแลสื่อที่พัฒนามาจากแนวคิดอำนาจนิยมในอดีต มีการใช้อำนาจรัฐควบคุมสื่อ (state regulation) ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมสมัยใหม่ที่ต้องการความเป็นประชาธิปไตย นักสื่อสารมวลชนเรียกร้องการกำกับดูแลตัวเอง (self-regulation) ตามที่ผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพนี้เห็นว่าเป็นการกำกับดูแลที่เหมาะสมที่สุด แต่ก็ยังมีอีกหลายฝ่ายในสังคมไทยที่ไม่มั่นใจในการกำกับดูแลตนเองของสื่อ เนื่องจากมีกรณีที่แสดงความบกพร่องด้านจรรยาบรรณวิชาชีพปรากฏบ่อยครั้ง แต่แต่ละครั้งก็ไม่มีมาตรการใดๆ มาลงโทษผู้กระทำผิดได้เลย ดังนั้น ผลจากการวิจัยด้านการปฏิรูปสื่อ ซึ่งได้รวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายมองเห็นว่า การกำกับดูแลร่วม (co-regulation) ซึ่งมีผู้ให้ความหมาย

ว่า อาจเป็นองค์กรกำกับดูแลกับองค์กรวิชาชีพร่วมกัน
ดูแล หรือ สื่อกำกับดูแลกันเองโดยองค์กรวิชาชีพเป็น
แกนกลาง

แนวคิดนี้หลายกลุ่มมองว่าเหมาะสมกับ
สถานการณ์ปัจจุบันในสังคมไทย โดยในระยะสั้น
สามารถที่จะออกเป็นนโยบายได้ดังนี้

**(๑.๑) รัฐกำหนดเป็นกฎหมายว่า องค์กรสื่อ
รวมทั้งบุคลากรที่ทำอาชีพเกี่ยวกับสื่อมวลชน
ประเภทข่าวสารทุกประเภท ต้องสังกัดเป็นสมาชิก
องค์กรวิชาชีพเสมอ ไม่สามารถอยู่เอกเทศ โดยไว้
การกำกับควบคุม คือ วิทยุ-โทรทัศน์: สมาคมนักข่าว
วิทยุและโทรทัศน์ไทย สื่อสิ่งพิมพ์: สภาการ
หนังสือพิมพ์แห่งชาติ และ สื่อออนไลน์: สมาคมผู้ผลิต
ข่าวออนไลน์**

(๑.๒) กรณีเกิดการนำเสนอข่าวสารที่ไม่
เหมาะสม ประชาชนหรือหน่วยงาน สามารถยื่นเรื่อง
ร้องเรียนในกรณีต่างๆต่อองค์กรวิชาชีพดังกล่าว ซึ่ง
องค์กรวิชาชีพจะต้องสร้างช่องทางในการรับเรื่องร้อง
เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และรัฐจะต้องให้การ
สนับสนุนด้านงบประมาณที่พอเพียงในการดำเนินงาน
ดังกล่าว โดยในทุกสื่อ หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการ
ละเมิดศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดี สามารถยื่นเรื่อง
ร้องเรียนไปได้ที่ สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม
กระทรวงวัฒนธรรม

(๑.๓) หน่วยงานที่ได้รับข้อร้องเรียน (องค์กร
วิชาชีพ หรือกระทรวงวัฒนธรรม) จะต้องตั้งคณะ
กรรมการขึ้นพิจารณาข้อร้องเรียนต่างๆโดยไม่ล่าช้า
เกิน ๑ สัปดาห์นับตั้งแต่รับเรื่องร้องเรียน และคณะ
กรรมการจะต้องมีความเป็นกลาง ประกอบด้วยบุคคล
ภายนอกซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านที่เกี่ยวข้องที่ไม่ได้
สังกัดองค์กรสื่ออย่างน้อยกึ่งหนึ่ง และเป็นประธานใน
คณะกรรมการ

(๑.๔) หากพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความไม่
เหมาะสม องค์กรวิชาชีพส่งผลการพิจารณาข้อร้อง
เรียน กลับไปยังหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจในการ

ควบคุมเพื่อดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับต่อไป
ตั้งแต่การตักเตือนอย่างเป็นทางการ การลงโทษปรับ
การพักสิทธิบางอย่างของสมาชิกองค์กร หรือไปถึงการ
ระงับการดำเนินการชั่วคราว หรือการขึ้นบัญชีดำห้าม
หน่วยงานราชการทำธุรกรรม การระงับการต่อสัญญา
การระงับใบอนุญาตเป็นระยะเวลาตามความรุนแรง
ของความผิด ตามอำนาจของหน่วยงานนั้น ดังนี้

วิทยุและโทรทัศน์: คณะกรรมการกิจการ
กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
แห่งชาติ (กสทช.)

สื่อออนไลน์: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสาร

สื่อสิ่งพิมพ์: กระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการทำ
ธุรกรรมของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น เช่นกระทรวงพาณิชย์ หรือ
กระทรวงวัฒนธรรม

โดยหากคณะกรรมการตัดสินแล้วว่ามีการ
กระทำผิดและมีค่าปรับ ให้ค่าปรับนั้นเข้าสู่องค์กร
วิชาชีพ เพื่อใช้เป็นค่าดำเนินการรับเรื่องร้องเรียนและ
พัฒนาระบบการรับเรื่องร้องเรียน รวมถึงพันธกิจด้าน
อื่นขององค์กรวิชาชีพนั้นๆ เช่นการเสริมสร้างจรรยา
บรรณของสมาชิก

(๑.๕) ในกรณีของสื่อบันเทิง ที่ไม่มีลักษณะ
ของการเผยแพร่ข่าวสาร เช่นภาพยนตร์ ช่องโทรทัศน์
ที่มีลักษณะเป็นละคร ภาพยนตร์ หรือเพลง เกมโชว์
หรือเว็บไซต์เพื่อความบันเทิง ให้สื่อแต่ละองค์กรแจ้ง
องค์กรวิชาชีพที่ตนเองสังกัด เช่นสมาพันธ์สมาคม
วิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือ
สมาคมสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งชาติ ไปที่หน่วยงานที่
มีอำนาจในข้อ ๑.๔ (สำหรับสื่อภาพยนตร์ ให้แจ้งไป
ที่กระทรวงวัฒนธรรม) โดยต้องเป็นองค์กรวิชาชีพที่
ได้รับอนุมัติจากหน่วยงานในข้อ ๑.๔ ซึ่งจะได้รับการ
สนับสนุนจากภาครัฐในการจัดทำช่องทางร้องเรียน
เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม และมีการตรวจสอบข้อร้องเรียน
และมีกระบวนการลงโทษหากพบว่ามีผิดเช่น
เดียวกับสื่อประเภทข่าวสาร

(๑.๖) ในกรณีของเนื้อหาประเภทโฆษณา บริษัทตัวแทนโฆษณาที่ทำการผลิตโฆษณาจะต้องเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่นสมาคมโฆษณารัฐกิจแห่งประเทศไทย สมาคมมีเดียเอเจนซีและธุรกิจสื่อแห่งประเทศไทย สมาคมโฆษณาดิจิทัลแห่งประเทศไทย และเปิดช่องทางให้ร้องเรียน

(๑.๗) จัดให้มีการตั้ง “ผู้ตรวจการแผ่นดินด้านการสื่อสารมวลชน” (Media Ombudsman) จากการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ยอมรับของสังคมและวงการสื่อสารมวลชน ให้ตรวจสอบการทำงานขององค์กรสื่อต่างๆ รวมทั้งองค์กรวิชาชีพ ตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม รวมทั้งรับเรื่องร้องเรียนในกรณีพิเศษ

(๒) การปฏิรูปคุณภาพ มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพในองค์กรสื่อของไทย

คุณภาพ มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อเป็นสิ่งที่ยังคงคาดหวังจากผู้ประกอบวิชาชีพมาเป็นเวลานาน แต่การพัฒนาในด้านนี้ดำเนินไปอย่างช้ามาก มีเพียงเทคโนโลยีการผลิตและการสร้างสรรค์ด้านศิลปะเท่านั้นที่พัฒนาคุณภาพได้ระดับหนึ่ง ในด้านการนำเสนอข่าวกลับมีการพัฒนาได้มากเฉพาะด้านเทคโนโลยีการสื่อข่าวแต่ด้านคุณภาพข่าวกลับมีพัฒนาการน้อยมาก การนำเสนอข้อเท็จจริงมักคลาดเคลื่อนและไม่มีการติดตามแก้ไข การนำเสนอข้อเท็จจริงไม่มีการสืบค้นที่ตีพอ ข้อเท็จจริง กับความคิดเห็นของแหล่งข่าวถูกนำเสนอปะปนกันจนแยกไม่ออก จนเป็นการยากต่อผู้รับสารที่ขาดประสบการณ์และวิจารณญาณจะแยกแยะและมองเห็นข้อเท็จจริงได้ชัดเจน

การนำเสนอข่าวที่ขาดคุณภาพและการกลั่นกรองที่ตีพอมิให้เห็นอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาที่ทั้งไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสาร ละเมิดความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าวหรือเหยื่อ ภาพข่าวที่แสดงทัศนระอุจากหรือละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้ตกเป็นข่าว การขาดพื้นที่ของรายการที่มีสาระประโยชน์ เนื่องจากถูกเบียด

บังจากรายการบันเทิงที่ขาดสาระแต่ได้รับความนิยม รวมถึงการจัดระดับความเหมาะสมของรายการ (เรตติ้ง) ที่ไม่ตรงกับระดับของเนื้อหา ล้วนแล้วแต่เป็นจรรยาบรรณวิชาชีพที่ถูกกละเลยมามาก โดยการวิจัยของ อัครวิน เนตรโพธิ์แก้ว และคณะ (๒๕๕๓) พบว่า นักวิชาการสื่อสารมวลชนในประเทศไทยเห็นว่าปัญหาเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมและความน่าเชื่อถือของสื่อมวลชนอยู่ในกลุ่มปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดของสื่อมวลชนไทย

นอกจากนี้ ยังมีการวิจัยที่พบว่า ผู้ปฏิบัติงานในสายข่าวภาคสนามในสื่อสิ่งพิมพ์นับเป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่ำที่สุดในบรรดาผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อมวลชนทั้งหมด ทั้งๆ ที่งานที่ทำมักจะหนักและต้องลำบากมากกว่า (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจและคณะ, ๒๕๕๔) ข้อนี้ น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้มีจำนวนผู้เลือกเรียนสาขาวิชานี้น้อยกว่าสาขาอื่นๆ ในคณะนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ นอกจากนี้ สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลยังมีจำกัด และระบบให้ความปลอดภัยในยามต้องปฏิบัติงานในภาวะเสี่ยงภัยก็แทบไม่มี แม้แต่ในองค์กรสื่อใหญ่ๆ ก็ยังดูแลพนักงานได้ต่ำกว่ามาตรฐานสากล

ดังนั้น จึงเห็นควรให้ดำเนินการดังนี้

(๒.๑) กสทช. ควรกำหนดให้มีเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานที่จะนำมาใช้ในการออกใบอนุญาตหรือต่อใบอนุญาตที่ครอบคลุมคุณภาพของเนื้อหา อย่างน้อยในด้านต่างๆ ดังนี้

(๒.๑.๑) จรรยาบรรณวิชาชีพในการนำเสนอที่เหมาะสม ซึ่งรวมทั้งเนื้อหาข่าวสารในรายการ และการโฆษณาในรายการด้วย ที่จะต้องเป็นไปอย่างเหมาะสม ไม่เป็นโฆษณาชวนเชื่อที่หลอกลวงผู้บริโภค หากพบว่ามีกรณีละเมิด เจ้าของเวลาของรายการจะต้องร่วมรับผิดชอบด้วย

(๒.๑.๒) การจัดเรตติ้งของรายการที่เหมาะสมกับเนื้อหาของรายการ โดยจะต้องเป็นระดับเรตติ้งเดียวกันตลอดทั้งรายการในวันนั้นๆ โดยพิจารณาจาก

เนื้อหาในระดับสูงสุดของเนื้อหาในวันนั้น

(๒.๑.๓) มาตรฐานด้านค่าจ้างและสวัสดิการพนักงานในทุกด้าน จะต้องให้พนักงานในองค์กรสื่อมีสวัสดิการและความมั่นคงในอาชีพ เพื่อมิให้เกิดแรงจูงใจในการรับอามิสสินจ้างที่ไม่เหมาะสม หรือมีพฤติกรรมที่ผิดจากจริยธรรมของวิชาชีพ

(๒.๑.๔) การเพิ่มพื้นที่รายการให้กับรายการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส โดยกำหนดให้มีสัดส่วนรายการเพื่อเด็กและเยาวชน (ที่แท้จริง) อย่างน้อย ๑๐% และอย่างน้อย ๑ ชั่วโมงต่อวันในระหว่างเวลา prime time (๑๘.๐๐-๒๒.๐๐) รวมทั้งมีเงินทุนสนับสนุนการผลิตรายการดังกล่าว รวมทั้งเพิ่มสัดส่วนรายการเชิง “สาระประโยชน์” ในสถานีโทรทัศน์ทุกช่องด้วย

ซึ่งแม้ว่าหลักเกณฑ์ที่ออกมาโดย กสทช. นั้น จะไม่สามารถใช้บังคับสื่อสิ่งพิมพ์ได้ แต่ปัจจุบันเจ้าของกิจการมักควมรวบหลายสื่อเข้าด้วยกัน หากการประกอบกิจการด้านวิทยุโทรทัศน์ที่มีสื่อสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้มาตรฐานก็ควรต้องนำข้อมูลส่วนนี้มาประกอบในการพิจารณาใบอนุญาตด้วย

(๒.๒) ในกรณีที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อออนไลน์ที่เป็นผู้ผลิตข่าวที่ไม่ได้อยู่ในอำนาจที่ กสทช. จะเข้าไปดูแลได้ ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การกำกับดูแลร่วม (co-regulation) ตามที่ได้กล่าวไปในข้อ ๑ คือการกำหนดให้ทุกสื่อที่ผลิตข่าวต้องเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพ และมีการการประเมินผลเพื่อต่อทะเบียนของสมาคมต้องพิจารณาการละเมิดจรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อที่เป็นสมาชิกด้วย

(๒.๓) พิจารณาส่งเสริมเพิ่มทุนการศึกษาในสาขาวารสารศาสตร์/สิ่งพิมพ์/หรือนิเทศศาสตร์ เพื่อสร้างนักนิเทศศาสตร์ โดยเฉพาะนักข่าวภาคสนามที่มีคุณภาพ โดยอาจกำหนดให้มีการใช้ทุนด้วยการทำงานในองค์กรสื่อของรัฐ เช่นเดียวกับการใช้ทุนของนักศึกษาแพทย์

(๒.๔) ให้มีคณะกรรมการเพื่อพัฒนางานทั้ง

ด้านข่าวและสื่อบันเทิง เพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่นการร่วมกันสร้างแนวทาง (roadmap) ของด้านข่าวสารและสื่อบันเทิง เพื่อวางกรอบกติกาที่ตกลงร่วมกัน โดยอาจออกเป็น “แผนพัฒนาสื่อมวลชนแห่งชาติ” ในรูปแบบเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้นำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปอย่างสร้างสรรค์และสอดคล้องกับจริยธรรมวิชาชีพ โดยหน่วยงานภาครัฐ ทั้งกสทช. และกองทุนพัฒนาสื่อมวลชน ต้องให้การสนับสนุนในการดำเนินการ และจัดการอบรมจริยธรรมวิชาชีพ ทั้งในระดับมหาวิทยาลัย และในระดับผู้ประกอบการอาชีพ รวมทั้งให้มีการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ที่สอนในคณะนิเทศศาสตร์ ให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพ นอกเหนือไปจากด้านวิชาการด้วย

(๒.๕) จัดทำระบบ “ประกันคุณภาพ” ของสื่อมวลชน จากหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆหลังจากเปิดรับฟังความคิดเห็นจากสื่อมวลชนแต่ละประเภท เพื่อให้มีการตรวจสอบโดยองค์กรวิชาชีพ หรือผู้ตรวจการแผ่นดินด้านสื่อสารมวลชนเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

(๒.๖) สนับสนุนผู้ประกอบการสื่อมวลชนที่สร้างสรรค์ และดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ของสื่อคุณภาพ ด้วยการได้รับผลประโยชน์ต่างๆ เช่นการลดหย่อนทางภาษี เงินทุนสนับสนุนต่างๆ

(๒.๗) รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์” อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน ให้มีจำนวนงบประมาณเพียงพอที่จะสนับสนุนให้มีผู้ผลิตสื่อหน้าใหม่ที่สร้างสรรค์มากขึ้น เพื่อความหลากหลายของเนื้อหา โดยเฉพาะสื่อที่เข้าถึงพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น

(๓) ปรับโครงสร้าง กสทช. ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(๓.๑) การปฏิรูปกรอบและกระบวนการสรรหาคณะกรรมการ กสทช.

คณะกรรมการกิจการสื่อสารและโทรคมนาคม

แห่งชาติได้รับอำนาจตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มีหน้าที่สำคัญในการกำกับดูแลกิจการด้านโทรคมนาคมและกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กรอบและกระบวนการสรรหาคณะกรรมการ กสทช.ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายแม้จะมีความชัดเจนรัดกุม กล่าวคือมีการกระจายให้ครอบคลุมผู้มีคุณสมบัติด้านต่างๆ ทั้งด้านโทรคมนาคม สื่อสารมวลชน กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม เป็นต้น หากแต่การกำหนดไว้ชัดเจนเกินไปเช่น สาขานี้มีได้สองคน หรือหนึ่งคน ทำให้เกิดปัญหาที่ต้องถกเถียงกันคือ

ประการแรก ผู้สมัครนั้นเป็นผู้มีประสบการณ์ในสาขาใด เนื่องจากบางท่านอาจมีประสบการณ์มากกว่าหนึ่งด้าน ยังไม่ชัดเจนว่าใครเป็นผู้กำหนดผู้สมัครเองหรือคณะกรรมการสรรหา

ประการที่สอง การกำหนดจำนวนผู้แทนของแต่ละสาขาอย่างชัดเจนมาจากแนวคิดว่าต้องมีผู้แทนจากทุกกลุ่มที่กำหนดไว้เข้ามาเป็นคณะกรรมการ กสทช. ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในแต่ละครั้งที่มีการสรรหาเนื่องจากอาจมีผู้สมัครบางด้านมากและบางด้านอาจไม่มีเลย ความพยายามที่จะให้มีตัวแทนจากทุกๆ สาขาทำให้ผู้สมัครที่มีความสามารถบางคนพลาดโอกาสไป

ประการที่สาม เมื่อการสรรหาจากทั้งฝ่ายผู้สมัครและฝ่ายผู้ได้รับเสนอชื่อเสร็จสิ้นแล้ว การต้องนำไปผ่านความเห็นชอบจากวุฒิสภา ทำให้กระบวนการนี้เปิดโอกาสให้การเมืองได้เข้ามาครอบงำและส่งผลกระทบต่อกระบวนการสรรหาไม่สามารถนำบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่แท้จริงเข้ามาทำงานได้ ท้ายที่สุดก็ได้บุคคลที่มีฐานสนับสนุนทางการเมืองเข้ามาแทน

ดังนั้น จึงเห็นควรให้ดำเนินการดังนี้

๓.๑.๑ ให้ผู้สมัครเป็นผู้กำหนดว่าตนเองเป็นผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านใด

๓.๑.๒ ไม่ควรกำหนดจำนวนของผู้มีสิทธิได้เป็นกรรมการในแต่ละสาขา เพราะแม้จะไม่มีผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ เข้ามาเป็นกรรมการเลย ก็ยังอาจแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมเข้ามาเป็นที่ปรึกษาเพิ่มเติมได้ โดยการยอมรับจากกรรมการทุกท่าน สำหรับการนำไปผ่านการกลั่นกรองในชั้นของวุฒิสภานั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายการเมืองเข้ามามีบทบาทได้ จึงน่าจะใช้กระบวนการอื่นที่มีการเมืองแทรกแซงได้น้อยกว่า

(๓.๑.๓) ควรมีการจัดตั้ง กสทช. ระดับพื้นที่ในการช่วย กสทช. ในส่วนกลางดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในท้องถิ่น

(๓.๒) ปฏิรูปโครงสร้างการดำเนินงานและระบบการจัดสรรงบประมาณของ กสทช. โครงสร้างเดิมของ กสทช. ยังขาดหน่วยงานที่จำเป็นในการดำเนินงาน เกี่ยวกับภารกิจหลักหลายประการ เช่น ในกระบวนการออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาต หรือในกระบวนการกำกับดูแล การประเมินผลการประกอบกิจการนั้น กสทช. มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือประกอบการตัดสินใจเพื่อความโปร่งใส แต่ในกระบวนการนี้หน่วยงานของ กสทช. เองยังขาดผู้เชี่ยวชาญอีกมาก การใช้บุคลากรภายนอกหรือการ outsource ก็เป็นแนวทางหนึ่ง แต่ต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งในเรื่องของการประเมินที่ต้องเป็นธรรมและโปร่งใส กสทช. ต้องเตรียมการเพื่อตรวจติดตาม (monitoring) รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินงานของสื่อที่จะนำมาใช้ประกอบการออกหรือต่อใบอนุญาตด้วยความระมัดระวัง (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, ๒๕๕๖)

ดังนั้น จึงควรดำเนินการดังต่อไปนี้

(๓.๒.๑) สร้างเครือข่ายของหน่วยงานตรวจติดตาม ทั้งที่เป็นหน่วยงานของ กสทช. เอง ขององค์กรวิชาชีพสื่อ เครือข่ายนักวิชาการ องค์กรเฝ้าระวังและภาคประชาสังคม (เช่น มิเดียมอนิเตอร์) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการลงโทษสื่อที่ทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ ในกรณีของสื่อที่ต้องยื่นขอต่อใบ

อนุญาตให้คลื่นความถี่อาจลงโทษด้วยการตัดเดือนภาคทัณฑ์หรือไม่ต่อใบอนุญาตหากทำผิดซ้ำเกินกำหนด

(๓.๒.๒) รายรับของ กสทช.ที่ได้มาจากการจัดเก็บค่าสัมปทานควรจะต้องถูกนำมาใช้จ่ายเพื่อการดำเนินงานด้านต่างๆ และการจัดสรรเข้ากองทุนเพื่อการพัฒนาสื่อตามที่ได้ระบุไว้ใน พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม ๒๕๕๓ แต่เนื่องจากคลื่นความถี่ที่ได้นำมาจัดสรรนั้นถือเป็นสมบัติของสาธารณะ เงินที่ได้มาจากการนำสมบัติของสาธารณะไปออกสัมปทานควรนำกลับคืนมาใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะด้วย โดยไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นในด้านของการกำกับดูแลและพัฒนาคุณภาพสื่อเพียงเท่านั้น ดังนั้นการที่ กสทช.ต้องนำรายได้มาเป็นของแผ่นดินก็เป็นเรื่องที่เหมาะสมผลอย่างไรก็ดี เป็นที่ชัดเจนว่าหากองค์กรใดๆ ต้องรับเงินสนับสนุนผ่านทางงบประมาณของรัฐแล้วการครอบงำของรัฐบาลจะเป็นไปได้ง่าย ประเด็นจึงอาจถูกใช้เป็นข้ออ้างของกสทช.ที่จะไม่นำส่งรายได้เข้าคลัง

(๓.๒.๓) กสทช.ควรประเมินการใช้จ่ายประจำปีโดยการจัดทำแผนงานและงบประมาณที่ต้องใช้โดยชัดเจนและให้สำนักงบประมาณและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในการใช้จ่าย เงินส่วนที่เกินมาจากค่าใช้จ่ายควรคืนกลับไปให้กระทรวงการคลังเป็นรายได้ของรัฐ

(๓.๓) ปฏิรูปกระบวนการให้สัมปทานคลื่นความถี่ของ กสทช. (ในข้อเสนอนี้จะกล่าวถึงเฉพาะด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์)

การกำหนดวิธีการและกระบวนการให้สัมปทานคลื่นความถี่ที่มีระบุไว้ในกฎหมายว่า ให้ทำโดยการประกวดราคา เป็นที่มาของการเปิดโอกาสให้แหล่งทุนเข้ามาทำธุรกิจในการสื่อสาร และแสวงหากำไรด้วยการขายเวลาโฆษณา โดยที่ให้ความสนใจในคุณภาพรายการน้อยกว่ามอมเมาผู้รับสารด้วยความ

บันเทิงที่ไม่สร้างสรรค์ ในขณะที่กลุ่มที่ต้องการผลิตงานคุณภาพแต่ทุนน้อยไม่สามารถแข่งขันในด้านการประมูลได้ จึงเป็นการเสียโอกาสของผู้บริโภคสื่อด้วย

ดังนั้นจึงเห็นควรให้ดำเนินการดังนี้

(๓.๓.๑) ปรับปรุงกฎหมายที่ระบุให้วิธีการประกวดราคาในการให้สัมปทานคลื่นความถี่โดยเน้นความโปร่งใสและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ โดยพิจารณาใช้หลักเกณฑ์การคัดเลือกตามเกณฑ์คุณสมบัติที่เหมาะสม (หรือที่เรียกกันว่า Beauty Contest) โดยให้มีคณะกรรมการที่มีผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้องมากกว่ากึ่งหนึ่งร่างเกณฑ์คุณสมบัติและคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมที่สุดภายใต้เกณฑ์นี้ โดยต้องให้ความสำคัญกับการให้โอกาสผู้ผลิตหน้าใหม่ที่มีอุดมการณ์ในการสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาประเทศ

(๓.๓.๒) ให้เครือข่ายของหน่วยงานตรวจติดตามในข้อ ๒.๒.๑ มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับสัมปทานคลื่นความถี่ว่า เป็นไปตามเงื่อนไขในการยื่นขอสัมปทานหรือไม่ เพื่อรายงานต่อ กสทช. ในการพิจารณาตัดเดือนหรืองดการต่อสัมปทานหากไม่เป็นไปตามเงื่อนไข

(๓.๓.๓) ควรกำหนดนโยบายการใช้จ่ายเงินที่จัดสรรเข้าสู่กองทุนเพื่อการพัฒนาสื่อ เพื่อให้สามารถนำงบประมาณนี้มาใช้พัฒนาสื่ออย่างแท้จริง เนื่องจากกฎหมายที่ระบุไว้กว้างจนเกินไปทำให้การนำมาปฏิบัติจริงติดขัดปัญหาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ๒ ด้านคือ (๑) ให้ทุนพัฒนาสื่อที่มีคุณภาพแต่มีทุนสนับสนุนน้อย ทั้งที่ได้สัมปทานคลื่นความถี่เพื่อดำเนินกิจการโทรทัศน์และวิทยุ และองค์กรสื่อทั่วไปที่สามารถยื่นขอทุนสนับสนุนได้ และ (๒) ให้กองทุนสามารถใช้จ่ายเพื่อการสนับสนุนงานวิจัยด้านปฏิรูปสื่อ ความรู้เท่าทันสื่อ และด้านอื่นๆ ที่สามารถพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของสื่อได้อย่างแท้จริง

(๔) ปรับระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณสัมพันธของหน่วยงานราชการ

ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และสัดส่วนในการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานราชการ ไม่ให้เป็นไปอย่างไม่มีโปร่งใสและไม่เป็นธรรม เช่น การซื้อพื้นที่หรือเวลาสื่อขององค์กรสื่อแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นพิเศษโดยสื่อถึงเจตนาในการ “ซื้อสื่อ” อย่างผูกขาดเพื่อประโยชน์ทางการเมือง และมีการจำกัดหรือห้ามมิให้หน่วยงานราชการทำธุรกรรมกับองค์กรสื่อที่อยู่ในระหว่างการถูกลงโทษเนื่องจากการกระทำผิดที่ได้มีผลตัดสินแล้วจากหน่วยงานที่มีอำนาจ โดยหน่วยงานราชการต้องส่งรายงานการใช้จ่ายงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ตรวจการแผ่นดินด้านสื่อสารมวลชนตรวจสอบทุกปี

(๕) เสริมสร้างความรู้เท่าทันสื่อ

ปัจจุบันเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้การสื่อสารเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและกระจายไปทุกทิศทาง ทั้งจากสื่อมวลชนแบบดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และจากสื่อใหม่ ที่แทบจะไม่สามารถควบคุมข่าวสารที่เป็นความเท็จ ไม่เหมาะสม และแม้แต่ข่าวสารที่สร้างขึ้นโดยมิฉฉาชีพที่มุ่งหลอกลวงเหยื่อที่รู้ไม่เท่าทัน การสื่อสารที่สร้างให้เกิดความเกลียดชังทำได้อย่างง่ายดายโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่มีระบบกลั่นกรอง

ดังนั้นจึงเห็นควรให้มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๕.๑) ให้มีการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้เท่าทันสื่อ หรือการเรียนรู้อผลกระทบของสื่อ ในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสถาบัน รวมทั้งการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย รวมถึงระดับประถมศึกษาด้วย

(๕.๒) กำหนดให้สื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์มีสัดส่วนของการให้ความรู้เรื่องของความรู้เท่าทันสื่อ และให้การสนับสนุนให้มีการนำเสนอความรู้เท่าทันสื่อในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ตลอดจนเครือข่ายสังคมต่างๆ

(๕.๓) กำหนดให้มีกองทุนเพื่อพัฒนาทักษะความรู้เท่าทันสื่อระดับชาติ ทั้งต่อเยาวชนและ

ประชาชนทั่วไป เพื่อให้ทุนในการสร้างชุดความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งคลิปวิดีโอ หรือสารคดี เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนและเผยแพร่ตามสื่อต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น (โดยอาจนำมาจากการจัดสรรของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์แห่งชาติ ที่จะจัดตั้งขึ้น)

(๖) การพัฒนากลไกการเฝ้าระวังสื่อของภาคประชาสังคม

นอกเหนือไปจากการให้ความรู้แก่ผู้รับสารจากสื่อหลากหลายรูปแบบในสังคมแล้ว สิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการสนับสนุนให้เกิดขึ้นในระยะยาว คือการสร้างความเข้มแข็งของกลไกเฝ้าระวังในสังคม หากผู้คนในสังคมช่วยกันเป็นหูเป็นตา รายงานความไม่ชอบมาพากลในการทำงานของสื่อให้สังคมได้รับรู้ เมื่อนั้นการที่สื่อจะทำงานโดยปราศจากความระมัดระวังก็เป็นไปได้ยาก ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมจึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญและจำเป็น เพื่อให้การปฏิรูปสื่อในยุคใหม่เป็นไปอย่างยั่งยืน และอาจพัฒนาไปเป็นการตรวจสอบดูแลกันเองโดยไม่ต้องพึ่งอำนาจจากภาครัฐได้ในอนาคตในบางกรณี

ดังนั้นจึงเห็นว่าควรมีการดำเนินการดังนี้

(๖.๑) ควรให้มีคณะกรรมการที่รับผิดชอบในด้านการเฝ้าระวังสื่อของภาคประชาสังคม เพื่อสร้างระบบและกลไกการเฝ้าระวัง เพื่อให้สามารถรายงานการทำงานที่ไม่เหมาะสมได้ด้วยช่องทางที่สะดวก และเชื่อมข้อมูลที่ได้เข้ากับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น องค์กรวิชาชีพ องค์กรเฝ้าระวัง หน่วยงานของรัฐ (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม) หรือ หน่วยงานรวบรวมข้อมูลของ กสทช.

(๖.๒) ให้อำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนแก่คณะกรรมการในข้อ ๖.๑ ที่จะสามารถมีส่วนกำหนดนโยบายและสร้างความเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์แก่การดำเนินงานของสื่อต่างๆ เช่นการกำหนดให้สถานีโทรทัศน์ต้องเปิดรับฟังข้อเสนอของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานเป็นประจำ และมีระบบ

ในการนำความคิดเห็นนั้นไปรวมอยู่ในแผนการพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงานของปีต่อไป

(๗) ปรับกฎหมายให้มีความทันสมัยกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก

ควรให้มีคณะกรรมการพิจารณาปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน ทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปสื่อมวลชนในข้อเสนอต่างๆข้างต้น (เช่น พ.ร.บ.การประกอบกิจการวิทยุและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และ พ.ร.บ.จัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ในเรื่องการกำหนดให้เป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพ) รวมถึงกฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ในด้านต่างๆ ดังนี้

(๗.๑) ให้มีกฎหมายและหน่วยงานว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองผู้บริโภคจากสื่อมวลชนโดยเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ปกป้อง หรือเป็นตัวกลางในการดำเนินการร้องทุกข์ ฟ้องร้อง หรือเรียกร้องค่าเสียหาย หรือการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสื่อ และองค์กรนี้สามารถดำเนินธุรกรรมแทนผู้บริโภคที่ได้รับผลกระทบจากสื่อ รวมทั้งสามารถทำงานเชื่อมโยงกับกลไกการกำกับดูแลกันเองทางวิชาชีพสื่อ และสามารถเป็นองค์กรนิติบุคคลที่มีกลไกการทำงานที่ถูกเชื่อมโยงกับหน่วยงานรัฐกำกับดูแลสื่อ เช่น กสทช. ด้วยได้

(๗.๒) แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อ และการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีความทันสมัยมากขึ้น เช่น คำนิยามของคำว่าโฆษณา คำว่า โฆษณาเกินจริง ให้ครอบคลุมสภาพการณ์ของการโฆษณาในปัจจุบันที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิมมาก และควรทบทวนปรับปรุงนิยามของโฆษณาที่ต้องควบคุมเป็นพิเศษ เช่น ขนมนมเด็ก เครื่องดื่มชูกำลัง ผลิตภัณฑ์ยา อาหารเสริม สถานบริการ หรือกฎหมายที่พูดถึงเรื่องการกำกับดูแลโฆษณาแฝง หรือการส่งเสริมการขาย การขายตรง หรือการโฆษณาแถมพิก เป็นต้น

(๗.๓) ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองเด็กจากกลยุทธ์ทางการตลาดในรูปแบบต่างๆ ดังเช่นแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นเยาวชนในต่างประเทศ

เช่นการกำหนดข้อจำกัดต่างๆ ในการโฆษณาขนมเด็ก การห้ามการล่อใจด้วยการชิงโชค เป็นต้น

(๗.๔) แก้ไข พ.ร.บ.การพนัน ให้ทันสมัยและครอบคลุมการพนันที่แฝงเข้ามาพร้อมกับเนื้อหาในสื่อมวลชน เช่นการชิงโชคจากฝาเครื่องดื่ม หรือการส่งเอสเอ็มเอส ในสื่อประเภทต่างๆ ทั้งสื่อกระแสหลัก เช่นโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์

๔. ปฏิรูปสื่อ ในมุม “ความมั่นคง” โดย “สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม”

: จาก กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านสื่อมวลชน โดย สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม **สาระสำคัญ**

๑.๑ สภาพปัญหาของสื่อ และเหตุผลที่ต้องปฏิรูปสื่อ

การปฏิรูปสื่อสารมวลชน คือ การปรับตัวของสื่อสารมวลชน และผู้เสพสื่อ (ผู้บริโภคสื่อ) ไปพร้อมๆ กันให้สมดุลสมกัน สื่อไม่หลอกผู้เสพสื่อ และผู้เสพสื่อไม่โดนจงใจหรือมีภูมิป้องกันความเสี่ยงไม่โดนหลอกง่ายรากฐานปัญหาส่วนหนึ่ง มาจากสื่อสารมวลชนและการสร้างความเข้าใจที่มีผลต่อระบบแนวความคิดของคนในชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงต้องมีสื่อสารมวลชนที่ทำหน้าที่ของสื่ออย่างที่เราควรจะเป็น คือ การให้ข่าวสารที่มุ่งสร้างความปรองดองให้คนในชาติอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และพัฒนาไปในแนวทางที่ยั่งยืนเหมาะสมกับมิติพื้นฐานวัฒนธรรมและจิตวิญญาณประเทศไทย

ในขณะที่สื่อรับใช้สังคมด้วยการนำความจริงมารายงานตามที่ได้เห็น ได้ยิน การทำหน้าที่ของสื่ออย่างซื่อตรงต่ออุดมการณ์วิชาชีพ ก็เท่ากับร่วมกันปฏิรูปสิ่งต่างๆนั้นให้สำเร็จ ดังนั้นสื่อสารมวลชนทั้งระบบ ควรทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาที่ดีแก่สังคม เสมือนเป็นอีกกลไกพิเศษ ตรวจสอบบุคคล องค์กรต่างๆและกลุ่มก้อนผลประโยชน์ โดยคนปกติไม่ยากหาหนวกราบอด แม้เกิดมาพิการก็ต้องหาทางชดเชย ฉันทใดก็

ฉันนั้น สื่อควรเป็นตาที่ให้ความสว่างทางปัญญาแก่สังคม ไม่ใช่ครอบงำด้วยความไม่รู้หรือโฆษณาชวนเชื่อจนแสงสว่างแห่งปัญญานั้นถูกบดบังให้มีมืดมิด สื่อควรเป็นหูที่ได้ยินชัดแจ้งแก่สังคม การรับรู้ของประชาชนต้องไม่คลุมเครือ ครึ่งๆกลางๆจริงปนเท็จ หรือถูกบิดเบือน และต้องไม่แปลความผิดๆ

แนวทางการทำงานของสื่อสารมวลชนทั้ง

ระบบ จึงเป็นหัวใจ ควรทำงานอย่าง สอดคล้อง ยึดหลักวิชาการและกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นพื้นฐาน เช่น

การเข้าสู่ระบบธุรกิจของระบบทุนนิยม คือ ปัญหาใหญ่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ ต้องหารายได้ตามที่เจ้าของกิจการและผู้ถือหุ้นสั่งการพนักงาน นักข่าว และผู้ทำงานสื่อสารมวลชนทั้งหลายก็เริ่มคิดว่าเงิน คือผลตอบแทนสำคัญในอาชีพจรรยาบรรณที่ว่ายอมเสียเงินและค่าใช้จ่ายทุกอย่างเพื่อความจริง กลายเป็นการขายเนื้อที่โฆษณา และขายข่าวประชาสัมพันธ์ให้กับลูกค้าและสินค้า จึงกลายเป็นเครื่องมือโฆษณาประชาสัมพันธ์ชวนเชื่อในที่สุด

เหล่าบรรณาธิการข่าว หันเหความสนใจไปจากงานของสื่อสารมวลชนที่เคยยึดเป้าหมายของการทำหน้าที่พลเมืองดีต่อสังคมไป เป็นการทำลายความจงรักภักดีที่สื่อสารมวลชนเคยมีต่อผู้อ่าน และทำลายความมั่นคงเติบโตของธุรกิจสื่อสารมวลชนในระยะยาว ความเสื่อมของนักสื่อสารมวลชน ทั้งนักหนังสือพิมพ์ นักวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ เกิดจากสาเหตุอื่นๆอีกมาก สื่อสารมวลชนทำตัวเป็นดารา ค่าตัวแพง ผู้ประกาศข่าวกลายเป็นดาราที่แสดงเพียงบทอ่านข่าว ส่วนผู้สื่อข่าวที่ทำงานหนักจริงจึงมีรายได้น้อยแทบเลี้ยงครอบครัวไม่รอด ผู้สื่อข่าวสงครามบาดเจ็บล้มตายไปมากมาย ส่วนดาราอ่านข่าวหน้ากล้องเข้าสังคมหรูหรา นักข่าวรุ่นใหม่เด็กเกินไป งานมากเกินไปเกินกว่าจะเข้าหาความจริงได้ลึกซึ้ง ประสบการณ์น้อยเกินไปจนตกเป็นเครื่องมือของนักประชาสัมพันธ์ได้ก็มีมาก นักข่าวที่ร่วมมือกับนักการเมืองก็มีไม่น้อย

เช่นกัน ทำให้มุมมองความจริงเรื่องประชาธิปไตยเปลี่ยนไป นักข่าวรุ่นแรกเริ่มที่เคยเป็นหัวใจของพลังสิทธิเสรีภาพและประชาธิปไตยในอดีตหายไป ดังที่กล่าวข้างต้นจึงเห็นว่างานสื่อสารมวลชนนั้นมีความสำคัญมากกว่าความเป็นธุรกิจสุดท้ายนักสื่อสารมวลชนก็คือปุถุชน เพียงแต่พวกเขาเหล่านั้นมีความสามารถ มุ่งมั่นและมีโอกาส ที่จะได้ทำหน้าที่สื่อสารมวลชน ส่วนจะเป็นนักสื่อสารมวลชนที่ดีมีคุณภาพ ได้จริงและนานแค่ไหน ขึ้นอยู่ที่จิตสำนึกส่วนตัวและตัวตนที่แท้จริงในความเป็นคนๆนั้น สรุปได้ว่า ขอให้สื่อสารมวลชนได้เกิดความตระหนักถึงหน้าที่และบทบาทของสื่อสารมวลชน มองไปพร้อมๆ กัน

๑.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปสื่อ

ข้อเสนออันมีมากมาย และค่อนข้างลงรายละเอียดในเชิงการปฏิบัติในหลักการที่เน้นบังคับใช้กฎหมาย เช่น

การจำแนกประเภทของสื่อ มีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นความเห็นร่วม เนื่องจากสื่อสารมวลชนในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์ที่มีความซับซ้อนควรจัดตั้งองค์กรอิสระ โดยประเภทของสื่อ ดังนี้

- ให้องค์กรอิสระมีหน้าที่กำกับดูแลจัดระเบียบสื่อสามารถจำแนกสื่อแท้ สื่อเทียม และผู้บริโภครายที่ทำหน้าที่สื่อ โดยรับผิดชอบเสนอออกกฎหมายกำหนดมาตรการควบคุมจัดระเบียบสื่อมวลชนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

- ตรวจสอบ บังคับใช้กฎหมายต่อสถานีวิทยุชุมชน และเคเบิลทีวีให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ที่เกี่ยวข้อง

ปฏิรูปสื่อมวลชนให้มีบทบาทที่เหมาะสมสร้างสรรค์สังคม ดังนี้

- สื่อควรมีบทบาทนำเสนอแนวทางและกรอบความคิดที่ถูกต้อง สนับสนุนสื่อมวลชนทุกประเภทสร้างความรู้ความเข้าใจประเด็นคดีทางสังคม

- สื่อควรมีบทบาทในการสร้างวาระทางสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลง

ของนโยบายสาธารณะ

- สื่อควรเป็นตัวแทนสาธารณะ พุดแทน และพุดถึงผลกระทบและผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก เพื่อให้รัฐบาลหรือผู้ใดที่สร้างผลกระทบ เบียดบังผลประโยชน์ของสาธารณะต้องออกมาแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำต่างๆ ที่สื่อตีแผ่ออกมา อย่างไม่มีการปิดหูปิดตาประชาชน

การปฏิรูปสื่อสาธารณะให้มีอิสระ เสรีภาพ
ในการนำเสนอ แต่แฝงด้วยความรับผิดชอบ มีมิติหัวข้อ ดังนี้

- ให้สื่อมีความเป็นอิสระ โดยไม่ตก อยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยงาน หรือเจ้าของกิจการ ให้สื่อมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น ปราศจากอุปสรรค ขัดขวางมิให้เข้าถึงข้อมูลแหล่งข่าว หรือการแทรกแซงจากรัฐและเอกชน
- พิจารณาวาวิธีป้องกันไม่ให้สื่อถูกคุกคามจากผู้เสียผลประโยชน์ เมื่อสื่อเสนอความจริงการเสนอข่าวหรือการแสดงความคิดเห็นของสื่อที่มีประโยชน์ส่วนตัว แต่เป็นประเด็นที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์สาธารณะ ให้ทำได้อย่างรอบด้าน
- นำเสนอจากทุกแง่มุม เพื่อดึงความคิดเห็นจากประชาชนทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมห้ามขัดขวางหรือแทรกแซง
- จัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพและความเป็นธรรม รวมทั้งมีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน

การจัดระเบียบและจำแนกประเภทของสื่อ

จัดตั้งองค์กรอิสระ โดย กสทช. ที่มีหน้าที่กำกับดูแลจัดระเบียบของสื่อมวลชน จำแนกประเภทของสื่อมวลชนว่าเป็น สื่อแท้ หรือสื่อเทียม ตลอดจนผู้บริโภคที่ทำหน้าที่แทนสื่อมวลชน โดยมีหน้าที่รับผิดชอบ ในการนำเสนอออกกฎหมายและกำหนดมาตรการควบคุมจัดระเบียบสื่อมวลชนให้เหมาะสม ด้วยการให้องค์กรสื่อวิชาชีพควบคุมสมาชิก

สื่อตนเอง โดยให้มีประสิทธิภาพ สามารถจำแนกประเภทสื่อมวลชน ขึ้นทะเบียน รวมถึงพิจารณาการมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของสื่อมวลชน

ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตรวจสอบบังคับใช้กฎหมายต่อสื่อมวลชนอย่างจริงจัง

๕. ปฏิรูปสื่อ ในมุม “นักรบเมือง” โดย “สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร”

: สาระสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทย ด้านสื่อมวลชน โดย สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สาระสำคัญ

๑.๑ สภาพปัญหาของสื่อ และเหตุผลที่ต้องปฏิรูปสื่อ

(๑) ปัญหาการควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์โดยกฎหมายการพิมพ์

ปัจจุบันมีกฎหมายเฉพาะที่เข้ามาควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์ ที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เช่น หนังสือ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ คือ พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีแนวคิดในการควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์โดยวางหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการกำหนดให้สื่อสิ่งพิมพ์เข้าสู่ระบบ ทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับสิ่งพิมพ์นั้น ซึ่งเป็นการช่วยคุ้มครองสิทธิของบุคคลอื่นที่ได้รับผลกระทบจากการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อสิ่งพิมพ์ด้วย กล่าวคือสามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ใดเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งพิมพ์นั้น เพื่อประโยชน์ในการฟ้องร้องดำเนินคดี (คณาธิป ทองรวีวงศ์, ๒๕๕๐, น.๓๔๖) ดังที่เหตุผลท้ายพระราชบัญญัติได้ระบุเหตุผลในการให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดแจ้งการพิมพ์ว่า “เพื่อวางหลักเกณฑ์ในการรับจัดแจ้งการพิมพ์เป็นหลักฐานให้ทราบว่ามีผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบของประชาชนผู้ที่ได้รับ

ความเสียหายในการฟ้องร้องดำเนินคดี ในกรณีนี้บุคคลดังกล่าวกระทำผิดกฎหมายอันเนื่องมาจากเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์”

(๒) ปัญหากฎหมายอื่นๆ ที่ควบคุมและจำกัดเสรีภาพของสื่อสิ่งพิมพ์

ปัจจุบันมีกฎหมายทั่วไปหลายประเภทที่เข้ามาควบคุมและจำกัดเสรีภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งทำให้สื่อสิ่งพิมพ์ไม่สามารถใช้เสรีภาพโดยละเมิดกฎหมายเหล่านี้ได้ แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายหลายประเภทที่เข้ามาควบคุมและจำกัดเสรีภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ แต่อย่างไรก็ยังไม่ครอบคลุมถึงปัญหาบางประการ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับ Hate speech

(๓) ปัญหาการแทรกแซงเสรีภาพสื่อสิ่งพิมพ์โดยวิธีการนอกกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมักจะบัญญัติห้ามการแทรกแซงสื่อไว้ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อห้ามมิให้มีการแทรกแซงเสรีภาพของสื่อมวลชน

โดยหลักการแล้วรัฐกับสื่อจึงควรปราศจากความสัมพันธ์กันในทุกด้านที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในด้านใดด้านหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นผู้อุปถัมภ์ ผู้ให้สัมปทาน และการดำเนินงานโดยรัฐเอง เพื่อให้สื่อเป็นอิสระสามารถดำเนินงานภายใต้กรอบจริยธรรมสื่อสารมวลชนอย่างเคร่งครัด กล้าที่จะวิพากษ์การทำงานของรัฐบาลอย่างตรงไปตรงมาบนพื้นฐานของความจริง เพราะสื่อมีหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลแล้วนำเสนอให้ประชาชนได้รับทราบ หากสื่อกับรัฐมีความสัมพันธ์ที่เกือกรัดกัน สื่อก็จะเป็นเพียงกระบอกเสียงของรัฐที่ทำหน้าที่ในการรายงานข้อมูลข่าวสารอันจะก่อให้เกิดการส่งเสริมภาพลักษณ์ของรัฐบาลให้ดีขึ้นเพียงด้านเดียว กลไกการตรวจสอบความจริงก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะรัฐได้เข้ามาบีบคั้นและอิทธิพลในการทำงานของสื่อ ดังนั้น แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะบัญญัติถึง

มาตรการห้ามการแทรกแซงสื่อไว้หลายมาตรการ แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติก็มีการแทรกแซงเสรีภาพสื่อโดยวิธีการนอกกฎหมาย ซึ่งจากการประมวลจากงานวิชาการอาจจำแนกวิธีการได้ดังต่อไปนี้

๑. วิธีการแทรกแซงการบริหารงานของสื่อ โดยการแทรกแซงความเป็นอิสระของกองบรรณาธิการในรูปแบบดังต่อไปนี้ (พิรงรอง รามสูต ธรรมนันทน์, ๒๕๔๗, น.๓๖-๓๘)

- การกำหนดกรอบนโยบายในการนำเสนอเนื้อหา (content platform) จากฝ่ายอำนาจการให้ เป็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

- การนำ เสนอเนื้อหาเพื่อสนับสนุนหรือประชาสัมพันธ์องค์กร เนื่องจากองค์กรหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันมีโครงสร้างเป็นบริษัทธุรกิจและในบางกรณีเป็นบริษัท (มหาชน) ที่สามารถจะมีผู้ถือหุ้นใหญ่ซึ่งมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับธุรกิจประเภทอื่น ๆ ได้ หากเป็นความประสงค์ของผู้ถือหุ้นใหญ่หรือของฝ่ายอำนาจการที่จะใช้หน้าหนังสือพิมพ์ในส่วนของหน้าข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจอื่นๆ หรือเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางธุรกิจ ก็สามารถทำได้โดยให้ฝ่ายข่าวไปทำข่าวและนำเสนอข่าวในพื้นที่และลักษณะที่โดดเด่นในหนังสือพิมพ์ เช่น ลงข่าวในหน้าแรก หรือลงภาพสีหรือลงคอลัมน์ขนาดใหญ่ในส่วนบนของหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

- การเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาที่ผลิตในกองบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์บางฉบับฝ่ายอำนาจการจะเข้ามามีบทบาทกำหนดเนื้อหาในระดับปฏิบัติการ เช่น ตัวแทนจากฝ่ายอำนาจการจะเข้าร่วมประชุมข่าวเป็นครั้งคราวเพื่อร่วมกำหนดประเด็นของข่าวพาดหัวหรือข่าวนำอื่นๆ หรือบรรณาธิการโต๊ะข่าวต่าง ๆ อาจถูกกำหนดให้นำเสนอประเด็นข่าวในลักษณะของบันทึก (memo) ให้ฝ่ายอำนาจการเห็นชอบก่อนจะลงมือหาข้อมูลทำข่าวหรือสารคดีข่าวนั้นๆ ในบางกรณีหากมีเหตุการณ์อันไหวหรือวิกฤติการณ์ใด ๆ เกิดขึ้นในสังคม ผู้บริหาร

หนังสือพิมพ์ในฝ่ายอำนาจการอาจได้รับคำขอจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเหตุการณ์หรือวิกฤติการณ์ดังกล่าว ซึ่งมีความสัมพันธ์อันดีกับตนให้สอดส่องดูแล (monitor) เนื้อหาที่ฝ่ายข่าวจะรายงานในหนังสือพิมพ์เป็นพิเศษ ฝ่ายอำนาจการก็สามารถผ่านคำขอดังกล่าวมาทางบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ได้ และในหลายๆ ครั้ง ผลกระทบก็คือการเซ็นเซอร์ (ตัวเอง) หรือการแทรกแซงเนื้อหาแน่นอน

- การปลดหรือโยกย้ายบรรณาธิการข่าวไปสู่ตำแหน่งที่ไม่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางข่าว

๒. วิธีแทรกแซงแหล่งข่าวที่ให้ข้อมูลแก่ผู้สื่อข่าว

๓. วิธีการการเลี้ยงดูปู่เสื่อสื่อนักข่าว

๔. วิธีการแทรกแซงการเงินและการโฆษณาของสื่อ ได้แก่วิธีการที่รัฐบาลใช้อำนาจผ่านหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องโฆษณาในสื่อที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล และวิธีการเข้าไปแทรกแซงธุรกิจ ซึ่งส่วนมากใกล้ชิดกับรัฐบาล เพื่อให้ธุรกิจไม่ไปซื้อโฆษณากับสื่อที่ตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล (รุจน์ โกมลบุตร, ๒๕๕๐, น. ๑๓, ๑๘-๑๙)

๕. วิธีการช่วงชิงความเป็นเจ้าของสื่อ

๖. วิธีการการจัดตั้งผู้อ่านเพื่อตอบโต้สื่อ

๗. วิธีการสังฆตรวจสอบบุคลากรด้านสื่อ

๘. วิธีการข่มขู่บุคลากรด้านสื่อ

๙. วิธีการใช้กำลังคุกคามทำร้าย

๑.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปสื่อ

(๑.) สื่อสารมวลชนต้องเสนอข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา

การนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลที่ก่อให้เกิดปัญหา และสร้างความเกลียดชังทางการเมืองในสื่อสารมวลชน (hate speech in the mass media) เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความถดถอยทางการเมืองจนนำไปสู่วิกฤติทางการเมือง เกิดความ

ขัดแย้งขึ้นระหว่างประชาชนหรือกลุ่มทางการเมืองในระดับต่างๆ และเกิดการแตกความสามัคคีระหว่างประชาชนด้วยกันที่อาจพัฒนาไปสู่การใช้ความรุนแรงระหว่างประชาชนด้วยกันเองหรือการใช้ความรุนแรงระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองกับประชาชน ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงต้องกำหนดกลไกมากำกับควบคุม จำกัดและปิดกั้นการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลที่อาจสร้างความเกลียดชังทางการเมือง โดยกลไกของรัฐจะต้องไม่ขัดต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศและเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายภายในประเทศในการจำกัดเสรีภาพในการพูดหรือเสรีภาพในการแสดงออกของสื่อมวลชน

(๒.) การกำกับโดยรัฐ และองค์กรวิชาชีพ ต้องมีความชัดเจน เป็นธรรม

การที่รัฐที่เข้ามามีบทบาทในการกำหนดกลไกควบคุมการนำเสนอ หรือเผยแพร่ข้อมูลที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองของสื่อมวลชน แล้วสื่อมวลชน องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรกำกับกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม อาจร่วมกันกำหนดมาตรการในการควบคุมการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลที่อาจสร้างความเกลียดชังทางการเมือง ด้วยการกำกับควบคุมตนเอง (self-censorship) กล่าวคือ สื่อมวลชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง อาจแสวงหาแนวทางและกระบวนการในการควบคุมการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเมือง ไม่ให้มีเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังในทางการเมืองโดยอาศัยเพียงเหตุแห่งความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ชาติกำเนิด ความเชื่อทางศาสนา เพศ การแสดงออกทางเพศ ความพิการทางกาย และปัญหาด้านสุขภาพ มาสร้างวาทะดูหมิ่น ดูแคลน เย้ยหยันหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังกันในทางการเมือง แม้ว่าการกำกับควบคุมตนเองของสื่อมวลชนอาจส่งผลดีต่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของตนให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรมสื่อมวลชน มาตรการทางกฎหมายแล้ว ยังอาจส่งผลกระทบต่อความจริงหรือข้อเท็จจริงใน

เนื้อหาจากคำพูดหรือข้อมูลข่าวสารของแหล่งข่าวก็เป็นได้

หลักการที่สำคัญประการหนึ่งที่สื่อมวลชนองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรกำกับกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม นำเอาไปใช้ในการกำกับดูแลการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารก็คือ การควบคุมและกำกับตนเอง (self-censorship) ซึ่งสื่อมวลชนในระดับต่าง ๆ อาจได้รับสิทธิจากแนวทางปฏิบัติ ระเบียบ หรือกฎหมายที่ให้อำนาจในการควบคุมและกำกับตนเองของสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ หรืออาจถูกภาครัฐที่มีอำนาจกำกับดูแลสื่อมวลชนโดยตรง ใช้อำนาจเข้าแทรกแซงเพื่อเซ็นเซอร์เนื้อหาหรือคำพูดที่ประกอบด้วยวาจาที่สร้างความเกลียดชังทางการเมือง ตัวอย่างเช่น การกำหนดระบบการจัดลำดับความเหมาะสมของเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ (self-rating) เพื่อเตือนให้สาธารณชนที่รับชมรายการได้ทราบว่าเนื้อหาที่นำเสนอได้สร้างความเกลียดชังแฝงอยู่ รวมไปถึงเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้สอนเด็กหรือแนะนำเยาวชนว่าควรใช้วิจารณญาณในการชมหรือไม่ควรให้เด็กและเยาวชนชมเนื่องจากจะมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมเพราะเป็นการเหยียดสีผิว ชาติพันธุ์กำเนิด ศาสนา เพศ การแสดงออกทางเพศ ความบกพร่องทางกาย ความคิดเห็นในทางการเมือง และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้อื่น เป็นต้น

(๓.) กฎหมายต้องมีความชัดเจน

ปัจจุบันหลายประเทศได้พยายามกำหนดมาตรการในรูปแบบของกฎหมายสารบัญญัติหรือกฎเกณฑ์แห่งวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อป้องกันการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารที่สร้างความเกลียดชังโดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือ ซึ่งอาจเป็นการจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชน

แม้ว่าสื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตยจะมีสิทธิเสรีภาพที่จะเป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร แสดงความเห็น แสดงทัศนคติและสารอื่นๆ

ต่อสาธารณชนในวงกว้าง หรือกระจายข้อมูลข่าวสารที่อาจมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้คนหรือส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลข่าวสารที่สื่อมวลชนได้นำเสนอไปนั้น อาจประกอบด้วยวาจาที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองที่อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการเมือง รวมไปถึงความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีกับความมั่นคงของชาติ **สื่อมวลชนจึงจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบบางประการหากการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนมากเกินไปจนกระทบ**

ด้วยเหตุนี้เอง สื่อมวลชนองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรกำกับกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมอาจร่วมกันสร้างสมดุลการควบคุมการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารที่อาจสร้างความเกลียดชัง อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ บุรณภาพแห่งดินแดนหรือความปลอดภัยสาธารณะ ความระส่ำระสายหรืออาชญากรรมในบ้านเมือง สุขภาพของผู้อื่นหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน สิทธิและชื่อเสียงของบุคคลอื่นๆ ในสังคม

สำหรับประเทศไทย สื่อมวลชนย่อมได้รับความคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออกหรือเสรีภาพในการแสดงความเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา และการสื่อสารโดยวิธีอื่นๆ เป็นหลักการสำคัญของรัฐประชาธิปไตยไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ

เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้รัฐใช้อำนาจลิดรอนหรือจำกัดเสรีภาพ เว้นแต่การที่รัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความจำเป็นต้องก้าวล่วงเข้าไปในสิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนได้เฉพาะเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมืองที่ปรากฏขึ้นจากเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง จากการเคลื่อนไหวของกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง การรณรงค์ของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง และสถานการณ์

ความขัดแย้งทางการเมืองอื่นๆ สื่อมวลชนถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้ทราบถึงสถานการณ์ทางการเมือง ในบางครั้งการนำเสนอเนื้อหา สารระ มุมมอง แง่คิด และทัศนคติด้านการเมืองอาจแฝงไว้ด้วยเนื้อหาอันอาจสร้างความเกลียดชังทางการเมือง ทั้งจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในสื่อกระแสหลัก ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ และสื่อทางเลือกใหม่ เช่น โทรศัพท์ ดาวเทียม เคเบิลทีวี วิทยุชุมชน และวิทยุธุรกิจท้องถิ่น

ประเด็นที่น่าสนใจว่าเพราะเหตุใด สื่อมวลชนจึงได้มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอันมีเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสื่อมวลชนมีความเชื่อว่าตนเองมีเสรีภาพในการแสดงออก ตามที่ได้รับรองและคุ้มครองตามกฎหมาย รวมไปถึงผลประโยชน์จากการสื่อสารทางการเมืองร่วมกันระหว่างกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองกับสื่อมวลชนบางกลุ่มและการแข่งขันด้านธุรกิจสื่อสารมวลชนที่มุ่งผลประกอบการจากการดำเนินกิจการของตน และเมื่อพิจารณาถึงแนวทางหรือข้อจำกัดของสื่อมวลชนเกี่ยวกับการนำเสนอหรือเผยแพร่ พบว่า มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจารหรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง” แต่เป็นที่น่าสังเกตได้ว่าข้อมูลข่าวสารที่ประกอบด้วยวาจาที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองถือเป็นข้อมูลข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ภายใต้กฎหมายฉบับนี้หรือไม่

แม้ว่าในหลายประเทศถือว่าข้อมูลข่าวสาร

ที่ประกอบด้วยวาจาที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองเป็นข้อมูลข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่กฎหมายไทยฉบับนี้ไม่ได้บัญญัติเอาไว้อย่างชัดเจนว่าข้อมูลข่าวสารที่ประกอบด้วยวาจาที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองเป็นข้อมูลข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่ แม้ว่าการกล่าววาจาที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองต่อผู้อื่นหรือบุคคลที่สามในบางกรณีอาจเข้าองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ในความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าหรือหมิ่นประมาทในกรณีต่างๆ แต่หากการกล่าววาจาที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองต่อผู้อื่นหรือบุคคลที่สาม ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทั้งองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน กระบวนการยุติธรรมก็ไม่อาจดำเนินคดีต่อผู้ที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองในเชิงดูหมิ่นซึ่งหน้าหรือหมิ่นประมาทต่อผู้อื่นหรือบุคคลที่สามได้

ที่ผ่านมา ผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ ได้รวมกลุ่มกันขึ้น เพื่อจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม เช่น มาตรฐานทางจริยธรรมของวิทยุชุมชน ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๓ และจรรยาบรรณนักหนังสือพิมพ์ แต่ทว่าในปัจจุบันยังไม่มี การจัดทำเอกสารกำหนดแนวทางในการกำกับควบคุมการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอันมีเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังทางการเมืองเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด คงมีเพียงงานวิจัยทางวิชาการจากสถาบันการศึกษาที่อยู่บนชั้นหนังสือรอการนำไปประยุกต์เพื่อปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากข้อเสนอการปฏิรูปสื่อจากฝั่งคณะศึกษาดังกล่าวแล้ว ยังมี “ข้อเสนอปฏิรูปสื่อ” จากมุมมองวิชาการที่น่าสนใจ จาก โครงการปฏิรูปสื่อ (๒๕๕๔) โดย คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดังนี้

๑. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปสื่อในประเทศไทย

โดย ศ.ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปสื่อในประเทศไทย มีดังนี้ ข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐ คือ รัฐบาลต้องส่งเสริมเสรีภาพในการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร การมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐ และเร่งรัดการผ่าน พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรฯ และการคัดเลือกคณะกรรมการกสทช. เพื่อให้ปัญหาที่ค้างคามานานขององค์กรสื่อหลายระดับคลี่คลายลงและมีความชัดเจนเพียงพอให้ทุกฝ่ายดำเนินงานต่อไปได้ รวมทั้งส่งเสริมการให้ความรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ผู้บริโภค ข้อเสนอแนะสำหรับการกำกับดูแล ในเรื่องโครงสร้างและความเป็นเจ้าของสื่อ ควรบังคับใช้กฎหมายและประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้าใจ อาทิ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ส่วนเรื่องสื่อชุมชนนั้น ควรบังคับใช้กฎหมายและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้าใจ ในประเด็นสถานภาพทางกฎหมายของสื่อชุมชนเพราะ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรฯ จะทำให้มีองค์กรกำกับดูแลตัวจริงที่เข้ามาทำหน้าที่ในการจัดสรรคลื่น รวมถึงการทำหน้าที่ในการวางแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ ซึ่งจะทำให้ภาวะยุ่งเหยิงของสื่อชุมชนที่ถูกนำไปใช้ทางธุรกิจหมดไป ในส่วนปัญหาการละเมิดความเป็นส่วนตัว หรือนำเสนอข่าวสารที่ก่อให้เกิดความเสียหาย แม้จะมีกฎหมายและองค์กรวิชาชีพสื่อดูแล แต่จาก

สถานการณ์ที่ผ่านมาปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขหรือสร้างความเป็นธรรมให้ผู้เสียหายได้อย่างแท้จริง จึงควรเร่งรัดการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนและให้คำปรึกษา โดยศูนย์ดังกล่าวมีหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์และให้คำปรึกษาด้านกฎหมายตลอดจนเชื่อมโยงถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อการดำเนินด้านกฎหมายด้วย ทั้งนี้ ควรส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และระดมทุนในสังคม ด้วยการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังสื่อ ทั้งในระดับสังคมระดับชุมชน (Community media watch) และเครือข่ายเฝ้าระวังสื่อในชุมชนออนไลน์ (Online media watch – citizen reporter) ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงานของสื่อ ควรจัดให้ระบบประกันคุณภาพในการดำเนินงานของสื่อ เพื่อนำระบบมาใช้ในการตรวจสอบและประเมินตนเอง

๒. “แนวทางการปฏิรูปสื่อในมุมมองขององค์กรกำกับดูแลและเฝ้าติดตาม”

โดย ดร.ชาตรี ใต้ฟ้าพูล, ศ.ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (๒๕๕๔)

ข้อเสนอจากการวิจัยมี ๘ ประการ ประกอบด้วย ๑) การปฏิรูปโครงสร้างของอุตสาหกรรมสื่อ โดยการจัดสรรคลื่นความถี่ให้กลุ่มต่างๆ เข้ามาใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย ทั้งภาคธุรกิจ ภาคสาธารณะและภาคชุมชน ๒) พิจารณากำหนดสัดส่วนการเป็นเจ้าของข้ามสื่อ โดยเฉพาะกลุ่มทุนขนาดใหญ่ และกลุ่มทุนข้ามชาติ ๓) การเร่งดำเนินการสร้างการรู้เท่าทันสื่อให้กับภาคประชาชน ทั้งในรูปแบบการศึกษาในโรงเรียนและนอกห้องเรียน ๔) สนับสนุนการตรวจสอบสื่อโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วน โดยสร้างกลไกในการสื่อสารข้อมูลไปยังผู้ปฏิบัติงานองค์กรสื่อ องค์กรวิชาชีพสื่อ ผู้กำหนดนโยบาย และสื่อสาธารณะทางสังคม ๕) พิจารณาทบทวนข้อกำหนดที่ขัดขวางเสรีภาพในการทำหน้าที่ของสื่อ ๖) การฟื้นฟูค่านิยมในสังคมไทย โดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในทุกระดับ ๗) สนับสนุนให้ภาคประชาชนและผู้ประกอบกิจการสื่อ มีทักษะในการผลิตสื่อและบริหารจัดการ

อย่างสร้างสรรค์ และ ๘) พิจารณาการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสื่อ โดยไม่บังคับให้สื่อต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ แต่เป็นลักษณะการรับรองคุณสมบัติความเป็นมืออาชีพของสื่อที่ได้รับใบอนุญาต โดยเพิ่มสิทธิพิเศษให้กับสื่อที่สอบผ่านคุณสมบัติ

๓. บทบาทขององค์กร/สมาคมวิชาชีพสื่อและมุมมองความคิดเห็นต่อการปฏิรูปสื่อ

โดย ผศ.ดร. พิรงรอง รามสูต, ดร.พิมลพรรณ ไชยพันธ์, ดร.ชนัญสุรา อรณพ ฌ อยุธยา

องค์กร/สมาคมวิชาชีพสื่อเห็นว่ากลไกในการปฏิรูปสื่อที่สำคัญ ประกอบด้วย ๑) การเสริมแรงการกำกับดูแลตนเองด้วยมาตรการที่สามารถให้คุณให้โทษและการกำกับดูแลร่วมกับองค์กรอิสระของรัฐ ๒) องค์กรกำกับดูแลที่เป็นอิสระจากการครอบงำของรัฐ ๓) การสร้างความรู้เท่าทันสื่อและการตรวจสอบสื่อจากสังคม และ ๔) การเข้าถึงได้และความโปร่งใสของกระบวนการกำกับดูแลต่อสาธารณะ อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการเพื่อปฏิรูปสื่อขององค์กร/สมาคมวิชาชีพสื่อที่สำคัญ ได้แก่ สภาวิชาชีพสื่อไม่มีสถานภาพทางกฎหมาย ข้อจำกัดด้านบุคลากรของนักวิชาชีพเกี่ยวกับการกำกับดูแลตนเอง วัฒนธรรมการบริโภคสื่อในสังคมไทยที่ไม่เน้นการตรวจสอบทำให้กระบวนการรับเรื่องราวร้องเรียนยังไม่เข้มแข็ง และการเกิดขึ้นของสมาคมที่เป็นตัวแทนของสื่อใหม่ในหลายกรณีมีลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ขาดเอกภาพและความเข้มแข็งในการกำกับดูแล

๔. แนวทางการปฏิรูปสื่อในความคิดเห็นของผู้บริโภคสื่อที่มีต่อสื่อมวลชน

โดย นภวรรณ ตันติเวชกุล, ศ.ดร. ยุกต เบ็ญจรงค์กิจ

การวิจัยพบว่า สื่อที่ผู้บริโภคมีการเปิดรับข่าวสารเป็น ๓ อันดับแรก คือ สื่อโทรทัศน์ ตามด้วยสื่อบุคคล (บุคคลในครอบครัว) และสื่อเว็บไซต์สืบค้นข้อมูล สื่อที่พบว่ามีมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุดเป็น ๓ อันดับท้าย คือ สื่อท้องถิ่น ได้แก่ วิทยุชุมชน และเคเบิลทีวีท้องถิ่น และกระดานสนทนา โดยสื่อที่ผู้บริโภคมีการ

เปิดรับข่าวสารมาก ส่วนใหญ่จะเป็นสื่อที่ผู้บริโภคให้ความเชื่อถือมากด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยมีความแตกต่างกันไปเมื่อพิจารณารายภาคและระหว่างกลุ่มผู้บริโภคสื่อทั่วไปและกลุ่มผู้บริโภคสื่อออนไลน์ในภาพรวม คะแนนความคิดเห็นต่อสื่อมวลชน มิติที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดจากผู้บริโภคสื่อได้แก่ มิติเรื่องประโยชน์ของส่วนรวม รองลงมาคือ มิติเรื่องโครงสร้างและการดำเนินงานของสื่อ และมิติที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มิติเรื่องความปลอดภัยของประชาชน ขณะที่มิติที่ได้รับคะแนนความคาดหวังเฉลี่ยต่อสื่อมวลชนภายใต้สถานการณ์ปกติสูงสุดได้แก่ มิติเรื่องโครงสร้างและการดำเนินงานของสื่อ มิติเรื่องความปลอดภัยของประชาชน และมิติเรื่องประโยชน์ของส่วนรวม ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสื่อมวลชนไทย และความคาดหวังต่อสื่อมวลชนไทยภายใต้สถานการณ์ปกติ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติในทุกมิติ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อสื่อมวลชนไทยภายใต้สถานการณ์ปกติ และความคาดหวังต่อสื่อมวลชนไทยภายใต้สถานการณ์ขัดแย้งรุนแรง พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติในทุกข้อคำถาม โดยความคาดหวังในสถานการณ์ปกติ และเมื่อเปรียบเทียบทั้งสามมิติ ผู้บริโภคสื่อไทยมีความคาดหวังว่าสื่อไทย ควรมีบรรทัดฐานในมิติเรื่องโครงสร้างและการดำเนินงานของสื่อ มากที่สุด รองลงมาคือ มิติความปลอดภัยของประชาชน และมิติเรื่องประโยชน์ส่วนรวม ตามลำดับ

๕. ทักษะของนักวิชาการที่มีต่อการปฏิรูปสื่อ

โดย ผศ.ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว, ดร.บวรสรรค์ เจ็ญดำรง., ศ.ดร.ยุกต เบ็ญจรงค์กิจ

(ก) สื่อมวลชน – การทำหน้าที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะการประสานส่วนต่างๆของสังคม ซึ่งเต็มไปด้วยความขัดแย้ง เหตุเพราะนโยบายเน้นผลประโยชน์ทางธุรกิจ และบ้างก็ถูกแทรกแซงจากอำนาจทางการเมือง ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

สื่อมวลชนควรทำหน้าที่ “ประสานสังคม” โดยเป็นเวทีกลางให้คนกลุ่มต่างๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนนำเสนอข่าวที่เป็นกลาง และไม่ตอกย้ำความขัดแย้ง นอกจากนี้ เรื่องสวัสดิภาพและความปลอดภัยของผู้สื่อข่าวในพื้นที่เสี่ยงควรมีมาตรการคุ้มครองเป็นกรณีพิเศษ เช่น การประกันภัย อุบัติภัยป้องกันอันตรายขณะปฏิบัติหน้าที่ เช่น เสื้อเกราะ หมวกนิรภัย เป็นต้น เรื่องการกำกับดูแลสื่อมวลชนมี ๔ แนวทาง คือ ๑) ควบคุมตนเอง ๒) ควบคุมโดยองค์กรอิสระ ๓) ควบคุมโดยภาคประชาชน ๔) ควบคุมโดยรัฐ สำหรับสื่อมวลชนที่ควรสนใจเป็นพิเศษ คือ สื่อโทรทัศน์ เช่น เนื้อหาโฆษณาแฝง ข้อความสั้น (SMS) ขณะที่ผู้ปฏิบัติงานสื่อเองควรถูกตรวจสอบได้เช่นกัน ข้อเสนอแนะต่อสื่อมวลชน ควรทบทวนหลักการที่มีอยู่แล้วให้ปฏิบัติได้จริงอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

(ข) สื่อชุมชน – ปัญหาในระดับปฏิบัติงานของวิทยุชุมชน เคเบิลทีวีและทีวีดาวเทียมมีบ้าง เช่น การนำเสนอข่าวสารมีได้เน้นไปที่ข่าวสารในการพัฒนาชุมชน แต่กลับเสนอข่าวสารนำไปสู่ความขัดแย้ง ในด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ ก็ยังไม่ชัดเจน ขาดความเป็นมืออาชีพ อย่างไรก็ตาม รัฐไม่ควรใช้อำนาจปิดสื่อชุมชนสำหรับการควบคุม ตรวจสอบ มีการเสนอไว้ ๔ แนวทาง ๑) เน้นการควบคุมตนเอง โดยภาคประชาชนและภายในชุมชน ๒) การควบคุมโดยองค์กรอิสระ ๓) ควบคุมโดยรัฐ ๔) โดยประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ข้อเสนอแนะต่อสื่อชุมชน ต้องเริ่มจากการมีผู้รับผิดชอบชัดเจน เพื่อร่างหลักการปฏิบัติงาน ควรมีหน่วยงานเข้ามาเป็นเจ้าภาพขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ และกำหนดหลักจริยธรรมที่บังคับใช้ได้จริงอย่างเท่าเทียม

(ค) สื่อใหม่ สื่อสังคมออนไลน์ – สื่อประเภทนี้มีเสรีภาพสูงและยากแก่การปิดกั้น กระบวนการทำงานง่าย สะดวก และรวดเร็ว การนำเสนอข่าวสารมีทั้งสร้างสรรค์ และทำลาย ดังนั้น จรรยาบรรณ และจริยธรรม คุณธรรม ในการใช้งาน จึงจำเป็นต้องได้รับ

การปลูกฝังแก่ผู้ใช้ทุกเพศ ทุกวัยอย่างกว้างขวาง โดยมีหน่วยงานหรือองค์กรรับผิดชอบอย่างจริงจัง ตลอดจนโรงเรียน และพ่อแม่ ผู้ปกครองช่วยกันดูแลส่งเสริมเรื่องการควบคุม กำกับดูแลนั้น ควรทำ ๒ ส่วน คือ ๑) ผู้ให้บริการเว็บไซต์ ๒) ผู้ใช้บริการ แต่ควรเริ่มจากการให้ความรู้ ความเข้าใจ และให้ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีคุณธรรมและสร้างสรรค์ สำหรับหน่วยงานหรือองค์กรที่จะรับผิดชอบ มีการเสนอไว้ ๔ แนวทาง ได้แก่ ๑) เน้นการควบคุมตนเอง โดยภาคประชาชนและภายในชุมชน ๒) การควบคุมโดยองค์กรอิสระ ๓) ควบคุมโดยรัฐ ๔) ประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ข้อเสนอแนะ ควรปลูกฝังจิตสำนึกและจริยธรรมผ่านทางสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา

บทสรุป

จากข้อเสนอทั้งหมดของการปฏิรูปสื่อสามารถสรุปได้ว่า การปฏิรูปสื่อคงมุ่งเน้นไปที่(๑) การปฏิรูปกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย ตั้งแต่การร่างรัฐธรรมนูญ และการปรับปรุงเนื้อหากฎหมายใหม่ๆ ที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (๒) การกำกับดูแลเชิงโครงสร้างความเป็นเจ้าของ การกำกับดูแลกลไกตลาด ความเสรี การแข่งขันอย่างเป็นธรรม (๓) การกำหนดความเป็นสภาพสมาชิกวิชาชีพสื่อมวลชนที่ต้องสังกัดองค์กรวิชาชีพ และการถูกกำกับดูแลเชิงจริยธรรมวิชาชีพโดยรัฐและองค์กรวิชาชีพ (๔) การพยายามคงไว้ซึ่งสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบของสื่อมวลชน (๕) การสร้างความรู้เท่าทันสื่อ การสร้างสื่อดี สื่อสร้างสรรค์และกองทุนสนับสนุนสื่อ (๖) การส่งเสริมการเรียนรู้ การวิจัย อบรมและพัฒนา และ (๗) การกำกับ ปกป้อง คุ้มครองผู้บริโภคประชาชนจากสื่อ ซึ่งทั้ง ๗ แนวทางนี้เป็นลักษณะร่วมกันของทุกๆ ข้อเสนอ เพื่อต้องการให้วิชาชีพสื่อสารมวลชนนั้นได้ “ปฏิรูปตัวเอง”

ความคิดเห็นภาคประชาชน ต่อการปฏิรูปสื่อ

ประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจจากคนวิชาชีพสื่อและนักวิชาการด้านการสื่อสารมวลชนในขณะนี้คือ “การปฏิรูปสื่อ” เพราะต่างมีความคาดหวังว่าการปฏิรูปสื่อครั้งนี้จะทำให้สื่อมวลชนยังคงมีสิทธิเสรีภาพในการรายงานข่าว และขณะเดียวกันก็สามารถกำกับดูแลการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนอย่างเป็นระบบได้ ด้วยเหตุนี้เองทำให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างคนวิชาชีพสื่อและนักวิชาการด้านการสื่อสารมวลชน เพื่อหาแนวทางการปฏิรูปที่เหมาะสมที่สุด

แต่นอกจากความคิดเห็นของคนวิชาชีพสื่อและนักวิชาการด้านการสื่อสารมวลชนแล้ว ความคิดเห็นของคนอีกกลุ่มที่สำคัญไม่แพ้กันก็คือ “ประชาชน” เพราะประชาชนเป็นผู้ได้รับผลกระทบทั้งดีและไม่ดีจากการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

นายบัณฑิตย์ ผลพัฒนาสกุลชัย อาชีพ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง

- คิดอย่างไรกับการทำงานของนักข่าวในวันนี้
ผมคิดว่าการทำงานของนักข่าวในทุกวันนี้

การรายงานข่าวบางอย่างก็ดีบางอย่างก็ไม่ดี เช่น ข่าวประกาศตามหาเด็กหายเป็นการรายงานข่าวที่ดี เพราะเป็นการช่วยเหลือสังคม ทำให้หาเด็กเจอได้

- รู้หรือไม่ว่านักข่าวทุกวันนี้ไม่มีใบอนุญาตวิชาชีพ และนักข่าวควรมีใหม่

ผมไม่รู่ว่านักข่าวไม่มีใบอนุญาตวิชาชีพ และส่วนตัวแล้วผมคิดว่าไม่จำเป็นต้องมีก็ได้

- คิดว่านักข่าวต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้างในการนำเสนอข่าว

นักข่าวไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงแล้ว แต่ผมคิดว่ารายการข่าวไม่ควรให้ดารานักแสดงมารายงานข่าว เพราะผมมองว่านักแสดงไม่ใช่คนข่าว และพอให้นักแสดงเล่าข่าวเขาก็ติดเล่น พูดคุยหยอกล้อกัน ทำให้ดูไร้สาระมาก นักแสดงสามารถเล่าข่าวได้ถ้าข่าวนั้นไม่ใช่ข่าวที่จริงจัง

- นักข่าวควรมีอิสระ เสรีภาพกับเนื้อหาข่าว โดยไม่เอนเอียง เลือกข้างหรือไม่

ผมคิดว่านักข่าวไม่ควรเลือกข้าง หรือเอนเอียง เพราะการเลือกข้างของนักข่าวอาจทำให้คนบริสุทธิ์กลายเป็นคนผิดได้

- นักข่าวเลือกข้างทางการเมืองหรือผลประโยชน์ได้หรือไม่ เห็นการทำงานของนักข่าวทุกวันนี้คิดอย่างไร

การเลือกข้างทางการเมืองของนักข่าวไม่สมควรเป็นอย่างยิ่ง ควรให้ความเป็นธรรมกับทั้งสองฝ่าย ผมคิดว่าขณะนี้ยังไม่มีทางเลือกข้างเพราะพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ แต่เมื่อหมดวาระแล้วเปลี่ยนนายกรัฐมนตรี ผมคิดว่านักข่าวจะต้องมีการเลือกข้างเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

- สังคมในวันนี้ผู้คนเสพข่าวได้หลากหลายสื่อจากโซเชียลมีเดีย สื่อมวลชนอาชีพจะยังมีความจำเป็นหรือไม่

แม้สังคมในตอนนี้จะเสพข่าวได้หลากหลาย

สื่อจากโซเชียลมีเดีย แต่ผมคิดว่าสื่ออาชีพยังมีความจำเป็นมาก เพราะในโซเชียลมีเดียจะเขียนอะไรก็ได้ จะแต่งเรื่องก็ได้ จะเขียนข่าวมั่วๆ ก็ได้ ดังนั้นนักข่าวจึงต้องตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาข่าว เช่น ข่าวเด็กหญิงอายุ ๔ ขวบจากประเทศจีน ถูกพ่อข่มขืนจนท้อง แต่หลังจากตรวจสอบแล้วกลับพบว่าไม่เป็นความจริง และนอกจากนี้นักข่าวเองก็ต้องเขียนข่าวอย่างตรงไปตรงมาด้วยอย่าแต่งเรื่องเสียเอง

- มองข่าวโทรทัศน์ ข่าวหนังสือพิมพ์ ในทุกวันนี้ดีหรือไม่ดีอย่างไร

ทุกวันนี้ข่าวโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ มีเนื้อหาที่ดีสำหรับผู้ใหญ่ แต่ไม่ดีสำหรับเด็ก เพราะข่าวประเภทปล้นฆ่า อาจทำให้เด็กที่ไม่เข้าใจเกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้นได้

นางสาวณัฐวรรณ ยุธยง อาชีพ พิธีกร

- คิดอย่างไรกับการทำงานของนักข่าวในวันนี้
คิดว่านักข่าวสมัยนี้เสนอข่าวที่ไม่ค่อยดี มีแต่ข่าวด้านลบมากกว่าด้านดีเสียส่วนใหญ่ คำว่า “จรรยาบรรณของนักข่าว” ค่อนข้างถูกละเลย เห็นได้ชัดจากนักข่าวบันเทิงที่ชอบนำเสนอเน้นข่าวเสียๆ หายๆ ของดาราคณนั้นคนนี้ เพราะขายได้ คนชอบเสพ ชอบดูเยอะ โดยไม่คำนึงถึงผู้ตกเป็นข่าวเลย หรือพวกพาดหัวข่าวที่เกินจริง ใช้คำหวือหวาให้คนเห็นแล้วสะดุด

ตา ทั้งๆ ที่เนื้อหาข่าวไม่ได้เป็นอย่างดีพาดหัวข่าวไว้

- รู้หรือไม่ว่านักข่าวทุกวันนี้ไม่มีใบอนุญาตวิชาชีพ และนักข่าวควรมีไหม

ไม่รู้มาก่อนเลย และคิดว่าควรมีใบอนุญาต อาจทำให้นักข่าวมีระบบระเบียบในการทำงานมากยิ่งขึ้น

- คิดว่านักข่าวต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้างในการนำเสนอข่าว

คิดว่าควรนำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม หรือเป็นข่าวที่สร้างสรรค์ มีคุณค่าข่าวที่ควรค่าในการนำเสนอ รวมไปถึงการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าวก่อนทำการนำเสนอ หลายครั้งที่ข่าวที่แทบจะไม่มีประโยชน์ใดใดกลับถูกประโคมนำเสนอหลายต่อหลายสำนักข่าว เช่น ข่าวเหนียวไก่ ซึ่งมันเป็นข่าวที่ไร้สาระมากในความคิดเห็นของเรา

- นักข่าวควรมีอิสระ เสรีภาพกับเนื้อหาข่าว โดยไม่เอนเอียง เลือกข้างหรือไม่

นักข่าวควรเสนอข่าวที่เป็นกลาง ไม่เข้าข้างหรือฝักใฝ่ฝ่ายไหน เพราะไม่อย่างนั้นการนำเสนอข่าวก็จะขาดความยุติธรรม ข่าวจะถูกนำเสนอด้วยอคติ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง

- นักข่าวเลือกข้างทางการเมืองหรือผลประโยชน์ได้หรือไม่ เห็นการทำงานของนักข่าวทุกวันนี้คิดอย่างไร

นักข่าว “ที่ดี” จริงๆ ต้องไม่เลือกข้างทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ ที่มองเห็นวันนี้คิดว่าประเทศไทยยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาระดับนี้ได้เท่าที่ควร ยังคงมีการเลือกข้างทางการเมืองกันอยู่

- สังคมในวันนี้ผู้คนเสพข่าวได้หลากหลายสื่อจากโซเชียลมีเดีย สื่อมวลชนอาชีพจะยังมีความจำเป็นหรือไม่

สื่ออาชีพยังมีความจำเป็นอยู่ เพราะการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ต้องมีขั้นตอนการกลั่นกรองความถูกต้องของข่าวต่างๆ ก่อนจะนำเสนอ แต่ข่าว

ตามสื่อโซเชียลที่ผู้โพสต์ไม่ใช่ นักข่าวหรือสื่อมวลชนจริงๆ นั้น ในบางครั้งไม่มีการตรวจสอบก่อนว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร เรียกยอดติดตาม (Follow) ยอดไลค์ (Like) ได้มากไว่ก่อน ก็อาจทำให้ผู้เสพข่าวดังกล่าวเกิดการเข้าใจผิดกับข่าวนั้นๆ เสพข้อมูลเท็จแทน

- มองข่าวโทรทัศน์ ข่าวหนังสือพิมพ์ ในทุกวันนี้ดีหรือไม่ดีอย่างไร

มองว่ายังไม่ดีเท่าที่ควร หลายๆ ครั้ง ยังพบเห็นการเขียนข่าวและการนำเสนอข่าวที่เป็นข่าวที่ไร้สาระและไม่มีประโยชน์อยู่บ่อยๆ เช่น เหนียวไก่สาวไม่หนีบตั้ง หรือข่าวที่พาดหัวเกินความจริง

นายสมชาย จันทรมณี อาชีพ วิศวกร กรมทางหลวงชนบท

- คิดอย่างไรกับการทำงานของนักข่าวในวันนี้ ยังทำไม่ดี ไม่ถูกต้อง เน้นชี้ข่าวประชาชนโดยนำเสนอความคิดเห็นส่วนตัวลงไป เร้าอารมณ์มากกว่าความจริง การนำเสนอจริงๆ ต้องเป็นกลาง จะผิดหรือถูกให้ผู้ชม ผู้ฟัง ตัดสินเอง

- รู้หรือไม่ว่า นักข่าวทุกวันนี้ไม่มีใบอนุญาตวิชาชีพ และนักข่าวควรมีไหม

ไม่ทราบว่ามีใบอนุญาตวิชาชีพ แต่ควรมีและอาจทำเป็นบัตรไว้ห้อยติดตัวตลอด เพื่อยืนยันแสดงตนว่าเป็นนักข่าวจริง และเพื่อประโยชน์ในการ

ทำงาน ประชาชนและหน่วยงานจะได้ให้ความร่วมมือ

- คิดว่านักข่าวต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้างในการนำเสนอข่าว

ปรับปรุงเรื่องความรวดเร็ว กระชับ ฉับไว โดยทั้งหมดต้องอยู่บนความถูกต้อง

- นักข่าวควรมีอิสระ เสรีภาพกับเนื้อหาข่าว โดยไม่เอนเอียง เลือกข้างหรือไม่

ควรมีอิสระในการทำข่าว เพราะจะได้เนื้อหาที่มีความถูกต้องและเป็นจริงที่สุด

- นักข่าวเลือกข้างทางการเมืองหรือผลประโยชน์ได้หรือไม่ เห็นการทำงานของนักข่าวทุกวันนี้คิดอย่างไร

เลือกข้างได้ เพราะมันเป็นปัญหาของปากท้อง หรือข้อตกลงบางอย่าง ถ้าหากนักการเมืองให้การสนับสนุนดี นักข่าวก็จะกลายเป็นพรรคพวก และนำเสนอข่าวในด้านดีให้โดยไม่ยอมเสนอข่าวในอีกมุมที่เลวร้าย ทำให้เป็นการพูดความจริงไม่หมด รวมถึงทำผิดจรรยาบรรณในวิชาชีพด้วย

- สังคมในวันนี้ผู้คนเสพข่าวได้หลากหลายสื่อจากโซเชียลมีเดีย สื่อมวลชนอาชีพจะยังมีความจำเป็นหรือไม่

ยังมีความจำเป็นอยู่ เพราะโซเชียลก็นำข่าวมาจากสื่อดั้งเดิม เพียงแต่ว่าโซเชียลมันเร็ว เข้าถึงง่าย แต่ยังไงก็ยังไม่เป็นการนำข่าวมาแปะ มาบอกต่ออีกทอด ซึ่งทุกวันนี้ก็ต้องอาศัยสื่อสายอาชีพอยู่ดี เรื่องคุณภาพมันสู้มีอาชีพไม่ได้อยู่แล้ว

- มองข่าวโทรทัศน์ ข่าวหนังสือพิมพ์ ในทุกวันนี้ดีหรือไม่ดีอย่างไร

คิดว่าดีเพราะมีให้เสพได้ทุกวัน เนื้อหาหลากหลาย รวดเร็ว และคงความถูกต้องมีที่มาที่ไปชัดเจน

นายพับ นุญปลูก อาชีพ สัตวแพทย์

- คิดอย่างไรกับการทำงานของนักข่าวในวันนี้

นักข่าวเป็นอาชีพที่ต้องมีจิตสำนึก และคุณมีจรรยาบรรณเป็นอย่างสูง เมื่อข่าวถูกเผยแพร่ออกไปแล้ว ข่าวจะจริงหรือเท็จนั้นล้วนขึ้นอยู่กับตัวนักข่าว และขึ้นอยู่กับจรรยาบรรณ เพราะในการนำเสนอข่าว บางข่าวชีวิตของคนๆ หนึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ ทั้งในทางที่ดี และทางที่ไม่ดี

- รู้หรือไม่ว่านักข่าวทุกวันนี้ไม่มีใบอนุญาตวิชาชีพ และนักข่าวควรมีไหม

ทุกอาชีพเขามีใบอนุญาตวิชาชีพกันหมดแล้ว ถึงเวลาที่นักข่าวต้องถามตัวเองแล้วว่าควรมีใบอนุญาตได้หรือยัง แล้วใบอนุญาตนี้จำเป็นต่อวิชาชีพที่ทำไหม ถ้าจำเป็นก็ควรต้องมี

- คิดว่านักข่าวต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้างในการนำเสนอข่าว

เวลาทำงานให้ตั้งใจทำ อย่าลอกข่าวมาจากสื่ออื่นเพราะเห็นนักข่าวหลายสำนักทำข่าวเดียวกัน ข้อมูลที่ให้เหมือนกันแต่นำเสนอกันคนละความหมาย ควรนำเสนอตามความจริงอย่าทำให้ประชาชนต้องรู้สึกสับสนระหว่างเรื่องเท็จกับเรื่องจริง

- นักข่าวควรมีอิสระ เสรีภาพกับเนื้อหาข่าว โดยไม่เอนเอียง เลือกข้างหรือไม่

นักข่าวทุกคนต้องมีความเป็นอิสระอยู่แล้ว ต้องนำเสนอข่าวตามความจริง อย่าได้ไปหลงเลือกข้างใดข้างหนึ่ง คนทำข่าวต้องรู้จักใจที่เป็นกลาง เพราะเมื่อใดที่นักข่าวขาดอิสระแล้วนั่นหมายความว่าข่าวที่นำเสนอ นั้นอาจไร้ความจริง

- นักข่าวเลือกข้างทางการเมืองหรือผลประโยชน์ได้หรือไม่ เห็นการทำงานของนักข่าวทุกวันนี้คิดอย่างไร

นักข่าวไม่ควรเลือกเข้าข้างทางการเมือง แต่บางครั้งข่าวที่ถูกนำเสนอออกมาแค่เห็นก็รู้สึกได้ว่าข่าวนี้ถูกนักการเมืองชี้แนะ เพราะข่าวบางข่าวได้ข้อมูลมาเหมือนกันแต่มีความเห็นที่นำเสนอแตกต่างกันมาก ส่วนการทำงานของนักข่าวทุกวันนี้ดีเรื่องความรวดเร็วในการนำเสนอ

- สังคมในวันนี้ผู้คนเสพข่าวได้หลากหลายสื่อจากโซเชียลมีเดีย สื่อมวลชนอาชีพจะยังมีความจำเป็นหรือไม่

สื่อมวลชนอาชีพยังจำเป็นต้องมีอยู่อย่างยิ่งเลยทีเดียว เพราะขนาดนักข่าวมีอาชีพแล้วทำข่าวออกมา ประชาชนยังไม่รู้จะเชื่อข่าวที่นำเสนอมาดีหรือไม่ เพราะข่าวต้องการความละเอียดความชัดเจน ซึ่งบางครั้งคนทั่วไปอาจไม่รู้ลึกรู้จริงเท่านักข่าว แต่การที่ข่าวโซเชียล กำลังเป็นกระแสนิยม สื่อมวลชนอาชีพอาจจะต้องปรับตัวตามให้ทัน

- มองข่าวโทรทัศน์ ข่าวหนังสือพิมพ์ ในทุกวันนี้ดีหรือไม่ดีอย่างไร

ข่าวโทรทัศน์หรือข่าวจากสื่อต่างๆ ทุกวันนี้มีเยอะมาก การนำเสนอจากทั้งโทรทัศน์หรือทีวีมีข้อดีข้อเสียต่างกัน แล้วแต่คนจะพิจารณาว่าอยากชมผ่านทางไหน ซึ่งเนื้อหาอาจเหมือนกันอยู่แล้วแต่เพียงแค่นำเสนอต่างกัน

การ”ปฏิรูปสื่อ” ในมุมมองของคนทำงานสื่อ เขาคิดเห็นกันอย่างไร

“...เพิ่มกฎกติกาหุ้ยมหิยิม ควบคุมสื่อ แต่ไม่ตอบโจทย์การปฏิรูปสื่ออย่างแท้จริง คนข่าวระดับปฏิบัติการไม่มีส่วนร่วม สุตท่ายไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ เจตนาดี แต่ไม่ตอบสนองภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนไป...”

**นายสุเมธ สมคะเน ประธานสหภาพแรงงาน
กลางสื่อมวลชนไทย**

“...ผมเห็นว่า .... การปฏิรูปสื่อ ที่ทำอยู่ โดยสพช.ยังไม่ได้แก้ปัญหาดตรงจุดนะครั้บ ยอมรับว่า ที่ผ่านมา สื่อไทย มีปัญหาอย่างมาก เรื่องจริยธรรม คุณภาพ ... เพราะปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจ ...จนทำให้ใช้เสรีภาพที่มีอยู่ไปในทางที่ไม่รับผิดชอบต่อสังคม และกลไกการกำกับดูแลกันเอง ก็อ่อนแอ ไม่เป็นจริง เพราะไม่มีองค์กรที่มีอำนาจกำกับดูแล ไม่มีใครฟังใคร

แต่การปฏิรูปสื่อ ก็ไม่ควรเปิดช่องให้รัฐ หรือผู้ใช้อำนาจรัฐ เข้ามาแทรกแซง ปิดกั้นเสรีภาพของสื่อ ได้ไม่ควรสร้างองค์กรอะไรก็ตามที่รัฐควบคุม ดูแล มาควบคุมสื่อ แต่ควรสร้างกลไก ให้องค์กรสื่อ มีเครื่องมือ ที่เข้มแข็งขึ้นมากำกับดูแลกันเองได้

สื่อที่ดี ยังมีมากกว่าครั้บ แต่ไม่ถูกพูดถึงมาก เหมือนสื่อที่แย่ ผมกังวลว่า กระแสโจมตีสื่อ จะกลายเป็นเครื่องมือให้รัฐ สร้างกลไกมาควบคุมสื่อ ซึ่งจะส่งผลเสียมากกว่าในระยะยาวครั้บ ส่วนสื่อเอง ต้องสร้างกลไกอย่างหนัก ไม่ใช่แค่รณรงค์ เสรีภาพบนความรับผิดชอบแต่ไม่มีรูปธรรม ต้องสร้างรูปธรรมด้วย เช่น ประชุมใหญ่ ระดับผู้บริหาร กองบรรณาธิการ ซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจนำคอนเทนต์ออกเผยแพร่...”

นายสถาพร พงษ์พิพัฒน์วัฒนา Assign-

ment editor PPTV

“...คำว่า “เสรีภาพ” เป็นคำสำคัญอย่างยิ่ง เมื่อกล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับ “สื่อ” แน่แน่นอนย่อมรวมถึง “การปฏิรูปสื่อ”

ผู้คนส่วนหนึ่งกล่าวว่าในเชิงประณามว่า สื่อมวลชนไทยมีเสรีภาพมากเกินไป แต่ก็ยังแหกปากเรียกร้องเสรีภาพไม่หยุดหย่อน

ข้าพเจ้ายืนยันว่า สื่อมวลชนไทยไม่ได้มีเสรีภาพมากเกินไป เพราะสื่อมวลชนไทยยังคงถูกกักกันอยู่ในกรอบที่ไม่ชอบมาพากลอีกหลายประการ มีทั้งกรอบที่เป็นตัวบทกฎหมายและเป็นจารีตประเพณี มีทั้งกรอบจากองค์กรที่ปรากฏให้เห็นเป็นตัวตนและองค์กรซ่อนเร้นในชอกหลืบ รวมถึงอินวิสิซิเบิลแมนถ้อยสฤล มีทั้งกรอบจากองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรผู้เป็นนายจ้าง

อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้ามักถามตัวเองเสมอว่า “เสรีภาพ” เท่าที่มีอยู่นั้น เราได้ใช้ไปในทิศทางใดสมควรตามบทบาทหน้าที่หรือไม่ เต็มประสิทธิภาพหรือไม่

หากเปรียบสื่อเป็นสุนัขเฝ้าบ้าน พวกเราเหล่าสุนัขได้เฝ้าหอนกระโจนกัดโจรผู้ร้ายโดยเต็มกำลังความสามารถหรือไม่ มีสุนัขตัวใดอาศัยข้ออ้าง “เสรีภาพ” ไปสมคบกับโจรผู้ร้ายหรือไม่

พวกเราเหล่าสื่อมวลชนได้ชายตามองคนเล็กคนน้อยในสังคมให้เหมาะสมกับปริมาณ “เสรีภาพ” เท่าที่มีอยู่ในมือบ้างหรือไม่

พวกเราเหล่าสื่อมี “เสรีภาพ” ในการรายงานข่าวตั้นนี้ตัวเลขความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วย ชุ่มเสียงดีใจอย่างล้นพ้น แต่พวกเราได้รับรู้และตระหนักถึงความเหลื่อมล้ำในสังคมบ้างหรือไม่

พวกเราเหล่าสื่อมี “เสรีภาพ” ในการรายงานข่าวผลประกอบการอันสดใสซาบซ่าของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ แต่พวกเราไม่ทราบเลยใช้ไหมว่า อัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แตกต่างกันขนาดไหน

ทำไมเป็นเช่นนั้น พวกเราจะใช้ “เสรีภาพ” ต่อเรื่องนี้ ได้อย่างไรบ้าง

พวกเราเหล่าสื่อมี “เสรีภาพ” ในการรายงานข่าวด้วยความชื่นชมและภาคภูมิต่อการขุดเจาะเหมืองแร่ทองคำในประเทศเรา แต่พวกเราไม่ทราบเลยใช้ไหมว่าการขุดเจาะเหมืองแร่ทองคำได้ทำลายล้างภูเขาเลากาและผืนดินประเทศเราได้วินาศวายปางขนาดไหน

พวกเราเหล่าสื่อมี “เสรีภาพ” ในการรายงานสถานการณ์ของสิ่งที่เรื่อกว่า “การพัฒนา” ด้วยความศีกคักกลิงโลด แต่พวกเราเคยถามตัวเองใหม่ว่าอะไรคือ “การพัฒนา”

ข้าพเจ้ายังถามตัวเองอีกหลายคำถาม เมื่อยิ่งถามก็ยิ่งตระหนักว่า “เสรีภาพ” เป็นเรื่องสำคัญ แต่ที่สำคัญกว่านั้นก็คือ เราจะเอา “เสรีภาพ” มารับใช้ใคร...”

น.ส.ภัทราพร ตันงาม ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ ไทยพีบีเอส

“...สิ่งที่ทำลายยิ่งกว่า และหัวใจสำคัญของวิชาชีพสื่อสารมวลชน อยากให้เกิดการปฏิรูปสื่ออย่างจริงจังทั้งระบบ โดยเริ่มจากองค์กรกลางอย่างสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เพื่อร่วมกำหนดกรอบในการนำเสนอข่าวในปัจจุบันให้กับองค์กรสื่อต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของการนำเสนอข่าว ภาพข่าว และประเด็นข่าว ด้วยการพัฒนาของเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่มีการพัฒนา จนกลายเป็นสิ่งที่ถูกทำลายให้องค์กรสื่อมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอเข้าสู่ออนไลน์มากขึ้น เพื่อเข้าถึงประชาชน ด้วยคุณสมบัติที่มีพื้นที่การนำเสนอไม่จำกัด ความรวดเร็วของการรับส่งข้อมูลข่าวสาร มีเสรีภาพในการนำเสนอจนเหมือนกับว่าในปัจจุบันไร้ซึ่งขอบเขต ในขณะที่การรายงานข่าวในปัจจุบัน มีสื่อบุคคลในการกระจายข้อมูล นำไปเผยแพร่ต่อแต่หากไร้ซึ่งความน่าเชื่อถือ หรือนำเสนอในประเด็นที่หวังเพียงแค่อยอดโลด และแชร์ มากกว่าความถูกต้องของ

ข้อมูล ย่อมส่งผลกระทบต่อภาพรวมของสังคมและความขัดแย้ง เพราะองค์กรสื่อเป็นอีกหนึ่งกลไกทางสังคม ที่ทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ความท้าทายขององค์กรสื่อจึงหาเพียงใช้แค่เรื่องการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการนำเสนอ แต่ยังมีอีกหนึ่งความท้าทายในการปฏิรูปองค์กรสื่อให้เกิดความเป็นมาตรฐานในการนำเสนอ ทั้งทางด้านจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม การไม่ล่วงละเมิดสิทธิ และการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบวิชาชีพ ของนักข่าว ช่างภาพ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตเนื้อหา ซึ่งคงเป็นสิ่งที่ท้าทายและเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพสื่อสารมวลชนยิ่งกว่า...”

นายันทสิทธิ์ นิตยเมธา ฝ่ายนิเวศเนชั่นทีวี

“ปฏิรูปสื่อ” เป็นคำที่ผมกำลังค้นหาความหมายที่แท้ของคำนี้ ปฏิรูปสื่อ ในวันนี้ผมเห็นแต่ความพยายามสร้างเงื่อนไขทางกฎหมาย และคนในวงการสื่อก็ไปหลงติดอยู่กับเงื่อนไขนั้น ผมอยากเห็นการปฏิรูปสื่อที่คนในวิชาชีพสื่อตระหนักถึงคุณค่าของวิชาชีพ และคำนึงถึงผลกระทบของคนที่เป็นข่าวและครอบครัวของเขา.. “ปฏิรูปสื่อในความหมายของรัฐคือต้องสร้างกลไกควบคุม ส่วนในความหมายของคนทำสื่อคือเสรีภาพต้องไม่ถูกจำกัด” ทำไม? เราไม่ถกเถียงกันถึง “ปฏิรูปสื่อ คือการปฏิรูปคน ปฏิรูปเนื้อหา” หรือว่า “สื่อ” เราก็คลาคถลัวต่อคำกล่าวที่ว่า “เสรีภาพบนความรับผิดชอบ” ที่พร่ำบ่นมันจะเป็นจริง....”

นายสุบิน รักเชื้อ สำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น

“...ส่วนตัวผมเห็นด้วยครับที่ควรปฏิรูปสื่อ แม้ประสบการณ์ยังเป็นมือใหม่ แค่ออร์ร่วมเสนอแนะในฐานะคนทำงานและคนมองงาน ว่าสื่อควรนำเสนอข้อเท็จจริง ตรงไปตรงมา ครบถ้วนทุกฝ่าย ไม่ชี้นำตัดสินอำนาจตัดสินใจควรเป็นวิจารณญาณผู้ชม และสื่อควรหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำรุนแรง สร้างความแตกแยกเกลียดชัง และไม่ตกเป็นเครื่องมือนายทุนจนครอบงำ

ทุกมิติการนำเสนอข่าวสาร...”

นายพีระวัฒน์ อัธุนาค ผู้ประกาศข่าวไทยรัฐทีวี

“...เห็นควรอย่างยิ่งที่ควรจะต้อง “ปฏิรูปสื่อ” เนื่องจากปัจจุบันนี้ “สื่อ” ถูกตั้งคำถามจากสังคมไม่น้อย โดยเฉพาะเรื่องการทำหน้าที่ของสื่อ และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะ ในสภาวะที่สังคมมีความมีความเปราะบางทางความคิด และมีความขัดแย้ง และยังเห็นด้วยที่จะมีองค์กรกำกับดูแล เป็นมาตรฐานเดียวกัน ให้มีมาตรฐาน ไม่เอาเปรียบผู้บริโภคทั้งด้านการตลาดและ เนื้อหาการนำเสนอ แต่ขณะเดียวกันต้องไม่เบ็ดเสร็จเด็ดขาด ต้องให้สื่อ โดยเฉพาะสื่อที่อยู่กับสถานการณ์หรือสื่อภาคสนามมีอิสระ เสรีภาพ ไม่ถูกแทรกแซง จากองค์กรของสังกัดตนเอง หรือองค์กรวิชาชีพที่จะกำกับดูแล และระบบทุน และที่สำคัญต้องปฏิรูปเรื่องสวัสดิภาพ สิทธิ ทางวิชาชีพ อย่างเท่าเทียม ในมาตรฐานเดียวกันในวิชาชีพสื่อ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและ เพื่อขจัดปัญหาเรื่องการใช้จรรยาบรรณวิชาชีพสื่อในทางที่ผิด...”

นางสาวเลอลักษณ์ จันท์เทพ ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์

“...เห็นด้วยว่าสื่อควรมีการปฏิรูป เพราะปัจจุบันสื่อมวลชนมีการแข่งขันกันรุนแรงจนเลยจริยธรรมจรรยาบรรณหรือแม้แต่ละเมิดกระทั่งกฎหมาย เพื่อแลกมากับความนิยม ยอดวิว ยอดไลค์ ยอดขาย ในการเสพข่าวของสำนักของตัวเอง ทำอย่างไรสื่อและสื่อมวลชนถึงจะยึดให้มั่นกับกรอบจริยธรรมจรรยาบรรณในวิชาชีพให้ได้ในระดับเดียวกัน ไม่ใช่ว่าสื่อสำนักนี้จริยธรรมแบบหนึ่ง อีกสำนักใช้จริยธรรมอีกแบบหนึ่ง เพราะเวลาสังคมด่าสื่อเขาด่าเหมารวมทั้งวงการ

ส่วนประเด็นการกำกับดูแลกันเอง ทำอย่างไรที่จะปฏิรูปให้การกำกับกันเองจริงจัง เด็ดขาด ไม่ใช่เลือกกระดากอย่างที่มีการว่ากันเอาไว้...”

นายจิรพงษ์ ประเสริฐพลกรัง ผู้สื่อข่าว

การเมือง สำนักข่าวเนชั่น

“...ในฐานะผมนั่นคือสื่อเสียงเล็กๆจากภูมิภาค ขอบพูดถึง ๒ ส่วนที่สำคัญ เรื่องแรกคือการแอบอ้างสื่อ ในภูมิกาศนั้นมืองค์กรสื่ออยู่มากมาย มากกว่าส่วนกลางที่เป็นสื่อหลัก ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ในการแอบอ้างจึงมีน้อยกว่า ภูมิภาค สื่อภูมิกาศนั้นได้รับผลกระทบกับสื่อจริงสื่อปลอม ที่บั่นทอนคุณภาพความเป็นสื่อโดยการหลอกลวงประชาชนและหน่วยงานของรัฐ โดยแอบอ้างเพื่อผลประโยชน์ทั้งสิ้น ซึ่งองค์กรสื่อในภูมิกาศที่ปฏิบัติอย่างถูกต้องได้รับผลกระทบทำให้เกิดการลดทอนของความน่าเชื่อถือ ถูกมองอย่างน่ารังเกียจ และพฤติกรรมแอบอ้างความเป็นสื่อนั้น มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ในส่วนที่สองผมขอบพูดถึงสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของสื่อ(เสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูล) ควรถึงเวลาแล้วที่เราต้องมีกฎหมายในการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐของสื่อในปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลของภาครัฐนั้นเป็นไปได้ยากมากในการทำงานของสื่อ ในอเมริกานั้นการเข้าถึงข้อมูลเพียงแค่การทำหนังสือไปขอข้อมูลที่ยากทราบ “รัฐจะต้องเปิดเผยข้อมูลภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่ส่งหนังสือเข้าไป” ข้อนี้อยู่ในกฎหมายของประเทศ เพื่อการรับรู้ของประชาชนและสื่อมวลชน การกระทำเช่นนี้จะเป็นการป้องกันการทำทุจริตของภาครัฐ (ผมเชื่อว่าประเทศไทยเราทำได้แน่นอน)

เรื่องต่อไปคือกฎหมายคุ้มครองสื่อ (ไหนบอกว่าคุณพูด ๒ ส่วน) ในทุกวันนี้สื่อไม่ว่าส่วนกลางหรือภูมิกาศนั้นถูกคุกคามในรูปแบบต่างๆ เพื่อบั่นทอนในการนำเสนอข่าว สื่อภูมิกาศนั้นถูกคุกคามมากที่สุด เพราะการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ นั้นเกิดผลกระทบในท้องถิ่นโดยตรง และการคุกคามแบบท้องถิ่นนั้นก็ต้องพูดถึงทุกท่านคงเข้าใจกันดี

ต่อไปด้วยเรื่องการตรวจสอบสื่อ (เริ่มยาวแล้วนะ) ในปัจจุบันต้องยอมรับกันเลยว่า สื่อนั้นมีรายได้จากโฆษณาเป็นหลักในการดำเนินงานของสื่อเรียกได้ว่าต้องมีเงิน จึงทำให้ต้องพึ่งพาองค์กรธุรกิจเป็นหลัก

ทำให้มีผู้อุปถัมภ์มากมาย เมื่อสื่อจะต้องการนำเสนอข่าวที่มีผลกระทบต่อผู้อุปถัมภ์รายนั้นจึงทำได้ยากขึ้น นี่ก็คือส่วนหนึ่งในการบั่นทอนสถาบันสื่อให้มีคุณภาพลดลง ในความคิดควรถึงเวลาแล้ว เวลาที่ทุกท่านเสียภาษี นอกจากจะมีช่องบริจาคให้พรรคการเมืองควรมีช่องบริจาคให้สื่อด้วย (ทำได้หลังจากกฎหมายการเข้าถึงข้อมูลของภาครัฐฯผ่าน)...”

การจัดตั้งองค์กรควบคุมสื่อควรจะต้องให้สื่อควบคุมกันเอง แต่ว่าด้วยภายใต้กฎหมายที่มีระเบียบและมีความเห็นตรงกัน ไม่ถูกคุกคามสิทธิ เสรีภาพของสื่อ การปฏิรูปสื่อ นั้นมันต้องเป็นไปได้

นายกรวุฒิ อาศนะ ผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์

“ปฏิรูปสื่อ” ควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของสื่อมวลชนภาคสนามที่ปฏิบัติงานอยู่ในสนามข่าวจริง พร้อมยกระดับคนข่าวภาคสนามให้เป็นสื่ออาชีพไม่ใช่แค่ “เด็กวิ่งข่าว” เพื่อป้อน “สถานี” หรือ “สำนักข่าว” ที่ต้องการ “ปริมาณ” การนำเสนอที่มากขึ้นจนกลายเป็น “อุตสาหกรรม” สมาคม หรือ สภาการฯ ที่ดูแลสื่อต้องบูรณาการในการเข้าดูแล เพื่อให้มีศักยภาพในการตรวจสอบกันเองของ องค์กรสื่อทั้งหมดได้อย่างแท้จริง และมีบทลงโทษอย่างเหมาะสม หากมีการฝ่าฝืนจริยธรรมสื่อมวลชน ทั้ง หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ วิทยู และโทรทัศน์

นายนิกร เลิศพิสิษฐากร News Reporter PPTV

“...การปฏิรูปสื่อควรต้องมีการจัดตั้งสภาวิชาชีพอย่างจริงจัง โดยผู้ที่จะเข้ามาในแวดวงสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะนักข่าว จะต้องมีการลงทะเบียนวิชาชีพ มีใบอนุญาตอย่างชัดเจน หากทำผิดกฎระเบียบ จะต้องสั่งพักใบอนุญาตได้เหมือนกับวิศวกรแพทย์ เพื่อเป็นการจัดระบบองค์กรสื่ออย่างมีระบบให้อยู่ภายใต้แนวทางเดียวกัน...”

นายณเรศ เหล่าพรรณราย โปรติวเซอร์ข่าว เศรษฐกิจ ช่องสามเอสดี๒๘

“...ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของสื่อ และปัญหาความขัดแย้งทางด้านการเมือง ห้วงเวลาที่ผ่านมา สื่อถูกวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน ทั้งในแง่ของการนำเสนอเนื้อหาข่าวสาร ตลอดจนถูกครอบงำโดยกลุ่มทุน นักการเมือง และเป็นเครื่องมือรัฐบาล ซึ่งมองว่าการปฏิรูปสื่อควรว่ากรอบการป้องกันชัดเจนไม่ให้สื่อตกเป็นเครื่องมือ หรือถูกครอบงำ ขณะเดียวกันสื่อควรมีเสรีภาพการนำเสนอข่าว และวิพากษ์วิจารณ์ ไม่ถูกแทรกแซงจากภาครัฐ หรือ การเมือง ซึ่งการนำเสนอข่าวและการวิพากษ์วิจารณ์ จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบ และภายใต้กรอบของจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ท้ายสุด มองว่าการปฏิรูปบุคลากรสื่อ โดยมีการยกระดับวิชาชีพ จริยธรรม สร้างมาตรฐานค่าตอบแทนและสวัสดิการ เพื่อไม่ให้บุคลากรสื่อแสวงหาผลประโยชน์จากวิชาชีพ...”

นายเมธา สกาวรัตน์ ประธานชมรมนักข่าว สายเทคโนโลยีสารสนเทศ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

การปฏิรูปใบใส่ยาสารพัดนึก

พัฒนา งานสม บรรณาธิการบริหาร
เว็บไซต์ประชาไท

เมื่อสังคมหนึ่งๆ พุดว่าต้องปฏิรูปสื่อ นั้นหมายความว่า การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารในสังคมนั้นๆ มีปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการไม่เข้าถึงข่าวสาร ข่าวสารไม่มีคุณภาพ การถูกจำกัดการเข้าถึง ด้วยกฎหมาย ด้วยอำนาจ การเมือง เงิน และแม้แต่อำนาจในทางวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลให้กระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลในสังคมเป็นไปได้ยาก

แต่การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร ก็ไม่ต่างอะไรกับกระบวนการทางสังคมการเมืองอื่นๆ มันไม่มีภาวะสมบูรณ์อยู่จริง นอกจากทำให้ใกล้เคียงกับอุดมคติของผู้ปลุกกระแสการปฏิรูปในหัวเวลานั้น

อุปสรรคของการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารนั้นมาจากทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายนอก คือ โครงสร้างการเป็นเจ้าของสื่อ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผู้มีอำนาจรัฐ ผู้มีอำนาจทางการเมือง ผู้มีอำนาจด้านความมั่นคง และผู้มีอำนาจทางวัฒนธรรม

ปัจจัยภายในของสื่อ คือ ตัวสื่อเองที่ยอมรับอำนาจ การไม่แยกแยะความเชื่อ ทั้งทางการเมืองและทางวัฒนธรรมของตัวเอง ออกจากการทำงานตามวิชาชีพ

ปัจจัยภายในของผู้รับสื่อเอง ก็มีส่วนอย่างสำคัญไม่แพ้ปัจจัยภายในของสื่อ อุดมการณ์ การรับรู้ และการวิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูลข่าวสาร ไม่ได้เป็นเพียงผลพวงจากการรับสื่อ แต่เป็นผลจากระบบศึกษา สภาพสังคมวัฒนธรรมที่หล่อหลอมผู้รับสื่อเช่นกัน

กระแสปฏิรูปสื่อของไทยนั้นถูกพุดถึงซ้ำแล้วซ้ำเล่า และถูกพุดมาเป็นเวลานาน เฉากเช่นเดียวกับประเทศ ที่กระบวนการประชาธิปไตยไม่พัฒนาทั้ง

หลายสื่อยังถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าขาดความเป็นอิสระ ถูกกดขี่ รวมไปถึงถูกครอบงำ

นอกเหนือจากปัจจัยเดิมๆ ปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของสื่อใหม่ ไม่ได้เพียงทำลายการความอยู่รอด และกลายเป็นคำถามใหญ่สำหรับสื่อในระดับโลก การก้าวเข้ามาทำหน้าที่สื่อสาร โดยผู้รับสารมากขึ้น และการที่โซเชียลมีเดีย กลายเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความเห็น และข้อมูลข่าวสารหลัก ก็อาจจะไม่ใช่เป็นเพียงภัยคุกคามสื่อหลัก ไม่ได้เป็นเพียงการผู้ต้องรับผิดชอบต่อการแพร่ข่าวสารบิดเบือน ขาดความรับผิดชอบ ในอีกด้านสื่อใหม่เหล่านี้ก็เป็นภาพสะท้อนบางสิ่ง ที่สื่อหลักแบบดั้งเดิมขาดหายไปเช่นกัน

กระแสปฏิรูปสื่อในปี ๒๕๔๐ นั้นเป็นกระแสใหญ่ที่มาพร้อมการรณรงค์เปลี่ยนแปลงกติกาพื้นฐานของประเทศ ด้วยการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๔๐ นำมาสู่การบัญญัติรับรองเสรีภาพสื่อ รวมถึงการมีสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร พร้อมทั้งกำหนดองค์กรและกลไกในการปฏิรูปและส่งเสริมสื่อ และการเข้าถึงสื่อให้กว้างขวางไปสู่ระดับชุมชน แต่ดูเหมือนการตั้งองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่กระจายคลื่นจากทหาร ราชการและทุนใหญ่ ไปสู่ประชาชนจะไม่บรรลุเป้าหมาย

กระแสปฏิรูปสื่อปี ๒๕๕๓ หลังเหตุการณ์สลายการชุมนุม โดยเหตุผลนัยว่าประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีคุณภาพ ปลุกปั่นทางการเมือง การปฏิรูป ถูกชูขึ้นอีกครั้งโดยรัฐบาลขณะนั้น

และในกระแสการร่างรัฐธรรมนูญและปฏิรูปประเทศไทยก่อนการเลือกตั้งที่กำลังดำเนินอยู่นี้ การปฏิรูปสื่อเป็นหนึ่งในประเด็นที่สภาปฏิรูปแห่งชาติให้ความสำคัญ แต่ดูเหมือนจะถูกตั้งคำถามทำลายตั้งแต่หลักการพื้นฐานว่า คนทำงานสื่อ และบุคลากรในองค์กรวิชาชีพสื่อควรเข้าร่วมสังขมกรรมกับองค์กรที่มาโดยผลของการล้มล้างรัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ ไปจนถึงที่สุดแล้ว ดูเหมือนแม้จะยอมเอาตัวเข้าแลกเพื่อให้แนวทางการปฏิรูปสื่อทำโดยสื่อที่เข้าใจ

การทำงานของสื่อเองนั้นทำได้แค่นั้นเพียงใด

แน่นอน บรรยากาศการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารของไทยนั้นยังห่างไกลจากคำว่า เสรีภาพ แต่ขณะเดียวกัน สื่อไทยเองก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ไม่ใช่น้อย ในประเด็นการใช้เสรีภาพของตัว ปฏิเสธไม่ได้ว่า ความปั่นป่วนสับสนและการแยกขั้วแบ่งข้างในสังคมไทย สื่อไทยนั้นไม่สามารถเพียงชี้หน้าไปยังปัจจัยอื่นๆ แต่หากสื่อก็เป็นส่วนหนึ่งของการร่วมก่อให้เกิดความขัดแย้งด้วยเช่นกัน トラบเท่าที่สื่อไทยตั้งคำถามอย่างหนักหน่วงต่อผู้มีอำนาจทางการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง แต่เสียงเบาลงสำหรับผู้มีอำนาจทางการเมืองในเครือข่ายอื่น รวมไปถึงเสียงเบาอย่างสม่ำเสมอต่ออำนาจด้านความมั่นคง ศาสนา วัฒนธรรม และรวมถึงผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ สื่อไทยก็ยังอยู่ห่างไกลจากการทำหน้าที่ผลักดันกลไกการไหลเวียนข่าวสารให้เข้าใกล้ความโปร่งใส ตรวจสอบได้อย่างรอบด้าน

“การปฏิรูป” ไม่ใช่ยาวิเศษครอบจักรวาล และอาจจะไม่ใช่ทางออก ไม่ว่าจะในมิติใดๆ ไม่ว่าจะจะเป็นปัญหาเรื่องสื่อ หรือปัญหากระบวนการประชาธิปไตย สำหรับสังคมที่ป่วยหนักอย่างสังคมไทย ซึ่งมีพื้นฐานส่วนหนึ่งจากความใจร้อน เกินกว่าจะรอให้หลักการพื้นฐานใดๆ ได้ค่อยๆ พัฒนาไปสู่แนวปฏิบัติและหลักการร่วมในสังคมที่แตกต่างหลากหลาย

ความคิดเห็น การปฏิรูปสื่อ สำนักข่าวเจ้าพระยา

ได้ยินเสียงเรียกร้องให้ปฏิรูปโน่นนี่ จนกระทั่งมาถึง เรียกร้องให้มีการปฏิรูปสื่อ สะท้อนให้เห็นว่า บรรดาความตกต่ำทั้งหลายนั้นมี สื่อ รวมอยู่ด้วย

ตกต่ำอย่างไร ล้าหลังอย่างไรก็ไม่มีใครบอก บอกแต่ว่าจะต้องปฏิรูป

ปฏิรูปอะไร ปฏิรูปอะไร?

แต่ละสื่อมีกฎหมายบังคับ กำกับดูแล อยู่แล้ว เช่นสิ่งพิมพ์หนังสือพิมพ์ ก็มีกฎหมายการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ กำกับดูแลอยู่ สื่อโทรทัศน์วิทยุ ก็ กสทช. กำกับดูแล บรรดาโซเชียลมีเดีย ก็มีหน่วยงานของไอซีที ตำรวจ

ให้ทุกอย่างดำเนินไปตามตัวบทกฎหมาย หรือกติกา

จะปฏิรูปตรงไหนเล่าครับ ?

ปฏิรูปสื่อหนังสือพิมพ์หรือ

หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ เขาก็ดำเนินกิจการของเขาโดย เจ้าของกิจการเป็นผู้กำหนด เป็นผู้วางนโยบายให้กองบรรณาธิการปฏิบัติ กองบรรณาธิการมีบรรณาธิการ หัวหน้าข่าว หัวหน้าข่าวแผนกต่างๆ เป็นต้นการเมือง อาชญากรรม การศึกษา เศรษฐกิจ กีฬา

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ เลือกกองบรรณาธิการ ให้ปฏิบัติตามนโยบายที่เขากำหนด

กองบรรณาธิการ ซึ่งมีบรรณาธิการใหญ่สุด ดูแลกองบรรณาธิการให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามนโยบาย หัวหน้าข่าว หรือ นักข่าวคนใดคนหนึ่งไม่ปฏิบัติตามนโยบาย เจ้าของเขาก็เลิกจ้าง

หรือบางทีเขาก็จ้างให้ออก

ถ้าคิดว่า สื่อสิ่งพิมพ์ตกต่ำ ถ้าจะต้องปฏิรูป ก็ต้องปฏิรูปความคิดความอ่านของเจ้าของกิจการ จะต้องไปทำให้เจ้าของสื่อเขาเชื่อว่า สื่อที่เขากำหนดให้กองบรรณาธิการปฏิบัติมันตกต่ำไม่ได้ไม่มีคุณภาพ

ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่มีทางที่จะทำได้ เจ้าของเขาต้องการหนังสือพิมพ์หน้าตาอย่างนี้ เนื้อหาสาระอย่างนี้ เขาเชื่อมั่นมันขายได้ มีคนอ่าน มีคนซื้อและมีเจ้าของธุรกิจพร้อมที่จะลงโฆษณา

ใครจะไปบังคับเจ้าของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ ว่าจะต้องปฏิรูปอย่างนั้นอย่างนี้ ต้องเสนอข่าวนั้นข่าวนี้ บทความจะต้องเขียนอย่างนั้นอย่างนี้ หน้าบันเทิงหน้ากีฬาต้องมีรูปแบบมีเนื้อหานั่นอย่างนั้น

ใครจะไปบังคับเจ้าของกิจการ หนังสือพิมพ์ ในเมื่อเขาลงทุน เขาปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว หมิ่นประมาท ใครที่ถูกลหมิ่นประมาทก็ฟ้องร้องได้อยู่แล้ว มีศาลสถิตยุติธรรมพิจารณาตัดสินอยู่แล้ว

จะให้สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หรือ สมาคมที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่กันหลายสมาคมไปช่วยทำให้เกิดการปฏิรูปได้หรือ ?

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติหรือสมาคมที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ จะไปกะเกณฑ์ให้หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นฉบับนี้ต้องเสนอข่าวอย่างนั้นอย่างนี้ได้หรือ บทความต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ได้หรือ

ไม่มีทางหรอกครับ ?

เข้าไปยุ่งเขามากเขาก็ลาออก เขาไม่ร่วมกิจกรรมด้วย เถานั้นเอง

มีนักข่าว มีนักเขียน ที่พยายามทำข่าวที่คิดว่าดีที่สุด รักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติประชาชนมากที่สุด แต่เจ้าของเขาบอกบรรณาธิการให้เลิกจ้าง เพราะการเสนอข่าวเช่นนี้กระทบกับธุรกิจอื่นๆของเขา หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ต้องคบหาสมาคมผู้มีอำนาจรัฐ ผู้มีอำนาจที่เป็นเจ้ากระทรวง ทบวง กรมต่างๆ

บรรณาธิการก็ต้องให้นักข่าวคนนั้นออก หาไม่แล้ว
บรรณาธิการก็ต้องออกไปพร้อมกับนักข่าว

มีนักเขียนที่เขียนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของ
ประเทศชาติประชาชน แต่เขียนเช่นนี้กระทบกับธุรกิจ
ของเจ้าของหนังสือพิมพ์ เจ้าของก็ต้องบอก
บรรณาธิการให้เลิกจ้างนักเขียนคนนั้น

บรรณาธิการไม่ทำตามเจ้าของสั่ง ก็ต้องออก
ไปพร้อมกับนักเขียน เจ้าของกิจการพร้อมที่จะจ้าง
บรรณาธิการคนใหม่ นักเขียนคนใหม่ที่สนองนโยบาย
เขาอยู่แล้ว หรือก่อนที่เจ้าของกิจการจะมอบตำแหน่ง
บรรณาธิการให้กับใคร เขาก็ต้องมั่นใจว่า ใครคนนั้น
พร้อมที่จะสนองนโยบายที่เขากำหนดได้

สื่อประเภทอื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ก็ไม่ได้
แตกต่างกันนักกับสื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนใหญ่แล้วก็เป็นของ
ราชการ ยิ่งต้องสนองนโยบายของรัฐบาล ทำหน้าที่
โฆษณาประชาสัมพันธ์ให้รัฐเสียด้วยซ้ำ

ผู้ที่จะปฏิรูปสื่อได้จริงๆ ก็คือประชาชน ที่เป็น
ผู้เสพสื่อ

สื่อ ไม่ว่าจะชนิดใดก็ตามอยู่ได้ด้วยประชาชน
รายได้หลักของสื่อคือรายได้จากโฆษณา สื่อใดก็ตาม
ที่ประชาชนให้การสนับสนุน ก็จะมีรายได้จากโฆษณา
มาก (อาจจะมีย่อยกเว้นสำหรับสื่อบางชนิดที่อยู่คนละ
ช่วงกับอำนาจรัฐ)

ถ้าประชาชนไม่ให้การสนับสนุนหรือ
สนับสนุนน้อย รายได้ก็จะลดลง จนอยู่ไม่ได้ในที่สุด

สื่อจะปรับตัว จะปฏิรูป หรือเจ้าของสื่อจะ
ขยับตัว ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนกระทั่งถึงขั้น
ปฏิรูปจึงขึ้นอยู่กับ ประชาชน ไม่ใช่ใครอื่น

ฎีกาคดีหมิ่นประมาท จำเป็นต้องรู้เพื่อสู่ความ

กฎหมายที่เป็นไซตรอนใช้ลงโทษในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน คือประมวลกฎหมายอาญา ข้อหาหมิ่นประมาท และพ.ร.บ.ที่ควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์ ต่างๆ กล่าวเฉพาะหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีพระราชบัญญัติ การพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติจัดการ พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ บังคับใช้อยู่ นั้น โดยเฉพาะช่วงรอยต่อระหว่างยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติจัดการพิมพ์ปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีประเด็นคำพิพากษาศาลฎีกาน่าสนใจยิ่ง

ภายใต้ฟ้าเมืองไทยหนังสือพิมพ์ที่ไม่ยอมแพ้ ได้ต่อสู้คดีส่วนใหญ่สู้ถึงชั้นศาลฎีกา คือหนังสือพิมพ์ผู้จัดการซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นเอสทีวีผู้จัดการ ทั้งรายวันและรายสัปดาห์มีคำพิพากษายกฟ้องหลายสิบคดี ในจำนวนนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่คัดเลือกแล้ว ๓ คดี สามารถนำมายกเป็นข้อต่อสู้ ทั้งกฎหมายและข้อเท็จจริงเมื่อถูกฟ้องในคดีหมิ่นประมาท ไม่ว่าจะนำไปใช้ในชั้นตำรวจ ชั้นอัยการ และชั้นศาล ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมในบ้านเรา

ทั้งนี้ คำพิพากษาศาลฎีกาถือเป็นบรรทัดฐาน ดังนั้นเมื่อมีการยื่นสำเนาคำพิพากษาศาลฎีกาเข้าไป ก็เพื่อให้เจ้าของคดีได้รับผิดชอบในชั้นสอบสวน ชั้นอัยการ และชั้นศาลเทียบเคียงเพื่อพิจารณาสิ่งคดีฟ้องหรือไม่ฟ้อง หรือรับฟ้อง หรือยกฟ้อง

เบิกคดีคำพิพากษาศาลฎีกา :

“บิกซ์หิลี” ใช้อำนาจบาตรใหญ่

คดีนี้นับเป็นคดีประวัติศาสตร์ หนังสือพิมพ์ โดนฟ้องหลายฉบับ รวมทั้งผู้วิจารณ์ พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ พล.ต.อ.สันต์ เป็นโจทก์ยื่นฟ้องหนังสือพิมพ์ เหตุเนื่องมาจากในคราวประชุม ครม.สัญจรต้นเดือนมิถุนายน ๒๕๔๖ รัฐบาลทักษิณ หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอเรื่องราวของ

พล.ต.อ.สันต์ เรียกนักข่าวสาวซึ่งเป็นผู้ประกาศข่าวทีวีช่อง ๙ อสมท อ้างว่าเพื่อความปลอดภัยจึงเรียกนักข่าวสาวไปตรวจบัตรนักข่าว เรื่องนี้แทนที่พล.ต.อ.สันต์ จะใช้ลูกน้องตำรวจไปตรวจบัตรนักข่าวสาว กลับเรียกตรวจบัตรด้วยตัวเอง แล้วก็เสนอจะให้ความสะดวกดูแลเมื่อกลับจากการทำข่าว และพุดจาทำนองแหะโลมต่างๆ ซึ่งพฤติการณ์เช่นนี้เป็นพฤติการณ์ไม่เหมาะสม สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จึงออกแถลงการณ์และมีการวิพากษ์วิจารณ์พล.ต.อ.สันต์ ว่า “บิกซ์หิลี”

พล.ต.อ.สันต์ โกรธแค้นมากที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ถูกเปิดโปงพฤติกรรม จึงแจ้งความกับตำรวจลูกน้องให้ดำเนินคดีอาญาและคดีแพ่งต่อหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าววิพากษ์วิจารณ์ และให้ทนายความยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหาย ๒๐๐ ล้านบาทนั้นยังไม่พอ พล.ต.อ.สันต์ ได้กลั่นแกล้งบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ให้ลูกน้องเอาหมายจับในคดีอื่นซึ่งเลิกไปแล้ว มากลั่นแกล้งจับกุม แต่ในที่สุดเมื่อมีการต่อสู้คดีความถึงชั้นศาลฎีกา ไม่ว่าจะคดีแพ่งหรือคดีอาญาศาลฎีกายกฟ้องหมด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๕๖๖/๒๕๕๖ และที่ ๒๑๕๖๗/๒๕๕๖

คดีระหว่างพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์ พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ โจทก์ร่วม นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ จำเลย

ความอาญาข้อหาหมิ่นประมาท ความผิดต่อพระราชบัญญัติการพิมพ์มี ๒ ส่วน

คดีทั้งสองสำนวนนี้ ศาลชั้นต้นพิจารณาและพิพากษารวมกัน โดยให้คงเรียกโจทก์ทั้งสองสำนวนว่า โจทก์ร่วมและเรียกจำเลยทั้งสองสำนวนว่า จำเลย

โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองสำนวนเป็นใจความว่า จำเลยเป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์และผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ซึ่งพิมพ์และวางจำหน่ายทั่วราชอาณาจักร จำเลยกับพวกซึ่งเป็นผู้เขียน ผู้ประพันธ์ในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวแต่ยังไม่ทราบแน่ชัด

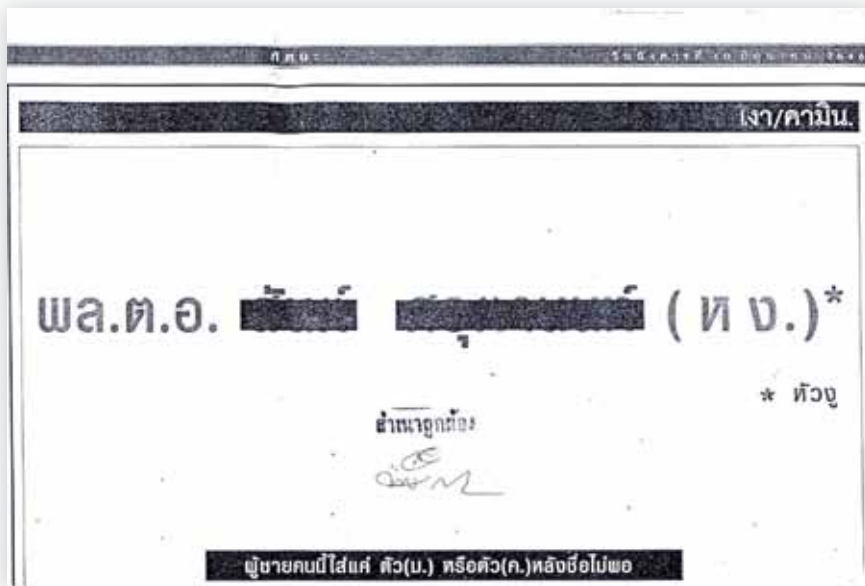
หนึ่ง พยายามแสดงท่าทีลวนลาม นักข่าวสาวจากโทรทัศน์ที่เดินทางไปร่วมทำข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรที่จัดขึ้น ณ จังหวัดอุบลราชธานี และถูก逮 โดยนายตำรวจระดับพล.ต.อ.พุดจาเกลี้ยกล่อมนักข่าวโทรทัศน์ว่ามีเงินเดือนเท่าไร มีบ้านอยู่อาศัยและรถขับหรือเปล่า เมื่อนักข่าวสาวบ่ายเบี่ยง ยังไม่รู้สำนึก กลับใช้ให้นายตำรวจระดับ พล.ต.ต.ไปทาบถามอีกต่างหาก เป็นเหตุให้นักข่าวสาวเกรงจะไม่ปลอดภัยนำเรื่องไปบอกต้นสังกัดก่อนจะมีการทำหนังสือร้องเรียน และขู่ว่าจะเปี ด โ ป ง พ ฤ ติ ก ร ร ม ของบ๊ิกตำรวจรายนั้น ล่าสุด พล.ต.อ.สันต์ที่ออกมาพูดว่า ถ้าสามารถระบุชื่อนายตำรวจยศ พล.ต.อ.คนที่มีงูอยู่บนหัวออกมาได้

ว่าเป็นผู้ใด ได้ร่วมกันหมิ่นประมาท พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ ผู้เสียหาย ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ ทั้งเวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยกับพวกร่วมกันเขียนและพิมพ์พาดหัวข่าว ข่าว ข้อความ และภาพลงในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ หน้าที่ ๑๐ ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ซึ่งเป็นเอกสารใบแทรกของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน อันเป็นการโฆษณาด้วยเอกสาร โดยพาดหัวข่าวว่า “สันต์จับแล้วบ๊ิกสีกาที้ลวนลามนักข่าว” และลงข้อความว่า “สำนักงานตำรวจแห่งชาตินี้ลึกลับผู้ชายตัวจริง สันต์แกร่งสุดกร้าวจับกับมือตัวเอง “บ๊ิกตำรวจ” ลวนลามนักข่าวสั่งยึดทรัพย์สินกึ่งหนึ่งตบกลางเปรี้ยงโครวี่สื่อ ก่อนสำทับ “ทีหลังอย่าทำ” หลังจากกลุ่มผู้สื่อข่าวทั้งสาขาโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ ทำหนังสือร้องเรียน ต่อนายกรัฐมนตรีว่ามีนายตำรวจระดับ “บ๊ิก” ราย

ตนจะแบ่งทรัพย์สินที่มีอยู่ให้ครึ่งหนึ่งนั้น ได้แสดงความสามารถด้วยการจับบ๊ิกตำรวจหวังได้แล้ว โดย พล.ต.อ.สันต์ จับได้เองกับมือก่อนกระชากลากถูมา แกลงข่าวอย่างเป็นทางการ “นายตำรวจอย่างนี้ไม่มีทางที่ผมจะเก็บไว้ให้รกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรอกครับ ทราบปั๊บผมจับปั๊บเลย แล้วเจ้าตัวเขาก็ยอมรับว่าเอ็นดูนักข่าวสตรีทำงานนั้นจริงๆ พยายามโอ้อโลมปฏิโลมจะให้สัมภาษณ์พิเศษบ้าง อะไรบ้างแต่เด็กเขาไม่ยอม ตอนนี้มีผมจับได้โดยละม่อมแล้ว” กล่าวพร้อมใช้ฝ่ามือแพ้นกบาลบ๊ิกตำรวจรายนั้นไป ๑ ที “คราวหลังอย่าทำนะรู้ไหม” พล.ต.อ.สันต์ กล่าว และลงพิมพ์ภาพผู้เสียหายในเครื่องแบบตำรวจถูกคาดปิดตาด้วยหมึกสีดำ และถูกใส่กุญแจมือยื่นอยู่ด้านหน้า และมีภาพผู้เสียหายในเครื่องแบบตำรวจยื่นซ่อนอยู่ด้านหลัง

และเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ ทั้งเวลา

ด้วยเอกสารดังกล่าวโดย
ประการที่น่าจะทำให้และ
เป็นเหตุให้ผู้เสียหายเสียชื่อ
เสียง ถูกดูหมิ่น และถูก
เกลียดชังจากผู้บังคับบัญชา
ผู้ใต้บังคับบัญชา ข้าราชการ
และประชาชนทั่วไปที่ได้
อ่านและเห็นหนังสือพิมพ์
ดังกล่าว เหตุเกิดที่แขวง
ปทุมวัน เขตปทุมวัน
กรุงเทพมหานคร และทั่ว
ราชอาณาจักรไทย ที่วาง

กลางวันและเวลากลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยกับพวก
ร่วมกันเขียนและพิมพ์ข้อความและตัวอักษรลงใน
หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ ๑๐ มิถุนายน
๒๕๔๖ หน้า ๘ ตอนบนในกรอบสี่เหลี่ยมเป็น
ข้อความและตัวอักษรว่า “พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์
(ท.จ.)***หัว ผู้ชายคนนี้ใส่แค่ตัว (ม) หรือตัว (ค) หลัง
ชื่อไม่พอ โดยมีหมึกสีดำขีดทับข้อความคำว่า
สันต์ ศรุตานนท์ ไว้ ทั้งนี้โดยมีเจตนาใส่ความผู้เสียหาย
ต่อบุคคลที่สาม ทำให้บุคคลทั่วไปที่อ่านข้อความและ
ตัวอักษร ตลอดจนภาพดังกล่าวเข้าใจว่าผู้เสียหายคือ
นายตำรวจระดับสูงที่ไปทำหน้าที่รักษาความปลอดภัย
ให้นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีในการประชุม
คณะรัฐมนตรีที่จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดอุบลราชธานี
ซึ่งมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมพุดจาฉนวนลามและใช้วาจา
หว่านล้อมผู้สื่อข่าวหญิงในเชิงขู่สาว เป็นเฒ่าหัวงู หรือ
ชายสูงวัยที่ชอบหลอกและฉนวนลามเด็กสาวในทางเพศ
เป็นผู้ชายที่เด็กสาวต้องระมัดระวัง ซึ่งข้อความและตัว
อักษรตลอดจนภาพดังกล่าวเป็นความเท็จทั้งสิ้น
เพราะผู้เสียหายไม่เคยมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
พุดจาฉนวนลามหรือใช้วาจาหว่านล้อมในเชิงขู่สาวกับผู้
สื่อข่าวหญิงคนใด และไม่เคยมีความประพฤติดูหมิ่นเสีย
ในทางใดๆ ตลอดจนไม่เคยใช้นายตำรวจคนใดไป
ทาบถามผู้สื่อข่าวหญิงทั้งสิ้น การที่จำเลยกับพวก
ร่วมกันใส่ความผู้เสียหายต่อบุคคลที่สามโดยการโฆษณา

จำหน่ายหนังสือพิมพ์ดังกล่าว ต่อมาพนักงานสอบสวน
ได้ยึดหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันทั้งสองฉบับดังกล่าว
เป็นของกลาง อนึ่ง จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลย
ที่ ๒ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๘๗/๒๕๔๖ ของศาล
ชั้นต้น ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๓๒,๐๘๓, ๓๒๖, ๓๒๘, ๓๓๒ และพระราช
บัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔๘ ธิบของกลาง
ยึดและทำลายหนังสือพิมพ์ที่มีข้อความหมิ่นประมาท
ดังกล่าว ให้จำเลยโฆษณาคำพิพากษาทั้งหมดใน
หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน และหนังสือพิมพ์อื่นมี
กำหนดหลายครั้ง โดยจำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา
และนับโทษของจำเลยทั้งสองสำนวนติดต่อกัน และ
ต่อจากโทษของจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่
๘๗/๒๕๔๖ ของศาลชั้นต้น

จำเลยให้การปฏิเสธทั้งสองสำนวน แต่รับว่าเป็น
บุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้ลงโทษต่อ

ศาลชั้นต้น พิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้อง
โจทก์และโจทก์ร่วมอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

โจทก์ฎีกา โดยอัยการสูงสุดรับรองให้ฎีกาใน
ปัญหาข้อเท็จจริง

ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว คดี
ทั้งสองสำนวนนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖, ๓๒๘, ๓๓๒, ๘๓

พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๘ โดยบรรยายฟ้องว่า จำเลยเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา และบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน กับพวกซึ่งเป็นผู้เขียน ผู้ประพันธ์ในหนังสือพิมพ์ดังกล่าว ยังไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นผู้ใด ได้ร่วมกันหมิ่นประมาทโจทก์ร่วม โดยร่วมกันเขียนพิมพ์ข้อความและภาพลงในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวฉบับวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๖ หน้าที่ ๑๐ ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ซึ่งเป็นเอกสารใบแทรกของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน กับฉบับลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ หน้าที่ ๘ อันเป็นการโฆษณาด้วยเอกสาร ศาลอุทธรณ์พิพากษาเป็นตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้ยกฟ้องโดยวินิจฉัยว่างานองเดียวกันว่า ข้อเท็จจริงยังรับฟังไม่ได้ว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามฟ้อง ที่โจทก์ฎีกาว่า การเสนอข่าวและภาพในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวทำให้ผู้อ่านข่าวซึ่งเป็นวิญญูชนเข้าใจว่า พล.ต.อ.ผู้ที่ตกเป็นข่าวตามฟ้องคือโจทก์ร่วม การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามฟ้องนั้น ข้อเท็จจริงตามทางพิจารณาได้ความว่า จำเลยเป็นเพียงผู้พิมพ์ ผู้โฆษณาและบรรณาธิการ โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยได้ร่วมกับผู้เขียนหรือผู้ประพันธ์ เขียน พิมพ์ข้อความและภาพหมิ่นประมาทดังที่โจทก์กล่าวในฟ้องด้วยแต่อย่างใด จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดตามฟ้อง จึงมีปัญหาต้องพิจารณาต่อไปว่า จำเลยต้องรับผิดชอบทางอาญาในฐานะที่เป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณาและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันหรือไม่ เห็นว่า แม้พระราชบัญญัติการพิมพ์พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔๘ วรรคแรก บัญญัติว่า เมื่อมีความผิดนอกจากที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นด้วยการโฆษณาสิ่งพิมพ์นอกจากหนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์ซึ่งตั้งใจให้โฆษณาบทประพันธ์นั้นต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ ถ้าผู้ประพันธ์ไม่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการ และวรรคสองบัญญัติว่า ในกรณีแห่งหนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์ และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการด้วย แต่ในระหว่างการ

พิจารณาของศาลฎีกา ได้มีพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓ ให้ยกเลิก พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติการพิมพ์ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติการพิมพ์ (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๘ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๕ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๓๖ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ แต่ความที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มิได้บัญญัติถึงลักษณะความผิดของผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา และบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ ทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔๘ แต่ประการใด จึงเป็นกรณีกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังมิได้กำหนดให้การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดต่อไป ดังนั้นแม้หากจะฟังข้อเท็จจริงได้ว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิดดังที่โจทก์กล่าวอ้างในฎีกา จำเลยก็พ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง และปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ซึ่งศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและพิพากษายกฟ้องได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๕ ประกอบมาตรา ๒๑๕ และ ๒๒๕ ฎีกาของโจทก์ย่อมไม่เป็นสาระอันควร ได้รับการวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไปได้ ศาลฎีกาจึงไม่รับวินิจฉัยให้ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องมานั้น ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วยในผล ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้นพิพากษายืน

อีกคดีที่น่าสนใจ ฟ้องคอลัมน์ “ผู้จัดการควน”

คดีนี้เป็นคดีคาบเกี่ยวกับยกเลิก พ.ร.บ.การพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ กับ พ.ร.บ.จัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช เป็นโจทก์ฟ้องคอลัมน์

“ผู้จัดกวน” ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ แม้ พ.ร.บ.การพิมพ์ยกเลิกไปแล้ว แต่โจทก์ก็ฎีกาว่าจำเลยเป็นตัวการและผู้สนับสนุน แต่ศาลฎีกาชี้ชัดว่า “เมื่อไม่มีข้อเท็จจริงบ่งชี้ให้เห็นชัดว่า จำเลยทั้งสองรู้เห็นร่วมมือกับผู้เขียน ผู้ประพันธ์ อีกทั้งคดีอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด ลำพังที่มีข้อความตามที่โจทก์ฟ้องลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เท่านั้น จึงไม่อาจตีความในทางที่เป็นผลร้ายแก่จำเลยทั้งสอง จำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิด” ซึ่งมีรายละเอียดคำพิพากษาศาลฎีกามีดังต่อไปนี้

ฎีกาที่ ๔๑๓๘/๒๕๕๗

ความอาญาข้อหาหมิ่นประมาท

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสองร่วมกันใส่ความและดูหมิ่นโจทก์ต่อบุคคลที่สาม ด้วยการโฆษณาเผยแพร่ด้วยเอกสารหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ซึ่งจำเลยที่ ๑ เป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์และผู้โฆษณา จำเลยที่ ๒ เป็นเจ้าของสำนักพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ซึ่งจัดจำหน่ายไปทั่วราชอาณาจักร โดยลงข่าวพาดหัวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันฉบับประจำวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๗ ว่า “เสริมศักดิ์ตาใกล้บอดเหตุเจ็บเปียไม่นุง กกน.” พร้อมกับรูปของโจทก์พิมพ์ในกรอบดังกล่าวด้วย และรายละเอียดในหน้าที่ ๔๔ บรรยายถ้อยคำด้วยการแต่งเติมเนื้อหาของข่าวอันเป็นเท็จทำนองว่า “เสริมศักดิ์ถูกโรคตาเป็นกึ่งยิงกินจนงอมพระราม ต้องคุกเข่าอ้อนระเบียบรัตนเมียรักให้ใส่กางเกงในบ้างยามอยู่ในบ้าน หวันตาบอดสนิทผู้จัดการเดินทางไปสอบถามนายเสริมศักดิ์สามีเจ้าเปียถึงที่ทำงานกระทรวงมหาดไทย ซึ่งก็ได้รับการเปิดเผยจนหมดเปลือกถึงเรื่องที่นางระเบียบรัตนพูดเป็นความจริงทุกอย่าง เช่น เวลาเมื่อก่อนสัมพันธ์กัน นางระเบียบรัตนจะเลียนแบบพฤติกรรมของโสเภณี แต่เป็นโสเภณีรุ่นเก่าไม่ใช่โสเภณียุคใหม่ เพราะนางระเบียบรัตนเป็นคนรุ่นเก่านั้นเอง ถ้าคุณเคยเที่ยวโสเภณีรุ่นเก่าจะรู้ดีเวลาเมื่อไหร่กัน เปียบจะนอนอ่าน

หนังสือพิมพ์ไปด้วย ไม่มีเสียหรือจะทำเสียงอภิมภัยร้ายราญ ฯลฯ”

นายเสริมศักดิ์และภาพที่ลงในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวนั้น หมายถึงโจทก์ซึ่งข้อความดังกล่าวไม่เป็นความจริง โจทก์ไม่เคยให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวของจำเลยเกี่ยวกับเรื่องนี้ การกระทำของจำเลยทั้งสองทำให้โจทก์และครอบครัวได้รับความอับอายเสียหาย เสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง และเป็นการล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิในครอบครัวของโจทก์ ทั้งเป็นการละเมิดข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สมากรหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่จำเลยที่ ๒ เป็นสมาชิกอยู่ด้วย เหตุเกิดที่แขวงราชบุรี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี และตำบลอำเภอจังหวัดอื่นทั่วราชอาณาจักรไทย ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖, ๓๒๘, ๓๓๒, ๓๔๓, ๘๓, ๙๐ พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔, ๔๘, ๔๙ ให้ยึดและทำลายหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันฉบับดังกล่าวที่มีข้อความหมิ่นประมาทและดูหมิ่นโจทก์ ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันโฆษณาคำพิพากษาของศาลทั้งหมดในหนังสือพิมพ์รายวันมติชนไทยรัฐ ผู้จัดการ เดลินิวส์ ข่าวสด แนวหน้า กรุงเทพธุรกิจ ไทยโพสต์ บ้านเมือง คมชัดลึก เป็นเวลา ๑๕ วันติดต่อกัน ด้วยตัวอักษรขนาดเท่าหนังสือพิมพ์ทั่วไป (ฟ.ส. ๑๒) โดยให้จำเลยทั้งสองเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา หากไม่สามารถลงพิมพ์โฆษณาคำพิพากษาในหนังสือพิมพ์ไม่ว่าฉบับใดฉบับหนึ่ง ไม่ว่าด้วยสาเหตุใด ขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันลงโฆษณาคำพิพากษาในหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ตามที่โจทก์เป็นผู้กำหนด โดยจำเลยทั้งสองเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา

ศาลชั้นต้น ได้สวนมูลฟ้องแล้ว เห็นว่า คดีมีมูล ให้ประทับฟ้อง จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้น พิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓๘, ๓๔๓, ๘๓ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติการพิมพ์

ผู้จัดการรายวัน

http://www.manager.co.th

วันพฤหัสบดี 2 ธันวาคม 2547 โทร 15 ต่อที่ 4380 (4358)

ฉบับพิเศษ วันอาทิตย์ที่ 2 ธันวาคม 2547

เสริมศักดิ์ตกโกลบอด เหตุเจ็บบีบไม่นุกกน.

พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔๘, ๔๙ เป็นการกระทำอันเป็น
กรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษ
ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ ซึ่งเป็น
กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมาย
อาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๑ เป็นเวลา ๖ เดือน
และปรับจำเลยทั้งสองคนละ ๕๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุก
ให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ไม่ชำระค่าปรับให้
จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙, ๓๐
กับให้จำเลยทั้งสองร่วมกันโฆษณาคำพิพากษาทั้งหมด
ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน มติชนรายวัน และ
ไทยรัฐหรือเดลินิวส์ติดต่อกันเป็นเวลา ๗ วัน ด้วยขนาด
ตัวอักษรเท่าหนังสือพิมพ์ทั่วไปเสนอข่าวเป็นปกติ โดย

แท้จริง
ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว มี
ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อแรกตามฎีกาของจำเลยที่ ๑ ว่า
จำเลยที่ ๑ กระทำความผิดตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗
พิพากษาหรือไม่ และตามฎีกาของโจทก์ว่า จำเลยที่ ๒
มีความผิดร่วมกับจำเลยที่ ๑ หรือไม่ ซึ่งศาลฎีกาเห็น
ควรวินิจฉัยไปพร้อมกัน

จำเลยที่ ๑ ฎีกาว่า มีพระราชบัญญัติจัดแจ้ง
การพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ บัญญัติให้ยกเลิก
พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นกฎหมาย
ที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และตามพระราชบัญญัติ
จัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็มีได้บัญญัติไว้ดีกว่า การ

ให้จำเลยทั้งสองเป็นผู้ชำระค่า
โฆษณา ค่าขออื่นให้ยก

จำเลยทั้งสองอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๗

พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยที่ ๑
มีความผิดตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘
ประกอบพระราชบัญญัติการ
พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔๘
ให้จำเลยที่ ๑ โฆษณาคำ
พิพากษาโดยย่อพอได้ใจความ
ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน
ติดต่อกันเป็นเวลา ๕ วัน โดยให้
จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ชำระค่า
โฆษณา ฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าให้
ยกให้ยกฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๒
นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำ
พิพากษาศาลชั้นต้น

โจทก์และจำเลยที่ ๑
ฎีกา โดยผู้พิพากษาซึ่ง
พิจารณาและลงชื่อในคำ
พิพากษาศาลชั้นต้นอนุญาตให้
จำเลยที่ ๑ ฎีกาในปัญหาข้อ

สถานการณ์หนังสือพิมพ์แห่งชาติ

กระทำตามฟ้องจะเป็นความผิดอีกต่อไป จึงพิพากษา ลงโทษจำเลยที่ ๑ ไม่ได้ ส่วนโจทก์ฎีกาว่า การกระทำ ของจำเลยที่ ๑ เป็นความผิดและจำเลยที่ ๒ ในฐานะ เจ้าของรัฐเห็นเป็นใจร่วมกระทำความผิดด้วย เห็นว่า คดี นี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖, ๓๒๘, ๓๓๒, ๓๙๓, ๘๓, ๙๐ พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔, ๔๘, ๔๙ โดยบรรยายฟ้องว่า จำเลยที่ ๑ เป็นบรรณาธิการ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ซึ่ง จำเลยที่ ๒ เป็นเจ้าของได้ร่วมกันกระทำความผิดหมิ่น ประมาทและดูหมิ่นโจทก์ โดยลงข่าวพาดหัวหน้าหนึ่ง ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๗ พร้อมกับบลงรูปของโจทก์พิมพ์ในกรอบดังกล่าว ด้วย หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันได้พิมพ์จำหน่ายแก่ บุคคลทั่วไป ซึ่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๘ วรรคแรกบัญญัติว่า เมื่อมีความผิดนอกจาก ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นด้วยการโฆษณาสิ่ง พิมพ์นอกจากหนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์ซึ่งตั้งใจให้โฆษณา บทประพันธ์นั้นต้องรับผิดชอบเป็นตุลาการ ถ้าผู้ประพันธ์ไม่ ต้องรับผิดชอบหรือไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์ เป็นตุลาการ และวรรคสองบัญญัติว่า ในกรณีแห่ง หนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์ และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบ เป็นตุลาการ และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้เอาโทษแก่ผู้ พิมพ์เป็นตุลาการด้วย และมาตรา ๔๙ บัญญัติว่า ในกรณี ที่นิติบุคคลได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำความผิดใดๆ ด้วยการโฆษณาสิ่งพิมพ์ ผู้แทน ของนิติบุคคลนั้นต้องรับผิดชอบด้วยเท่าที่ตนได้กระทำ เมื่อ ตามฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็นเพียงผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ส่วนจำเลยที่ ๒ เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ดังกล่าว แต่ปรากฏว่า ได้มี พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผล บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไป บัญญัติไว้ในมาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการ พิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติการพิมพ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕ พระราชบัญญัติการพิมพ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๘ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับ

ที่ ๕ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ คำสั่งของคณะปฏิรูป การปกครองแผ่นดินฉบับที่ ๓๖ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ แต่ความที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดแจ้ง การพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีได้บัญญัติถึงลักษณะความผิด ของผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ และเจ้าของ หนังสือพิมพ์ ทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในพระราช บัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ แต่ประการใด จึงเป็นกรณีที่กฎหมายที่บัญญัติใน ภายหลังมิได้กำหนดให้การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด อีกต่อไป การกระทำของจำเลยทั้งสองแม้หากจะเป็น ความผิดตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ จำเลยทั้งสองก็พ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า จำเลยทั้งสองเป็น ตัวการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖, ๓๒๘ หรือไม่ เห็นว่าแม้จำเลยที่ ๑ จะ ปฏิบัติงานโดยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการเสนอข่าว ที่ลงพิมพ์ แต่ทางปฏิบัติจำเลยที่ ๑ ไม่สามารถตรวจ ดูข่าวได้ทั้งหมด เนื่องจากแต่ละวันมีข่าวจำนวนมาก จึงต้องมีผู้ทำหน้าที่ช่วยตรวจสอบ ส่วนจำเลยที่ ๒ ก็ เป็นเพียงเจ้าของหนังสือพิมพ์เท่านั้น เมื่อไม่มีข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ให้เห็นได้ว่า จำเลยทั้งสองรู้เห็นร่วมมือกับ ผู้เขียน ผู้ประพันธ์ ทั้งคดีอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด ดังนั้น ลำพังการที่มีข้อความตามที่โจทก์ ฟ้องลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เท่านั้น จึงไม่อาจตีความ ในทางที่เป็นผลร้ายแก่จำเลยทั้งสอง ให้ยกประโยชน์ แห่งความสงสัยให้จำเลยทั้งสองตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรค สอง ไม่อาจรับฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองรู้เห็นร่วมมือกับ ผู้เขียน ผู้ประพันธ์ จำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖, ๓๒๘

ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิพากษาลงโทษจำเลย ที่ ๑ ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ส่วนที่พิพากษายกฟ้อง โจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒ ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล ฎีกาของจำเลยที่ ๑ ฟังขึ้น ส่วนฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น ไม่จำต้องวินิจฉัยฎีกาของจำเลยที่ ๑ และฎีกาของ

โจทก์ข้ออื่นอีกต่อไป

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับ
จำเลยที่ ๑ เสียด้วย นอกจากนี้แก้ไขเป็นไปตามคำ
พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๗

ฎีกาแรก พระราชบัญญัติ จกแจ้งการพิมพ์

เมื่อยหมอลีบบฟ้องผู้จัดการหมื่นประมาทใส่ร้าย

ประเดิมพระราชบัญญัติจดทะเบียนแจ้งการพิมพ์ถึง
ฎีกาเริ่มต้นศาลชั้นต้นพิพากษาจำเลยมีความผิดตาม
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ ประกอบพระ
ราชบัญญัติจดทะเบียนแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔
จำคุก ๒ ปี ปรับ ๑๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อถึงชั้นฎีกาศาล
ชี้ว่า “ผู้รับผิดชอบในบทกฎหมายจดทะเบียนแจ้งการพิมพ์
มาตราดังกล่าว มาตรา และพ.ร.บ.จดทะเบียนแจ้งการพิมพ์ยอม
กระทำโดยเคร่งครัด มีอาจตีความขยายความว่าหมาย
ถึงความรับผิดชอบทางอาญา เพื่อให้เป็นผลร้ายแก่
จำเลยได้”

ฎีกาที่ ๙๖๓๒/๒๕๕๗

คดีระหว่างพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการ
สูงสุด โจทก์ นายขุนทอง ลอเสรีวานิช จำเลย ความ
อาญาขอหาหมื่นประมาท

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยเป็นบรรณาธิการ เมื่อวันที่
๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ เวลากลางวัน หนังสือพิมพ์ผู้
จัดการรายวันฉบับที่ ๕๕๒๕ (๕๕๒๓) ปีที่ ๑๘ พิมพ์
ข้อความโฆษณาใส่ความนางปราณี สืบวงศ์ลี ผู้เสียหาย
ต่อบุคคลที่สาม คือ ประชาชนที่ได้พบและอ่าน
หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ด้วยข้อความว่า “เลียบลุย มั่นใจ
ไทยแลนด์ ๒” สดง.พบหลังบ้าน รมต.เอี้ยวเกี่ยวกับ
เรื่องดังกล่าว แหล่งข่าว สดง.เปิดเผยว่า การจัดงาน
น่าจะใช้รูปแบบและวิธีการเดียวกับครั้งแรก “ดีแน่ถูก
แน่เพื่อคนไทย” ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๗-๒๐ ก.ค.ที่ผ่านมา
ซึ่งใช้มติกรม.ในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร
อดีตนายกรัฐมนตรี เช่น โครงการห้วยบนดิน หรือ

สลากเลขท้าย ๒ ตัว ๓ ตัวที่ใช้มติกรม.แสวงหาผล
ประโยชน์ ทั้งนี้ไม่ใช้วิธีการประมูลตามระเบียบ
โครงการที่ใช้สูงกว่า ๕ ล้านบาท ต้องใช้วิธีประมูล
ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนการ “การลงทุนเพื่อ
อนาคตของคนไทย” เป็นไปตามที่ สดง.คาดการณ์
ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบว่าชำระ “ดีแน่ถูก
แน่เพื่อคนไทย” หรือไม่ นอกจากนี้จะต้องตรวจสอบ
บริษัทเอกชนที่รับจัดงานและประชาสัมพันธ์โครงการ
ด้วยว่ามีความสัมพันธ์กับ รมว.คลังและคณะที่ปรึกษา
หรือไม่ โดยความคืบหน้าล่าสุดพบว่าการจดทะเบียน
บริษัท เป็นช่วงเดียวกันกับการจดทะเบียนของบริษัท
ที่นางปราณี สืบวงศ์ลี ภริยา รมว.คลังถือหุ้นอยู่
ข้อความดังกล่าวทำให้ประชาชนที่ได้อ่านเข้าใจและ
เชื่อว่าผู้เสียหายมีพฤติกรรมมิชอบ ไม่มีจริยธรรม
จิตใจละโมภ และแสวงหาประโยชน์จากการดำรง
ตำแหน่งและการปฏิบัติหน้าที่ของนายสุรพงษ์ สืบวงศ์
ลี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สามีสของผู้เสียหาย
โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดู
หมิ่น ถูกเกลียดชัง เหตุเกิดที่แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน
กรุงเทพมหานคร ผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงาน
สอบสวน พร้อมทั้งนำหนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าว
จำนวน ๑ ฉบับไปมอบให้พนักงานสอบสวนยึดเป็น
ของกลาง ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๓๒๖, ๓๒๘, ๓๓๓ พระราชบัญญัติจดทะเบียน
แจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔ ธิบของกลาง

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยมี
ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘
ประกอบพระราชบัญญัติจดทะเบียนแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐
มาตรา ๔ จำคุก ๒ ปี และปรับ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้
รอการลงโทษจำคุกไว้ ๒ ปี ตามประมวลกฎหมาย
อาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙, ๓๐ ธิบของกลาง

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ให้
ยกฟ้อง

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาตรวจสอบสำนวนประชุมปรึกษาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มิได้ มีบทบัญญัติลงโทษบรรณาธิการในกรณีเนื้อหา ข้อความที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มีลักษณะเป็นการ หมิ่นประมาทผู้อื่น อันเป็นความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และ ๓๒๘ แม้ตามมาตรา ๔ บัญญัติว่า “บรรณาธิการ” หมายความว่า บุคคล ผู้รับผิดชอบในการจัดทำ และควบคุมเนื้อหา ข้อความ หรือภาพที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ รวมทั้งวัสดุหรือ เอกสารที่แทรกในหนังสือพิมพ์โดยความเห็นชอบของ บรรณาธิการด้วยก็ตาม แต่การตีความคำว่า “ผู้รับผิดชอบ” ในบทกฎหมายมาตราดังกล่าวย่อมต้องกระทำ โดยเคร่งครัด มีอาจตีความขยายความว่าหมายถึงเป็น ความรับผิดชอบทางอาญาเพื่อให้เป็นผลร้ายแก่จำเลย ได้ ดังนั้นเมื่อจำเลยมิได้เป็นผู้ประพันธ์หรือร่วม ประพันธ์ข้อความที่มีลักษณะเป็นการหมิ่นประมาท ผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดต่อกฎหมายตามฟ้อง ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับ ความสงบเรียบร้อย แม้จำเลยมิได้ฎีกา แต่ศาลฎีกาก็ มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบ มาตรา ๒๒๕ ฎีกาของโจทก์ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย พิพากษายืน

บทบาทของหนังสือพิมพ์ ภาคใต้โฟกัส ในการมี ส่วนร่วมทางการเมือง ท้องถิ่น อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

(The Role of PAKTAIFOCUS NEWSPAPER For Local Political Participation)

กุวสีขุ่ย สุขใส P_sooksai@yahoo.com

การวิจัยเรื่อง บทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อบทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัสในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ๒) เพื่อศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัสต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ๓) เพื่อศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัสต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น “สมาชิก” หนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จากผู้อ่านประจำ และเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำทางสังคม การเมือง ธุรกิจ นักวิชาการ และสื่อมวลชน สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๑๙ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษา วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานได้แก่ การทดสอบ t-test, F-test, One – way ANOVA และ LSD

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์มีในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส มีผลต่อทัศนคติและการรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมต่างๆ มากที่สุด

๒. อิทธิพลของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัสต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

๓. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ด้านเพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา และบทบาททางสังคม และการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกันมีความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน ส่วนวุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครั้งล่าสุดแตกต่างกันมีความคิดเกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

บทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคใต้ทั้งสามจังหวัดตามบทบาทหลักทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น

บทบาทหลักทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น												
บทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคใต้ทั้งสามจังหวัดตามบทบาทหลักทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น	สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น (n= ๓๔ คน)		ผู้นำชุมชน หรือผู้มีตำแหน่งทางสังคม เช่น กำนัน/ ผญบ./อสม. (n=๔๔ คน)		นักวิชาการ นักคิด นักเขียน สื่อมวลชนหรือผู้นำทาง สังคมอื่นๆ (n= ๑๙ คน)		นักพัฒนาเอกชน หรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม หรือประชาสังคม (n= ๓๓ คน)		ประชาชนทั่วไป ไม่มีตำแหน่งหรือบทบาททางสังคมใดๆ (n= ๒๗๐ คน)			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการตรวจสอบ	๓.๐๑	.๕๕	ปานกลาง	๓.๑๕	.๓๙	ปานกลาง	๓.๔๕	.๖๗	ปานกลาง	๓.๓๘	.๕๐	ปานกลาง
ด้านการนำเสนอข่าวและความเคลื่อนไหว	๒.๘๓	.๔๗	ปานกลาง	๓.๒๕	.๓๙	ปานกลาง	๓.๒๒	.๖๕	ปานกลาง	๓.๓๓	.๓๕	ปานกลาง
ด้านการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์	๒.๙๐	.๓๐	ปานกลาง	๒.๙๙	.๒๕	ปานกลาง	๓.๕๘	.๙๕	ปานกลาง	๓.๒๔	.๗๔	ปานกลาง
ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๒.๗๙	.๕๐	ปานกลาง	๓.๑๘	.๔๕	ปานกลาง	๓.๒๑	.๗๔	ปานกลาง	๓.๐๑	.๕๐	ปานกลาง
ด้านการกระตุ้นและรวมกิจกรรมทางการเมืองในท้องถิ่น	๒.๖๘	.๔๕	ปานกลาง	๓.๑๙	.๓๙	ปานกลาง	๓.๒๙	.๗๑	ปานกลาง	๓.๐๙	.๔๗	ปานกลาง

ตาราง ๔.๒๖ (ต่อ)

บทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้ไฟฟ้ากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับเทศบาลหลักทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น

	บทบาทหลักทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น					
	สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น (n= ๓๔ คน)	ผู้นำชุมชน หรือผู้มีตำแหน่งทางสังคม เช่น กำนัน/ ผอ.บ. /อสม. (n=๔๔ คน)	นักวิชาการ นักคิด นักเขียน สื่อมวลชนหรือผู้นำทางสังคมอื่นๆ (n= ๑๙ คน)	นักพัฒนาเอกชน หรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม หรือประชาสังคม (n= ๓๓ คน)	ประชาชนทั่วไป ไม่มีตำแหน่งหรือบทบาททางสังคมใดๆ (n= ๒๗๐ คน)	
ด้านการกระตุ้นและร่วมกิจกรรมทางการเมืองในท้องถิ่น	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$
	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.	S.D.
ภาพรวม	๒.๖๘	๓.๑๙	๓.๒๙	๓.๐๙	๓.๑๕	๓.๑๕
	.๔๕	.๓๙	.๗๑	.๔๗	.๕๐	.๕๐
ภาพรวม	๒.๘๔	๓.๑๕	๓.๓๕	๓.๒๒	๓.๒๗	๓.๔๔
	.๓๗	.๓๒	.๖๙	.๔๓	.๔๔	.๔๔

จากตาราง ๔.๒๖ การเปรียบเทียบบทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้ไฟฟ้ากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับเทศบาลหลักทางสังคมและการเมืองท้องถิ่นพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านคือ ด้านการนำเสนอข่าวและความเคลื่อนไหว ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการกระตุ้นและร่วมกิจกรรมทางการเมืองในท้องถิ่น ผู้อ่านที่มีบทบาทหลักทางสังคมและการเมืองทั้งท้องถิ่นในแต่ละระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการตรวจสอบ นักวิชาการ นักคิด นักเขียน สื่อมวลชนหรือผู้นำทางสังคมอื่นๆ และนักพัฒนาเอกชน หรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมหรือประชาชนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้ไฟฟ้าอยู่ในระดับมาก ส่วนอีก ๓ กลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ กลุ่มนักวิชาการ นักคิด นักเขียน สื่อมวลชนหรือผู้นำทางสังคมอื่นๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้ไฟฟ้าอยู่ในระดับมาก ส่วนอีก ๔ กลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงความสัมพันธ์ของบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

อิทธิพลของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น	บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง			
	Pearson Correlation (r)	Sig.** (๒ tailed)	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
ด้านการตรวจสอบ	๐.๔๗๘	๐.๐๐๐*	ปานกลาง	เดียวกัน
ด้านข่าวความเคลื่อนไหว	๐.๔๘๑	๐.๐๐๐*	ปานกลาง	เดียวกัน
ด้านการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์	๐.๓๖๖	๐.๐๐๐*	ปานกลาง	เดียวกัน
ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๐.๕๑๗	๐.๐๐๐*	สูง	เดียวกัน
ด้านการกระตุ้นและร่วมกิจกรรมทางการเมืองในท้องถิ่น	๐.๕๑๘	๐.๐๐๐*	สูง	เดียวกัน
รวม	๐.๕๖๐	๐.๐๐๐*	สูง	เดียวกัน

** หมายถึง ค่าความสัมพันธ์ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑

* หมายถึง ค่าความสัมพันธ์ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๕ ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ในภาพรวม มีค่า Pearson correlation เท่ากับ ๐.๕๖๐ และค่า significant (๒ tailed) ที่ ๐.๐๐๐ แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง และไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกระตุ้นและร่วมกิจกรรมทางการเมืองในท้องถิ่น และด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่า Pearson correlation เท่ากับ ๐.๕๑๘ และ ๐.๕๑๗ ตามลำดับ และค่า significant (๒ tailed) ที่ ๐.๐๐๐ เท่ากัน แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง และไปในทิศทางเดียวกัน

ส่วนด้านข่าวความเคลื่อนไหว ด้านการตรวจสอบ

และด้านการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์มีค่า Pearson correlation เท่ากับ ๐.๔๘๑, ๐.๔๗๘ และ ๐.๓๖๖ และค่า significant (๒ tailed) ที่ ๐.๐๐๐ ทั้งสามด้าน แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง และไปในทิศทางเดียวกัน

สรุปโดยรวม แสดงว่า บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกระตุ้นและร่วมกิจกรรมทางการเมืองในท้องถิ่น และด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านข่าวความเคลื่อนไหว ด้านการตรวจสอบ และด้านการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

พัฒนาการและบทบาทหนังสือพิมพ์ภาคใต้โพกัส

๑. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง ที่มีบทบาทในสังคมไทย โดยมีลักษณะแตกต่างกันตามระยะเวลาในการตีพิมพ์ที่สม่ำเสมอ (journal) เนื้อหาที่มุ่งเน้นนำเสนอ เช่น หนังสือพิมพ์ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ และข่าวกีฬา โดยภาพรวมในประเทศไทย ได้จัดแบ่งหนังสือพิมพ์เป็น ๒ ระดับคือ (พิศิษฐ์ ชวลาวัณย์ ๒๕๔๒:๑๔)

๑) หนังสือพิมพ์ระดับชาติ (Nation Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่รับใช้ประชาชนทั่วประเทศ พิจารณาจากเนื้อหาที่นำเสนอ และการจำหน่ายที่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

๒) หนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาค (Local Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นตามความต้องการ และตอบสนองประโยชน์สังคมท้องถิ่น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมพื้นที่หรือท้องถิ่นใดที่หนึ่งเป็นการเฉพาะไม่ครอบคลุมทั้งประเทศ มีการวางจำหน่ายในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเท่านั้น ซึ่งเนื้อหานั้นจะชี้ให้เห็นเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ปัญหาของท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น หรือเนื้อหาจากภายนอกที่กระทบถึงท้องถิ่น

โดยทั่วไปแล้ว “หนังสือพิมพ์ภูมิภาค” ไม่ได้มีการเรียกขานกัน เพราะหนังสือพิมพ์ต่างจังหวัดสำหรับประเทศไทย จะถูกเรียกติดปากว่าเป็น “หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น” ซึ่งในทางวิชาการเรียกว่า Community Newspaper ซึ่งก็ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

ดังนั้น หากจะจัดแบ่งประเภทหนังสือพิมพ์ในพื้นที่ต่างจังหวัดจริงๆ แล้ว ในปัจจุบัน ต้องแบ่งเป็น ๒ ระดับ และเรียกให้ถูกต้อง กล่าวคือ ประเภทแรกเป็น หนังสือพิมพ์ชุมชน ซึ่งตรงกับความหมายในภาษา

อังกฤษว่า Community Newspaper แต่บทบาทการนำเสนอข่าว และขอบเขตพื้นที่การจำหน่ายระดับจังหวัด หรืออำเภอ ซึ่งภาษาอังกฤษน่าจะใช้คำว่า “Province Newspaper” มากกว่า และประเภทที่สอง เป็นหนังสือพิมพ์ภูมิภาค (Local Newspaper) หมายถึงหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหา บทบาทการจัดจำหน่าย ครอบคลุมพื้นที่ในระดับภาค เช่น ภาคใต้ ภาคเหนือ ฯลฯ หรือครอบคลุมพื้นที่หลายๆ จังหวัด ในภูมิภาคนั้นๆ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบดังกล่าว น่าจะนิยามประเภทหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยใหม่ว่า มี ๓ ประเภทคือ ๑) หนังสือพิมพ์ระดับชาติ ๒) หนังสือพิมพ์ภูมิภาค และ ๓) หนังสือพิมพ์ชุมชน ซึ่งในพฤติกรรมการปกตินั้นๆ จะเรียกประเภทที่ ๒ และ ๓ ว่า เป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว ปัจจุบันยังมีหนังสือพิมพ์ประเภทอื่นๆ ให้เห็นกันมากขึ้น เช่น หนังสือพิมพ์ฝึกปฏิบัติของนักศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์และวารสารศาสตร์มหาวิทยาลัยต่างๆ ที่จัดทำเพื่อให้เป็นเวทีฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา เช่น บุนนาคานี ของคณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งมีบทบาทสู่สังคมภายนอกมหาวิทยาลัยด้วย ในด้านการนำเสนอข่าวสาร และการตลาดโฆษณาประชาสัมพันธ์

นอกจากนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายๆ แห่ง ก็ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ผลงาน แจกจ่ายสู่ประชาชนในเขตพื้นที่ ที่มีรูปแบบ หรือเรียกชื่อว่าเป็น “หนังสือพิมพ์” ทั้งๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ก็จัดพิมพ์ “วารสารรายเดือน” อยู่แล้วด้วย

สำหรับ “หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น” ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ชุมชน และหนังสือพิมพ์ภูมิภาค ก็จะแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ที่พบเห็นโดยทั่วไปตามความถี่ในการตีพิมพ์ อาทิ รายเดือน รายปักษ์ รายสัปดาห์ รายวัน และรายสะดวก

โดย หนังสือพิมพ์รายสะดวก เป็นกลุ่ม

หนังสือพิมพ์ในท้องถิ่นที่ตีพิมพ์ตามวาระโอกาสสำคัญๆ ต่างๆ หรือตามความสามารถในการหาผู้สนับสนุน ซึ่งหากพิจารณาจาก “ทำเนียบหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น” ที่มีอยู่ในหน่วยงานราชการตั้งแต่อดีตมาจะเห็นว่า หนังสือพิมพ์ต่างจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นประเภทนี้ ซึ่งหนังสือพิมพ์เหล่านี้จะไม่มีรูปแบบการจัดจำหน่าย คือไม่มีการวางแผงตามร้านหนังสือทั่วไป ไม่มีการขายสมาชิก ขณะที่การขายโฆษณาที่มุ่งลูกค้าที่เป็นบุคคลทางการเมือง และหัวหน้าส่วนราชการหรือกลุ่มธุรกิจที่ลงโฆษณาโดยไม่หวังผลทางด้านประชาสัมพันธ์ หรือสร้างภาพลักษณ์องค์กรอะไรมา

ขณะที่หนังสือพิมพ์รายปักษ์นั้น นิยมเรียกกันติดปากว่าเป็น “หนังสือพิมพ์รายหอย” ซึ่งผู้จัดทำมุ่งเน้นที่จะขายหนังสือพิมพ์ไปกับใบแทรกการตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล ทุกวันที่ ๑ และ ๑๖ ของทุกเดือน โดยเร่งตีพิมพ์และจำหน่ายก่อนที่หนังสือพิมพ์จากส่วนกลางจะมาจำหน่าย และไม่เน้นคุณภาพข่าว รวมทั้งปริมาณเนื้อหา ขณะที่ราคาจำหน่ายก็ต้องถูกกว่า หรือไม่แพงกว่าหนังสือพิมพ์รายวันระดับชาติทั่วไป แม้ปัจจุบันบทบาทด้านนี้ของหนังสือพิมพ์รายปักษ์ในต่างจังหวัดจะลดลงไป เพราะช่องทางการ “ตรวจหอย” มีมากขึ้น โดยไม่ต้องพึ่งพาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเช่นในอดีต แต่หนังสือพิมพ์เหล่านี้ก็ยังคงดำเนินงานเช่นเดิม

ลักษณะการทำหนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นในประเทศไทยที่ผ่านมา มีหลากหลาย เมื่อพิจารณาจากผู้ทำงาน ผู้สนับสนุน และรูปแบบ หรืออัตลักษณ์ของตัวหนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ของกลุ่มทุนการเมืองท้องถิ่น ซึ่งบางครั้งมักจะปรากฏเป็นลักษณะหนังสือพิมพ์เฉพาะกิจในช่วงเลือกตั้ง หรือนำเสนอเป็นปกติและจะเป็นที่รับรู้ในท้องถิ่นว่ากลุ่มการเมืองใดสนับสนุนอย่างชัดเจน โดยมีเนื้อหา และความเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองนั้นๆ สม่าเสมอ หนังสือพิมพ์ของนักข่าวหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง (สติงเกอร์) ที่นำข่าวเดียวกันมาตีพิมพ์จำหน่ายในท้องถิ่นอีกครั้งหนึ่งหนังสือพิมพ์รายหอยหนังสือพิมพ์รายสะดวก ฯลฯ

เมื่อพิจารณาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์แล้ว จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทั่วไปก็แสดงบทบาท และทำหน้าที่ของตัวเอง อันประกอบด้วย ได้ในระดับหนึ่ง

๑. การให้ข่าวสาร ซึ่งหนังสือพิมพ์ต้องทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงสู่สังคมอย่างรอบด้าน

๒. การให้ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์

๓. การให้ความบันเทิง หมายถึงเนื้อหาที่หลากหลาย คลายความเครียดได้ เช่น การ์ตูน สารคดี ฯลฯ

๔. การเป็นสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็น การบริการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และโฆษณา

แต่ก็ไม่ได้เป็นไปตามบทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในความหมายของการเป็นสื่อมวลชน ดังเช่นที่ประเทศอังกฤษยอมรับว่าเป็น “ฐานันดรที่ ๔” ที่มองว่า สื่อมวลชนเป็นสถาบันทางสังคม (Social Institution) ซึ่งการเป็นสถาบันทางสังคมได้นั้น หนังสือพิมพ์ควรแสดงบทบาทต่างๆ ดังนี้

๑. การถ่ายทอดข่าวสารและความรู้ทางการเมือง โดยหนังสือพิมพ์จะต้องมีบทบาทต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ในฐานะผู้ให้ความรู้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อระบบการปกครอง และช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการตื่นตัว และต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปลูกฝังความรู้สึกนึกคิดแบบประชาธิปไตย และทำให้ประชาชนตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่งคนหนึ่งในสังคมประชาธิปไตย

๒. การเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างรัฐบาลกับประชาชน หนังสือพิมพ์จะต้องเป็นผู้ติดตามและรายงานความเคลื่อนไหวการทำงานของรัฐบาลและนักการเมืองเพื่อให้ประชาชนทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องนโยบาย หรือการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ที่จะ มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากใน

สังคม ในขณะที่เดียวกันหนังสือพิมพ์ก็เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชนที่ต้องการสะท้อนปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยหนังสือพิมพ์จะนำจดหมายหรือบทความของผู้อ่านมาเผยแพร่ให้รัฐบาลได้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชน

๓. การตรวจการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล นอกจากติดตามรายงานความเคลื่อนไหว และความคิดเห็นของรัฐบาล และนักการเมือง หนังสือพิมพ์จะต้องหมั่นติดตาม ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และนักการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้วางไว้ อย่างซื่อสัตย์สุจริต การทำงานของหนังสือพิมพ์เช่นนี้ จะมีส่วนในการพัฒนาประเทศชาติหากรัฐบาลยอมรับฟังความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ โดยถือว่าเป็นเสียงของประชาชน และหนังสือพิมพ์ที่ดีจะรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมด้วย

๔. การกำหนดประเด็นปัญหา เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญๆ เกิดขึ้นในสังคม หนังสือพิมพ์จะเป็นผู้คัดเลือกประเด็นที่เป็นปัญหาขึ้นมารายงานให้ประชาชนทราบ โดยหนังสือพิมพ์อาจจะให้น้ำหนักความสำคัญประเด็นที่มีผลกระทบต่อสังคมเพื่อกระตุ้น และดึงดูดให้ประชาชนเกิดความสนใจ ตลอดจนก่อให้เกิดการอภิปรายถกเถียงอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ทุกฝ่ายเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยหนังสือพิมพ์จะต้องวางตัวเป็นกลางในการเสนอความคิดเห็นของทุกๆ ฝ่ายอย่างเท่าเทียม แล้วในที่สุดประชาชนจะเป็นผู้ตัดสิน จนเกิดเป็นสาธารณมติขึ้นมา

๕. การรับรองสถานภาพ หนังสือพิมพ์สามารถให้สถานภาพแก่เรื่องราว บุคคล หรือความเคลื่อนไหวต่างๆ โดยการเสนอข้อเท็จจริงของสิ่งเหล่านี้ ออกมาให้คนสนใจ ทั้งนี้การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เป็นการพิสูจน์ว่า บุคคลหรือเรื่องราวนั้น มีความสำคัญมากพอที่ผู้อ่านควรให้ความสนใจ ซึ่งส่งผลให้สถานภาพของบุคคล และองค์กรได้รับการยอมรับจากประชาชนมากขึ้น

๒. พัฒนาการของภาคใต้โพกัส

๒.๑ จุดเปลี่ยนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นไทย

ช่วงประมาณปี ๒๕๓๗ กลุ่มหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ และเดอะเนชั่น ได้เปิดพื้นที่ข่าวในรูปแบบของหนังสือพิมพ์ระดับภูมิภาคในประเทศไทย โดยการให้สำนักงานข่าวในแต่ละภูมิภาค ผลิตหนังสือพิมพ์ของท้องถิ่นนั้นๆ ขึ้นมา และจำหน่ายควบคู่ไปกับหนังสือพิมพ์รายวันจากส่วนกลางของค่ายนั้นๆ และต่อมาได้แยกตีพิมพ์จำหน่ายต่างหาก แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการต่อเนื่องไปได้เนื่องจาก ตลาดโฆษณา และจำนวนผู้อ่านไม่มากพอที่จะรองรับต้นทุนการผลิตได้ จึงได้ปิดตัวเองไปในที่สุด

ซึ่งการรุกสู่ภูมิภาคของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ กับเดอะเนชั่น ก่อให้เกิดการตื่นตัว และพัฒนาการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอื่นๆ ในพื้นที่ ที่ต้องปรับตัวแข่งขันทางตลาด เช่น กรณีหนังสือพิมพ์เสียงใต้ที่จังหวัดภูเก็ต หนังสือพิมพ์โคราชรายวันที่จังหวัดนครราชสีมา และหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ที่จังหวัดเชียงใหม่

การเกิดขึ้นของหนังสือพิมพ์ระดับภูมิภาคทั้งสองค่าย ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางด้านสังคม ข่าวสารไปกับพัฒนาการทางสังคม และการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะความสนใจต่อปัญหาใกล้ตัว ตลอดจนได้เกิดนักเขียน คอลัมนิสต์ท้องถิ่นมากมาย และหลายคนได้พัฒนาตัวเองมาเป็นคอลัมนิสต์ของหนังสือพิมพ์ระดับชาติในโอกาสต่อไป เช่น บรรจง นะแส และประสาธน์ มีแต้ม ฯลฯ

๒.๒ จุดกำเนิดภาคใต้โพกัส

ปี ๒๕๔๐ ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ พร้อมๆ กับเป็นช่วงท้ายของการเข้ามามีบทบาททางด้านหนังสือพิมพ์ในระดับภูมิภาคของกลุ่มผู้จัดการ และเดอะเนชั่น “นายประสาน สุขใส” หรือปัจจุบันนายภูวสิษฐ์ สุขใส และทีมงานหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ศูนย์ข่าวภาคใต้ ได้ร่วมกับเพื่อนๆ โดยการสนับสนุนจากกลุ่มธุรกิจ นักวิชาการ และภาคประชาสังคมในจังหวัดสงขลา ก่อตั้งหนังสือพิมพ์โพกัสสงขลา รายสัปดาห์ขึ้น เป็นหนังสือพิมพ์แทปลอยด์

ขนาด ๒๐ หน้า ฉบับแรกของจังหวัดสงขลา และภาคใต้ โดยกำหนดลักษณะข่าวเป็นหนังสือพิมพ์คุณภาพที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิถีชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น ภายใต้สโลแกน “ข่าว สารเชิงลึก และเวทีความคิด”

แน่นอนที่สุด “โฟกัสสงขลา” ถอดบทเรียนของกลุ่มผู้จัดการ กับเดอะเนชั่น ที่มาทำหนังสือพิมพ์ระดับภูมิภาค โดยมองจุดแข็งความสำเร็จในการนำเสนอข่าวสารเรื่องใกล้ตัว การเป็นเวทีให้กับนักคิด นักเขียนในท้องถิ่น แต่ดำเนินงานด้วยองค์กรขนาดเล็กที่มีต้นทุนต่ำกว่า และไม่ได้เป็นหนังสือพิมพ์รายวัน ด้วยประเมินว่า “ตลาด” ไม่พร้อมที่จะรองรับหนังสือพิมพ์รายวัน แต่มี “ช่องว่าง” ของตลาดหนังสือพิมพ์ที่ไม่มีหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ที่ยังสามารถนำเสนอเนื้อหาได้ทันเหตุการณ์ได้

ขณะเดียวกัน “โฟกัสสงขลา” ก็กำหนด Position ในฐานะสื่อคุณภาพ ที่ไม่มีการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นภัยต่อครอบครัว และเยาวชน กล่าวคือ ไม่มีการนำเสนอข่าวที่มีภาพโป๊เปลือย ภาพและข่าวอาชญากรรมที่อุจาดตา หรือการตรวจสลากกินแบ่งรัฐบาล เช่นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทั่วไป

นอกจากนั้น ยังสร้างมิติใหม่ที่แตกต่างจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเดิมๆ กล่าวคือ มีการทำงานของกองบรรณาธิการ และผู้สื่อข่าวอาชีพ การบริหารองค์กรที่แบ่งฝ่ายบริหาร การตลาด โฆษณา และจัดจำหน่าย โดยแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน และไม่ให้นักรข่าว” ยุ่งเกี่ยวกับการหารายได้ใดๆ พร้อมกับมีรูปแบบการนำเสนอข่าว และการจัดรูปเล่ม (Artwork) การพาดหัวข่าว และวิธีการนำเสนอเนื้อหาข่าว ได้มาตรฐานหนังสือพิมพ์ระดับชาติ เช่นเดียวกับรูปแบบการโฆษณาและการขายโฆษณา ที่มีกำหนดราคาชัดเจน รวมทั้งการจัดจำหน่าย และขายสมาชิกผู้อ่านรายปี ตลอดจนการนำเสนอเนื้อหาข่าว “รับสมัครงาน” ในท้องถิ่น หรือโฆษณาย่อย (Classified) ซึ่งไม่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมาก่อน

“เป็นฉบับแรกในจังหวัดสงขลาที่เจาะลึกเรื่องการเมืองอย่างเข้มข้น มีแฟนคลับการเมืองอย่างชัดเจน โดยเฉพาะช่วงเลือกตั้งทั้งนักการเมืองและประชาชนทั่วไปต้องติดตาม เพราะมีผลต่อการเลือกตั้งมาก”

พิพัฒน์ เจือละออง อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อ.หาดใหญ่ และอดีตสมาชิกสภาเทศบาลนครหาดใหญ่

(สัมภาษณ์ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

๒.๓ พัฒนาการหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส

แนวทางการดำเนินงานของ หนังสือพิมพ์โฟกัสสงขลา ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “โฟกัสภาคใต้” เมื่อเพิ่มเนื้อหาข่าว และขยายพื้นที่จำหน่าย เพื่อมุ่งสนองตอบประชาชนผู้อ่านจากจังหวัดเดียว หรือเป็นหนังสือพิมพ์ชุมชน (Community Newspaper) หรือหนังสือพิมพ์ระดับจังหวัด (Province Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ภูมิภาค (Local Newspaper) จนกระทั่งเป็น “ภาคใต้โฟกัส” ในปัจจุบัน มีบทบาททางสังคมในท้องถิ่นภาคใต้ ที่สอดรับกับสิ่งที่ ธนวัต บุญลือ และคณะ (๒๕๔๔ :๗๐๒-๗๐๕) กล่าวไว้ดังนี้

๑. หน้าที่ให้ข่าวสาร (Information Function) คือ การค้นคว้าหาข่าวสารความเป็นไปของสังคม แล้วรายงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบ ให้รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ที่ไหน อย่างไร และมีผลกระทบหรือความสำคัญกับชีวิตของประชาชนอย่างไร

๒. การชี้แจงนโยบาย (Policy Function) คือ การกระจายข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนโยบายเพื่อให้ประชาชนเกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เพราะการชี้แจงนโยบายจะทำให้เกิดความร่วมมือในหมู่ประชาชน ซึ่งสื่อมวลชนสามารถที่จะนำข้อมูลจากประชาชนไปสู่ผู้ตัดสินใจวางแผนนโยบาย และในทางเดียวกันก็สามารถชี้แจงนโยบายให้แก่ประชาชนได้รับทราบและเกิดการยอมรับ

๓. หน้าที่ให้การศึกษา (Teaching Function) คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในทางตรงและทางอ้อม เพราะสื่อมวลชนจะทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ ทักษะใหม่ๆ ทศนคติใหม่ ค่านิยมใหม่ แก่ประชาชน โดยเป็นทั้งผู้ให้ความรู้แก่ประชาชน ผู้สอนทักษะต่างๆ เป็นสื่อการเรียนการสอนแบบใหม่ รวมถึงการช่วยทำให้การเรียนรู้ของประชาชนรวดเร็วยิ่งขึ้น

๔. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Transformation Function) โดยวิธีการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ การเลือกรูปแบบนำเสนอ และการสร้างเนื้อหาที่จูงใจผู้อ่าน จะทำให้ประชาชนประทับใจและเกิดอารมณ์คล้อยตาม ซึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชน

“ไม่ว่าจะเป็นข่าวการเมือง หรือเศรษฐกิจในท้องถิ่น จะต้องนึกถึงโฟกัส”

ชอบ หิรัญสาย ทนายความและนายกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดโคกสมานคุณ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

(สัมภาษณ์ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๗).

ทั้งยังสอดคล้องกับที่ ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี (๒๕๔๒:๑๖๕) กล่าวถึงบทบาทหลักของสื่อมวลชนตามทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมว่า ควรเป็นดังต่อไปนี้

๑) การให้ข่าวสารและให้มีการอภิปรายโต้เถียงในเรื่องส่วนรวมหรือกิจการสาธารณะ

๒) ส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยและให้ความสว่างทางปัญญาแก่สาธารณชนเพื่อให้เกิดความสามารถในการปกครองตนเองต้องพิทักษ์รักษาสิทธิของบุคคลโดยคอยเฝ้าดูการทำงานของรัฐบาล

๓) ควรให้บริการแก่ระบบเศรษฐกิจ ด้วยการเน้นส่งเสริมผลประโยชน์ของผู้ซื้อขายสินค้า และบริการด้วยสื่อโฆษณา แต่รายได้จากการนี้จะต้องไม่บั่นทอนการใช้เสรีภาพของสื่อ

๔) ควรให้ความบันเทิงแก่สาธารณชน โดยมี

เงื่อนไขว่าจะต้องเป็นความบันเทิงที่ดีและมีคุณภาพเท่านั้น

๕) ควรหลีกเลี่ยงไม่นำเสนอเนื้อหาเรื่องราวที่อาจนำไปสู่การประกอบอาชญากรรม ความรุนแรง ความไม่สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรือการก้าวร้าวต่อชนกลุ่มน้อยในสังคม

๖) ควรมีลักษณะพหุนิยม คือสะท้อนความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการใช้สิทธิตอบโต้ทางความคิดซึ่งกันและกันระหว่างคนในสังคม

“เป็นเวทีที่ทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม และประชาชนก็คาดหวัง โดยเฉพาะในช่วงเลือกตั้งท้องถิ่น โฟกัสจะมีบทบาทมาก ทำหน้าที่ได้ดี รายงานข่าวต่อเนื่อง ตอบโจทย์ประชาชนได้”

อาจารย์จรูญ หยุทอง นักวิชาการสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ และประธานชมรมนักวิชาการเพื่อสังคมภาคใต้ (สัมภาษณ์ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

ขณะที่ สุภัทญา สุดบรรทัด (กฤติยา รุจิโชค, ๒๕๓๗ : ๓๘-๓๙) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในสังคมไว้ว่า

๑.) บทบาทในการสร้างเสริมสติปัญญาแก่สาธารณชน (Enlightening the Public) เป็นแหล่งข่าวสารเพื่อให้สาธารณชนได้นำไปประกอบการตัดสินใจ และทำให้ได้รู้ทัศนคติความคิดของคนที่อยู่ร่วมสังคมเดียวกัน

๒.) บทบาทในการเกื้อกูลระบบทางการเมือง (Servicing the Political System) สื่อมวลชนมีบทบาทในการแถลงให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐ สื่อเป็นผู้หยิบยกประเด็นสำคัญมาอภิปรายอย่างกว้างขวางเพื่อเกื้อกูลวิถีทางดำเนินชีวิตในระบอบประชาธิปไตย

๓.) บทบาทในการพิทักษ์เสรีภาพส่วนบุคคล

(Safeguarding Personal Liberties) สื่อมวลชนโดย เฉพาะหนังสือพิมพ์ ต้องคอยเฝ้าระวังรัฐบาลมิให้ กระทบการที่บ่อนทำลายสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล

๔.) บทบาทในการหาผลประโยชน์ (Making a Profit) เน้นว่า หากสื่อมวลชนไม่ต้องการตกเป็น เครื่องมือของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สื่อก็ต้องช่วยตัวเอง ในการหาผลประโยชน์

๕.) บทบาทในการให้ความบันเทิง (Providing Entertainment) แม้สื่อบางประเภทจะเน้นเรื่อง บันเทิงมากเกินไป แต่ก็เป็นที่หนึ่งของสื่อมวลชน

๖.) บทบาทในการเกื้อกูลระบบเศรษฐกิจ (Service the Economic System) ด้วยให้มาพบกัน สื่อมวลชนยังบริการข่าวสารทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ บริษัทต่างๆ ได้ตัดสินใจทางในอนาคตด้วย

ตลอดการดำเนินงานที่ผ่านมา “ภาคใต้ไฟท์ส” ทำหน้าที่เป็นองค์กร หรือสถาบันหนึ่งในสังคม ที่เป็น มากกว่าการรายงานข่าว เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นทั่วไป

ซึ่ง สุภา ศิริमानนท์ กล่าวใน “หนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นพัฒนาประเทศได้อย่างไร” ว่า หนังสือพิมพ์มี สถานประกอบการหนึ่งสถาบันสาธารณะ (public institution) ถึงแม้เอกชนจะเป็นเจ้าของกิจการ ดำเนินงานโดยวิธีของเอกชน แต่เนื้อหาสาระและ โครงสร้างในอีกแง่หนึ่ง ซึ่งทรงอยู่และดำเนินไปเพื่อ ประโยชน์สาธารณะ นี้เองคือ “บทบาท” ของ หนังสือพิมพ์

โจเซฟ พูลิตเซอร์ (Joseph Pulitzer) นัก หนังสือพิมพ์ในยุคปลายศตวรรษที่ ๑๙ ผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วโลก กล่าวถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ไว้อย่าง ชัดแจ้งมากกว่า นักหนังสือพิมพ์พิมพ์คือ ยามรักษา การณ์ที่ยืนอยู่เรือแห่งรัฐนาวา จะเป็นผู้ที่คอยจับตา แลดูเรือที่ผ่านไป จับตาดูจุดเล็กๆ ที่น่าสนใจ ซึ่ง ปรากฏอยู่ในปลายขอบฟ้าในยามที่อากาศสดใส เขา จะคอยรายงานเมื่อเห็นคน เรือแตกลอยคออยู่ในทะเล เพื่อให้เรือของเขาเข้าไปช่วยชีวิตคนเหล่านี้ เขาจะเฝ้า

เพ่งมองผ่านหมอก และพายุ เพื่อจะให้คนในเรือทราบ ถึงภัยอันตรายที่จะมีมาข้างหน้า เขาไม่เคยคิดถึงรายได้ ของเขา หรือผลกำไรของเจ้าของกิจการของเขา ทว่า เขายืนอยู่ ณ ที่นั้น ก็เพื่อจะปกป้องรักษาความปลอดภัย และความผาสุกของประชาชนผู้ซึ่งได้มอบความไว้นื้อ เชื่อใจให้แก่เขา (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (๒๕๓๙:๑๙)

สุภา ศิริमानนท์ ยังกล่าวถึงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นว่า หากได้แปลกไปจากธาตุลักษณะของหนังสือพิมพ์ ทัวไปไม่ แต่บทบาทพิเศษสำหรับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น อยู่ที่ว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นใดก็ควรรับใช้สังคมแห่ง ท้องถิ่นนั้น ความแตกต่างระหว่าง “หนังสือพิมพ์ระดับ ชาติ” กับ “หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น” อยู่ในเงื่อนไขหลัก ดังนี้

๑) การเสนอคำบอกเล่าข่าวสารในท้องถิ่น ของตนเป็นหลักใหญ่

๒) การให้ข้อชี้แนะเกี่ยวกับกรณีสาธารณะ แห่งท้องถิ่นตนโดยเฉพาะ

๓) การให้ความหลุดรุษบันเทิงตามลักษณะ และความรับรู้แห่งชุมชนในท้องถิ่นของตนอย่างพิเศษ เฉพาะ

๔) การทำหน้าที่เป็นสื่ออย่างหนึ่งแห่งการ ประกาศโฆษณาสินค้าและบริการสำหรับสังคมในท้องถิ่นของตนโดยเฉพาะ

สุรัตน์ นุ่นนนท์ ได้สรุปบทบาทและหน้าที่ของ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นไว้ดังนี้

๑) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องทำหน้าที่ รายงานข่าวความเคลื่อนไหวของท้องถิ่น และเสนอ เรื่องราวในท้องถิ่นในรายละเอียด และลึกซึ้งกว่า ถึง แม้เรื่องราวและข่าวสารนั้นหนังสือพิมพ์ระดับชาตินำ เสนอไปก่อนแล้วก็ตาม

๒) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องรายงานภาวะ สินค้าในตลาดท้องถิ่นนั้น และเป็นตัวกลางโฆษณา สินค้าให้กับพ่อค้าและนักธุรกิจในพื้นที่

๓) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องช่วยส่งเสริม

ทางด้านสวัสดิการ และการจัดวางโครงการต่างๆ ใน
ท้องถิ่น

๔) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องรู้จักยกย่องคุณ
งามความดีของคนประกอบกิจกรรมเพื่อประโยชน์
ของท้องถิ่น

๕) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องช่วยสอดส่อง
การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในท้องถิ่น ตลอด
จนติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองที่ได้รับ
เลือกตั้งจากท้องถิ่น ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือท้องถิ่น

๖) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องช่วยปลุกกระตุ้น
ความคิดเห็นของคนในท้องถิ่นช่วยกันแก้ไขปัญหา
และส่งเสริมโครงการต่างๆ ของท้องถิ่น

๗) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็เหมือนกับสื่อมวลชน
ประเภทอื่นคือมีหน้าที่ให้การสอน ให้ความบันเทิง
และแจ้งข่าวสาร

๘) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องเป็นแรงผลักดัน
ช่วยสร้างความสามัคคีในท้องถิ่น

“ที่เห็นชัด การเลือกตั้ง สว.หนังสือพิมพ์ภาคใต้
โปกัสได้เปิดเวทีมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน
ขณะที่การเลือกตั้งท้องถิ่นก็เปิดเวทีให้นักการ
เมืองหาเสียง และทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม”

มหรธรมพ นวลสุวรรณ หัวหน้า
ศูนย์ข่าวภาคใต้ สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ อสมท.
สงขลา

(สัมภาษณ์ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

พิศิษฐ์ ขวาลาวัช เสนอบทบาทหน้าที่ของ
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เพื่อรับใช้สังคมท้องถิ่นในฐานะ
สื่อของท้องถิ่นว่า

๑) ส่งเสริมและรักษาจริยธรรมเพื่อสร้างแบบ
อย่างของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ให้ได้รับการเคารพ
ยอมรับและเคารพจากสังคมท้องถิ่นนั้นๆ

๒) เสนอเรื่องราว หรือปัญหาของท้องถิ่นเป็น
หลัก กำหนดแนวทางชัดเจนร่วมกันถึงบทบาทหน้าที่

โดยตรงของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ให้พิจารณาถึงการ
รับใช้สังคมท้องถิ่นโดยตรง ทุกๆ ด้าน ทุกๆ ระดับ
อาชีพ บนพื้นฐานของความสำคัญที่เท่าเทียมกัน

๓) เป็นผู้นำทางความคิดและคอยเตือนสติ
หรือเหนี่ยวรั้งคนท้องถิ่นให้เห็นถึงภัยอันตรายที่อาจจะ
เกิดขึ้นได้ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสียหายต่อสังคมนั้นได้

๔) หาบรรทัดฐานเพื่อเป็นเครื่องมือในการ
ตัดสินใจ ทลายปัญหาอันเกิดจากเจ้าหน้าที่บ้านเมือง
หรือกลุ่มอิทธิพลใด ก่อให้เกิดความไม่สงบสุขหรือ
ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ให้พิจารณาเรื่องราวเหล่านี้น้อย
อย่างรอบคอบ เที่ยงธรรม เสนอแนวทางเรื่องราว
ปัญหาอย่างชัดเจน เพื่อให้สาธารณชนในท้องถิ่นมีส่วน
ร่วมในการตัดสินใจในชะตาชีวิตหรือสังคมของเขา

๕) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในฐานะที่เป็นสมบัติ
และมีหน้าที่รับใช้สังคมท้องถิ่นนั้นๆ ต้องคำนึงถึง
ความบริสุทธิ์ ความดีงามและความห่วงใย ความรักใน
ถิ่นที่อยู่และปรารถนาให้ถิ่นที่อยู่เป็นที่ทำมาหากินที่
สนองตอบความอยู่ดีกินดี เป็นเรื่องที่คนในท้องถิ่น
นั้นๆ มีอยู่ในจิตใจ

๖) ศึกษาแก่นของปัญหาท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อ
กำหนดแนวทางในการเสนอเรื่องราวปัญหาต่างๆ ควร
จำกัดเฉพาะท้องถิ่นเท่านั้น เว้นแต่เป็นเรื่องคาบเกี่ยว
ที่มีผลกระทบต่อโดยตรง

“มีอิทธิพลต่อสังคมสูง ชาวามีคุณภาพ และช่วย
เพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น”

อาจารย์เฉลิมศักดิ์ บุญนำ คณะ
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

(สัมภาษณ์ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

กล่าวโดยสรุป ทิศทางการดำเนินงานของ
หนังสือพิมพ์ภาคใต้โปกัส สอดคล้องกับแนวคิดและ
ทฤษฎีบทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นดังกล่าว
ข้างต้น เมื่อพิจารณาจากสโลแกนของหนังสือพิมพ์ที่ว่า
“ข่าว สารและเวทีความคิด” รวมทั้งปรัชญาในการ
ดำเนินงานขององค์กร “คนดี สังคมดี และธุรกิจดี”

เมื่อพิจารณาถึงผลงาน และรางวัลต่างๆ ที่ได้รับจากองค์กรหลักทางด้านวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ตลอดจนจนถึงองค์กรอื่นๆ ในสังคมย่อมแสดงให้เห็นถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ภาคใต้โพกัสที่ผ่านมา อาทิ

- รางวัลข่าวยอดเยี่ยม จากสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ปี ๒๕๔๑ เรื่อง “ปลากะตัก:ศึกชิงทรัพยากรท้องถิ่น” และปี ๒๕๕๔ เรื่อง “ถนนชีวิตน้องเป็ย:ขนานปฏิรูปการศึกษา”

- รางวัลข่าวชมเชย จากสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ปี ๒๕๔๑ เรื่อง “๑ปี อบจ.สงขลา:เกมชิงอำนาจสะท้อนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นที่ล้มเหลว” และปี ๒๕๔๓ เรื่อง “2 ปีท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซียชุมชนแตกเป็นเสี่ยง”

- รางวัลชมเชย หนังสือพิมพ์ส่งเสริมจริยธรรมดีเด่น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ปี ๒๕๕๑ และปี ๒๕๕๓

- รางวัลดีเด่น หนังสือพิมพ์ส่งเสริมจริยธรรมดีเด่น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ปี ๒๕๕๒

ขณะเดียวกัน ผู้ก่อตั้งและผู้บริหารหนังสือพิมพ์ (นายภูวสิษฐ์ สุขใส) ยังได้รับรางวัลที่เกิดจากผลงานและบทบาทในการทำหน้าที่ “นักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น” ต่อเนื่อง อาทิ

- ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา สาขาสื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์) ปี ๒๕๔๕

- รางวัลสื่อมวลชนดีเด่น หอการค้าจังหวัดสงขลา ปี ๒๕๔๗

- ศิษย์เก่าดีเด่น ด้านสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคมและสถาบัน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) ปี ๒๕๕๕

“ปฏิวัติคนข่าว ทุน-อุดมการณ์ การปรับตัว ของนักนิเทศศาสตร์ ยุคดิจิทัล”

รวบรวมและเรียบเรียงโดย
ผศ.ดร.บุปผา บุญสมสุข
เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป
ประกายดาว แบ่งสันเทียะ

ในการประชุมใหญ่ระหว่างวิชาการและวิชาชีพสื่อมวลชน ประจำปี ๒๕๕๘ ในประเด็น “สัมมนายุทธศาสตร์เพื่ออนาคตวารสารศาสตร์” ครั้งที่ ๑๐ เรื่อง “ปฏิวัติคนข่าว ทุน-อุดมการณ์ การปรับตัวของนักนิเทศศาสตร์ยุคดิจิทัล” โดยสมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติร่วมกับสถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต วันอังคารที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๗.๐๐ น. ณ ห้องออดิทอเรียม อาคารดิจิทัล มัลติมีเดีย คอมเพล็กซ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งในการประชุมสัมมนาได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ ประเด็นใหญ่ คือ “การครอบงำครอบครองธุรกิจสื่อ ?” กับ “การตลาดสื่อปะทะอุดมการณ์สื่อยุคดิจิทัล” ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาประกอบด้วย นักวิชาการ นักวิชาชีพ นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจ จำนวน ๑๙๔ คน เนื้อหาการประชุมสัมมนาโดยสรุป มีดังนี้

ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล กล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่อง “ทุน-อุดมการณ์สื่อยุคดิจิทัล” ว่า ปัญหาอุดมการณ์ที่หายไปคือ ปัญหาสากลภายใต้ยุคทุนนิยมที่หลายคนต่างยอมรับว่าสื่อเองก็เป็น ธุรกิจหรือทุนแบบหนึ่ง เมื่อสื่อกลายเป็นทุนรูปแบบหนึ่งความเชื่อมั่นและน่าเชื่อถือในการเสนอข่าวสารย่อมลดลงไปหรือแม้กระทั่งการที่สื่อถูกทุนแทรกแซงในรูปแบบต่างๆ จนสูญเสียความเป็นอิสระในการเสนอประเด็น

ต่างๆ ก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาแล้วในหลายๆ ประเทศที่เจริญแล้วทางตะวันตก ฉะนั้นปัญหาเรื่องสื่อถูกทุนกลืนเป็นปัญหาสากล หมายความว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในบ้านเมืองของเราเท่านั้น หากแต่เกิดขึ้นกับในหลายๆประเทศที่เจริญแล้วทางตะวันตก การแก้กฎหมายไม่ได้ช่วยอะไร คำถามคือแล้วจะแก้ปัญหาแบบนี้ได้อย่างไร ทุกคนย่อมมุ่งเน้นไปที่การปฏิรูปสื่อหรือการสร้างความเข้มแข็งด้วยแนวทางต่างๆ รวมไปถึง การออกกฎหมายหรือแม้กระทั่งการปรับแก้เพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญ ทว่าในความจริงแล้วมันกลับเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้เลย

การแก้ปัญหาต้องใช้หลักการพื้นฐานของสื่อมวลชน งานวิจัยที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดชิ้นหนึ่งได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า การจะแก้ปัญหาหรือปฏิรูปสื่อมวลชน จริงๆแล้วต้องมุ่งเน้นไปที่การหลักการพื้นฐานของสื่อมวลชน เพื่อฟื้นฟูหลักการเหล่านี้ซึ่งเป็นหลักการที่จะทำให้ความน่าเชื่อถือกลับคืนมา อาทิ สื่อมวลชนต้องภักดีต่อประชาชน มีอิสระในการทำงาน ตรวจสอบเผด็จการผู้มีอำนาจ สร้างเวทีสาธารณะทำให้ข่าวสารน่าสนใจด้วยเหตุผลครบถ้วนทุกแง่มุมพลเมืองมีสิทธิในการนำเสนอข่าว หากฟื้นฟูหลักการพื้นฐานเหล่านี้ขึ้นมา ความน่าเชื่อถือของสื่อมวลชนในสังคมทุนนิยมก็จะกลับคืนมา

ภัทร คำพิทักษ์ ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้กล่าวถึง “เส้นแบ่ง เนื้อหา และการตลาด” ว่า เส้นแบ่งดังกล่าวไม่ชัดเจน ปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้เกิดจากการเส้นแบ่งระหว่างอุดมการณ์และทุน หรือเส้นแบ่งของความเป็นเจ้าของและกองบรรณาธิการยังไม่ชัดเจน ในขณะที่มีการพัฒนามาอย่างรวดเร็ว แต่หลายคนยังไม่สามารถแยกสื่อออกจากทุนเนื่องจากเจ้าของเงินหรือนายทุนมองอุดมการณ์และธุรกิจเป็นเรื่องเดียวกัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนได้จากการทำงาน เช่น สื่อหลายแห่งเจ้าของกับบรรณาธิการยังเป็นคนเดียวกัน เรียกว่าควบ ๒ ตำแหน่ง ควบ ๒ บทบาท ทำให้อุดมการณ์และทุนกลายเป็นเรื่องเดียวกัน

การสร้างกำแพงศักดิ์สิทธิ์ สำหรับผมถือว่าเป็นสิ่งนี้สำคัญมาก ผมเรียกแบ่งนี้ว่ากำแพงศักดิ์สิทธิ์ (Holly Wall) ที่จะเส้นแบ่งแยกบทบาทของเราออกจากกันระหว่างความเป็นเจ้าของเงินหรือนายทุนกับกองบรรณาธิการ เพื่อให้การทำงานในแต่ละด้านมีความชัดเจนและน่าเชื่อถือ ที่สำคัญจะส่งผลต่อจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ การรวมตัวกันเพื่อให้สามารถยืนได้ด้วยตนเอง ในญี่ปุ่นเขาแบ่งแยกได้อย่างชัดเจน จนสามารถจัดตั้งเป็นสมาคมได้เช่น สมาคมเจ้าของธุรกิจสื่อ สมาคมผู้ส่งหนังสือพิมพ์ สมาคมกองบรรณาธิการ แต่ละสมาคมชัดเจนมาก และความชัดเจนของแต่ละบทบาทที่ทำให้จรรยาบรรณวิชาชีพเข้มแข็ง ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ สื่ออังกฤษใช้หลักการและความชัดเจนของบทบาทหน้าที่ในการทำงานทำให้เขาสามารถยืนหยัดต่อเสรีภาพของสื่อมานานกว่า ๓๐๐ ปี สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่เราควรตระหนักถ้าต้องการเสรีภาพหรืออิสรภาพ ก็คือองค์กรสื่อต้องพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น สามารถยืนหยัดได้ด้วยขาของตนเอง トラบใดที่สื่อยังต้องของงบประมาณหรือเงินสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ โอกาสที่สื่อจะเสนอข่าวต่างๆได้อย่างเสรีย่อมเป็นเรื่องยาก

ในการประชุมสัมมนา เรื่อง “การครอบงำครอบครองธุรกิจสื่อ ?” ซึ่งมีวิทยากร ๓ ท่าน ได้แก่ อดีตคณบดี ลิมปัฐพัฒนากิจ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัทเนชั่นบรอดแคสติ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) พัทธระ สารพิมพา ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สำนักข่าวสปริงนิวส์ ดร.สิขเรศ ศิรากานต์ นักวิชาการวิจัยเรื่องโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทย ดำเนินรายการโดย ดร.มานะ ตีรียาภิวัดน์ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย สารระสำคัญของการประชุมสัมมนามีดังนี้

ดร.สิขเรศ ศิรากานต์ นักวิชาการวิจัยเรื่องโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทย กล่าวเกี่ยวกับการครอบงำสื่อว่า ในยุคที่มีแนวโน้มการควบรวมกิจการมากขึ้นในทุกกลุ่มธุรกิจ รวมถึงธุรกิจสื่อก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งที่น่าประหลาดใจในเมืองไทยได้เกิดขึ้นแล้วในต่าง

ประเทศ เช่นกรณีทีสื่อธุรกิจสหรัฐอเมริกาพยายามเข้าไปซื้อกิจการสื่อในประเทศอังกฤษ รวมถึงสื่อสหรัฐอเมริกา ก็มีสื่อยักษ์ใหญ่เพียงประมาณ ๖ ราย สะท้อนให้เห็นว่าธุรกิจสื่ออยู่ภายใต้กลุ่มทุน แต่เนื่องจากระบบการป้องกันการซื้อกิจการทั้งเป็นมิตรและไม่เป็นมิตรมีกระบวนการที่ชัดเจนในการเข้าซื้อกิจการ ที่ใช้เวลาในการแจ้งให้สาธารณชนรับทราบข้อเท็จจริงในทุกๆ ด้านจากทุกฝ่ายภายใน ๑๘๐ วัน เป็นกระบวนการปกป้องการเข้าครอบครองกิจการธุรกิจสื่อให้สังคมได้รับทราบก่อนจะเกิดการเข้าซื้อกิจการ เพื่อป้องกันการครอบงำธุรกิจ

ทั้งนี้ยังมีหลายกรณีศึกษาในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วแถบยุโรป และสหรัฐอเมริกาที่มีการวางมาตรฐานกระบวนการด้านการครอบงำสื่อไว้อย่างชัดเจน เพราะการควบรวมกิจการในธุรกิจสื่อที่ส่งผลร้ายมากกว่าผลดีทางด้านประโยชน์ของสาธารณะ เนื่องจากส่งผลทำให้เจ้ากลุ่มทุนธุรกิจเป็นเจ้าของทุนทั้งหมดย่อมส่งผลต่อการผลิตเนื้อหาที่ขาดความหลากหลาย

สำหรับการกำกับดูแลการครอบงำกิจการในไทย พบว่า การเข้าซื้อกิจการ หรือการเป็นเจ้าของขาดกระบวนการที่ชัดเจน การพึ่งพาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (National Broadcasting and Telecommunication Commission) หรือ กสทช. เพียงหน่วยงานเดียวนั้นไม่เพียงพอกับการพิจารณาอำนาจที่ค่อนข้างมาก แต่การดูแลรูปแบบกิจการสื่อมวลชนนั้นมีความซับซ้อน ขณะที่ในสหรัฐอเมริกามีหน่วยงานอื่นเข้ามาถ่วงดุล หน่วยงานที่กำกับดูแลจนสามารถยับยั้งตอบโต้ กลไกการเข้าซื้อกิจการสื่อได้ สำหรับการตัดสินใจของกสทช.ในวันนี้(๒๐ พ.ค.๕๘) เกี่ยวกับการเลื่อนชำระเงินค่าสัมปทานโดยข้อกำหนดการชำระค่าธรรมเนียมรายปีของทีวีดิจิทัล จะครบกำหนดในวันที่ ๒๕ พฤษภาคมนี้

สำหรับกลุ่มทุนธุรกิจทีวีดิจิทัลที่จดทะเบียนใน

ตลาดหลักทรัพย์ปัจจุบัน ๑๐ บริษัท และอีก ๗ บริษัท จำกัด ภาพที่ชัดเจนคือมีกลุ่มทุนขนาดใหญ่ที่ได้ประโยชน์เพียงไม่กี่ราย ดังนั้น กสทช. ควรยอมรับว่าการเปลี่ยนผ่านจากอนาล็อกเข้าสู่ดิจิทัลต้องอาศัยระยะเวลาอย่างเช่นเดียวกันโมเดลในต่างประเทศไม่สามารถเร่งรัดให้เกิดขึ้นได้ภายใน ๓ ปีอย่างน้อยต้องใช้เวลามากกว่า ๕ ปี การที่คาดการณ์ว่าโฆษณาจะเพิ่มขึ้นถึง ๓ เท่าอาจจะเพียงพอสำหรับที่เข้ามาลงทุนแต่ท้ายที่สุดก็เกิดการแข่งขันจนต้องหายไปจากตลาด “จะเห็นว่าหลายช่อง เลือดอาบ คาดผิดขนาดไหนหากไม่เลื่อนการจ่ายเงิน เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่แท้จริงมากขึ้น ไม่มองในโลกมายาพบว่า มีข้อมูลหลายอย่างที่ยังเป็นข้อสงสัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านดิจิทัลนั้นเติบโตจริงหรือไม่รวมถึงเรตติ้งที่แท้จริงหรือเทียม”

ดร.ลิขเรศ กล่าวต่อว่า การเป็นเจ้าของสื่อของกลุ่มทุนเพียงไม่กี่รายที่มีอำนาจทำให้ผู้บริโภคได้รับผลกระทบ ยกตัวอย่างเช่นในอังกฤษได้สร้างมาตรฐานป้องกันสื่อสหรัฐอเมริกาเข้ามาซื้อกิจการสื่อในประเทศอังกฤษ เพราะนั่นหมายถึงการครอบงำวัฒนธรรม เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นเจ้าของเดียวกันก็ส่งผลทำให้ข่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันขาดความหลากหลายของเนื้อหา

ด้านอดิศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า กลุ่มผู้ประกอบการทีวีดิจิทัลกำลังตกอยู่ในภาวะแข่งขันสูง เนื่องมาจากการกำกับดูแลของ กสทช. มีการควบคุมการดูแลและขาดการส่งเสริมกิจการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนำเงินที่ได้จากการประมูลควรนำมาพัฒนาการเปลี่ยนผ่านระบบอนาล็อกเข้าสู่ดิจิทัล ขณะเดียวกันยังปล่อยให้มีการเข้าซื้อกิจการโดยขาดการกำกับดูแลที่ชัดเจน จึงทำให้ผู้ประกอบการที่เข้ามาทำกิจการทีวีดิจิทัลมีทั้งผลดำเนินงานดีเกินคาดและต่ำกว่าที่คาดไว้ สำหรับผู้ประกอบการสูงเกินคาด ได้แก่ อาร์เอส ไทยรัฐ ทูโมโนและเวิร์คพอยท์ แต่ที่ต่ำกว่าก็มียุทธศาสตร์ที่ไม่สามารถแข่งขันเรตติ้งได้ ทำให้ผลประกอบการ

ตกต่ำกว่าที่ประเมินไว้ เพราะไม่สามารถดึงเม็ดเงินโฆษณามาได้ สะท้อนให้เห็นว่าอุตสาหกรรมนี้ค่อนข้างลำบากในการต้องจ่ายค่าสัมปทานและการแข่งขันจากรายได้เข้ามาต่ำกว่าความเป็นจริง

กลุ่มผู้ผลิตสื่อที่เข้ามาทำทีวีดิจิทัล คาดหวังว่าจะมีโอกาสเปลี่ยนผ่านสภาวะการณ์การผูกขาด และเปิดทางเลือกในการแข่งขัน จากผู้ประกอบการเจ้าของรายการโทรทัศน์เพียงไม่กี่ราย มาสู่การสร้างความหลากหลายช่องทางเข้าถึงผู้ชม แต่ปรากฏว่าการกำกับดูแลของกสทช. ไม่เอื้อต่อการแข่งขันที่เป็นธรรม ธุรกิจสื่อที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ถึง ๑๐ บริษัท ที่มีวาทกรรมเกี่ยวกับการเข้าซื้อกิจการได้อย่างอิสระเสรี แต่ก็ควรมีหลักเกณฑ์เฉพาะไม่เช่นนั้นก็เกิดการผูกขาดในกลุ่มธุรกิจ อย่างเช่น ผู้ได้รับสัมปทานสร้างทางด่วนก็สามารถเข้าซื้อกิจการทางด่วนบริษัทอื่นได้หรือแม้แต่กลุ่มธุรกิจธนาคารก็สามารถซื้อกลุ่มธนาคารด้วยกันได้ โดยเฉพาะธุรกิจสื่อเป็นกลุ่มธุรกิจเฉพาะ

“ผลประกอบการไตรมาสแรกส่วนใหญ่ทีวีดิจิทัลมีผลประกอบการติดลบไม่เพียงแต่ผู้เข้าประมูลแต่รวมถึงคนทำสื่อที่ประมูลไม่ได้แต่ต้องการผลิตสื่อป้อนตลาดก็เช่นเดียวกัน อุตสาหกรรมนี้จึงไม่เติบโตอย่างที่คาดหมาย ตกต่ำที่สุดเกินคาดมากกว่าร้อยละ ๕๐ อุตสาหกรรมนี้แม้แต่ธนาคารที่ทำผลศึกษาก็ยังไม่มึธนาคารค้าประกันในการประกอบธุรกิจ แต่ที่เข้ามาแข่งขันในทีวีดิจิทัลนั้นดีกว่าเสี่ยงต่อการถูกถอดถอนรายการจากผังเช่นเดียวกันกับในยุคอนาล็อก”

ดังนั้นจึงมองเห็นว่าภายใน ๕ ปีข้างหน้าจะเกิดการคืนกลับสู่การเป็นเจ้าของทุนเพียงไม่กี่ราย มีลักษณะการผูกขาดเช่นเดิม โดยเริ่มเห็นสัญญาณตั้งแต่ ๒ ไตรมาสสุดท้ายของปี เริ่มทยอยแบ่งเวลาและเปลี่ยนมือเจ้าของกิจการ สุดท้ายกลุ่มธุรกิจสื่อก็กลับอยู่ในรูปแบบการผูกขาดความเป็นเจ้าของกิจการเพียงไม่กี่ราย โดยผู้ประกอบการ ๑ รายอาจจะมีสื่อในเครือประมาณ ๔-๕ ช่อง

“หากผู้บริหารสื่อไม่รีบตัดสินใจแก้ปัญหาเช่นนี้ภายใต้ระบบการกำกับดูแล และปล่อยให้เกิดการพัฒนามิเป็นธรรมเช่นนี้ เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และ กสทช. ขาดความรับผิดชอบ อาศัยเฉพาะดุลพินิจ ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการโทรทัศน์ต้องช่วยเหลือตัวเอง แม้แต่หวังพึ่งศาลปกครองก็ไม่ได้ อุตสาหกรรมนี้ผูกขาดมานานกว่า ๕๐ ปี ผู้เข้ามาผลิตสื่อเพื่อหวังว่าจะเปลี่ยนผ่านจากยุคผูกขาดไปสู่ยุคเปิดตลาดเสรี แต่หากเป็นเช่นนี้ไม่เปิดให้เกิดการแข่งขันที่สมบูรณ์ ก็อาจจะทำให้บางรายค่อยๆ หายไปจากตลาดเหลือเพียงไม่กี่ราย ส่งผลให้ประชาชนขาดทางเลือกจากเดิมที่หวังกันว่าทีวีดิจิทัลจะทำให้คนมีทางเลือกมากขึ้น”

พัชระ สารพิมพา ประธานเจ้าหน้าที่บริหารสำนักข่าวสปริงนิวส์ กล่าวว่า กลุ่มธุรกิจที่คาดกันว่าจะมีเม็ดเงินโฆษณาแสนล้านแต่ในความเป็นจริงบางรายได้รับค่าโฆษณาน้อยกว่าเพียงหลักพันล้านบาท เนื่องจากมีการแข่งขันกันสูงผู้ประกอบการทุกรายจึงอยู่ในภาวะลำบาก

โดยเฉพาะหลังการประมูลที่บริหารจัดการโดย กสทช. แล้วผลสุดท้ายยังต้องจ่ายเพิ่มให้กับกลุ่มผู้ประกอบการเคเบิลที่มีอำนาจในการจัดเรียงช่องเข้าถึงกลุ่มคนดู เนื่องจากกลุ่มผู้ประมูลถูกจัดลำดับให้อยู่ท้ายต่อจาก ๑๐ ช่องแรกของเคเบิลและกล่องดาวเทียม กลุ่มผู้ประมูลจึงมีตัวเลขไม่ตรงกับที่ประมูลได้ส่งผลต่อความเสียเปรียบในการวัดเรตติ้ง เพราะผู้ชมมักเลือกชมเพียง ๑๐ ช่องแรกที่ค้นหาได้ง่ายกว่า

สำหรับการครอบงำกิจการมี ๒ ด้านคือ ด้านโครงสร้างและเนื้อหา แต่ที่กังวลใจ คือ การครอบงำด้านเนื้อหา เนื่องจากทำให้โอกาสการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนขาดความหลากหลาย ซึ่งนิยามการครอบงำกิจการแตกต่างกันในแต่ละยุค เช่น บางยุคห้ามเป็นเจ้าของกิจการข้ามสื่อ ฉะนั้นต้องพิจารณาด้านโอกาสการรับข้อมูลข่าวสาร ส่วนด้านโครงสร้างมีผลต่อเนื้อหาเช่นกัน แต่หากมีการแบ่งกำแพง

ระหว่างความเป็นเจ้าของกับกองบรรณาธิการชัดเจน ฝ่ายการตลาดไม่สามารถครอบงำได้ก็จะเกิดประโยชน์ในการนำเสนอข่าวสารแก่ประชาชน

สำหรับเนื้อหาการประชุมสัมมนา เรื่อง “การตลาดสื่อปะทะอุดมการณ์สื่อยุคดิจิทัล” ซึ่งมีวิทยากรจำนวน ๔ ท่าน ได้แก่ คุณศิวัฒน์ เขาวรีวงษ์ นายกสมาคมโฆษณาดิจิทัลไทย คุณณ กภาพ เลาหวิไล รองบรรณาธิการบริหาร กลุ่มโพสต์พับลิชชิง คุณธาม เชื้อสถาปนศิริ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ดร.จิรัชมา วิเชียรปัญญา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต และดำเนินรายการโดย ผศ.สมเกียรติ รุ่งเรืองวิริยะ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยรังสิต เนื้อหาการประชุมโดยสรุป มีดังนี้

ศิวัฒน์ เขาวรีวงษ์ นายกสมาคมโฆษณาดิจิทัลไทย : กล่าวว่าผมทำงานในสื่อโฆษณาดิจิทัลภาพใหญ่สุด คือ ในโลกทุกวันนี้การแข่งขันทางธุรกิจสูงขึ้นมาก ผมขอแบ่งปันข้อมูลอันหนึ่ง คือ อายุงานโดยเฉลี่ยของ CEO ของบริษัทชั้นนำในโลกนี้สั้นลง หมายถึงว่าผู้บริหารสูงสุด ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายที่ดูแลองค์กรทั้งหมดหรือฝ่ายการเงิน จะทำงานกับบริษัทต่าง ๆ ด้วยเวลาที่น้อยลง เมื่อ CEO อายุงานสั้นลง แปลว่าเขาจะต้องเร่งสร้างผลงานในช่วงที่เขาอยู่นิ่งในตำแหน่งให้มากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารจะมองภาพระยะสั้นมากกว่าภาพระยะยาว ภาพระยะสั้น หมายถึง เงินรายได้ ผลกำไร ก็คือ ผลงานของผู้บริหาร ความสำคัญของภาพลักษณ์น้อยลง ทำให้ไม่ว่าธุรกิจอะไรก็จะให้น้ำหนักกับตัวเลข เงิน มากขึ้น จากเป้าหมายดังกล่าวได้ส่งแรงกดดันไปยังฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กร

ภาพของเมืองไทยในปัจจุบันโฆษณาดิจิทัลใช้เงินอยู่ประมาณร้อยละ ๕ ของเงินโฆษณาทั้งหมด เงินโฆษณาประมาณ ๑ แสนล้านใช้ในสื่อดิจิทัลประมาณ ๕ พันล้านบาท ส่วนประเทศอื่น ๆ เช่น มาเลเซีย อยู่ที่ร้อยละ ๗.๔ จีน อยู่ระหว่างร้อยละ ๒๐-๓๐ ออสเตรเลียเท่า ๆ กับจีน เกาหลี ญี่ปุ่น ร้อยละ ๗๐ ส่วนประเทศในกลุ่มยุโรป สหรัฐอเมริกา ประมาณร้อยละ

ละ ๓๐-๕๐ ตัวเลขนี้ชี้ให้เห็นว่าอนาคตสื่อดิจิทัลในบ้านเราเงินจะไหลเข้ามามากขึ้น แรงกดดันจากทุนก็จะเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัว ทำให้ทุกคนมีโอกาสเข้าไปช่วงชิงส่วนแบ่งการตลาด สื่อเล็กหรือเว็บไซต์ต่างๆ ที่มีบุคลากรเพียงไม่กี่คนหรือใช้งบประมาณไม่เท่าไรก็สามารถสร้างเม็ดเงินหรือสร้างกระแสสังคมได้ไม่น้อยกว่าสื่อใหญ่ ที่สำคัญสื่อในลักษณะแบบนี้ในวันยังมีมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ผู้ประกอบการสามารถเลือกได้ว่าต้องการที่จะลงโฆษณาที่สื่อไหน ที่เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายของตนเอง การเปลี่ยนแปลง เนื้อหาในสื่อดิจิทัลต้องโดนใจคน เพราะในโลกออนไลน์ค่อนข้างจะเป็นการรบนอกเครื่องแบบ คือไม่ต้องมีหลักวิชาการ 5 W 1 H มาถึงก็พาดหัว “คุณเชื่อไหมว่า... แบบนี้ก็มีในโลก...” เนื้อหาในยุคนี้จึงเป็นการผสมกันระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น เรื่องของทุนและโฆษณาจึงเข้ามาทำงานในลักษณะ “บทความแฝงโฆษณา” (Advertorial) ได้สูงมาก และประกอบกับประเทศไทยทุกวันนี้ยังไม่ได้มีการกำกับดูแลอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การนำเสนอข่าวสารค่อนข้างที่จะแปลกและแหวกแนว เกิดเป็นสภาวะการตลาดปะทะอุดมการณ์สื่อยุคดิจิทัล

ธาม เชื้อสถาปนศิริ *สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส*

เอส ได้พูดถึงว่า ทุนมีหลายรูปแบบ ทุนก้อนที่หนึ่งมาจากฝ่ายธุรกิจเอกชน ทุนก้อนที่สองมาจากหน่วยงานโฆษณาของภาครัฐ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ทุนจากรัฐบาล ในแต่ละปี มีหลายร้อยล้านบาท ส่วนทุนก้อนที่สาม มาจากประชาชน ซึ่งแรงของแต่ละทุนจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน แน่แน่นอนว่าทุนทั้งหมดมีผลต่ออุดมการณ์สื่อ สื่อเกิดมาเพื่อเป็นฐานันดรที่ ๔ เพื่อนำเสนอข่าวเพื่อผลประโยชน์ต่อสาธารณะ เพราะฉะนั้นอุดมการณ์สื่อที่กำลังพูดถึง หมายถึง อุดมการณ์สื่อมวลชนวิชาชีพ ที่แรงแต่ละทุนส่งผลกระทบต่อการทำหน้าที่ของอุดมการณ์สื่อ ถ้าอุดมการณ์สื่อเข้าใกล้แรงทุนมากเกินไปก็มีสิทธิเสียงที่จะโดนเบี่ยงเบนอคตินำเสนอข่าวสารตามความต้องการของทุน เพราะฉะนั้น ทุนกับอุดมการณ์ ต้องรักษาระยะห่างให้สมดุล

เหรียญ ๒ ด้าน ในมุมมองของผมนั้นทุนเป็นทั้งมิตรและศัตรู ถ้าใกล้มากก็จะถูกครอบงำ หรือถ้าไกลมากก็จะทำให้เราไม่มีเงิน หากจะเปรียบทุนก็เหมือนกับเหรียญที่มีทั้งหัวและก้อย ด้านหนึ่งคืออุดมการณ์และอีกด้านคือผลประโยชน์ ส่วนขอบเหรียญคือระยะห่างระหว่างผลประโยชน์และอุดมการณ์ ยิ่งกว้างเสรีภาพก็ย่อมสูงมากขึ้น

ข้อเสนอสำหรับองค์กรสื่อที่ไม่หวังผลกำไรวันนี้สื่อถูกทุนครอบงำ และในไม่ช้าทุนเหล่านี้ก็ต้องล้มหายตายจากเพราะทุนเองก็หวังกำไร เมื่อมีกำไรก็นำไปขยายธุรกิจ เมื่อธุรกิจขยายก็ต้องหากำไรเพิ่ม วงจรธุรกิจเป็นแบบนี้ ในมุมมองของผม ณ ขณะนี้คือ เราจำเป็นต้องสร้างองค์กรสื่อที่ไม่หวังผลกำไรอย่างเว็บประชาไท หรือสำนักข่าวอิศรา ในอเมริกาองค์กรสื่อที่ไม่หวังผลกำไรเติบโตขึ้นมากเพราะได้รับทุนสนับสนุนจากประชาชน ผมเห็นว่าเราควรให้การสนับสนุนในเรื่องนี้ให้มากขึ้น การจัดตั้งองค์กรสื่อแบบนี้มีกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้ ทุนตั้งต้นมาจากหน่วยงานต่างๆ เม็ดเงินของรายได้มาจากผู้อ่าน ทำข่าวโดยใช้นักข่าวพลเมืองทำข่าวเชิงสืบสวน ต้องจัดกิจกรรมต่างๆ โดยขอการสนับสนุนหรือโฆษณาในชุมชน

ธาม กล่าวต่อว่า ผมมีอีก ๒ ประเด็น ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาไม่ได้เรียน นั่นก็คือ การบริหารจัดการสื่อโดยใช้ทุน อันดับแรกคุณต้องรู้ว่าคุณในฐานะผู้ผลิตสื่อ กำลังถูกบริหารจัดการโดยบริษัททุน ซึ่งประเด็นข่าวมีทั้งเชิงบวก และเชิงลบ ต้องมีการทำงานเป็นทีม ผู้กมิตร์สัมพันธ์อันดีกับสายสื่อมวลชน ประเด็นที่ ๒ แหล่งข่าวที่ถูกอ้างอิงในการรายงานข่าว การถูกสอดส่อง สอดแนม ฝ้าดูพฤติกรรมตั้งเรียนจบ ดูทัศนคติ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นบริษัทเอกชนจึงมีการรับจ้างทำเรื่องการสอดแนมนักวิชาการ มีงบสนับสนุนพิเศษ องค์กรสื่อมวลชนมีการซื้อตัวนักข่าว ลบกระทุ้ เดิมความเห็นเชิงบวก สร้างข่าวตลกลบข่าวเสีย มีวิธีการหลายอย่างที่ใช้เงินทุนปิดข่าว นี่คือ ๔ ปี ที่นักศึกษาไม่ได้เรียน

ต้องไปเจอเวลาทำงานจริง

ตลอดเวลาที่ผ่านมาเราจะเห็นความร้ายกาจของทุนผ่านกฎหมาย ในมุมมองของผมหากทุนเป็นเรื่องที่ดีจริง ทำไมกฎหมายฉบับต่างๆ โดยเฉพาะในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๘ (ที่กำลังร่าง) ในมาตรา ๔๘ ถึงมีคำเหล่านี้ แทรกแซง ผูกขาด ครอบงำ ปิดกั้น และควรแยกจากกันอย่างอิสระ คำเหล่านี้ถูกนำขึ้นมาเพื่อสกัดกั้นทุน นั่นย่อมบ่งชี้ให้เห็นถึงความร้ายกาจของทุนที่จะเข้ามาแทรกแซงสื่อ

ณ กาฬ เลขาวิไล รองบรรณาธิการบริหาร กลุ่มโพสต์พับลิชชิง กล่าวถึงสื่อในปัจจุบันว่า เราจะจัดการกับสื่ออย่างไรให้มีความเป็นมืออาชีพ หรือนักวิชาชีพ และสามารถอยู่รอดได้ แต่จากประสบการณ์ที่ทำงานมา ทำให้รู้ว่า การบริหารจัดการสื่อ เป็นวิชาที่สำคัญมาก แต่บางมหาวิทยาลัยไม่ได้สอน การบริหารจัดการสื่ออันดับแรก คือ จรรยาบรรณ อุดมการณ์ ถ้าสื่อไม่มีอุดมการณ์ ไม่มีจรรยาบรรณ สื่อก็จะอยู่ในวงการไม่ได้ เราต้องยอมรับว่าจรรยาบรรณและอุดมการณ์คือสิ่งสำคัญมาก หากละทิ้งเราจะกลายเป็นปลาเน่าของวงการ อย่าลืมนะว่าการนี้ไม่ได้ใหญ่โตหรือกว้างขนาดลืมน้ำลืมนตา กัน แน่นอนวันนี้คุณอาจจะอยู่กับเล่มหนึ่ง วันหน้าอาจไปเติบโตอยู่อีกค่ายหนึ่ง สิ่งเหล่านี้คุณทำได้เพราะคุณมีจรรยาบรรณและอุดมการณ์ คนเขายอมรับในความรู้อุดมการณ์และความสามารถและจรรยาบรรณกับอุดมการณ์ของคุณ แต่ถ้าคุณขาดสิ่งเหล่านี้ถือว่าแต่โอกาสเติบโต แม้กระทั่งการยอมรับจากสังคมยังยาก

ความสำคัญอันดับสอง ในมุมมองของผมกลุ่มผู้อ่านมีแค่ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้อ่านที่เสียเงินซื้อ และกลุ่มผู้อ่านฟรี คนทำสื่อจะต้องเข้าใจคนอ่านทราบถึงความต้องการของตลาด เราทำสื่อแต่ไม่เคยสนใจเรื่องตลาด นี่คือ จุดอ่อน สิ่งสำคัญคือต้องโฟกัสให้ชัดว่ากลุ่มลูกค้าของเราคือใคร การจะซื้อ Post Today สักเล่มเขาย่อมคิดว่าคุ้มค่างบเงินหรือไม่ นั่นหมายความว่าเนื้อหาของเราต้องดี น่าดึงดูด ลูกค้า

ถึงยอมซื้อ นี่คือประเด็นที่ทุกคนต้องใคร่ครวญและตระหนักให้ดี

อันดับสาม คือ ทุน ทุนในที่นี้ไม่ใช่ทุนโฆษณา แต่เป็นทุนของเจ้าของสื่อ เพื่อผลิตสื่อ ก่อนปี ๒๕๔๐ ใครที่มีเงินก็จะเข้ามาทำธุรกิจสื่อ แต่หลังจากวิกฤติต้มยำกุ้งจนถึงทุกวันนี้ เราแทบไม่เห็นสื่อหนังสือพิมพ์เกิดใหม่ เท่าที่ผมผ่านตาก็มีแค่ ๓ ฉบับ คือ คมชัดลึก ที่เกิดในปี ๒๕๔๔ ตามด้วย Post Today ในปี ๒๕๔๖ และ M2F ในปี ๒๕๕๔ การลงทุนทุกครั้งนายทุนหรือเจ้าของหนังสือก็ต้องหวังคืนทุน หวังกำไร การดันสื่อของตนเข้าตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นบริษัทมหาชน คือความฝัน แต่การจะบรรลุความฝัน เจ้าของกับกองบรรณาธิการต้องคุยกันว่าจะทำอย่างไร สำคัญมากคือการผ่อนหนักผ่อนเบา เพราะต่างคนต่างมีจุดยืนที่แบ่งแยกการทำงานที่ชัดเจน แต่ไม่ว่าจะอย่างไร เราคือองค์กรเดียวกัน ฉะนั้นความสำคัญคือ “การพูดคุย” การผ่อนหนักผ่อนเบา การยอมรับในเหตุผลของแต่ละฝ่าย

อันดับสี่ คือ เงินโฆษณา โฆษณาเป็นปัจจัยสำคัญของการทำสื่อ หนังสือพิมพ์วันนี้ต้นทุน ๑๕ บาท ขาย ๑๐ บาท คงไม่ต้องบอกว่าขาดทุนเท่าไร แต่ที่อยู่ได้ก็เพราะโฆษณา ผมยกตัวอย่างที่ Post Today ปกติ CEO ก็จะต้องคุยกับบรรณาธิการ มีการเจรจาหรือกัน เพราะเราต่างก็มีเส้นแบ่งแยกที่ชัดเจน ตรงไหนคุณลงโฆษณาได้ ตรงไหนเป็น CSR บางอย่างกองบรรณาธิการก็ต้องให้ความร่วมมือกับโฆษณา เช่น ในช่วงสร้าง M2F ผมเองก็ต้องไปนำเสนอหนังสือเล่มนี้ต่อหน้าลูกค้าเพื่อสร้างความสนใจ เพราะเราเป็นบรรณาธิการ ความน่าเชื่อถืออยู่กับเรา หากเขาเชื่อเรา การที่พนักงานขายโฆษณาจะเข้าไปขายโฆษณาก็ไม่ใช่เรื่องยากสำหรับผมสำคัญมากที่จะต้องเข้าใจหลักการบริหารจัดการสื่อใน ๔ พื้นที่ที่กล่าวมา

ข่าวที่กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์หามาได้ ปรากฏว่ารายการโทรทัศน์เหล่านั้นยังไปเก็บค่าโฆษณาลูกค้าอีกนาที่ละแพ่ง ๆ เรียกว่า จับเสื่อมือเปล่า ในสิ่งที่เราสร้าง วันนี้สถานการณ์ดูจะคลี่คลาย

หลายรายการไม่ค่อยได้ทำแล้ว รวมทั้งมีทีมงานเป็นของตนเอง แต่ปัญหาที่ตามมา คือ สื่อสังคม ประชาชนพลเมืองเต็มไปหมด เอาข่าวจากหนังสือพิมพ์ไปแชร์ต่ออย่างมหาศาล โดยที่หนังสือพิมพ์ไม่มีส่วนได้ประโยชน์อะไรเลย ลิขสิทธิ์ ใด ๆ ก็ไม่ได้ แต่เราต้องแบกต้นทุนเพียงคนเดียว ชาวเซ็งลิก ชาวสืบสวน ชาวเงาะ หรือชาวที่โง่บอบบาทในฐานะชาวกรอง ต้องทำใจ ชาวเซ็งลิกกำลังจะตาย ผมเคยทำชาวเงาะขึ้นหนึ่ง คือ ชาวสีนามิ ที่ภาคใต้ ปรากฏว่าชาวนี้อันไม่มีผลต่อโฆษณา ยอดขายไม่เพิ่ม ชาวขึ้นนั้นก็มีหลายตอน ใช้เงินเป็นล้าน ถ้ามององค์กรสื่อมีทรัพยากรที่จะจ่ายเพียงพอไหม มันจึงเป็นปัญหาระบบทุนกับสื่อ เป็นเหมือนพระอาทิตย์ถ้าอยู่ไกลไป ไม่มีทุนมันก็หนาว แต่ถ้าอยู่ใกล้มันก็ร้อนอย่างนี้ ใครเคยผ่านปี ๒๕๔๐ จะรู้เลยว่าตอนนั้นสื่อถูกปิดกั้นมาก ทุกคนไม่เคยพูดถึงเลยว่า ทุนมีดี ทุนสว่าง ทุนสีเทา เขามีทุนจากไหนกัน และถ้าเราไม่มีเราจะอยู่รอดได้อย่างไร

คนที่ทำงานสื่อมวลชน จากประสบการณ์ของผม ถ้าอยากจะทำอยู่ดี อยู่แล้วมีคุณค่าทางวิชาชีพ วิชาหนึ่งที่น่าจะเรียนมาก คือ วิชาการตลาด อันนี้มาจากประสบการณ์ ไม่ว่าจะคุณจะใช้หรือไม่ใช้ก็ตาม ถ้าคุณคิดว่าสื่อมวลชนเป็นวิชาชีพที่มีอุดมการณ์ เป็นองค์กรที่ต้องมีทุนสนับสนุน อยู่ในสังคมที่มีรัฐบาล แวดล้อมไปด้วยธุรกิจ คุณต้องอยู่เหนือสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ให้ได้ และต้องบริหารทั้ง ๔ ส่วนนี้ให้ได้ และสิ่งที่สำคัญที่สุดในโลก คือ การเป็นสื่อมวลชนไม่ใช่การขายหนังสือพิมพ์ แต่ต้องขายตราสินค้า (Brand) ตราสินค้าในอนาคต สิ่งที่ต้องจับต้องไม่ได้มีคุณค่ามากที่สุด เช่น Coke ไม่ได้ขายน้ำแต่ Coke ขายตราสินค้า เหมือนกับโพสต์ทูเดย์ ในภาวะวิกฤติยอดขายไม่เคยตก เพราะว่าเราขายตราสินค้า ซึ่งในตำราอาจไม่มีสอนมันต้องหล่อหลอมกันมา และวัฒนธรรมองค์กรสำคัญที่สุด ถ้าคุณประกาศคุณจะเป็นอย่างนี้ คุณจะสามารถยืนอยู่ในโลกวิชาชีพได้ ถ้าคุณมีหลักการ รุ่นน้องจะว่าคุณเองถ้าคุณไม่ทำ

ดร.จิรัชมา วิเชียรปัญญา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กล่าวว่าด้วยพื้นฐานเป็นนัก

บริหารจัดการ เพราะฉะนั้นไม่เคยปฏิเสธทุน ทุน คือปัจจัยการผลิต ที่เราจะทำอะไรก็ต้องอาศัยทุนเพื่อนำมาใช้ในการผลิต ทุนสร้างกำไรให้เกิดขึ้นกับองค์กร หรือในการพัฒนาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนกำไรก็ขึ้นอยู่กับ การนิยามว่าจะเป็นนิยามเชิงปริมาณ หรือนิยามเชิงคุณภาพ ดังนั้น จุดที่เรายืนอยู่เราจะทำกำไรเชิงปริมาณ หรือกำไรเชิงคุณภาพมากกว่ากัน หรือในช่วงระยะเวลาหนึ่งเราอาจให้กำไรเชิงคุณภาพมากกว่า กำไรเชิงปริมาณ และอีกช่วงเวลาหนึ่งเราอาจให้กำไรเชิงปริมาณมากกว่ากำไรเชิงคุณภาพก็ได้แล้วแต่สถานการณ์ เมื่อไรก็ตามที่เป็นจุดสำคัญของสังคม ชุมชน และเราทิ้งกระแส นั้น โอกาสก็จะเกิดขึ้นทันที มันเป็นการจัดการภายใต้ทุน ยิ่งในวันนี้เมื่อมองผ่านไปหลาย ๆ จุดแล้ว พบว่า ในเรื่องของ การเปลี่ยนแปลงสภาพของผู้ประกอบการสื่อ ทุนในอดีตเคยมุ่งในเรื่องพัฒนาคุณภาพของสื่อ เราส่งนักข่าวลงพื้นที่มหาศาล แต่เมื่อเทคโนโลยีระบบสารสนเทศเข้ามา เส้นทางการทำงานของเราก็เปลี่ยนไป

ครั้งเมื่อเรามองกลับมาดูบทบาทหน้าที่ของ สื่อสารมวลชนแบบโลกสวย เสนอความจริง ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง พร้อมจะเปิดพื้นที่ สาธารณะทุกมิติ นั่นก็เป็นแค่ประเด็นเดียว มองในมุมเดียว แต่ในความเป็นจริงมันต้องประกอบสร้างจาก หลากหลายมิติ วิชาชีพ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี ฯลฯ ซึ่งผู้ผลิตสื่อ และองค์กรสื่อ จะต้องสามารถบริหารจัดการได้อย่างสมดุล

ดร.จิรัชมา กล่าวต่อว่า โดยส่วนตัว ไม่ได้ปฏิเสธฝั่งทุนหรือฝั่งอุดมการณ์ ในมุมมองของนักวิชาการ หน้าที่ของเรา คือ ทั้ง ๒ เรื่องเป็นโลกทัศน์ที่เราต้องเรียนรู้ และสอนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยว่า สื่อจำเป็นจะต้องใช้ทุนในการขับเคลื่อน ทำให้คนรู้จักและตัดสินใจบริโภคสื่อเรา นั่นคือภาพหนึ่งที่จะต้องให้นักศึกษาได้รู้และเข้าใจ ในขณะเดียวกันจะทำอย่างไรให้เขารู้ว่าหน้าที่สื่อต้องทำอะไร ส่งความจริงอย่างไรภายใต้บริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป ดิฉันมองว่าในเชิงชุมชน (Community Base) ที่ยังเป็นพื้นที่ที่

น่าสนใจสำหรับสื่อยุคใหม่ Community Base มีหลายองค์ประกอบ และทุนก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะต้องนำมาใช้ในการดำเนินงาน และสร้างให้นักศึกษามีส่วนร่วมกับชุมชน และเห็นว่าเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ไม่ควรมองข้าม แต่ปัญหาหนึ่งที่พบก็คือ ในบ้านเราไม่ค่อยมีรูปแบบนี้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ดังนั้น ก็เป็นหน้าที่ของนักวิชาการที่จะต้องไปหากรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการทำสื่อระดับชุมชนมาให้นักศึกษาได้เห็นถึงความเป็นไปได้ เห็นระบบการบริหารจัดการ เห็นเนื้อหาสาระที่เขานำเสนอกัน เห็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ของประชาชนในการผลิตสื่อเพื่อผลประโยชน์ของเขา ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบนี้จะเป็นการเปิดทางเลือกให้กับนักศึกษา ให้กับสื่อด้วย แต่อย่างไรก็ตาม เราคงไม่สามารถที่จะเลือกอยู่ฝั่งใดฝั่งหนึ่งได้ ระหว่างทุนกับอุดมการณ์

ในด้านการพัฒนานักศึกษาที่จะไปเป็นสื่อในอนาคต ประการแรก อยากขอให้นักศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอก สักคนทำเรื่องของโมเดลรูปแบบการบริหารจัดการ ว่าจะมีตัวเชื่อมอย่างไรบ้าง ระหว่างการเปลี่ยนผ่าน ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนผ่าน ระบบการทำงาน ภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรมไทย จากนั้นก็นำโมเดลไปทดลองใช้ ประการที่ ๒ ในฐานะเป็นอาจารย์ก็คงต้องทำงานเพิ่มมากขึ้น ในการเปิดทางเลือกให้กับนักศึกษาให้มีมุมมองที่หลากหลาย นอกจากคำว่าทุน เทคโนโลยี ก็ควรจะมีมิติด้านชุมชน ด้านอุดมการณ์ ด้านจริยธรรมด้วย ประการที่ ๓ ในเรื่องของเนื้อหา (Content) วันนี้เนื้อหามันบิดเบี้ยวไปมากเหลือเกิน ด้วยพฤติกรรมความต้องการรับข้อมูลข่าวสารของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ทำให้การจัดการกับเนื้อหาต้องมีความหลากหลาย เหมาะสมกับช่องทางในการสื่อสาร ทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นเรื่องที่จะต้องเดินหน้าต่อไป ในการพัฒนานักศึกษาให้เข้าสู่โลกวิชาชีพอย่างมั่นใจ เข้าใจ และบริหารจัดการภายใต้บริบทของสังคมได้

และทั้งหมดนี้คือมุมมองต่างๆ จากทั้งฝ่ายวิชาการ และวิชาชีพ ที่ได้เข้าร่วมงาน ประชุมใหญ่

วิชาการ และวิชาชีพสื่อมวลชน ประจำปี ๒๕๕๘
“สัมมนายุทธศาสตร์เพื่ออนาคตวารสารศาสตร์”
ครั้งที่ ๑๐ เรื่อง “ปฏิวัติคนข่าว ทุน อุดมการณ์ การปรับตัวของนักนิเทศศาสตร์ยุคดิจิทัล”

กำเนิดสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เนื่องจากความเห็นร่วมกันในการประชุมสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยที่ประชุมได้มีมติให้สภา
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ตัดข้อความว่าองค์กรอิสระตามกฎหมายกำหนดออก จากมาตรา ๔๐ ซึ่งกำหนดให้มี
องค์กรอิสระควบคุมหนังสือพิมพ์ แล้วให้นำไปบัญญัติไว้ในหมวด ๕ ว่าด้วยหลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย
ของรัฐ เพราะสื่อมวลชนต้องการให้องค์กรนี้เป็นอิสระจริง ๆ ปราศจากการแทรกแซงของทางราชการและการเมือง
ในขณะที่สื่อมวลชนก็พร้อมที่จะตั้งองค์กรขึ้นมาควบคุมตนเอง

สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ออกแถลงการณ์เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ว่า มาตรา
๔๐ ที่ระบุรับรอง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญของพนักงานหรือลูกจ้างเอกชนที่ประกอบ
กิจการด้านสื่อสารมวลชน รวมทั้งเจ้าพนักงานของรัฐ โดยไม่ต้องขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพภาย
ใต้การควบคุมของ “องค์กรอิสระตามที่กฎหมายบัญญัติ” นั้น เป็นหลักการที่ดี แต่องค์กรตามที่กฎหมายบัญญัติ
ดังกล่าว จำเป็นต้องมีหลักประกันในความเป็นอิสระ ภายใต้หลักการควบคุมตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพ
หนังสือพิมพ์หรือวิชาชีพสื่อมวลชนอื่นๆ ที่จำเป็นต้องมีการพิจารณากันโดยละเอียดรอบคอบในขั้นของการออก
กฎหมายประกอบตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ต่อไป

ในการประชุมสมาพันธ์ฯ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ที่ประชุมมีมติให้สภารัฐธรรมนูญตัดข้อความว่า
องค์กร อิสระตามกฎหมายกำหนดออกจากมาตรา ๔๐ แล้วนำไปบัญญัติไว้ในหมวด ๕ ว่าด้วยหลักการพื้นฐานในการ
กำหนดนโยบาย ของรัฐ และในการประชุมเจ้าของ บรรณาธิการ และผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม
๒๕๔๐ ที่ประชุมมีความเห็นชอบให้ตั้งคณะทำงาน ๗ คน ได้แก่ นายสมหมาย ปริงฉัตต์ นายวีระ ประทีปชัยกุล
นายพนา จันทวิโรจน์ นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี นายวิฑูร พิงประเสริฐ นายวันชัย วงศ์มีชัย และ
นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา มีนายเรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์ เป็นที่ปรึกษา คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่สอบถามความต้องการ
ของเจ้าของ บรรณาธิการ ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ ถึงเรื่องให้องค์กรอิสระโดยไม่ต้องให้กฎหมายบังคับ

คณะทำงานชุดนี้ ทำงานในรูปของการฟังความคิดเห็นจากเจ้าของหนังสือพิมพ์ และบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์ ว่ามีองค์กรอิสระควบคุมตนเองหรือไม่ และได้มีข้อสรุปให้จัดตั้งองค์กรอิสระขึ้น โดยในขั้นแรกให้มีการ
จัดตั้งกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ “สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ”

สมาพันธ์ฯ ได้ออกประกาศเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐ แต่งตั้งกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสภาการ
หนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีใจความว่า ตามที่ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ มีเจตนารมณ์ที่จะจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อ
ควบคุมตนเองโดยสมัครใจ เจ้าของบรรณาธิการผู้มีอำนาจเต็มของหนังสือพิมพ์และสมาคมฯ ผู้ประกอบวิชาชีพ
ที่ชอบด้วยกฎหมายได้ให้ความเห็นชอบที่จะลงนามร่วมกันในวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้
ประกอบวิชาชีพทั้งมวลพร้อมที่จะดำเนินการควบคุม กันเองเพื่อดำรงไว้ซึ่งหลักการพื้นฐานในเรื่องเสรีภาพ ใน
การแสดงความคิดเห็น อันเป็นหลักประกันความรับผิดชอบในการเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของผู้
ประกอบวิชาชีพนี้

ในวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับ
ภาษาไทย – อังกฤษ ๒๕ ฉบับ จากจำนวนทั้งสิ้น ๓๒ ฉบับ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ ๑๐ องค์กร
ได้ร่วมกันลงนามในบันทึกเจตนารมณ์จัดตั้ง “สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ” เพื่อเป็นการควบคุมตนเองและส่ง

เสริมเสรีภาพและความรับผิดชอบ ยกกระดับผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้ดียิ่งขึ้น โดยมีตัวแทนสถานทูตสหรัฐอเมริกา อินเดีย รัสเซีย และสโมสรผู้สื่อข่าวต่างประเทศร่วมเป็นสักขีพยานด้วย

ต่อมาในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๐ ที่สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ศ. นายแพทย์ ประเวศ วะสี ประธานคณะกรรมการยกร่างธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วยคณะกรรมการการยกร่างฯ แถลงผลสำเร็จการยกร่างธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่า คณะกรรมการการยกร่างฯ ได้ดำเนินการยกร่างรัฐธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก ตามเจตนารมณ์ของผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งได้ลงนามในบันทึกร่วมกันเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

ศ. นพ. ประเวศ แถลงว่า หลักการสำคัญของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติตามธรรมนูญดังกล่าว เป็นไปเพื่อให้วงการหนังสือพิมพ์ได้ควบคุมดูแลกันเอง ขณะเดียวกันเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้เข้ามาร่วมในคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติดังกล่าวอีกด้วย องค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ เจ้าของหรือผู้บริหารหรือผู้ประกอบการ ซึ่งเลือกกันเอง ๕ คน บรรณาธิการหรือตัวแทนผู้มีอำนาจจากกองบรรณาธิการซึ่งเลือกกันเอง ๕ คน ผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ ซึ่งเลือกโดยสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ๔ คน ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอาชีพต่างๆ อีก ๗ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีอาวุโสและประสบการณ์สูงด้านหนังสือพิมพ์ซึ่งไม่สังกัดหนังสือพิมพ์ใด ๒ คน

อีกหลักการหนึ่งที่สำคัญในการควบคุมกันเอง ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ กำหนดไว้ในหมวดความรับผิดชอบต่อจริยธรรม เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกหรือผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในสังกัดสมาชิกละเมิดหรือประพฤติดิจจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ก็จะแจ้งให้หนังสือพิมพ์ฉบับที่ถูกร้องเรียนลงตีพิมพ์คำวินิจฉัยดังกล่าวภายใน ๗ วัน และอาจแจ้งให้หนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ตีพิมพ์ข้อความคำขอโทษผู้เสียหาย ส่วนกรณีมีผู้ถูกร้องว่าประพฤติดิจจริยธรรมสภาแจ้งไปยังต้นสังกัดเพื่อดำเนินการลงโทษ แล้วแจ้งผลให้สภาทราบโดยเร็ว ในการนี้สภาอาจเผยแพร่คำวินิจฉัยต่อสาธารณชนได้ คณะกรรมการยกร่างธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจะยกร่างข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้มีการเลือกกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นเป็นคณะแรกภายในระยะเวลา ๑๒๐ วัน หลังจากนั้น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจะดำเนินการเพื่อให้มีการควบคุมกันเองในหมู่ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต่อไป

การเลือกตั้งกรรมการ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ในวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๐ นางบัญญัติ ทศนียะเวช ประธานคณะกรรมการอำนวยการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วยกรรมการคือ นพ.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ และนายสุวัฒน์ ทองธนากุล ได้จัดการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติชุดแรกตามรัฐธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ข้อ ๙ ซึ่งคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจะมีด้วยกันไม่เกิน ๒๑ คน โดยจะมีการเลือกตั้งกรรมการฯ ประเภท ๑, ๒, และ ๓ ก่อน ๑๔ คน เพื่อไปดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการประเภทที่ ๔ อีกจำนวน ๗ คน ให้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ โดยกรรมการทั้ง ๓ ประเภท มาจากกลุ่มผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ไม่เกินกลุ่มละ ๑ คน

ต่อมาวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ได้มีการประชุมคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๐ โดยที่ประชุมได้มีการเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขาธิการ และเหรัญญิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ซึ่งที่ประชุมมีมติเลือกให้นายมานิจ สุขสมจิตร เป็นประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร เป็นรองประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนที่ ๑ ศ.นพ.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ เป็นรองประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนที่ ๒ นายสุวัฒน์ ทองธนากุล เป็นเลขาธิการ และนางมุสตี คีตวรนาฎ เป็นเหรัญญิก

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้มีมติแต่งตั้งคณะทำงานประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขาธิการ และเหรัญญิก ไปดำเนินการร่างนโยบายในการทำงานและศึกษาการร่างระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการ

ดำเนินงานของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เช่น ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ข้อบังคับว่าด้วยการรับและพิจารณาเรื่องร่ำร้องทุกข์ ฯลฯ เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ในวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๐

ในการประชุมนี้ นอกจากจะมีผู้แทนจากเจ้าของบรรณาธิการ และผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์แล้ว ยังมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมด้วย ได้แก่ ดร.คณิต ณ นคร อธิการบดีสูงสุด นายทองใบ ทองเปาด์ ทนายความแม่ไก่ไชย ดร.โกศล เพ็ชร์สุวรรณ เลขาธิการสมาคมโทรคมนาคมแห่งประเทศไทย ศ.นพ.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ ที่ปรึกษาแพทยสภา ดร.เกษม ศิริสัมพันธ์ นางบัญญัติ ทศนียะเวช อดีตนายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย และนายบัณฑิต ลำชา กรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารกสิกรไทย

ต่อมาสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้อนุมัติข้อบังคับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์จำนวน ๓๐ ข้อ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑ และเริ่มเปิดรับเรื่องร่ำร้องทุกข์จากประชาชนและผู้เสียหายอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ก็ได้มีการแต่งตั้งอนุกรรมการรับเรื่องร่ำร้องทุกข์เพื่อพิจารณากลับกรองเรื่องร้องทุกข์จากประชาชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยมีนักวิชาการและผู้แทนองค์กรเอกชนทางด้านสิทธิมนุษยชนเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

บันทึกเจตนาของผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เรื่อง การจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้าพเจ้า ผู้บริหาร / เจ้าของ / บรรณาธิการ ผู้มีอำนาจเต็ม ของหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ รวมทั้งผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ขอด้วยกฎหมาย ที่ได้ลงนามทำบันทึกเจตนาฉบับนี้ มีความเห็นพ้องต้องกันว่า สมควรให้มีสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ อันเป็นองค์กรอิสระขึ้นมาทำหน้าที่ควบคุมตนเองในหมู่ผู้ประกอบการวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ ยกย่องผู้ประกอบการวิชาชีพ และกิจการหนังสือพิมพ์ และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการรับรู้ข่าวสารของประชาชนในระบบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จะประกอบด้วย คณะกรรมการที่คัดเลือกจากผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน ๑๑ คน ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนทั่วไปที่สังคมยอมรับอีกจำนวน ๑๐ คน ทำหน้าที่รับและวินิจฉัยคำร้องเรียน เมื่อมีการละเมิดหลักจริยธรรม เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้รับการวินิจฉัยอย่างเป็นธรรมแล้วว่าเป็นผู้ ละเมิด ได้แสดงความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัด

ข้าพเจ้าผู้ลงนามทำบันทึกฉบับนี้ จะยอมลงนามผูกพันตามธรรมนูญ ซึ่งคณะกรรมการอันประกอบด้วย ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นประธาน นางบัญญัติ ทศนียะเวช และรองศาสตราจารย์ พิเศษฐ์ ขวาลาธวัช เป็นรองประธาน นายมานิจ สุขสมจิตร นายพงษ์ศักดิ์ พยัทธิเชียร ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ นายเกษม สรศักดิ์เกษม นายกำแหง ภริตานนท์ นายพนา จันทวิโรจน์ นายไพศาล ศรีจรัสจรรยา และนายสุวัฒน์ ทองธนากุล เป็นกรรมการ ได้ร่างขึ้นตามกรอบแห่งเจตนาฉบับนี้ และเห็นชอบด้วยแล้ว

จึงได้ลงนามไว้เป็นสำคัญ

สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
CONFEDERATION OF THAI JOURNALISTS

538/1 ถนนสามเสน แขวงสี่สี เขตปทุมวัน 10300 โทรศัพท์ 6684220-2 โทรสาร 2414795
538/1 Samson Rd., Dusit Bangkok, Thailand. 10300 Tel. 6684220 Fax : 2414795

 (นายวิชาญ ชื่นสุธาวิวัฒน์) บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ๙	 (นายสุชาติ ชื่น) บรรณาธิการ ฝ่ายวิชาการ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๙	 (นายไพฑูริย์ ศรีวิจิตรวาท) ประธานคณะกรรมการบริหาร กลุ่มสื่อสัมพันธ์ในเครือรัฐวิสาหกิจ ๑๖
 (นายศราวุธ วิจารณ์) หัวหน้ากองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐	 (นายประจักษ์ เภสัชกร) บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๙	 (นายวรากรณ์ บุญปาน) ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ผลิต ณ จำกัด (มหาชน) ๑๒
 (นายถาวร สุวรรณ) หัวหน้ากองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ๙	 (นายภาณุ สุขศิริวงษ์) ผู้อำนวยการ หนังสือพิมพ์แนวหน้า ๑๑	 (นายไพฑูริย์ นันทวิมล) ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว หนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์ ๖
 (นายธนวิ พลเมือง) ประธานคณะกรรมการบริหาร บริษัท ผลิต ณ จำกัด ๑๑	 (นายสุวิทย์ ทองสมบูรณ์) ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ๑๑	 (นายพิชิต พงษ์) บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ๑๑
 (นายวิชาญ พิทยวาท) บรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐	 (นายประจักษ์ ใจคำ) หัวหน้ากองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์สยามกีฬารายวัน ๑๑	 (นายกรรณิการ์ พิทยวาท) หัวหน้ากองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์กรุงเทพโพสต์ ๙
 (นายชาญชัย สรรพวงศ์) ผู้อำนวยการ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ๑๐	 (นายวิวัฒน์ พงษ์วิวัฒน์) บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หนังสือพิมพ์ข่าวสด ๑๖	 (นายศิโรตม์ สุวรรณ) บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐

สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
CONFEDERATION OF THAI JOURNALISTS

538/1 ถนนสามเสน แขวงสี่สี เขตปทุมวัน 10300 โทรศัพท์ 6684220-2 โทรสาร 2414795
538/1 Samson Rd., Dusit Bangkok, Thailand. 10300 Tel. 6684220 Fax : 2414795

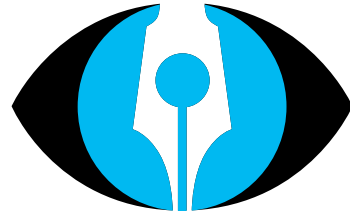
 (นายอดิศักดิ์ ลิขิตกุลพิบูลย์) บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ๑๐	 (นายพนา จันทร์วิฑิต) บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐	 (นายวิวัฒน์ เภสัชกร) บรรณาธิการฝ่ายวิชาการ หนังสือพิมพ์ไทยธุรกิจ ๑๑
 (นายธนากร กวีวิเศษ) ผู้อำนวยการ หนังสือพิมพ์กรุงเทพ ๑๑	 (นายสุชาติ เมือง) ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ๑๑	 (นายไพฑูริย์ นันทวิมล) บรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐
 (นายศราวุธ วิจารณ์) บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐	 (นายสุเมธ จันทร์วิฑิต) ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หนังสือพิมพ์กีฬากระแสนิวส์ ๑๑	 (นายกรรณิการ์ พิทยวาท) บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐
 (นายสุวิทย์ ทองสมบูรณ์) บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐	 (นายสุเมธ กวีวิเศษ) ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หนังสือพิมพ์กีฬากระแสนิวส์ ๑๑	 (นายสุวิทย์ พิทยวาท) บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐
 (นายสมยศ วงศ์ทองเมือง) บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐	 (นายสุเมธ วงศ์สุวิทย์) บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์กีฬากระแสนิวส์ ๑๑	 (นายสุชาติ จันทร์วิฑิต) บรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๐

สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
CONFEDERATION OF THAI JOURNALISTS

538/1 ถนนสามเสน แขวงสี่สี เขตปทุมวัน 10300 โทรศัพท์ 6684220-2 โทรสาร 2414795
538/1 Samson Rd., Dusit Bangkok, Thailand. 10300 Tel. 6684220 Fax : 2414795

 (นายสมชาย สุทธิ) นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ประธานสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย	 (นายสุวิชา บุญวิเศษ) นายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย
 (นายวิวัฒน์ คำแดง) นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย โฆษกสมทบฯ	 (นายพิชิต พงษ์) นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์วิชาการแห่งประเทศไทย
 (นายจำเริญ พลวิเศษ) นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์ข่าวธุรกิจแห่งประเทศไทย	 (นายสมชาย พิทยวิฑิต) นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์ข่าวธุรกิจ
 (นายวิวัฒน์ วรรณ) นายกสมาคมนักข่าวมวลชนแห่งประเทศไทย	 (นายชาญ ธีร์) นายกสมาคมนักข่าวมวลชนแห่งประเทศไทย
 (นายวิเศษ ชวลิตวิฑิต) นายกสมาคมนักข่าวมวลชนแห่งประเทศไทย	 (นายวิฑิต พิทยวาท) นายกสมาคมนักข่าวมวลชนแห่งประเทศไทย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

การปฏิรูปสื่อ

ธรรมนูญ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๔๖ ครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๕๔๘

โดยที่เห็นเป็นการสมควรให้จัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นในประเทศไทยให้เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมกันเองในหมู่ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบสถานภาพผู้ประกอบการวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการใช้สื่อหนังสือพิมพ์ เพื่อการรับรู้ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

คณะผู้บริหารกิจการหนังสือพิมพ์ประกอบด้วยเจ้าของ บรรณาธิการ หัวหน้ากองบรรณาธิการ ผู้มีอำนาจทำการแทนของหนังสือพิมพ์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นสมาชิกสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ซึ่งประชุมกัน เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ได้ลงนามทำบันทึกเจตนารมณ์ร่วมกันดังกล่าวข้างต้น ด้วยการสนับสนุนจากผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์อันได้แก่ ผู้สื่อข่าวช่างภาพ และนักเขียนทั่วประเทศ ให้สถาปนาสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้น โดยตั้งกรรมการคณะหนึ่งจำนวน ๑๑ คน ประกอบด้วยผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์และผู้ทรงคุณวุฒิ จัดทำธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ภายในเวลา ๑ เดือน

บัดนี้ คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้จัดทำธรรมนูญเสร็จและได้รับความเห็นชอบจากองค์กรสมาชิกทั้งหมดแล้ว จึงให้ตราธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไว้ ดังต่อไปนี้

หมวด ๑ บททั่วไป

ข้อ ๑ ให้มีองค์กรอิสระควบคุมกันเองเรียกชื่อว่า สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ชื่อย่อว่า ส.น.ช. ชื่อภาษาอังกฤษว่า **** The National Press Council of Thailand** ชื่อย่อว่า NPCT

ข้อ ๒ องค์กรสมาชิกตามรายชื่อท้ายธรรมนูญนี้ ซึ่งเป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ รวมทั้งผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในสังกัดองค์กรสมาชิก ยอมรับผูกพัน และปฏิบัติตามธรรมนูญฉบับนี้

ข้อ ๓ ในธรรมนูญนี้

* “หนังสือพิมพ์” หมายถึงสิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวโดยทั่วไปและความคิดเห็นเป็นสาระสำคัญเป็นส่วนใหญ่

* ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ มีชื่อเจ้าหน้าที่เช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับ เรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม

“สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ” หมายถึงสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

“คณะกรรมการ” หมายถึงคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

* แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๖

“กรรมการ” หมายถึงกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

“สมาชิก” หมายถึงองค์กรสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

“ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์” หมายถึงเจ้าของหนังสือพิมพ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บรรณาธิการ และให้หมายความรวมถึง ผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์และผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ด้วย

“ผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์” หมายถึง บรรณาธิการ หัวหน้ากองบรรณาธิการ บรรณาธิการบริหาร หรือตำแหน่งควบคุมและดำเนินการงานกองบรรณาธิการที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น และให้หมายความรวมถึง ผู้สื่อข่าว ผู้เขียนข่าว ผู้เขียนบทความ ผู้ถ่ายภาพ ผู้เขียนภาพ ผู้ที่ทำงานอยู่ในกองบรรณาธิการ ผู้ที่ทำงานเกี่ยวเนื่องกับฝ่ายบรรณาธิการหรือบุคคลอื่น ตามที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติกำหนด

ข้อ ๔ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

(๒) ส่งเสริมเสรีภาพ และสนับสนุนสิทธิการรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๓) ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์

ข้อ ๕ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในสังกัดสมาชิกให้เป็นไปตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ****และข้อบังคับ หรือระเบียบปฏิบัติอื่น** ซึ่งตราขึ้นตามธรรมนูญนี้ **** หรือตามที่คณะกรรมการกำหนด**

(๒) ให้การศึกษาอบรมด้านวิชาการแก่ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

(๓) เผยแพร่ ประกาศ รายงานการประชุม งาน คำวินิจฉัย และคำสั่งของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ต่อสาธารณชนเป็นประจำ

ข้อ ๖ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าบำรุงจากสมาชิก

(๒) ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์

(๓) รายได้อื่นจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์

(๔) ดอกผลจากเงินตาม (๑) (๒) และ (๓)

หมวด ๒ สมาชิก

** ข้อ ๗ สมาชิกแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) สมาชิกก่อตั้ง ได้แก่ สมาชิกที่ผู้บริหาร เจ้าของ หรือบรรณาธิการผู้มีอำนาจเต็มของหนังสือพิมพ์

ฉบับต่างๆ ได้ลงนามในบันทึกเจตนาของผู้ประกอบการวิชาชีพ เรื่องการจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ และยังคงดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์นั้น อยู่ต่อเนื่องตลอดมา

(๒) สมาชิกสามัญ ได้แก่ องค์กรสมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้เป็นสมาชิกตามข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์ แห่งชาติ

** แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๘ สมาชิกมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนกิจกรรมของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

(๒) ส่งเสริมและควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในสังกัดให้ปฏิบัติตามข้อบังคับสภาการ หนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

ข้อ ๙ สมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิก ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับสภาการ หนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ *และข้อบังคับหรือระเบียบปฏิบัติอื่น โดยเคร่งครัด สมาชิก หรือผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ฝ่าฝืนข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยจริยธรรม แห่งวิชาชีพ *และข้อบังคับหรือระเบียบปฏิบัติอื่นโดยเคร่งครัด ถือว่าประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพและให้บังคับตาม หมวด ๕

ข้อ ๑๐ สมาชิกหรือผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ้นจากสมาชิกภาพเมื่อ

(๑) ลาออก

(๒) เลิกกิจการ

(๓) ไม่ปฏิบัติตามมติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และคณะกรรมการมีมติด้วยคะแนน เสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของคณะกรรมการทั้งหมดให้พ้นจากสมาชิกภาพ

หมวด ๓ คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อ ๑๑ ให้สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการสภาการ หนังสือพิมพ์แห่งชาติ” จำนวนไม่เกินยี่สิบเอ็ดคนประกอบด้วยกรรมการที่มาจากผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่เกิน**สิบสี่คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาอาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้ กรรมการจะต้องไม่เป็นข้าราชการที่มี ตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหาร ท้องถิ่น พนักงานท้องถิ่น พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ยกเว้นข้าราชการ บำนาญอีก**เจ็ดคน

กรรมการที่มาจากผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้ถือเกณฑ์สัดส่วนดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าของ หรือผู้บริหาร หรือผู้ประกอบการ ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ****ห้าคน**

(๒) บรรณาธิการ หรือตัวแทนผู้มีอำนาจจากกองบรรณาธิการ ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ****ห้าคน**

(๓) ผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ในสังกัดสมาชิกจำนวน**สี่คน** เลือก****โดยคณะกรรมการสรรหา** ซึ่ง
กรรมการตาม (๑) (๒) แต่งตั้ง

ให้กรรมการตาม (๑) (๒) และ (๓) มาจากกลุ่มผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ไม่เกินกลุ่มละหนึ่งคน
** และในแต่ละประเภทต้องมีผู้ประกอบการวิชาชีพจากสมาชิกก่อตั้งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

(๔) ให้กรรมการตาม (๑) (๒) และ (๓) เลือกผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอาชีพต่างๆ อีก
**เจ็ดคน ในจำนวนนี้ให้มีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีอาวุโสและประสบการณ์สูงด้านหนังสือพิมพ์ ซึ่งไม่สังกัดหนังสือพิมพ์
ใด****สองคน**

ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกกันเองเพื่อดำรงตำแหน่งประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนหนึ่ง
รองประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติสองคน และเลขาธิการคนหนึ่ง กับกรรมการตำแหน่งอื่นตามความ
จำเป็นและเหมาะสม

* แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๖

** แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ให้ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นผู้กระทำการแทนสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการติดต่อกับบุคคลภายนอก แต่ประธานอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการอื่นกระทำการแทนตนเฉพาะในกิจการใดก็ได้

ให้รองประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนที่หนึ่งหรือคนที่สองกระทำการแทนเมื่อประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติหรือรองประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนที่หนึ่งไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้แล้ว แต่กรณี หากประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติหรือรองประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนที่หนึ่งและคนที่สองไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการผู้มีอาวุโสสูงสุดปฏิบัติหน้าที่แทนเป็นการชั่วคราว

ให้เลขาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการทั้งปวงของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

วิธีการได้มาซึ่งกรรมการในวรรคสอง ให้เป็นไปตามข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อ ๑๒ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง****สามปี** นับแต่วันที่ได้รับการเลือกตั้งตามข้อ ๑๑ วรรคสาม แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันไม่ได้

ข้อ ๑๓ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๙

(๕) องค์การที่สังกัดหยุดดำเนินการ ****หรือกรรมการจากองค์กรนั้นย้ายสังกัด** เฉพาะกรณีกรรมการมาจากข้อ ๑๑ (๑) (๒) และ (๓)

(๖) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง และคณะกรรมการมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

(๗) ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย

(๘) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดอันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๙) เป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือเป็นผู้วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ

ข้อ ๑๔ กรณีที่มีกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการให้มีผู้มาดำรงตำแหน่งแทนตามประเภทของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งในข้อ ๑๑ เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหกสิบวันและให้กรรมการที่ได้รับเลือกใหม่ อยู่ในตำแหน่งตามวาระของกรรมการซึ่งตนแทน

ข้อ ๑๕ ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยทุกสองเดือน และกรรมการจะมอบหมายให้บุคคลอื่นเข้าประชุมแทนมิได้

ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติอาจเรียกประชุมเมื่อมีเหตุผลสมควร หรือโดยคำร้องขอของกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดก็ได้

การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงถือเป็นองค์ประชุม และให้ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติทำหน้าที่ประธานการประชุม

ข้อ ๑๖ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกิจการของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติตามวัตถุประสงค์

** แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(๒) พิจารณาการเป็นสมาชิก

(๓) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อ****ให้คำแนะนำปรึกษา**หรือช่วยทำกิจการหรือพิจารณาเรื่องที่ได้รับมอบหมายตามวัตถุประสงค์ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เว้นแต่กิจการที่มีลักษณะหรือสภาพที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่อาจมอบหมายให้กระทำแทนได้

(๔) ออกข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์และข้อบังคับอื่น ตามที่กำหนดในธรรมนูญนี้

(๕) พิจารณาและวินิจฉัยปัญหาและข้อขัดแย้ง หรือปัญหาใดที่มีได้ตราไว้ในธรรมนูญนี้หรือปัญหาการบังคับใช้ธรรมนูญนี้ คำวินิจฉัยดังกล่าวให้เป็นที่ที่สุด

หมวด ๔ การพิจารณาเรื่องร้องเรียน

ข้อ ๑๗ ผู้ได้รับความเสียหายจากข้อความ หรือภาพที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิกหรือจากพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิก ซึ่งผู้เสียหายเห็นว่าขัดต่อข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ให้แจ้งเป็นหนังสือพร้อมด้วยพยานหลักฐานต่อหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นโดยตรงเสียก่อน เพื่อให้หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นดำเนินการบรรเทาความเสียหายตามควรแก่กรณี

ข้อ ๑๘ เมื่อผู้เสียหายได้ดำเนินการตามข้อ ๑๗ แล้ว ถูกปฏิเสธหรือเพิกเฉยที่จะดำเนินการใดๆ จากหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นมูลเหตุให้เกิดความเสียหาย หรือเมื่อผู้เสียหายเห็นว่าการบรรเทาความเสียหายของหนังสือพิมพ์ตามข้อ ๑๗ ไม่เป็นที่พอใจจนเห็นได้ชัด จึงมีสิทธิร้องเรียนเป็นหนังสือพร้อมด้วยพยานหลักฐานต่อ**คณะกรรมการได้ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันได้รับความเสียหายนั้น

การยื่นเรื่องร้องเรียนให้ทำตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๑๙ เรื่องที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาดำเนินการ มีหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) เรื่องที่ได้รับคำร้องเรียนจากผู้เสียหายตามข้อ ๑๘ หรือ

(๒) เรื่องที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ หรือมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับข้อความหรือภาพ

ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิก หรือจากพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิก ขัดต่อข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

ถ้าคณะกรรมการมีมติไม่รับเรื่องไว้พิจารณา ก็ให้แจ้งให้ผู้กล่าวหาพร้อมด้วยเหตุผล ผู้กล่าวหาพร้อมด้วยสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันรับทราบคำวินิจฉัย เมื่อคณะกรรมการได้วินิจฉัยไปเป็นประการใดแล้วให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๒๐ ห้ามมิให้คณะกรรมการรับเรื่องไว้พิจารณาดำเนินการในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เรื่องที่ศาลรับฟ้องในประเด็นเดียวกันและอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล หรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว หรือ

(๒) เรื่องที่มีข้อกล่าวหาหรือประเด็นเดียวกับเรื่องที่คณะกรรมการได้วินิจฉัยเป็นที่สุดไปแล้วและไม่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งข้อกล่าวหา หรือ

** แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(๓) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ผู้เสียหายทราบเรื่อง หรือเกินหนึ่งปี นับแต่วันเกิดเหตุ เว้นแต่คณะกรรมการจะเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญเกี่ยวข้อต่อประโยชน์สาธารณะ หรือมีผลกระทบต่อเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ ๒๑ เมื่อคณะกรรมการมีมติให้รับเรื่องไว้พิจารณา ในการพิจารณาตรวจสอบและดำเนินการในเรื่อง

ที่มีการกล่าวหา ร้องเรียน หากคณะกรรมการไม่ดำเนินการเอง ให้กระทำดังนี้

(๑) ส่งเรื่องให้คณะกรรมการรับเรื่อง รวบรวมทุกข้อดำเนินการแทน หรือ

(๒) แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่องให้ดำเนินการ

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการรับเรื่อง รวบรวมทุกข้อหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง เป็นไปตามข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๒๒ เมื่อคณะกรรมการรับเรื่อง รวบรวมทุกข้อ หรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง ได้ตรวจสอบและดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ให้แจ้งผลการพิจารณาให้ คณะกรรมการ คู่กรณี ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พิจารณาเสร็จ หากคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเห็นว่ายังมีพยานหลักฐานหรือเหตุผลอื่นที่ยังไม่ได้พิจารณา ให้ยื่นคำคัดค้านต่อคณะกรรมการรับเรื่อง รวบรวมทุกข้อ หรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องแล้วแต่กรณีภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบผลการพิจารณา

ในกรณีที่มีการคัดค้านผลการพิจารณาตามวรรคแรก ให้คณะกรรมการรับเรื่อง รวบรวมทุกข้อ หรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง ส่งเรื่องให้คณะกรรมการรับอุทธรณ์พิจารณาต่อไปโดยเร็ว ถ้าไม่มีการคัดค้านให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยต่อไป

ข้อ ๒๓ ให้คณะกรรมการตั้งคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ขึ้นมาคณะหนึ่ง ประกอบด้วย กรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และจะมีผู้ทรงคุณวุฒิตามที่คณะกรรมการกำหนดด้วยหรือไม่ก็ได้ รวมแล้วจำนวนไม่เกินเจ็ดคน เพื่อพิจารณาและดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ในกรณีที่มีการคัดค้านผลการพิจารณาของคณะกรรมการรับเรื่อง รวบรวมทุกข้อ หรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง ตามข้อ ๒๒

เมื่อพิจารณาเสร็จแล้วให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ส่งเรื่องให้คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติพิจารณาต่อไป

หมวด ๕ ความรับผิดชอบทางจริยธรรม

ข้อ ๒๔ เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิก หรือผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในสังกัดสมาชิกละเมิดหรือประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ให้คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งเป็นหนังสือให้หนังสือพิมพ์ฉบับที่ถูกร้องเรียน ลงตีพิมพ์คำวินิจฉัยอันเป็นที่สุดของคณะกรรมการ ในตำแหน่งและขนาดตัวอักษรที่เห็นได้ชัด ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่รับคำวินิจฉัยนั้นโดยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

(๒) แจ้งเป็นหนังสือให้หนังสือพิมพ์ฉบับที่ถูกร้องเรียน บรรเทาความเสียหายด้วยการตีพิมพ์ข้อความคำขอโทษต่อผู้เสียหายตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ โดยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

(๓) ในกรณีผู้ประพฤติผิดเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ให้ส่งคำวินิจฉัยไปยังหนังสือพิมพ์ต้นสังกัดของผู้นั้น เพื่อดำเนินการลงโทษ แล้วแจ้งผลให้สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติทราบโดยเร็ว

(๔) ในกรณีที่เห็นสมควร สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติอาจตักเตือน หรือตำหนิ และเผยแพร่คำวินิจฉัยนั้นต่อสาธารณชนได้ด้วย

หมวด ๖ การแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญ

ข้อ ๒๕ การแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญนี้ จะกระทำได้จากการเสนอของกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด โดยทำเป็นหนังสือเสนอต่อคณะกรรมการก่อนการประชุมตามข้อ ๑๓ วรรคสองไม่น้อยกว่าสามสิบวัน มติให้แก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญนี้ต้องใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

ข้อ ๒๖ ธรรมนูญนี้ ให้ใช้บังคับถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๗ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการจัดทำธรรมนูญนี้ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการชั่วคราวเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการให้มีคณะกรรมการตามข้อ ๙ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศธรรมนูญนี้
- (๒) ออกข้อบังคับ ข้อกำหนด หรือระเบียบอื่นที่จำเป็น เพื่อให้การเป็นไปตาม (๑)

ประกาศ ณ วันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๐

นายมานิจ สุขสมจิตร

ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

หมายเหตุ ๑) การแก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๖ สมัยที่ ๓ นายสมชาย กรุสวนสมบัติ ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

๒) การแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๘ สมัยที่ ๔ นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑

โดยที่เจ้าของ ผู้ประกอบการ บรรณาธิการ และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งหลายได้พร้อมใจกันสถาปนาสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ให้เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมตนเอง เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ สถานภาพผู้ประกอบวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการใช้สื่อหนังสือพิมพ์ เพื่อการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชน รวมทั้งยึดถือความยุติธรรมและความเที่ยงธรรมเป็นหลักในการประกอบวิชาชีพ

อาศัยความตามข้อ ๕ (๑) และข้อ ๑๔ (๔) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีมติเห็นชอบให้ตราข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไว้ดังต่อไปนี้

หมวด ๑ หมวดทั่วไป

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ.๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

“ข่าว” หมายถึง เนื้อข่าว ความนำหรือตัวโปรย พาดหัวข่าว ภาพข่าว และคำบรรยายภาพข่าว

“หนังสือพิมพ์” หมายถึง หนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ ข้อ ๓

“ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์” หมายถึงผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓

หมวด ๒ จริยธรรมของหนังสือพิมพ์

ข้อ ๔ หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำและความครบถ้วน

ข้อ ๕ หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ

ข้อ ๖ หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายาม ในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อ ๗ หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าว จนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ ๘ หนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรือมีอคติจนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ ๙ หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว

ข้อ ๑๐ เมื่อคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ต้องบอกที่มาของข้อความนั้น

ข้อ ๑๑ การเสนอข่าวที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใด ๆ ต้องแสดงถึงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่มีการเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์ต้องลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาด ดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๑๓ หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ ๑๔ หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ หากได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวนั้นไว้ หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไว้เป็นความลับ

ข้อ ๑๕ ในการเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาส ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

ข้อ ๑๖ การพาดหัวข่าวและความนำของหนังสือพิมพ์ ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าวและต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ข้อ ๑๗ หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ้อยถน

ข้อ ๑๘ ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงเสมอ

ข้อ ๑๙ ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณา ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้

หมวด ๓ จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ ๒๐ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติกรใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ ๒๑ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่วาดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ ๒๒ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

หมวด ๔ แนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ ๒๓ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์ หรือตำแหน่ง เพื่อให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

ข้อ ๒๔ การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชนและไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อ ๒๕ การได้มาซึ่งข่าวสาร หนังสือพิมพ์พึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์

ข้อ ๒๖ ในการแสดงความคิดเห็น หนังสือพิมพ์พึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

ข้อ ๒๗ หนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ ๒๘ หนังสือพิมพ์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบ ให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์พึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณชน

ข้อ ๒๙ หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่มงาย

ข้อ ๓๐ ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

นายมานิจ สุขสมจิตร

ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์(ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๗

ตามที่ได้มีข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ ไว้แล้วนั้น

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ และวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักความเป็นผู้มีส่วนได้เสีย อาศัยอำนาจธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๖ (๔) คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีมติเห็นชอบให้ออกข้อบังคับดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๗”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๑๙ แห่งข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การประชุมของอนุกรรมการ จะต้องเมื่ออนุกรรมการเข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะอนุกรรมการ ในกรณีอนุกรรมการ หรือบุคลากรที่อนุกรรมการสังกัด หรือต้นสังกัดของอนุกรรมการถูกร้องเรียน ให้อนุกรรมการ นั้นนอกจากที่ประชุมก่อนเริ่มการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว โดยให้ถือเป็นการงดออกเสียง”

ข้อ ๓. ให้ใช้บังคับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่สอง พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๑๖ (๔) คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีมติเห็นชอบให้ตราข้อบังคับ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๗ ไว้ดังต่อไปนี้

หมวด ๑ บททั่วไป

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้ให้เรียกว่า ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ข้อบังคับนี้ ตั้งแต่วันถัดจากประกาศนี้ เป็นต้นไป

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๔

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ตามธรรมนูญ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๘

“เลขาธิการ” หมายถึง เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

“คณะอนุกรรมการ” หมายถึง คณะอนุกรรมการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ ตามข้อบังคับว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๔

“จริยธรรม” หมายถึง จริยธรรมแห่งผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑

“เรื่องราวร้องทุกข์” หมายถึง การร้องเรียนเรื่องจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิก

หมวด ๒ การร้องเรียน

ข้อ ๔ การร้องเรียนว่าข้อความหรือภาพที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ หรือพฤติกรรมของผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิก ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่าเสียหาย หรือขัดต่อข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้แจ้งเป็นหนังสือพร้อมด้วยหลักฐาน ต่อหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น เพื่อบรรเทาความเสียหายตามควรแก่กรณี

ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนมิได้ดำเนินการตามวรรคแรก ให้เลขาธิการพิจารณาส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไปยังหนังสือพิมพ์ที่ถูกร้องเรียนโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๕ เมื่อผู้ร้องเรียนได้ดำเนินการตามข้อ ๔ แล้วถูกปฏิเสธ หรือเพิกเฉยจากหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไม่น้อยกว่าสามสิบวัน หรือการบรรเทาความเสียหายไม่เป็นที่พอใจ ผู้ร้องเรียนมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

ข้อ ๖ เมื่อความปรากฏแก่คณะกรรมการว่าข้อความหรือภาพในหนังสือพิมพ์ หรือพฤติกรรมของ ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ขัดต่อจริยธรรมแห่งวิชาชีพ คณะกรรมการมีสิทธิดำเนินการพิจารณาได้

ข้อ ๗ การยื่นคำร้องเรียนหนังสือพิมพ์หรือผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ว่ากระทำการขัดต่อจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ให้กระทำเป็นหนังสือระบุ ชื่อ อายุ ภูมิลำเนา ที่อยู่ อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ พร้อมด้วยหลักฐานแห่งข้อกล่าวหาและลงลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน และชื่อ ที่อยู่ ตำแหน่งหน้าที่ หรือหนังสือพิมพ์ที่ต้องการร้องเรียนต่อคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการพิจารณาตามข้อบังคับ

เมื่อคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนตามวรรคแรกแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาส่งหรือไม่ส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ให้คณะอนุกรรมการ ดำเนินการตามข้อบังคับโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาไม่ส่งเรื่องร้องเรียนให้คณะอนุกรรมการ ต้องแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบพร้อมแสดงเหตุผลโดยไม่ชักช้า

ผู้ร้องเรียนมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวัน นับแต่วัน ที่ทราบคำสั่ง

ข้อ ๘ ในกรณีที่ไม่ปรากฏลายมือชื่อของผู้ร้องเรียนโดยแจ้งชัด หากเป็นเรื่องที่ปรากฏว่ามีมูลหรือมีเหตุอันควรรับไว้พิจารณา คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาก็ได้

ข้อ ๙ การร้องเรียน สามารถกระทำได้โดยผ่านทางเว็บไซต์ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยผู้ร้องเรียนจะต้องลงลายมือชื่อในสำเนาหนังสือร้องเรียน ที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติกำหนดภายในสัปดาห์วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อ ๑๐ การร้องเรียนให้กระทำภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่ผู้ร้องเรียนทราบเรื่อง แต่หากคณะกรรมการเห็นสมควรจะรับไว้พิจารณาตามธรรมนูญ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ข้อ ๒๐ (๓) ก็ได้

หมวด ๓ การรับเรื่องร้องเรียน

ข้อ ๑๑ เรื่องร้องเรียนตามหมวด ๒ ให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์รับเรื่องร้องเรียนนั้นไว้พิจารณา หากเห็นว่าเรื่องร้องเรียนนั้น ไม่ขัดต่อข้อบังคับฯ ในหมวด ๒ และไม่ต้องห้ามตามธรรมนูญ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ข้อ ๒๐

ข้อ ๑๒ เรื่องที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ หรือมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับข้อความหรือภาพที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิก หรือจากพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิก ขัดต่อข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คณะกรรมการมีอำนาจหยิบยกขึ้นพิจารณาและดำเนินการตามข้อ ๑๙ (๒) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ก็ได้

ข้อ ๑๓ เมื่อคณะกรรมการมีมติรับเป็นคำร้องเรียนไว้พิจารณา ให้คณะกรรมการแจ้งให้ ผู้ถูกร้องเรียน และหนังสือพิมพ์ต้นสังกัดที่ผู้ถูกร้องเรียนเป็นสมาชิกทราบ พร้อมกับส่งเรื่องร้องเรียน เพื่อให้ ผู้ถูกร้องเรียนชี้แจงหรือแก้ข้อร้องเรียนภายในสัปดาห์วัน

ข้อ ๑๔ การสละสิทธิชี้แจงหรือแก้ข้อร้องเรียน หรือกรณีที่ผู้ถูกร้องเรียนนำเรื่องที่ถูกร้องเรียนไปดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียน ไม่เป็นเหตุให้การพิจารณาเรื่องร้องเรียนเป็นอันยุติลง

หมวด ๔ การพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์

ข้อ ๑๕ เพื่อประโยชน์ต่อการพิจารณา คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะเรื่องก็ได้

ข้อ ๑๖ ให้คณะกรรมการ หรือคณะทำงานเฉพาะเรื่องมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสารและวัตถุพยานจากผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้มีอำนาจเชิญบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือขอเอกสารหลักฐานจากผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการพิจารณาและสรุปความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๒) การพิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานทั้งหมดทุกประเภท ให้ใช้วิธีการไต่สวนและค้นหาความจริงโดยให้รับฟังบันทึกคำพยานที่ได้ทำขึ้นและเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาประกอบการวินิจฉัยชี้ขาดได้

(๓) เรื่องร้องเรียนระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้วยกัน ให้คณะกรรมการดำเนินการ ไกล่

เกลี้ยประนีประนอม ตามที่เห็นสมควรได้

ข้อ ๑๗ เมื่อคณะอนุกรรมการได้พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์เสร็จแล้ว ให้แจ้งผลการพิจารณาให้ คณะกรรมการ คู่กรณี และหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิกทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่การพิจารณาเสร็จสิ้น

ข้อ ๑๘ ภายใต้ข้อบังคับนี้ ข้อ ๖ และข้อ ๘ การพิจารณาวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการ จะต้องปรากฏชื่อ ผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน ตำแหน่ง หน้าที่ สังกัดหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสมาชิกถึงข้อกล่าวหาและ คำแก้ข้อกล่าวหา พยานหลักฐาน ข้อเท็จจริงในการพิจารณา และผลการพิจารณาว่าประพฤติผิดจริยธรรมหรือไม่ ข้อใด ประการใด และวัน เดือน ปี ของคำพิจารณาวินิจฉัย พร้อมด้วยความรับผิดชอบทางจริยธรรม ตามธรรมนูญ สภา การหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

*ข้อ ๑๙ การประชุมของคณะอนุกรรมการ จะต้องมือนุกรรมการเข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะ อนุกรรมการ ในกรณีที่อนุกรรมการ หรือบุคลากรในต้นสังกัด หรือต้นสังกัดของอนุกรรมการ ถูกร้องเรียน ให้ อนุกรรมการนั้นออกจากที่ประชุมในระหว่างการพิจารณาเรื่องราวร้องเรียนดังกล่าว โดยให้ถือเป็น การงดออกเสียง

การลงมติให้ถือเสียงข้างมากของที่ประชุม

ข้อ ๒๐ บรรดาเอกสารและถ้อยคำสำนวนต้องเก็บรักษาอย่างเป็นระเบียบ มีทะเบียนรับ-ส่ง เพื่อสะดวก แก่การค้นหา และถือว่าบรรดาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องด้วยเรื่องราวร้องเรียนจริยธรรม เป็นความลับไม่อาจเปิดเผย หรือนำไปใช้ในทางที่อาจทำให้ผู้ร้องเรียน หรือ ผู้ถูกร้องเรียนได้รับความเสียหายจากการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องราวร้องเรียนให้แก่บุคคลภายนอกไม่อาจกระทำได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต จากประธานคณะอนุกรรมการ หรือคณะกรรมการ

ข้อ ๒๑ หากคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการ ให้ยื่น คำอุทธรณ์ต่อคณะอนุกรรมการภายในสามสิบวัน เพื่อเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ประธานคณะอนุกรรมการมีสิทธิขยายระยะเวลาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวัน

หมวด ๕ การพิจารณาอุทธรณ์

ข้อ ๒๒ ให้ประธานคณะอนุกรรมการส่งคำอุทธรณ์ให้คณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่ได้รับ คำอุทธรณ์ เพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์โดยเร็ว

ข้อ ๒๓ คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ประกอบด้วย กรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ซึ่งมีใช่เป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือเคยเกี่ยวข้องในการพิจารณาเรื่องนี้ มาก่อน จำนวนไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ ๒๔ เมื่อคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ พิจารณาเสร็จแล้ว ให้ส่งคำวินิจฉัยให้คณะกรรมการ พิจารณา คำวินิจฉัยของคณะกรรมการถือเป็นที่สุด

หมวด ๖ การแจ้งผลคำวินิจฉัย

ข้อ ๒๕ ให้เลขาธิการแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ให้คู่กรณีและหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิกทราบ โดยไม่ชักช้า

ข้อ ๒๖ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้นำความตามข้อบังคับข้อ ๑๘ มาใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๒๗ ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องเรียนประพฤติผิดจริยธรรม ให้ประธานคณะกรรมการ แจ้งมติความรับผิดชอบทางจริยธรรมให้หนังสือพิมพ์ฉบับสังกัดสมาชิกที่ถูกร้องเรียนเพื่อดำเนินการตามธรรมเนียมสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หมวด ๕ ข้อ ๒๔ ต่อไป

* แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

หมวด ๗ บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๘ เรื่องร้องเรียนที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตามข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๙ ให้ดำเนินการพิจารณาต่อไปจนเสร็จสิ้นกระบวนการพิจารณาตามข้อบังคับเดิม

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการเป็นสมาชิกพ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๖

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒ และข้อ ๑๔ (๒) และ (๔) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีมติให้ออกแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับว่าด้วยการเป็นสมาชิก พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการเป็นสมาชิก พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการเป็นสมาชิก พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้วให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๔ สมาชิก หมายถึง องค์กรสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ตามความในข้อ ๒ แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ และหนังสือพิมพ์ที่ได้รับอนุมัติให้เป็นสมาชิกได้ตามข้อ ๗ แห่งข้อบังคับนี้

คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อ ๕ หนังสือพิมพ์ที่จะสมัครเป็นสมาชิกได้ จะต้องมีความสมบูรณ์ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหนังสือพิมพ์ตามคำนิยามในข้อ ๓ แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๐

(๒) หนังสือพิมพ์นั้น ยอมรับผูกพันและปฏิบัติตามธรรมนูญและข้อบังคับอื่นๆ ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

(๓) หนังสือพิมพ์ที่สมัครเป็นสมาชิก ต้องมีระยะเวลาการตีพิมพ์ที่ชัดเจนดังนี้

- หนังสือพิมพ์รายวัน และราย ๓ วัน ต้องตีพิมพ์เผยแพร่แล้วอย่างน้อย ๖ เดือน

- หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ต้องตีพิมพ์เผยแพร่แล้วอย่างน้อย ๙ เดือน

- หนังสือพิมพ์ราย ๑๕ วัน และรายเดือน ต้องตีพิมพ์เผยแพร่แล้วอย่างน้อย ๑ ปี

(๔) เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นการเสนอข่าวสาร และไม่มีเนื้อหาสาระที่ขัดต่อจริยธรรม แห่งวิชาชีพ

(๕) เจ้าของหรือบรรณาธิการต้องไม่เคยถูกองค์กรวิชาชีพอื่นลงโทษ หรือถอนใบอนุญาต หรือ องค์กรสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ลงโทษในข้อหาประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพอย่างร้ายแรง

(๖) เป็นหนังสือพิมพ์ที่ได้รับการรับรองจากเจ้าของ หรือบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ที่เป็น องค์กรสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ อย่างน้อย ๒ องค์กร

(๗) พนักงานในกองบรรณาธิการ ต้องเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพที่เป็นสมาชิกสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

ข้อ ๖ การสมัครเป็นสมาชิก ต้องทำเป็นหนังสือตามแบบพิมพ์ที่คณะกรรมการกำหนดยื่นต่อเลขาธิการ โดยเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าและค่าบำรุงรายปีตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

แบบพิมพ์ตามวรรคแรกจะต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยเพื่อแสดงชื่อองค์กรที่ขอสมัครเป็นสมาชิก พร้อมชื่อหนังสือพิมพ์ในสังกัด ลักษณะของหนังสือพิมพ์ ชื่อผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ ๗ ให้เลขาธิการนำคำขอสมัครเป็นสมาชิกตามข้อ ๖ เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในโอกาสแรกที่มีการประชุมคณะกรรมการ

มติอนุมัติให้เป็นสมาชิกได้ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของคณะกรรมการทั้งหมด

มติของคณะกรรมการให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๘ เมื่อคณะกรรมการมีมติอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้หนังสือพิมพ์ใดเป็นสมาชิก ให้เลขาธิการแจ้งมติพร้อมเหตุผล แก่หนังสือพิมพ์นั้นโดยมิชักช้า

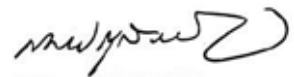
ข้อ ๙ การพ้นจากสถานภาพการเป็นสมาชิก

(๑) สมาชิกที่ขาดการจ่ายค่าบำรุงสมาชิกติดต่อกัน ๓ ปี จะขาดจากการเป็นสมาชิกสามัญ โดยจะไม่มีสิทธิ์ในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการ ไม่มีสิทธิ์ในการลงคะแนนเสียงเลือกคณะกรรมการ และไม่มีสิทธิ์ขอใบรับรองการเป็นสมาชิกเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการขอประกันตัวชั่วคราว ทั้งนี้ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติยังมีสิทธิ์ในการควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในองค์กรดังกล่าว

(๒) สมาชิกที่ขาดการจ่ายค่าบำรุงสมาชิกติดต่อกัน ๕ ปี ให้ถือว่าพ้นสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติทันที

ข้อ ๑๐ ข้อบังคับนี้ ไม่ให้ใช้บังคับกับหนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติก่อนหน้าข้อบังคับนี้ มีผลบังคับใช้ ยกเว้นข้อ ๙

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๖

(นายสมชาย กรุสวนสมบัติ)

ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖

เพื่อให้การใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับภารกิจของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และเป็นการสร้างระบบการควบคุมภายในมิให้กระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กร อาศัยความตามข้อ ๕ (๑) และ ข้อ ๑๖ (๔) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๐ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๘) คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจึงมีมติเห็นชอบให้ออกข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ การใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ให้ใช้เฉพาะในกิจการของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเท่านั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อ ๔ การใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จะต้องเป็นไปในลักษณะที่เหมาะสมพอสมควรแก่กรณี และมีใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าหากำไร

ข้อ ๕ การนำตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และก่อให้เกิดความเสียหาย หรืออาจจะเกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ชื่อเสียงโดยรวม สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขอสงวนสิทธิ์ที่จะยกเลิกการอนุญาตให้ใช้ หรืออาจห้ามมิให้ใช้อีกไม่ว่ากรณีใด

ข้อ ๖ ให้มีตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หรืออักษรชื่อเต็มของหน่วยงาน ติดไว้ด้านข้างนอกรถยนต์เฉพาะรถยนต์ส่วนบุคคลที่ขึ้นทะเบียนอยู่กับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเท่านั้น

ข้อ ๗ ให้ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติรักษาการตามข้อบังคับนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๖
คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการดำเนินการเพื่อให้มีผู้มาดำรงตำแหน่งแทน กรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๖(๔) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติออกข้อบังคับว่าด้วยการดำเนินการเพื่อให้มีผู้มาดำรงตำแหน่งแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตามข้อ ๑๓ และยังมีวาระการดำรงตำแหน่งเหลืออยู่ไม่น้อยกว่าหกสัปดาห์ตามข้อ ๑๔ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการดำเนินการเพื่อให้มีผู้ดำรงตำแหน่งแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๕๗”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๓ (๒) ถึง (๙) และมีวาระการปฏิบัติหน้าที่เหลืออยู่ไม่น้อยกว่าหกสัปดาห์ เมื่อได้พิจารณาถึงองค์ประกอบ คุณสมบัติ และการได้มาของคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ตามข้อ ๑๑ แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ให้คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหา ในการประชุมครั้งถัดไปของคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ด้วยการเลือกจากคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจำนวนไม่เกินห้าคน และไม่ต่ำกว่าสามคน มีประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการสรรหาและให้เลขานุการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นเลขานุการ

ข้อ ๔ การดำเนินการตามข้อ ๓ ให้คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติดำเนินการให้มีผู้มาดำรงตำแหน่งแทนตามประเภทของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งนั้น โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน และให้ผู้ที่ได้รับคัดเลือกใหม่อยู่ในตำแหน่งตามวาระของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๕ วิธีการสรรหาให้ถือปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหาแจ้งองค์กรสมาชิกผู้มีสิทธิ์เสนอชื่อร่วมกันเสนอชื่อผู้ดำรงตำแหน่งแทนตามประเภทของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งโดยกำหนดวันสิ้นสุดการเสนอชื่อให้ชัดเจนและให้รวบรวมรายชื่อผู้ที่ถูกเสนอชื่อให้แล้วเสร็จภายในสามวัน เพื่อให้ผู้ถูกเสนอเลือกกันเองให้เหลือตามจำนวนตำแหน่งที่ว่างนั้นภายในห้าวัน ในกรณีไม่สามารถเลือกกันเองได้ ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นผู้พิจารณาด้วยการลงคะแนนลับ และให้ถือมติดังกล่าวเป็นที่สุด

หากมีผู้ได้รับการเสนอชื่อเพียงคนเดียวหรือเท่าจำนวนตำแหน่งที่ว่างของแต่ละประเภทให้ดำเนินการแต่งตั้งบุคคลผู้ถูกเสนอชื่อนั้นแทนตำแหน่งที่ว่างลงได้

(๒) กรณีผู้พ้นจากตำแหน่งเป็นกรรมการประเภทผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอาชีพ ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกจากผู้ได้รับการเสนอชื่อไม่น้อยกว่าสามคน โดยให้ถือตามเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์หรือให้ถือเป็น

ยุติโดยประธานกรรมการสรรหาเป็นผู้ชี้ขาด

ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอผลการสรรหาต่อประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ออกประกาศแต่งตั้งกรรมการผู้ดำรงตำแหน่งแทนภายในห้าวันนับแต่วันสิ้นสุดการสรรหา โดยให้มีผลนับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

(๓) กรณีหากไม่สามารถดำเนินการตามข้อบังคับนี้ได้ เช่น ไม่มีผู้สมัคร หรือกรณีอื่นใด ให้เป็นมติของคณะกรรมการสรรหาทำความเห็นเสนอคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีมติให้เป็นที่สุดต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. ๒๕๕๓

เนื่องด้วยในสถานการณ์ปัจจุบัน สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และเว็บไซต์ข่าวสารต่าง ๆ ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทั้งในด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอ และการแสดงความคิดเห็น หรือการเผยแพร่การทำงานขององค์กรข่าว ซึ่งมีทั้งการใช้ประโยชน์ในระดับองค์กร ตัวบุคคล และผสมผสาน เป็นจำนวนมาก จึงควรมีแนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์

องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนจึงได้มอบหมายให้ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ประสานการยกร่างแนวปฏิบัติ โดยมีตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ได้แก่ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ดูแลเว็บไทย ชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและเทคโนโลยีสารสนเทศ ร่วมกันยกร่างและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง

จึงกำหนดเป็นแนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน ดังต่อไปนี้

หมวด ๑ บททั่วไป

ข้อ ๑ ในแนวปฏิบัตินี้ ‘สื่อสังคมออนไลน์’ (Social Media) หมายถึง ช่องทางการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้สามารถสื่อสารเนื้อหา อาทิ twitter.com, facebook.com, youtube.com, weblog ต่าง ๆ

‘องค์กรสื่อมวลชน’ หมายถึง องค์กรสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และองค์กรสมาชิกสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

‘ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน’ หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ ผู้ประกอบวิชาชีพข่าว ผู้ปฏิบัติงานข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ตามธรรมนูญสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนอื่นที่ยอมรับแนวปฏิบัตินี้

หมวด ๒ แนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชน

ข้อ ๒ การใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น พึงยึดมั่นกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๓ การนำเสนอข่าวโดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชน ควรมีหลักในการอ้างอิงถึงองค์กรสื่อมวลชน ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อองค์กรสื่อมวลชนที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- (๒) รายละเอียด สัญลักษณ์ หรือชื่อย่อ ที่แสดงถึงองค์กรสื่อมวลชน
- (๓) มาตรการทางเทคนิคที่ยืนยันถึงสถานะและความมีตัวตนขององค์กรสื่อมวลชน รวมถึงการประกาศต่อสาธารณชนตามช่องทางที่องค์กรมีอยู่

ข้อ ๔ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อมวลชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควรเป็นไปตามข้อบังคับจริยธรรม หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติขององค์กรที่กำกับดูแลตามที่ระบุไว้ในหมวดหนึ่ง และต้องไม่เป็นการสร้างความเกลียดชังระหว่างคนในสังคม ไม่ยุ่งให้เกิดความรุนแรงจนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและเสียหายรุนแรงขึ้นในชาติ

ข้อ ๕ องค์กรสื่อมวลชนต้องให้ความเคารพและยอมรับข้อมูล ข่าวสาร หรือภาพ ที่ผลิตโดยบุคคลอื่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์

การคัดลอก เลียน ข้อความใด ๆ จากสื่อสังคมออนไลน์ พึงได้รับการอนุญาตจากเจ้าของข้อความนั้น ๆ ตามแต่กรณี

กรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือรายงานข่าวในฐานะสื่อมวลชน ต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของข้อความและข่าวสารนั้นโดยรับรู้ถึงสิทธิ หรือลิขสิทธิ์ขององค์กรหรือบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลดังกล่าว

หมวด ๓ แนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

ข้อ ๖ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อาจแบ่งได้ดังนี้

(๑) กรณีใช้ชื่อบัญชีผู้ใช้งาน (user account) ที่ระบุถึงต้นสังกัด ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติตามข้อบังคับจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะความถูกต้อง (accuracy) สมดุล (balance) และการใช้ภาษาที่เหมาะสม

(๒) กรณีใช้ชื่อบัญชีผู้ใช้งานที่ระบุถึงตัวตนอันอาจทำให้เข้าใจว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้ใช้งานพึงระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลข่าวและการแสดงความคิดเห็นที่อาจนำไปสู่การละเมิดจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเช่นเดียวกัน

ข้อ ๗ การรายงานข้อมูลข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงแยก ‘ข่าว’ กับ ‘ความเห็น’ ออกจากกันอย่างชัดเจน พึงระวังการย่อความที่ทำให้ข้อความนั้นบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง และพึงระวังการเผยแพร่ข้อมูลข่าวซ้ำ

ข้อ ๘ ในกรณีที่เวลาเป็นสาระสำคัญของการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร พึงตระหนักถึงมิติของเวลาในการนำเสนอข่าวนั้น ๆ ด้วย

ข้อ ๙ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงตระหนักว่าพื้นที่บนสื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะ ไม่ใช่พื้นที่ส่วนบุคคล ซึ่งข้อมูลที่มีการรายงานจะถูกบันทึกไว้และอาจมีผลทางกฎหมายได้

ข้อ ๑๐ ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอ และการแสดงความคิดเห็น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงระมัดระวังการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเด็กและสตรี ภาพอุจาด ลามก อนาจาร หวาดเสียว และรุนแรง

ข้อ ๑๑ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน พึงระมัดระวังกระบวนการหาข่าวหรือภาพจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน รอบด้าน และควรอ้างอิงแหล่งที่มาเมื่อนำเสนอ เว้นแต่สามารถตรวจสอบและอ้างอิงจากแหล่งข่าวได้โดยตรง

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะการรายงานสดผ่านอุปกรณ์ปลายทางต่าง ๆ (devices) หรือการสร้างข้อความบนสื่อสังคมออนไลน์จากการประชุม ‘ปิด’ ต้องได้รับอนุญาตจากที่ประชุมก่อน

ข้อ ๑๒ หากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเกิดความผิดพลาด จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลหรือองค์กรอื่น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องดำเนินการแก้ไข ข้อความที่มีปัญหาโดยทันที พร้อมทั้งแสดงถ้อยคำขอโทษต่อบุคคลหรือองค์กรที่ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ ต้องให้ผู้ได้รับความเสียหายมีโอกาสชี้แจงข้อมูลข่าวสารในด้านของตนด้วย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ประกาศสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การพาดหัวข่าวและตัวโปรยที่ใช้ภาษารุนแรง หยาดคาย

จากเหตุการณ์วิกฤติความขัดแย้งทางความคิดเห็นด้านการเมืองแล้ว พบข้อเท็จจริงว่า การพาดหัวข่าวและการนำเสนอความนำของสื่อสิ่งพิมพ์หลายฉบับ ทั้งที่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและมิได้เป็นสมาชิก ต่างใช้ถ้อยคำนำเสนอในลักษณะของการล้อเลียน กระทบกระทั่งเบียดเบียน ยุยงส่งเสริมให้เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายจนเกินเลย ขาดความเหมาะสม ซึ่งอาจมีลักษณะของความลำเอียงหรือมีอคติในการเสนอข่าว โดยอาจสร้างความเสียหายต่อผู้ประกอบการวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์โดยรวม ตลอดจนมีโอกาสสร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ในฐานะเป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมตนเอง เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบสถานภาพผู้ประกอบการวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมสร้างความปรองดอง ลดความขัดแย้งและคัดค้านการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการรับรู้ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงประกาศมาเพื่อให้สมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและเพื่อนร่วมวิชาชีพ กำกับดูแลมิให้มีการพาดหัวข่าวและการนำเสนอความนำหรือตัวโปรยที่ขัดต่อข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๘ ที่ว่า หนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรือมีอคติจนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินความเป็นจริง

ข้อ ๑๖ การพาดหัวข่าวและความนำของหนังสือพิมพ์ ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าวและต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว และข้อ ๓๐ ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม

จึงประกาศมาเพื่อทราบโดยทั่วไป
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๓

แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เรื่อง การปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในสังกัดสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เป็นไปตามกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานและป้องกันพฤติกรรมที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานข่าวและบรรณาธิการ จำนวนหนึ่ง จึงมีมติให้กำหนดแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่องการปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังต่อไปนี้

๑) ขอบเขตการรับจ้างเขียนข่าว หรือบทความ

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรรับจ้างหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน เพื่อเขียนข่าว หรือบทความที่มีลักษณะเป็นการประชาสัมพันธ์หรือโฆษณาชวนเชื่อหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานในสายงานที่ผู้ประกอบวิชาชีพรับผิดชอบ หรือสายงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) ในการรับค่าตอบแทนในการเขียนเรื่องหรือบทความอื่นใด นอกเหนือจากการเขียนข่าวหรือบทความตาม (๑) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ควรได้รับอย่างสมเหตุสมผลกับงานเขียนที่ได้รับการว่าจ้าง

การรับจ้างเขียนเรื่องให้กับนักการเมือง ข้าราชการระดับสูง หรือนักธุรกิจ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ควรเปิดเผยชื่อของตนในฐานะผู้เขียนเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่องานเขียนนั้น

๒) การรับตำแหน่งเป็นกรรมการและที่ปรึกษา

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรเป็นที่ปรึกษาของนักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการระดับสูง หรือนักธุรกิจ โดยมีค่าตอบแทนเป็นตัวเงินหรือผลประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะเป็นการดำรงตำแหน่งอย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรเป็นกรรมการใดๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานของรัฐตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ

(๓) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาในหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน ที่อาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับสายงานข่าวที่ตนรับผิดชอบ

๓) การมีส่วนได้เสียในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์และอื่น ๆ

(๑) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรเป็นกรรมการหรือมีหุ้นในสัดส่วนหรือจำนวน ซึ่งมีนัยสำคัญในบริษัทที่ปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ ที่มีส่วนได้เสียหรือมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่

(๒) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรเป็นกรรมการหรือรับผลประโยชน์ในบริษัทหรือธุรกิจอื่นใด ซึ่งมีส่วนได้เสียในผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือมีผลกระทบต่อการทำงานที่ และไม่ควรเกี่ยวข้องกับกิจการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายทางศีลธรรมหรือวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ไม่ว่าจะในฐานะเจ้าของกรรมการหรือที่ปรึกษา

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เรื่อง การเสนอข่าวกีฬา

ด้วยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวกีฬาที่มีส่วนชักนำไปสู่การเล่นการพนันในหมู่เยาวชนของชาติ และตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของค่านิยมสังคมไทย จึงเห็นสมควรที่จะวางแนวทางสำหรับสื่อมวลชนทั้งหลาย เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในสังกัดสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นไปตามกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และเกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานและป้องกันการนำเสนอข่าวที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยข้อเสนอแนะของ คณะอนุกรรมการส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานข่าว บรรณาธิการและผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่ง เห็นสมควรให้กำหนดแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่องการเสนอข่าวกีฬา เพื่อช่วยคุ้มครอง และชี้นำสังคมไปสู่ความมั่นคง ยั่งยืน และก้าวไกลสู่ความยิ่งใหญ่ไพศาลแห่งสังคม และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเสนอข่าวกีฬาให้ถูกต้อง มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีศักดิ์ศรีของการเป็นผู้สื่อข่าวกีฬาอย่างแท้จริง ดังต่อไปนี้

๑. ต้องเป็นการรายงานข่าวกีฬาในทางสร้างสรรค์ ไม่ให้การรายงานข่าวกีฬาเป็นไปในความหมายที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในทางทำลายซึ่งกันและกัน
๒. ต้องเป็นการรายงานข่าวที่ไม่ทำให้เกิดความรู้สึกถึงการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ ทุพพลภาพ ทุพปัญญา ทุพบุคลิกภาพ ทุพฐานะ ทุพสังคม สร้างสำนึกของกีฬาให้เป็นเรื่องของการสร้างคน สร้างสันติภาพ สร้างความรัก ความสามัคคี ในมวลหมู่มนุษย์ได้ทุกชาติทุกภาษา
๓. ต้องเป็นการรายงานข่าวที่เที่ยงตรง ถูกต้องในกรอบแห่งจริยธรรมของวิชาชีพสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
๔. ต้องเป็นการรายงานข่าวที่ไม่บิดเบือนเจตนารมณ์ที่แท้จริงของการกีฬาและไม่ส่งเสริมโฆษณาแฝงสินค้าอบายมุข
๕. ต้องไม่เป็นการรายงานข่าวในทิศทางซึ่งโน้มเอียง หรือชี้นำ หรือชักจูง การกีฬาไปเกี่ยวข้องกับการพนัน หรือคล้อยตามไปในทางที่ไม่ดีงาม

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

๔ กันยายน ๒๕๕๒

แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าวเกี่ยวกับชาติพันธุ์และศาสนา

โดยที่เห็นว่าการเคารพในเกียรติ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่รังเกียจเดียดฉันท์และเลือกปฏิบัติในสังคม เพราะเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อถือ และถิ่นกำเนิดของบุคคล ยังให้เกิดสันติและความสงบสุขในสังคม

ด้วยเป็นที่ปรากฏอยู่เสมอว่า เมื่อเกิดอาชญากรรมปล้น ฆ่า ช่มชู้ขึ้นกระทำชำเราด้วยประการใดๆ ที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลต่างชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา หรือความเชื่ออื่นที่ต่างออกไป บางครั้งสื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ มักระบุหรือพาดหัวข่าวด้วยการเน้นน้ำหนักลงที่เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อหรือภูมิลำเนาถิ่นเกิดของผู้กระทำอาชญากรรม แทนการระบุหรือจำกัดเฉพาะตัวผู้กระทำอันเป็นการกระทำเฉพาะตัวของผู้นั้น

การกระทำหรือการรายงานข่าวดังกล่าว ถือเป็นกรให้ร้ายหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดแก่เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ลัทธิความเชื่อถือหรือภูมิลำเนาถิ่นกำเนิดโดยรวม โดยที่การกระทำนั้นเป็นการกระทำของบุคคลเป็นการเฉพาะตัวหาได้เกี่ยวข้องถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อถือหรือถิ่นกำเนิดของผู้กระทำโดยรวมก่อให้เกิดความสะเทือนใจ กระทบกระเทือน เสียชื่อเสียงถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ชาติพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อถือหรือภูมิลำเนาถิ่นเกิดโดยรวม

เนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ มีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามกฎบัตรสหประชาชาติ กติกา สัญญา อนุสัญญาของสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกและให้สัตยาบัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความรัก ความสมานฉันท์ ระหว่างคนทั้งหลายโดยไม่จำกัด เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อถือ และถิ่นกำเนิด และเพื่อให้เกิดสันติสุข และความเข้าใจอันดีระหว่างชนทั้งหลาย และเพื่อให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ คุณธรรม และจริยธรรมของสื่อมวลชนไทยในการจรรโลงสันติภาพ ความรัก ความสมานฉันท์ในมวลมนุษยชาติทั้งหลาย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จึงประกาศแนวการปฏิบัติในการรายงานข่าว การพาดหัวข่าวหรือการแสดงความคิดเห็น ในกรณีมีการกระทำใดอันเป็นความผิดหรือไม่ผิด ต่อกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับใดของบุคคลอันเป็นการกระทำเฉพาะตัวของผู้นั้น ดังนี้

๑) พึงจำกัดเฉพาะบุคคลผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับผู้นั้นเท่านั้น มิบังควรขยายหรือให้เกิดความเข้าใจกว้างไกลพาดพิงถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ผิวสี ศาสนา ความเชื่อถือหรือถิ่นกำเนิดของผู้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดความเข้าใจผิด ความเสียหาย หรือการถูกเหยียดหยามหรือเกลียดชังต่อส่วนรวม ซึ่งมีได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้น

๒) ในกรณีที่ปรากฏเบื้องต้น ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่า ผู้นั้นได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ซึ่งต้องมีการพิสูจน์ความผิดโดยศาลยุติธรรมแห่งชาติก่อน จึงไม่ควรนำเสนอข่าวหรือภาพข่าวเพื่อให้เกิดความเสียหายก่อนการพิสูจน์ความผิดทางกฎหมาย

๓) เพื่อป้องกันปัญหาการนำเสนอข่าวหรือภาพข่าว หรือแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวเชื้อชาติ

เผ่าพันธุ์ ฝีมือ ศาสนา ความเชื่อหรือถินกำเนิดของผู้ตกเป็นข่าว ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ควรตระหนักถึงในข้อเท็จจริงและจริยธรรมแห่งความเป็นจริง ไม่ควรนำเสนอข่าวและภาพข่าวในทำนองปรักปรำให้เกิดความเข้าใจผิดกันทั้งหมด

จึงประกาศเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐

แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การรับเชิญไปทำข่าวในประเทศและต่างประเทศ

เนื่องด้วยงานสื่อมวลชนสัมพันธ์ขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในปัจจุบัน มีการเชิญสื่อมวลชนไปต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ เพื่อทำข่าวการแสดงสินค้า นิทรรศการ ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ขององค์กรผู้เชิญตลอดจนการแถลงข่าวควบคู่ทัศนาวจร

การเดินทางจึงมีทั้งที่ไปปฏิบัติงานจริง ไปทัศนศึกษา และทั้งสองอย่าง ซึ่งหน่วยงานผู้เชิญมักรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าพาหนะ ค่าที่พัก และค่าอาหารตลอดการเดินทาง ช่วงใดที่ไม่มีการรับรอง องค์กรผู้เชิญจะจ่ายค่าอาหารตามจำนวนมือที่ให้ผู้ดูแลตนเอง จำนวนเงินดังกล่าว อาจเหมาะสมหรืออาจมากเกินไปสำหรับค่าอาหารแต่ละมือ ในขณะที่บางองค์กรสมาชิกมีเบี้ยเลี้ยงแก่ผู้ปฏิบัติงานข่าวในกรณีไปปฏิบัติหน้าที่จริง ไม่ใช่ทัศนศึกษาหรือทัศนาวจร

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในสังกัดสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นไปตามกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้ตั้งคณะทำงานศึกษาและสอบถามความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานข่าวและบรรณาธิการที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่ง และเห็นสมควรกำหนดแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การรับเชิญไปทำข่าวในประเทศและต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

๑. องค์กรสมาชิกควรใช้พิจารณาอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในสังกัดเดินทางไปร่วมทำข่าวในประเทศและต่างประเทศ เพื่อไม่ให้ขัดกับข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

๒. ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่เรียกร้องค่าตอบแทนอื่นใดจากองค์กรผู้เชิญซึ่งได้ออกค่าใช้จ่ายตลอดการเดินทางอยู่แล้ว

๓. องค์กรสมาชิกที่จ่ายเบี้ยเลี้ยงการเดินทางให้ผู้ปฏิบัติงานข่าวในสังกัดเมื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศและต่างประเทศอยู่แล้ว ต้องแจ้งให้ผู้ปฏิบัติงานข่าวไม่รับค่าตอบแทนที่ซ้ำซ้อนจากองค์กรผู้เชิญ

๔. ผู้ปฏิบัติงานข่าวควรใช้ดุลพินิจในการรับค่าตอบแทนกรณีองค์กรผู้เชิญจ่ายเป็นค่าอาหารบางมือที่ไม่ได้มีการรับรองซึ่งมีมูลค่าสูงเกินความเหมาะสม

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

๓ เมษายน ๒๕๕๒

แนวปฏิบัติของ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยเรื่องการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

ตามที่ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้ออกแนวปฏิบัติว่าด้วยเรื่องการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพนักข่าวเป็นไปตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๑ หมวด ๓ จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ข้อ ๒๒ ความว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารถูกต้องรอบด้าน”

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ขอยืนยันในหลักการว่า การได้มาซึ่งหุ้น ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จะต้องเป็นไปตามช่องทางปกติเหมือนนักลงทุนทั่วไป ที่ไปยื่นขอซื้อหุ้นผ่านตัวแทนจัดจำหน่ายในราคาที่เสนอขายให้ประชาชน ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการรับหุ้นในฐานะผู้มีอุปการคุณ หรืออุปการะอื่นใด หากมีการรับหุ้นจากบริษัทจดทะเบียน ไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการเขียนข่าว หรือการวิเคราะห์สนับสนุนหุ้นนั้นๆ หรือหากจะเขียนก็ควรให้ข้อมูลประกอบด้วยว่า เป็นคนถือหุ้นบริษัทนั้นด้วย

นอกจากนี้ ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่สัมภาษณ์เจ้าของ หรือผู้มีอำนาจในการจัดสรรหุ้น ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่ร้องขอ แสดงท่าทีหรือกระทำการใดๆ ในลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ผู้นั้นต้องการอภิสิทธิ์ ในการซื้อหุ้นจองของบริษัทนั้นๆ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เรื่อง การเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ

เนื่องด้วยในปัจจุบัน สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศในทางที่ไม่เหมาะสม และอาจเข้าข่ายเป็นการละเมิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สิทธิมนุษยชนและกฎหมายโดยหนังสือพิมพ์ ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในสังกัดสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นไปตามกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานและป้องกันการนำเสนอข่าวและภาพข่าวที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยคำแนะนำของ คณะอนุกรรมการส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานข่าว บรรณาธิการและผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่ง จึงเห็นสมควรให้กำหนดแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่องการเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ ดังต่อไปนี้

๑) การนำเสนอข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ

๑.๑ หนังสือพิมพ์ต้องไม่ลงตีพิมพ์ชื่อ ชื่อสกุลหรือตำบลที่อยู่ของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ รวมทั้ง ชื่อ ชื่อสกุลและตำบลที่อยู่ของญาติของผู้เสียหาย ไม่ว่าจะกรณีใดๆ หรือสิ่งที่ทำให้รู้หรือสามารถรู้ได้ว่าผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศเป็นใคร

๑.๒ ในกรณีที่ผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต ต้องไม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัว ผู้เสียชีวิต ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

๑.๓ การพาดหัวข่าว โปรมข่าวกว หรือการนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหาข่าวผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ทั้งในเรื่องการใช้ภาษาและการคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และไม่ตอกย้ำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องเพศอันเนื่องมาจากการละเมิดทางเพศนั้น

๒) การนำเสนอภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ

๒.๑ หนังสือพิมพ์ต้องไม่ลงตีพิมพ์ภาพข่าวของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ และไม่ว่าผู้ที่ถูกละเมิดทางเพศนั้น จะเสียชีวิตหรือไม่ก็ตาม

๒.๒ ในกรณีที่ผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ ได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต หนังสือพิมพ์อาจลงตีพิมพ์ภาพหน้าตรงของผู้เสียชีวิตขณะมีชีวิตได้ ทั้งนี้ ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๙

ประกาศขอความร่วมมือ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอภาพข่าวที่ไม่เหมาะสม

ด้วยปรากฏว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีผู้ร้องเรียนถึงการกระทำที่ไม่เหมาะสมบางประการในหนังสือพิมพ์ในการเสนอภาพข่าวผู้หญิงในสภาพนุ่งน้อยห่มน้อยมีลักษณะใกล้เคียงเปลือย บางครั้งมีภาพหลุดนำมาตีพิมพ์ด้วย โดยเป็นภาพของนางแบบ นางงามดารานักร้อง นักแสดง บางภาพมีลักษณะที่ทำให้ผู้พบเห็นมีความรู้สึกทางกามารมณ์และความกำหนัด หรือมีลักษณะอนาจาร โดยมีได้แสดงความเป็นศิลปะ หรือเป็นศิลปะแต่ในนาม หรือบังหน้า แม้ว่าจะยังไม่เข้าข่ายผิดกฎหมายและเจ้าพนักงานไม่อาจดำเนินคดี ด้วยเกรงว่าจะเป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพ

โดยภาพเหล่านี้ มักเป็นภาพที่ได้จากบริษัทโฆษณา หรือจากนิตยสารที่เกี่ยวกับแฟชั่น ภาพยนตร์ และที่ถ่ายทำเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางธุรกิจ หรือไม่ก็เป็นภาพถ่ายของดารานักร้องนักแสดงต่างประเทศ หรือตีพิมพ์ในนิตยสารของต่างประเทศ นำเอามาตีพิมพ์ซ้ำอีก ซึ่งบางภาพอาจเหมาะสมสำหรับประเทศและอารยธรรมของประเทศต้นกำเนิดของภาพนั้นๆ แต่ไม่เหมาะสมไม่สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมของชาติไทย

นอกจากนี้ เมื่อภาพข่าวดังกล่าวถูกตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์แล้ว ก็มักถูกนำไปอ่านไปโฆษณาทางโทรทัศน์ต่างๆ อีกทอดหนึ่งตั้งแต่เช้า กลางวันถึงยามดึก ทำให้ภาพและข่าวกระจายกว้างและลึกไปอีกอย่างไม่มีจำกัด

เพื่อเป็นการตระหนักถึงศักดิ์ศรีและความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ เพื่อปกป้องศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ และปกป้องอนุชนของชาติ ทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ข้อ ๑๗ ที่ว่า “หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือนำหาวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ้อยถวน” และแนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ข้อที่ ๒๔ ที่ว่า “การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชนและไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน” และข้อที่ ๒๘ ที่ว่า “หนังสือพิมพ์ให้ความระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าเป็นภัยต่อสังคมหรือสาธารณชน”

ทั้งนี้ ด้วยความคำนึงถึงประโยชน์ของหนังสือพิมพ์สมาชิกที่ไม่ได้มีเจตนา แต่การกระทำอาจเข้าข่ายความผิดต่อประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๗ ว่าด้วยความผิดฐานทำให้แพร่หลายแก่ประชาชนซึ่งวัตถุหรือสิ่งพิมพ์อันลามก มีความผิดจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือจากองค์กรสมาชิกขอให้ระมัดระวังในการเสนอหรือการเสนอภาพข่าวที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว ทั้งที่ผลิตโดยตนเองหรือนำของผู้อื่นมาดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์ของศักดิ์ศรีของประเทศชาติ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากองค์กรสมาชิกทุกองค์กรด้วยดี

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ประกาศสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ที่ ๒/๒๕๔๖ เรื่อง แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือ เอดส์ ในหนังสือพิมพ์

ด้วยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ ว่า หนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอข่าวดังกล่าว ทำให้สาธารณชนเกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องต่อผู้ติดเชื้อ และนำไปสู่ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในที่สุด

ดังนั้น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจึงได้ร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ จัดทำแนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือเอดส์ ในหนังสือพิมพ์ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในการนำเสนอข่าวที่ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นธรรมต่อผู้ติดเชื้อและไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนดังต่อไปนี้

๑. การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเอชไอวี ควรเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์สำคัญ ๓ ประการ คือ

- ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจว่าเอดส์เป็นปัญหาใกล้ตัว เกิดขึ้นได้กับทุกคนที่มีโอกาสสัมผัสสัมพันธ์โดยไม่ได้อุปกรณ์ (สวมถุงยางอนามัย) ไม่ใช่ปัญหาของคนเที่ยวหญิงบริการ หรือคนติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นเท่านั้น เพราะจากการสำรวจพบว่า

* คนไทยกว่า ๘๐% ติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกัน

* คนไทยมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากขึ้น (อายุเฉลี่ยการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของเด็กไทยอยู่ที่ ๑๔ ปี)

- เสริมสร้างความมั่นใจในการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย ไม่ก่อให้เกิดความวิตก

- ส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี / เอดส์ มีความมั่นใจในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ท้อแท้ สิ้นหวัง เพราะสถานะของโรคเอดส์ในปัจจุบันเป็นโรคเรื้อรังที่ควบคุมได้ เมื่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีเจ็บป่วยด้วยโรคแทรกซ้อน สามารถรักษาให้หายได้ และมีการรักษาด้วยยาต้านไวรัส ซึ่งทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี / เอดส์ สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ

๒. การนำเสนอข่าวควรเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เนื่องจากการนำเสนอข่าวอาจส่งผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ของผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ติดเชื้อ / ผู้ป่วยเอดส์ และอาจส่งผลให้เกิดการรังเกียจ การดูหมิ่น เหยียดหยาม หรือการไม่ยอมรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพราะประชาชนในสังคมส่วนใหญ่ยังคงมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเรื่องเอดส์ ดังนั้น การนำเสนอข่าวจึงต้อง

- ไม่ระบุชื่อ / นามสกุล / ที่อยู่ ของผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์

- ไม่นำเสนอภาพถ่ายที่ทำให้รู้ว่าผู้ประสบปัญหาเป็นใคร

- ไม่เปิดเผยสถานภาพการติดเชื้อเอชไอวี โดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ประสบปัญหา
- ไม่เสนอภาพน่าเกลียด น่ากลัวของผู้ป่วยเอดส์ เพราะนอกจากจะไม่มีผลในการป้องกันแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการยอมรับ การอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี / เอดส์ ในสังคมโดยรวมด้วย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖

แถลงการณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การตีพิมพ์ภาพและข่าวอันเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก

ตามที่ หนังสือพิมพ์หลายฉบับ ได้ตีพิมพ์ภาพของเด็ก อายุไม่เกิน ๑๘ ปี ลงชื่อจริง นามสกุลจริง โดยอ้างว่า เป็นภาพของดาราสาววัยรุ่นคนหนึ่ง ในละครซีรีส์แนวสะท้อนชีวิตเด็กวัยเรียน กำลังเสพยา เสพติด โดยมีการนำเสนออย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง การเสนอภาพและข่าวเช่นนี้ เป็นการกระทำผิดทั้งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กซึ่งมีโทษทางอาญา และถือว่าเป็นการละเมิดจริยธรรม เป็นการกระทำซ้ำต่อผู้ประสบเคราะห์กรรมที่เป็นเด็กและเยาวชนอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะการละเมิดกรณีนี้เป็นภาระหน้าที่โดยตรงของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ที่จะต้องกำกับ ดูแลให้หนังสือพิมพ์ปฏิบัติภายใต้กรอบจริยธรรมอย่างเคร่งครัด

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแลเรื่องจริยธรรมของสื่อมวลชน ได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ดังกล่าว ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าภาพและข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ขององค์กรสมาชิกควรจะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความสำคัญคุ้มครองต่อสิทธิมนุษยชนของเด็กและเยาวชนอย่างเคร่งครัด การเสนอภาพและข่าวต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็กในทุกกรณี ความปรากฏว่า หนังสือพิมพ์ได้กระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดในการคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างชัดเจน

ในการประชุมคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาเรื่องนี้แล้ว แม้ยังไม่มีผู้ร้องเรียน แต่คณะกรรมการเห็นร่วมกันว่า เป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจาก การกระทำดังกล่าวเป็นการขัดต่อข้อบังคับของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ สมควรแจ้งให้หนังสือพิมพ์ที่เสนอภาพและข่าวเด็กดังกล่าวนี้คำนึงถึงความรับผิดชอบทางจริยธรรมแห่งวิชาชีพของสื่อหนังสือพิมพ์อย่างเคร่งครัด

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

แถลงการณ์ร่วมสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยเรื่อง ข้อกล่าวหาสื่อมวลชนรับเงินบริษัทเอกชนเพื่อปฏิบัติหรือละเว้น การปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพ

จากกรณีที่ศูนย์ข้อมูล & ข่าวสืบสวนสิทธิพลเมือง (TCUJ) ได้เผยแพร่เอกสาร โดยอ้างว่า เป็นของฝ่ายประชาสัมพันธ์บริษัทยักษ์ใหญ่ที่ทำธุรกิจด้านผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารครบวงจร มีเนื้อหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือของสื่อทั้งระบบ โดยเอกสารบางตอนระบุว่า มีการจ่ายเงินเป็นรายเดือนให้กับสื่อมวลชนอาวุโสเฉพาะรายรวม ๑๙ ราย เป็น “งบพิเศษเพื่อสนับสนุนสื่อมวลชน” ทั้งนี้ อาจเป็นการให้ในลักษณะต่างตอบแทน ซึ่งขัดต่อหลักการแห่งวิชาชีพ ที่สื่อมวลชนต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

นอกจากนี้เอกสารยังปรากฏข้อความ ที่แสดงถึง การละเมิด “ข้อมูลส่วนบุคคล” ของสื่อมวลชน โดยระบุสถานะการทำงาน สภาพที่พักอาศัย ทัศนคติ วิธีการทำงาน และการใช้ชีวิต ซึ่งไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับการทำงานตามปกติ

องค์กรวิชาชีพสื่อ ประกอบด้วย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มีความกังวลและห่วงใยในเรื่องนี้อย่างยิ่ง ไม่แต่เพียงผลกระทบต่อความเชื่อถือในองค์กรสื่อและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อเท่านั้น หากแต่บริษัทเอกชนที่ถูกกล่าวอ้างถึงก็ได้รับผลกระทบและจำเป็นต้องให้ความกระจ่างในเรื่องนี้ต่อสาธารณชนด้วย

เพื่อให้การพิจารณาเรื่องนี้เป็นไปด้วยความโปร่งใส สุจริต ตรงไปตรงมา สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ได้ตั้ง “คณะกรรมการอิสระ” ขึ้นมาชุดหนึ่งโดยมีนายก้านรงค์ จันทิก เป็นประธาน ร่วมกับคณะกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลภายนอก เพื่อพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว และจะได้แถลงต่อสาธารณชนทราบต่อไป

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗

ประกาศขอความร่วมมือ เรื่อง การเสนอภาพข่าว บทความ ในสถานการณ์ไม่ปกติ

ด้วยปรากฏว่า มีการร้องเรียนการนำเสนอข่าว บทความ อันมีเนื้อหาฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๙๗/๒๕๕๗ เรื่องการให้ความร่วมมือต่อการปฏิบัติงานของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๓/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๙๗/๒๕๕๗ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ในสถานการณ์ไม่ปกติ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ตระหนักดีถึงการปฏิบัติงานภายใต้หลักเสรีภาพ ของสื่อมวลชนและประชาชน แต่ในสถานการณ์ไม่ปกติ อาจมีความจำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ ในการนำเสนอภาพข่าว บทความใดๆ ซึ่งอาจฝ่าฝืนข้อห้ามและส่งผลกระทบต่อการทำงานได้

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือองค์กรสมาชิก ได้คำนึงถึงการปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์ไม่ปกตินี้ด้วย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากองค์กรสมาชิกทุกองค์กรด้วยดี

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

แถลงการณ์ร่วม ๔ องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ต่อคำสั่งที่ ๓/๒๕๕๘ ของหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ

ตามที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ออกคำสั่งที่ ๓/๒๕๕๘ โดยในข้อ ๕ ของคำสั่งดังกล่าว ระบุว่า ให้อำนาจเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยมีอำนาจออกคำสั่งห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใด และได้กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับนั้น คำสั่งนี้มีเนื้อหาที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสื่อมวลชนมากยิ่งขึ้นกว่ากฎอัยการศึก

ในส่วนของประชาชนทั่วไปนั้นถ้าการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียใดถูกตีความว่า เป็นการกระทำตามข้อ ๕ เป็นข้อความอันอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารฯ ต้องได้รับโทษดังกล่าว ส่วนสื่อมวลชนก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน

๔ องค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชน ประกอบด้วย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มีความเห็นร่วมกันว่าการออกคำสั่งในข้อดังกล่าว เป็นการให้ดุลพินิจกับเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อยอย่างกว้างขวางหากไม่มีหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจว่าข้อความใดทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดความเข้าใจผิด จนกระทบต่อความมั่นคงของชาติหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชนนั้น อาจนำไปสู่การปฏิบัติ ที่ไม่ได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของคำสั่ง

๔ องค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชน มีความเห็นร่วมกันว่า หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ควรให้นโยบายที่ชัดเจนต่อเจ้าหน้าที่พนักงานรักษาความสงบเรียบร้อย หรือกำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานรักษาความสงบเรียบร้อย ตามอำนาจในวรรคสองของข้อ ๕ ที่ชัดเจน เพื่อประชาชนทั่วไปและสื่อมวลชนทุกแขนงซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากคำสั่งดังกล่าว จะได้มีความสบายใจขึ้น ว่าการใช้อำนาจตามบทบัญญัติ มาตรา ๔๔ แห่งรัฐธรรมนูญชั่วคราวจะเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ดังที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติให้สัญญาประชาคมไว้ เพราะคำสั่งดังกล่าวกระทบสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ ๔ องค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชน ขอแสดงความห่วงใยต่อการใช้อำนาจดังกล่าวว่าควรเป็นไปอย่างรอบคอบและระมัดระวังอย่างถึงที่สุด เพราะกรณีนี้ น่าจะกระทบต่อการประเมินสถานะของประเทศในด้าน สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนและประชาชนของประชาคมโลก และจะเป็นปัญหาที่ถูกหยิบยกมากล่าวถึงในวันสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนโลกวันที่ ๓ พฤษภาคมนี้

สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

๒ เมษายน ๒๕๕๘

สรุปเรื่องร้องเรียน สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ปี ๒๕๕๗

เรื่องที่ ๑/๒๕๕๗
วันที่รับหนังสือ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗
ผู้ร้องเรียน คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
ผู้ถูกร้องเรียน หนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์

เรื่อง ให้สอบสวนจริยธรรม นสพ.ผู้จัดการสุดสัปดาห์ ฉบับที่ ๒๕๑ วันที่ ๒๖ ก.ค.-๑ ส.ค.๒๕๕๗ พลเอก อุดมเดช สีตบุตร เลขาธิการ คสช. ขอให้สอบสวนจริยธรรมหนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ ๒๖ ก.ค.-๑ ส.ค.๒๕๕๗ ซึ่งนำเสนอข่าว ๓ ประเด็น ดังนี้ ๑. กรณีนำเสนอเรื่อง “ธรรมนูญบักตู่พ่อทุกสถาบัน” ประเด็นนี้ คสช. มองว่าเป็นการเสียดสีทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าหัวหน้าอยู่เหนือสถาบันเบื้องสูง ๒. ผู้สื่อข่าวรายงานว่า น้องตาลเข้าไปจัดสรรเครื่องสุขภัณฑ์ในชั้นรัฐบาล และ ๓. มองว่าการคัดสรรสถานิติบัญญัติมีลักษณะผลประโยชน์แบบต่างตอบแทนตีพิมพ์ข้อความเสียดสี และอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าหัวหน้า คสช. อยู่เหนือสถาบันเบื้องสูง

ที่ประชุมคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้วมีความเห็นเป็นมติดังต่อไปนี้

๑. ข้อร้องเรียนที่ว่าหนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์เขียนข้อความว่า “ธรรมนูญ “บักตู่” คสช.พ่อทุกสถาบัน” เป็นข้อความที่เสียดสี และอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ว่าหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ อยู่เหนือสถาบันเบื้องสูง

ที่ประชุมคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่าข้อความว่า “ธรรมนูญ “บักตู่” คสช.พ่อทุกสถาบัน” ไม่เป็นข้อความเสียดสี เพราะข้อความว่า “สถาบัน” ไม่ได้หมายถึงสถาบันเบื้องสูง เพราะในรายละเอียดของข่าวไม่ได้พูดถึงสถาบันเบื้องสูงแต่อย่างใด รวมถึงหนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์ได้จัดทำโครงสร้างองค์กรตามรัฐธรรมนูญให้เห็นชัดเจนว่า “สถาบันพระมหากษัตริย์” อยู่เหนือสถาบันอื่นทั้งหมด และที่สำคัญข้อความดังกล่าวเป็นข้อความที่สาธารณะใช้กันโดยทั่วไป

๒. ข้อร้องเรียนที่ว่าหนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์เขียนข้อความว่า “ส่วนคนที่ได้รับอำนาจตรงในการเลือกสรรเครื่องสุขภัณฑ์นั้น ไม่ใช่ “บัก คสช.” อย่างที่เข้าใจ แต่เป็นทายาทของ “บัก คสช.” รายหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเล่นว่า “น้องตาล” ฟังผิวเผินชื่อ “ตาล” คล้ายกับชื่อ “ตู” ที่มี ต.เต่า เหมือนกัน จนนึกไปว่า “น้องตาล” เป็นลูก “บักตู” แต่หากลองคลิกเข้าไปใน “อาจารย์ภูเกิล” แล้วคงจะถึงบางอ้อว่า “บักตู” มีลูก ๒ คน เป็นผู้หญิงทั้ง ๒ คน และไม่ได้ชื่อใกล้เคียงกับ “ตาล” เลย แต่ “น้องตาล” กลับเป็นชื่อทายาทของ “บัก คสช.” ผู้ที่ยังมากบารมีแต่ขอลดบทบาท เพื่อแต่งตัวรอบางสิ่งบางอย่างที่กำลังจะเกิดขึ้นหรือไม่ เพราะอย่าลืมว่าการให้ “ลูกตาล” ซึ่งถือเป็นคนรู้ใจมาเลือกสิ่งอำนวยความสะดวกใน “ทำเนียบรัฐบาล-ตึกไทยคู่ฟ้า” อาจจะส่งสัญญาณบางอย่างออกมาให้เห็น “บัก คสช.” ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรี อาจจะไม่ใช่ “บักตู” อย่างที่คาดเดากัน แต่มี “ตาอยู่” ที่ “บักตู” วางใจให้มาสานงานต่อก็เป็นได้ ซึ่งก็ไม่ใช่ใครที่ไหน ก็คนกันเองใน คสช.นั่นแหละ” เป็นข้อความเท็จ นั้น

ดังนั้น เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานให้ได้ข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในการนำมาใช้ประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว เป็นการนำเสนอบทวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง ที่มีลักษณะเป็นการแต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง หรือมีเจตนาเสนอข่าวที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใดหรือไม่

คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้พยายามดำเนินการอย่างถึงที่สุด โดยส่งหนังสือถึงหม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของบทวิเคราะห์ตามที่ร้องเรียน รวมถึงการขอสนับสนุนข้อเท็จจริงจาก เรืออากาศตรี ปวันต์ จันทอง (หมวดตาล) ลูกชาย พล.อ.อ.ประจัน จันทอง ผู้ถูกพาดพิงโดยตรง ซึ่งบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ได้รับทราบแล้วตั้งแต่ช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ โดยเรืออากาศตรี ปวันต์ จันทอง แจ้งผ่านข้อความ SMS ว่าได้รับหนังสือแล้วและจะตอบกลับมา ส่วนหม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล มีหนังสือแจ้งกลับมาว่ากรณีดังกล่าวเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการ โดยขอให้แจ้งผลให้สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติทราบ แต่จนถึงปัจจุบันสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ยังไม่ได้รับการสนับสนุนข้อเท็จจริงตามที่ร้องขอแต่อย่างใด

ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จึงเห็นว่าการพิจารณาเรื่องร้องเรียนมีความจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น เมื่อไม่ได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลที่เพียงพอจากผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว โดยระยะเวลาได้ล่วงพ้นมาพอสมควรแล้ว คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้พิจารณาจากข้อมูลหลักฐานเท่าที่ปรากฏ เห็นว่าการนำเสนอบทวิเคราะห์ดังกล่าว เป็นการนำเสนอข้อมูลที่เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นการนำเสนอความเห็นที่เป็นปกติทั่วไปของสื่อมวลชน ประกอบกับผู้ถูกพาดพิงและผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ มิได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการพิจารณาให้เห็นเป็นอย่างอื่น

๓. ข้อร้องเรียนที่ว่าหนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์เขียนข้อความว่า “การคัดสรรสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ว่ามีลักษณะเป็นการ ต่างตอบแทน เอาใจตามาแบ่งเค้ก” ซึ่งข้อความดังกล่าวเป็นเท็จ จึงถือว่าการกระทำดังกล่าวของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์มีเจตนาไม่สุจริตเพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้

ที่ประชุมคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่า การใช้คำว่า “แบ่งเค้ก” หรือ “โควต้า” เป็นการสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถมาร่วมงาน ซึ่งหนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์วิพากษ์วิจารณ์ตามข้อเท็จจริง ไม่ได้มีเจตนาทำลายความน่าเชื่อถือของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพราะการแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติปรากฏรายชื่อของทหารจำนวนมาก ซึ่งยังปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์หลายฉบับและภาคส่วนต่างๆ ยังมีความเห็นเช่นเดียวกัน

คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนี้ไม่น่าจะถือว่าหนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์ ปฏิบัติผิดข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และหนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์ก็ได้แสดงความรับผิดชอบโดยหยุดการพิมพ์จำหน่ายเป็นเวลา ๑ เดือน ซึ่งถือเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อขั้นสูงสุดแล้ว จึงเห็นควรให้ยุติเรื่อง ร้องเรียนดังกล่าว

มติ ให้ยุติเรื่องที่ คสช.ร้องเรียนให้สอบสวนจริยธรรม นสพ.ผู้จัดการสุดสัปดาห์ ฉบับที่ ๒๕๑ วันที่ ๒๖ ก.ค.- ๑ ส.ค.๒๕๕๗

เรื่องที่ ๒/๒๕๕๗

วันที่รับหนังสือ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๗

ผู้ร้องเรียน อนุกรรมการฯ หยิบยกขึ้นมา พิจารณา

ผู้ถูกร้องเรียน ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์

เรื่อง ผู้ใช้นามแฝง “พลเมืองดีชาวสุรินทร์ ขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมหัวหน้าประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์เรียกร้องเงินจากบริษัทโกลบอลเฮาส์ สาขาสุรินทร์ ในงานแถลงข่าว โดยนำข้อมูลจากการเขียนบทนำในหนังสือพิมพ์สุรินทร์นิวส์มาอ้างอิง ซึ่งมีการกล่าวถึงสื่อหนังสือพิมพ์ ๑๐ ฉบับว่าร่วมรับเงินดังกล่าวด้วย คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องการกล่าวหาสื่อรับเงินซึ่งอาจเข้าข่ายละเมิดจริยธรรม จึงหยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาพิจารณา

คณะอนุกรรมการฯ มีมติให้ส่งหนังสือร้องเรียนให้หนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิกซึ่งถูกพาดพิงว่าเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าวชี้แจงกลับมา สำนักเลขาธิการได้ส่งหนังสือร้องเรียนไปให้หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และหนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก ซึ่งเป็นสมาชิกที่ถูกพาดพิงแล้ว ได้รับการชี้แจงจากหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับกลับมาแล้วว่า ได้ตั้งกรรมการตรวจสอบภายในแล้วไม่พบผู้สื่อข่าวในสังกัดไปเรียกรับเงิน หรือเกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวแต่อย่างใด โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมา จึงขอให้ประชุมพิจารณา

มติ ที่ประชุมให้ยุติเรื่องร้องเรียน เพราะไม่มีเหตุเรื่องการละเมิดจริยธรรมตามหนังสือร้องเรียน

เรื่องที่ ๓/๒๕๕๗

วันที่รับหนังสือ ๔ กันยายน ๒๕๕๗

ผู้ร้องเรียน นพ.สุธีร์ รัตนะมงคลกุล

ผู้ถูกร้องเรียน หนังสือพิมพ์เนชั่นออนไลน์ และไทยรัฐออนไลน์

เรื่อง ขอร้องเรียนเรื่องจริยธรรมสื่อ นพ.สุธีร์ รัตนะมงคลกุล ได้ส่งเรื่องร้องเรียนผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของสภากาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยร้องเรียนจริยธรรมหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ และไทยรัฐออนไลน์ กรณีการเสนอข่าวเรื่องมะเร็งตับ โดยระบุว่า การนำเสนอข่าวดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของการเป็นข่าวเพื่อสาธารณะหรือไม่ หรือแท้จริงแล้วเป็นข่าวเพื่อการส่งเสริมการตลาดของโรงพยาบาลเอกชน

คณะอนุกรรมการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้ว และเห็นว่า การนำเสนอข่าวดังกล่าวเป็นการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน มีการแนะนำเกี่ยวกับการสังเกตอาการของโรคมะเร็ง ส่วนการพูดถึงชื่อโรงพยาบาลที่รับการรักษา ก็เป็นการแนะนำช่องทางให้ประชาชนทราบว่า หากเป็นโรคนั้นแล้วสามารถไปรักษาได้ที่ใด ซึ่งไม่เข้าข่ายการละเมิดจริยธรรม จึงมีมติไม่รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว และให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบ

ต่อมาผู้ร้องเรียนได้ส่งจดหมายเพื่อขออุทธรณ์ เพราะเห็นว่า การพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวยังไม่ครบถ้วนรอบด้าน เพราะไม่ได้ส่งเรื่องให้หนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับชี้แจงกลับมาว่าเหตุใดการนำเสนอข่าวจึงเหมือนกัน สภากาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้ดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียน เมื่อผู้ร้องเรียนได้

ยื่นหนังสืออุทธรณ์ ต้องนำเรื่องเสนอที่ประชุมคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าจะเห็นด้วยกับมติของคณะอนุกรรมการฯ หรือตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ หรือส่งเรื่องกลับไปให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาใหม่

ที่ประชุมคณะกรรมการเห็นว่าการนำเสนอดังกล่าวเป็นการโฆษณาที่ไม่ได้ใส่ข้อความว่าเป็นพื้นที่ประชาสัมพันธ์หรือพื้นที่โฆษณา ซึ่งข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมฯ ระบุไว้ชัดเจนว่าการโฆษณาแอบแฝงเป็นเรื่องผิดจริยธรรม จึงเห็นว่ามิควรตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ซึ่งต้องพิจารณา ๒ ด้าน และต้องมีอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ที่เป็นนักกฎหมายที่เชี่ยวชาญเรื่องอาหารและยา จึงมีมติให้ตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์พิจารณาเรื่องดังกล่าว

คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ได้ประชุมและมีมติให้ขอความร่วมมือให้ผู้ร้องเรียนชี้แจง และขอข้อมูลไปยังโรงพยาบาลเจ้าของบทความ ซึ่งได้รับความร่วมมือด้วยดี และให้ส่งหนังสือชี้แจงดังกล่าวให้ผู้ร้องเรียนทราบ ขณะนี้อยู่ระหว่างรอผู้ร้องเรียนตอบกลับว่าพอใจคำชี้แจงหรือไม่ อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีมติให้ยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าว เนื่องจากไม่พบประเด็นตามให้ผู้ร้องได้ร้องเรียน

มติ ให้ยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าว เนื่องจากไม่พบประเด็นตามให้ผู้ร้องได้ร้องเรียน

เรื่องที่	๔/๒๕๕๗
วันที่รับหนังสือ	๒๔ กันยายน ๒๕๕๗
ผู้ร้องเรียน	นายรัฐชทรัพย์ นิชิด้า กรรมการผู้จัดการ บริษัท ซูโอ เซ็นโก (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
ผู้ถูกร้องเรียน	หนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์
เรื่อง	ร้องเรียนเรื่องจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์

นายรัฐชทรัพย์ นิชิด้า กรรมการผู้จัดการ บริษัท ซูโอ เซ็นโก (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ร้องเรียนเรื่องจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์ กรณีคอลัมน์ “อังคณา BangkokBiz” เผยแพร่ข่าวและบทความ

มติ ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าหนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์มิได้เป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์ฯ จึงมีมติให้ส่งหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบว่าสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบหนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์ เนื่องจากไม่ใช่องค์กรสมาชิก จึงไม่สามารถรับคำร้องเรียนได้ พร้อมแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบว่าเพื่อป้องกันแก้ไขมิให้ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นอีกจึงมีมติส่งเรื่องร้องเรียนให้ผู้ถูกร้องเรียนทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เหมาะสมต่อไป

เรื่องที่ ๕/๒๕๕๗
วันที่รับหนังสือ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๗
ผู้ร้องเรียน นพ.สุธีร์ รัตนมวงคกุล
ผู้ถูกร้องเรียน หนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์
เรื่อง สอบสวนการนำเสนอบทความของ “กุหลาบพิษ” นสพ.บางกอกทูเดย์ กรณีการนำเรื่อง
ส่วนตัวมาเป็นประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์

นพ.สุธีร์ รัตนมวงคกุล ร้องเรียนให้สอบสวนการนำเสนอบทความของ “กุหลาบพิษ” นสพ.บางกอกทูเดย์ กรณีการนำเรื่องส่วนตัวมาเป็นประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์

มติ ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าหนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์มิได้เป็นสมาชิกสภาการ หนังสือพิมพ์ฯ จึงมีมติให้ส่งหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบว่าสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบหนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์ เนื่องจากไม่ใช่องค์กรสมาชิก จึงไม่สามารถรับคำร้องเรียนได้ พร้อมแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบด้วยว่าเพื่อป้องกัน แกไขมิให้ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นอีกจึงมีมติส่งเรื่องร้องเรียนให้ผู้ถูกร้องเรียนทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เหมาะสมต่อไป

เรื่องที่ ๖/๒๕๕๗
วันที่รับหนังสือ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗
ผู้ร้องเรียน นายสิรภพ โชติยานากุล
ผู้ถูกร้องเรียน หนังสือพิมพ์เอเอสทีวี ผู้จัดการ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง เว็บไซต์แมนเจอร์ และเว็บไซต์บ้านเมือง

เรื่อง หนังสือพิมพ์เอเอสทีวี ผู้จัดการ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง เว็บไซต์แมนเจอร์ และเว็บไซต์บ้านเมือง เสนอข่าว “พิตีแฮร์สเชือดแพรนไชส์ซีโกง ข้อหาหนักละเมิดสัญญา” ทำให้ได้รับความเสียหาย

นายสิรภพ โชติยานากุล ร้องเรียนหนังสือพิมพ์เอเอสทีวี ผู้จัดการ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง เว็บไซต์แมนเจอร์ และเว็บไซต์บ้านเมือง กรณีเสนอข่าว “พิตีแฮร์สเชือดแพรนไชส์ซีโกง ข้อหาหนักละเมิดสัญญา” ทำให้ได้รับความเสียหาย

มติ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไม่เข้าข่ายที่จะรับไว้พิจารณาได้ ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรก พ.ศ.๒๕๔๖ ครั้งที่สอง พ.ศ.๒๕๔๘ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ผู้เสียหายทราบเรื่อง หรือเกินหนึ่งปี นับแต่วันเกิดเหตุ ประกอบกับผู้ร้องเรียนได้ฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายและอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฯ จึงมีมติไม่รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณา

อย่างไรก็ตาม สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้ส่งหนังสือร้องเรียนของผู้ร้องเรียนไปให้หนังสือพิมพ์เอเอสทีวีผู้จัดการ และหนังสือพิมพ์บ้านเมืองได้ทราบและพิจารณาดำเนินการตามที่เหมาะสมต่อไปแล้ว

รายนามคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมัยที่ ๘

๑. นายภัทร คำพิทักษ์
กรรมการประเภทที่ ๑
ประธาน

๒. นางอุบลนัฏดา สุภาวรรณ
กรรมการประเภทที่ ๑
รองประธานคนที่ ๑

๓. นายเดชอุดม ไกรฤทธิ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
รองประธานคนที่ ๒

๔. นายชาย ปละคามินทร์
กรรมการประเภทที่ ๒
เลขาธิการ

๕. นายเสด็จ บุนนาค
กรรมการประเภทที่ ๒
รองเลขาธิการ

๖. นางสาวมุสดี คีตวรนาฏ
กรรมการประเภทที่ ๒
เหรัญญิก

๗. นายสุนทร จันทรรังสี
กรรมการประเภทที่ ๑

๘. นายธวัชชัย เอี่ยมศิริรักษ์
กรรมการประเภทที่ ๑

๙. นายอำนาจ จงยศยิ่ง
กรรมการประเภทที่ ๑

๑๐. นายสวิชัย บำรุงสุข
กรรมการประเภทที่ ๒

๑๑. นายภูวสิษฐ์ สุขใส
กรรมการประเภทที่ ๒

๑๒. นายตูลย์ ศิริกุลพิพัฒน์
กรรมการประเภทที่ ๓

๑๓. นายจิระพงศ์ เต็มเปี่ยม
กรรมการประเภทที่ ๓

๑๔. นายสุประวัติ ศรีลักษณ์
กรรมการประเภทที่ ๓

๑๕. นายจักรกฤษณ์ แวคาลัยหงษ์
กรรมการประเภทที่ ๓

๑๖. นายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๑๗. นางสาวบุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๑๘. รศ.ดร.ดรฤณี หิรัญรักษ์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๑๙. รศ.ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๒๐. อาจารย์ดร.มานะ ตริยาภิวัฒน์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๒๑. นางสาวรณมา จิตประภัสสร
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

๑. นายมานิจ สุขสมจิตร	ที่ปรึกษา
๒. นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร	ที่ปรึกษา
๓. นายสมชาย กรุสวนสมบัติ	ที่ปรึกษา
๔. นางบัญญัติ ทศนียะเวช	ที่ปรึกษา
๕. นายสุวัฒน์ ทองธนากุล	ที่ปรึกษา
๖. นายปราโมทย์ ฝ่ายอุประ	ที่ปรึกษา
๗. นายจักร์กฤษ เพิ่มพูล	ที่ปรึกษา

รายนามคณะกรรมการชุดต่างๆ

คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์

นายเดชอุดม ไกรฤทธิ	ประธาน
นายเจษฎา อนุจारी	อนุกรรมการ
นายธวัชชัย เอี่ยมศิริรักษ์	อนุกรรมการ
นางสุวรรณา จิตประภัสสร	อนุกรรมการ
ดร.มานะ ตรีรยาภิวัฒน์	อนุกรรมการ
นายอำนาจ จงยศยิ่ง	อนุกรรมการ
นายสุนทร พยัคฆ์	อนุกรรมการ
ผศ.ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม	อนุกรรมการ
นายเสด็จ บุนนาค	เลขานุการ

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

นางสุวรรณา จิตประภัสสร	ประธาน
นายสุวิทย์ เขยอุบล	คณะกรรมการ
นายวิรัชศักดิ์ โชติวานิช	คณะกรรมการ
รศ.มาลี บุญศิริพันธ์	คณะกรรมการ
นายบรรยงค์ สุวรรณผ่อง	คณะกรรมการ
นายธาม เชื้อสถาปนศิริ	คณะกรรมการ
นางสาวเข็มพร วิรุณราพันธ์	คณะกรรมการ

คณะกรรมการฝ่ายเลขานุการ

นายภัทร คำพิทักษ์	ประธาน
นางมุสตี คีตวรนาฏ	อนุกรรมการ
นายภูวสิทธิ์ สุขใส	อนุกรรมการ
นางสาวรัชฎา ปล้นตา	อนุกรรมการ

นางสาวกรชนก รักษาเสรี
นางสาวอศินา พรวศิน
ดร.บุปผา บุญสมสุข
นายเสด็จ บุนนาค
นางสาวชุติมณฑิ์ สีขำ
นายชาย ปละคามินทร์

อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
เลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายกิจการระหว่างประเทศ

นางผุสดี คีตวรนาฏ
นายกวี จงกิจถาวร
นายวิฑิต ลีบุตรพงษ์
นายชวรงค์ ลิ้มปัทมปาณี
นายเกียรติชัย พงษ์พานิชย์
นางสาวบุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์
ดร.เฉลิมชัย ยอดมาลัย
นายปราเมศ เหล็กเพ็ชร
นายอนุชา เจริญโพธิ์
ดร.กนก อภิรดี
นายอุราฟ เกรียวสกุล
นางสาวกรชนก รักษาเสรี

ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ประธาน
รองประธาน
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
เลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์

นายสวิชัย บำรุงสุข
นายจิระพงศ์ เต็มเปี่ยม
นายสุประวัติ ศรีลักษณ์
นายบุตรดา ศรีเลิศชัย
นายณรงค์ สุทธิรักษ์
นายโกศล สงเนียม
นายสมนึก จันทร์เจ็ด
ว่าที่ร้อยตรีกานต์ เหมสมิติ
นางสาวรัชฎา ปลันตา

ประธาน
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
อนุกรรมการ
เลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายวิชาการและส่งเสริมวิชาชีพ

รศ.ดร.ดรุณี หิรัญรักษ์
นายสุนทร จันทร์รังสี
นายบรรยงก์ สุวรรณผ่อง
ดร.มานะ ตีรียาภวัฒน์
ดร.สุตารัตน์ ดิษยวรรณะ จันทรวัดนากุล
ผศ.ดร.วรัช คุรุจิต

ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ประธาน
รองประธาน
อนุกรรมการ

นายธาม เชื้อสถาปนศิริ	อนุกรรมการ
นายอิทธิพล วรานุศุภากุล	อนุกรรมการ
นายจักรกฤษณ์ แววค้ายหงษ์	อนุกรรมการ
นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์	อนุกรรมการ
นายภูวสิษฐ์ สุขใส	อนุกรรมการ
นางสาวอศินา พรวศิน	เลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายส่งเสริมจริยธรรม

รศ.ดร.ดรุณี หิรัญรักษ์	ประธาน
รศ.พ.ต.ท.หญิง ดร.ศิริวรรณ อนันต์โท	อนุกรรมการ
ผศ.ดร. บุปผา เมฆศรีทองคำ	อนุกรรมการ
รศ.อังฉิตา ลิ้มปัทมปาณี	อนุกรรมการ
ดร.บุปผา บุญสมสุข	เลขานุการ

องค์กรสมาชิก
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
หนังสือพิมพ์ส่วนกลาง

๑. ฐานเศรษฐกิจ

๙๑/๑ ซ.สวนชีวิตชม ถนนเทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. ๑๐๙๐๐
โทร ๐๒-๙๕๕๔-๒๑๑๑ แฟกซ์ ๐๒-๙๕๓-๙๐๖๘-๙

๒. เดลินิวส์

๑/๔ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงบางเขน เขตบางเขน
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐
โทร ๐๒-๖๑-๑๔๕๖ โทรสาร ๐๒-๕๗๙-๙๙๘๓
URL : <http://www.dailynews.co.th>
Email : webmaster@dailynews.co.th

๓. ไทยโพสต์

๑๘๕๒ ถนนเกษมราษฎร์ แขวงคลองเตย เขต
คลองเตย กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทร ๐๒-๒๔๐-๒๖๑๒-๖ โทรสาร ๐๒-๒๔๙-๔๘๓๐
URL : <http://www.thaipost.net>

๔. ไทยรัฐ

๑ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจอมพล เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทร. ๐๒-๒๗๒-๑๓๒๕ โทรสาร ๐๒-๒๗๒-๑๓๒๔
URL : <http://www.thairath.net>
E-mail: webmaster@thairath.co.th

๕. เนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ป, บมจ.

๑๘๕๔ ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๖๐
โทร. ๐-๒๓๓๘-๓๓๓๓ โทรสาร ๐-๒๓๓๘-๓๙๕๘
URL : <http://www.nationgroup.com>
The Nation
โทร. ๐-๒๓๓๘-๓๓๓๓ โทรสาร ๐-๒๓๓๘-๓๙๕๘
URL : <http://www.nationmultimedia.com>
E-mail: info@nationmultimedia.com

กรุงเทพฯธุรกิจ

โทร. ๐-๒๓๓๘-๓๓๘๖ โทรสาร ๐-๒๓๓๘-๓๙๔๗
URL : <http://www.bangkokbiznews.com>
E-mail: ktwebmaster@bangkokbiznews.com

คม·ชัด·ลึก

คม ชัด ลึก

โทร. ๐-๒๓๓๘-๓๓๒๕ โทรสาร ๐-๒๓๓๘-๓๙๔๐

URL: <http://www.komchadluek.net>

มั่นคง ตรงไป ตรงมา

<http://www.naewna.com>

ข. แนวหน้า

๙๖ หมู่ ๓ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงตลาดบางเขน
เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

โทร. ๐-๒๙๓๓-๔๒๕๐-๖๔ โทรสาร ๐-๒๕๕๒-๓๘๐๐

URL: <http://www.naewna.com>

E-mail: naewna@naewna.com

••••• เข้มข้น ครบเครื่อง เรื่องข่าว www.banmuang.co.th

ค. บ้านเมือง

๑ ซอยปลื้มมณี ถนนวิภาวดี-รังสิต แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐

โทร. ๐๒-๙๓๐-๑๖๐๐-๙ โทรสาร ๐๒-๕๑๓-๘๑๒๐

URL: <http://banmuang.co.th>

E-mail: presscenter@banmuang.co.th

ด. บริษัท โพสต์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๑๓๖ ถนนสุนทรโกษา แขวงคลองเตย เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๑๐

Bangkok Post

โทร. ๐๒-๖๑๖-๔๐๐๐ โทรสาร ๐๒-๖๗๑-๓๑๗๔

URL: <http://www.bangkokpost.co.th>

E-mail: webmaster@bangkokpost.net

โพสต์ทูเดย์

โทร. ๐-๒๒๔๐-๓๗๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๗๑-๓๑๓๒

URL: <http://www.posttoday.com>

E-mail: nhakanl@posttoday.com

ด. เครือ ASTV ผู้จัดการ

๑๐๒/๑ ถนนพระอาทิตย์ แขวงชนะสงคราม
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

โทร. ๐๒-๖๒๙-๔๔๘๘ โทรสาร ๐๒-๖๒๙-๔๔๗๐

URL : <http://www.manager.co.th>

Email : mgr@manager.co.th

ASTV ผู้จัดการรายวัน

โทร. ๐-๒๖๒๙-๔๔๘๘ โทรสาร ๐-๒๖๒๙-๔๔๗๐

URL: <http://www.manager.co.th>

E-mail: mgr@manager.co.th

นิตยสารผู้จัดการ ๗๖ ไร่เดือน

โทร. ๐-๒๖๒๙-๔๔๘๘ โทรสาร ๐-๒๖๒๙-๔๔๗๕

URL: <http://www.gotomanager.co.th>

E-mail: magazine@manager.co.th

โลกวันนี้

รายวัน

๑๐. โลกวันนี้

๗๑/๓๐ ถนนบรมราชชนนี แขวงอรุณอัมรินทร์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๘๑๐๑ โทรสาร ๐-๒๘๘๔-๙๙๑๘
URL: <http://www.watta.co.th>
E-mail: ratta@watta.co.th

หนังสือพิมพ์

๑๑. สยามธุรกิจ

๖/๘๘ หมู่ ๑ ซอยลาดพร้าว ๒๕ ถนนลาดพร้าว
แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๙๓๘-๑๕๕๕ โทรสาร ๐-๒๙๓๘-๑๗๗๗
URL: siamturakij.com
E-mail: webmaster@siamturakij.com

๑๒. สยามรัฐ

๑๒ อาคาร ๖ ถนนราชดำเนินกลาง แขวงพระนคร
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
โทร. ๐-๒๖๖๒-๑๘๑๐ โทรสาร ๐-๒๒๒๔-๑๘๘๔
URL: <http://www.siamrath.co.th>
Email: siamrath@siamrath.co.th

๑๓. สายกลาง

๑๖๓/๕๒ ถนนพระปิ่นเกล้า (ซอยสมเด็จพระปิ่นเกล้า ๓)
แขวงบางยี่ขัน เขตบางยี่ขัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทร. ๐-๒๔๒๔-๓๙๕๒ โทรสาร ๐-๒๘๑๓-๑๔๑๑-๒
URL: <http://www.saiklangnews.com>

องค์กรสมาชิก
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
หนังสือพิมพ์ภูมิภาค

๑. ก้าวหน้า

๘๑/๙ ถนนคณาธร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดราชบุรี ๗๐๐๐๐
โทร. ๐-๓๒๓๓-๘๙๔๐ โทรสาร ๐-๓๒๓๒-๓๙๔๘
E-mail: kaonanews@hotmail.com

๒. เกียรติภูมิ

๑๔๔ ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
๒๖๐๐๐
โทร. ๐-๓๗๓๒-๐๙๗๘-๙ โทรสาร ๐-๓๗๓๒-๐๘๘๐
E-mail: oasarika@hotmail.com

๓. ข่าวชายแดน

๓๐๘ หมู่ ๓ ตำบลช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัด
อุบลราชธานี ๓๔๓๕๐
โทร. ๐-๔๕๔๘-๕๒๑๔ โทรสาร ๐-๔๕๔๘-๕๐๖๔
E-mail : walk_away_53@hotmail.com

๔. โคราชคนอีสาน

๗๗๙/๒๑ ถนนจอมสุรางค์ยาตร์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐
โทร. ๐-๔๔๒๕-๖๙๕๖ โทรสาร ๐-๔๔๒๕-๖๙๖๕-๖
URL: <http://www.koratdaily.com>
E-mail: info@koratdaily.com

๕. เชียงรัฐ

๒๗๙/๗๘ หมู่ ๓ ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย
จังหวัดเชียงราย ๕๗๐๐๐
โทร. ๐-๕๓๗๔-๖๖๖๘ โทรสาร ๐-๕๓๗๔-๖๒๗๐
E-mail: chiangrat_cri1@hotmail.com

๖. เชียงใหม่นิวส์

๑๖๔ ถนนราชเชียงใหม่ ตำบลหายยา อำเภอเมือง
เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๐๐๐
โทร. ๐-๕๓๒๗-๙๖๘๖ - ๗ โทรสาร ๐-๕๓๒๗-๙๖๘๘
URL: <http://www.chiangmainews.co.th>
E-mail: cmnews@chiangmainews.co.th

๗. ก่อตั้งอีสาน สุวรรณภูมิ

๓๙๗/๒๒ ถนนรถไฟ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

โทร. ๐๔-๓๒๒-๒๔๔๖

โทรสาร. ๐๔-๓๒๒-๒๔๔๖

Email : n_chakrapan@hotmail.com

๘. ไทยนิวส์รายวัน

๑๙๙/๔๙ หมู่ ๒ ถนนพหลโยธิน ซอย ๖ ตำบลช้าง
เผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

โทร ๐๒-๓๒๒-๖๒๕๒-๔, ๐๕-๓๒๒-๖๒๕๖

โทรสาร ๐๕-๓๒๑-๖๒๕๕

URL: <http://www.thainews70.com>

E-mail: editor@thainews70.com

๙. ไทยเสรี

๒๔ หมู่ ๒๐ ถนนกสิกรรมทุ่งสร้าง ตำบลศิลา อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

โทร. ๐-๔๓๓๓-๑๒๔๓

โทรสาร. ๐-๔๓๒๓-๘๔๘๖

<http://www.thaisaeree.com>

E-mail : thaisaeree@yahoo.com,

suputra.thai@gmail.com

๑๐. ธุรกิจภาคเหนือ

๓๖/๒ - ๓ หมู่ ๔ ตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

โทร. ๐-๕๓๘๕-๒๗๑๙, ๐-๕๓๑๑-๐๖๗๗ โทรสาร.

๐-๕๓๘๕-๒๗๑๙, ๐-๕๓๑๑-๐๖๗๗

URL: <http://www.sv-publishing.com>

e-mail: sveb_group@hotmail.com, nbncm@hotmail.com

๑๑. นครเชียงราย

๗๓๖/๑ ซอยเจ้าชาย หลังโรงเรียนเทศบาล ๑ ศรีเกิด
ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย

จังหวัดเชียงราย ๕๗๐๐๐

โทร. ๐-๕๓๗๑-๒๖๙๖ โทรสาร ๐-๕๓๗๑-๒๖๙๖

E-mail: nakorn_cr@yahoo.com

๑๒. ประชาคม

๕๓/๔๐ ถนนโพธิ์สัย ซอย ๑ ตำบลหมากแข้ง อำเภอ
เมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ๔๑๐๐๐

โทร. ๐-๔๒๒๔-๖๖๔๒ โทรสาร ๐-๔๒๓๒-๖๒๖๓

<http://www.pracharkomnews.com/>

E-mail: pracharkomnews@gmail.com

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นประจำจังหวัดตราดที่ขายดีที่สุด

๑๓. ประชามติ (ตราด)

๙๓๖/๑ หมู่ ๑ ถนนเนินตาแมว ตำบลวังกระแจะ
อำเภอเมือง จังหวัดตราด ๒๓๐๐๐

โทร. ๐-๘๓๓๘-๔๕๑๘-๓

E-mail: prachamati2004@yahoo.com,
jakkrit46@hotmail.com

๑๔. ประชามติ (พิษณุโลก)

๘๓๔/๗๕ - ๗๖ ซอย บ.ข.ส. ถนนมิตรภาพ
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

โทร. ๐-๕๕๒๔-๔๒๔๔ โทรสาร ๐-๕๕๒๔-๖๖๐๐

E-mail: prachamati_s@hotmail.com

URL: <http://www.phitsanuloknews.net>

๑๕. เพชบูรณ์โพสต์

๑๑๒๐ หมู่ ๔ ตำบลชนแดน อำเภอชนแดน
จังหวัดเพชบูรณ์ ๖๗๑๕๐

โทร. ๐-๕๖๗๔-๘๕๗๖ โทรสาร ๐-๕๖๗๔-๘๕๗๖

E-mail: phetchaboonpost@hotmail.com

๑๖. เพชภูมิ

๘๐ หมู่ ๔ ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมืองเพชบุรี
จังหวัดเพชบุรี ๗๖๐๐๐

โทร. ๐-๓๒๔๒-๕๓๑๐ โทรสาร ๐-๓๒๔๒-๔๑๔๕

URL: <http://www.petchpoom.com/>

e-mail: petchnews@yahoo.com

๑๗. ภาคใต้โฟกัส

๓ ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ ๑ ซอย ๒๔ ตำบลหาดใหญ่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๙๐๑๑๐

โทร. ๐-๗๔๓๖-๘๕๒๓-๔ โทรสาร ๐-๗๔๓๖-๘๕๒๓-๔ ต่อ ๑๓

URL: <http://www.focuspaktai.com>

E-mail: focussongkhla@hotmail.com

๑๘. ภาคเหนือรายวัน

๒๓๓/๑ ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง
เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๐๐๐

โทร. ๐-๕๓๒๒-๒๕๘๕ โทรสาร ๐-๕๓๒๑-๕๓๑๔

E-mail: amnatj2@hotmail.com

๑๙. เมืองเลย

๓๘๓ บ้านขอนแก่น ถนนเจริญรัฐ ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๑-๒๖๑๐ โทรสาร ๐-๔๒๘๑-๒๖๑๐
E-mail: cnarisa@yahoo.com, s-somsri2010@hotmail.com

๒๐. หลักเมือง

๓๑/๑ ถนนประชาธิปไตย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๐๐๐
โทร. ๐-๘๔๘๘-๐๖๒๒-๗ โทรสาร ๐-๕๖๗๒-๕๗๘๖
E-mail : bood1977@yahoo.com

๒๑. ลานนาโพสต์

๓๔๑ สามแยกเวียงทอง ตำบลสอนดอก อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๓๒-๕๐๖๘ โทรสาร. ๐-๕๔๓๒-๕๐๖๘ ต่อ ๑๕
URL : www.lannapost.net
E-mail : rack_bt@hotmail.com, lannapost@hotmail.com

๒๒. สมาร์ทนิวส์

๕๓ ถนนวงศ์วานิช ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา ๙๐๑๑๐
โทร. ๐-๗๔๒๓-๖๒๓๔-๕ โทรสาร ๐-๗๔๒๓-๖๒๓๒
URL: http://www.s-print.co.th/smartnews.htm
E-mail: yalasmartprint@yahoo.com, smartnew.hy@gmail.com

๒๓. สมิหลาไทมส์

๓๙ - ๔๑ ถนนคลองเรียน ๒ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๔๓๕-๖๘๐๔ โทรสาร ๐-๗๔๓๕-๖๘๐๕
URL: http://www.samilatimes.co.th
E-mail: info@samilatimes.co.th, editor@samilatimes.com

๒๔. เสรีชนนิวส์

๕๗/๒๗ ถนนพระองค์ดำ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐
โทร. ๐-๕๕๓๐-๓๘๑๖ โทรสาร. ๐-๕๕๓๐-๓๘๑๕
E-mail : leaw111@hotmail.com

เสียงเพชร

๒๕. เสียงเพชร

๑๑๐/๓๐ ถนนสนามชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๐๐๐

โทร. ๐-๕๖๗๑-๒๙๓๙ โทรสาร ๐-๕๖๗๑-๒๙๓๙

E-mail: ponghotnew@hotmail.com

เสียงใต้

๒๖. เสียงใต้รายวัน

๑/๒๕ ถนนเทพกระษัตรี อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัด
ภูเก็ต ๘๓๐๐๐

โทร. ๐-๗๖๒๑-๒๙๔๙ โทรสาร ๐-๗๖๒๒-๓๗๕๑

URL: <http://www.siangtai.com>

E-mail: info@siangtai.com, siangtai@e-mail.in.th

เสียงสาริกา

๒๗. เสียงสาริกา

ข ๓ - ๐๑๖/๓ ถนนพานิชเจริญ อำเภอเมือง จังหวัด
นครนายก ๒๖๐๐๐

โทร. ๐-๓๗๓๑-๑๓๕๒ โทรสาร ๐-๓๗๓๑-๑๓๕๒

URL: <http://www.sarikanews.tk>

E-mail: oasarika@hotmail.com

๒๘. เสียงอีสาน

๕ หมู่ ๘ ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
๔๐๐๐๐

โทร. ๐-๔๓๓๗-๐๒๓๔ โทรสาร ๐-๔๓๓๗-๐๒๓๔

E-mail: new_3@hotmail.com

๒๙. หัวหินสาร

๗๔/๔ - ๕ ถนนแนบเคหาสน์ อำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๑๐

โทร. ๐-๓๒๕๑-๒๓๔๕ โทรสาร ๐-๓๒๕๑-๑๑๐๙

E-mail: eka@huahinsarn.com

๓๐. หนังสือพิมพ์สมุทรปราการโพสต์

๒๗๕/๒๐๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระ
สมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๙๐

โทรสาร : ๐๒-๘๑๕-๒๖๓๐

URL : www.samutprakarnpost.com

E-mail : wiboon_news@hotmail.com

๓๑. หนังสือพิมพ์โพลนิวส์

๒๒๖ หมู่ที่ ๓ ถนนนิवासดำเนิน ตำบลเมืองปัก
อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๑๕๐
E-mail : poolnews@hotmail.com

๓๒. หนังสือพิมพ์พิทักษ์ไทย

๑๒/๗ ถนนเจ้าพระยาสุรสีห์ ตำบลในเมือง อำเภอ
เมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐
โทร. ๐๕๕-๒๔๓-๓๓๓๗ โทรสาร. ๐๕-๕๒๔-๓๓๓๗
E-mail : Athitpt@gmail.com

๓๕. หนังสือพิมพ์ข่าวดาก

๑๕/๖๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลเชียงเงิน อำเภอเมือง
จังหวัดตาก ๖๓๐๐๐

๓๖. หนังสือพิมพ์เสียงเสรี

๑๓๘/๑ หมู่ ๔ ตำบลแม่ทัย อำเภอเมือง จังหวัดตาก
๖๓๐๐๐
โทร. ๐๕-๕๒๕-๑๐๑๐
E-mail : tim_bva@hotmail.com
URL : www.siangsereetak.com

๓๗. หนังสือพิมพ์ข่าวภูมิภาค

๒๙/๓-๕ หมู่ที่ ๕ ซอยข่าวภูมิภาค ถนนโรงเรียนบ้าน
หัวนา ตำบลปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
๗๑๐๐๐
โทร. ๐๓๔-๕๑๓๓๗๐
E-mail : khawpoomipak@hotmail.com

๓๘. หนังสือพิมพ์แอดนิวส์อุทัย

๑๒๐/๓๐ ถนนวงศาโรจน์ ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมือง
จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๐๐๐
E-mail : ad_newsuthai@hotmail.com

๓๙. หนังสือพิมพ์ชายแดน

๓๙ หมู่ที่ ๑ ถนนทหารร่วมจิตต์ ตำบลรัฐประเทษ
จังหวัดสระแก้ว ๒๙๑๒๐

โทรศัพท์ ๐๓๗-๒๓๑๒๓๔

E-mail : prasitnews@hotmail.com

๔๐. หนังสือพิมพ์ปรากฏการณ์

๖๑๓/๒๐๘ หมู่ที่ ๒ ถนนสุขุมวิท ตำบลบางปูใหม่
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๘๐

โทรศัพท์ ๐๒-๗๑๒-๑๐๖๕

๔๑. หนังสือพิมพ์เคี้ยวข้าวชากรุง

๓๙ ซอย ๔ ถนนเทศบาล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดกำแพงเพชร ๖๒๐๐๐

โทรศัพท์ ๐๕๕-๗๑๒-๒๕๖

E-mail : kawfang@hotmail.com

องค์กรสมาชิก
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
หนังสือพิมพ์ภาษาจีน

京華中原

๑. เกียอ้วตงจ้วน (ศิรินคร)

๑๐๘ ถนนเสือป่า แขวงป้อมปราบศัตรูพ่าย เขต
ป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐
โทร. ๐-๒๒๒๑-๔๑๘๑ - ๒
โทรสาร ๐-๒๒๒๓-๑๒๑๓ - ๓
E-mail: d@bkk.loxinfo.co.th

新中原報

หนังสือพิมพ์ชิงเจียงเอี้ยน

๒. ชิงเจียงเอี้ยน

๑๐๒๒-๑๐๓๐ ถนนเจริญกรุง แขวงตลาดน้อย เขต
สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐
โทร. ๐-๒๒๖๖-๘๕๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๑๑-๖๔๒๓

星暹日報

หนังสือพิมพ์ ชิงเสียนเยอะเป่า

๓. ชิงเสียนเยอะเป่า

๒๖๗ ถนนเจริญกรุง แขวงป้อมปราบศัตรูพ่าย เขต
ป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐
โทร. ๐-๒๒๒๕-๐๐๗๐ โทรสาร ๐-๒๒๒๕-๔๖๖๓
E-mail: singpao@loxinfo.co.th

๔. ตงอ้ว

๘๗๗ - ๘๗๙ ถนนเจริญกรุง แขวงตลาดน้อย เขต
สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐
โทร. ๐-๒๒๓๖-๙๑๗๑ - ๖ โทรสาร ๐-๒๒๓๘-๕๒๘๖

๕. สากล

๒๑/๑ สี่ก๊กพระยาศรี ถนนเจริญกรุง แขวงพระนคร

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

โทร. ๐-๒๒๒๖-๔๘๔๙ โทรสาร ๐-๒๒๒๔-๗๙๖๘

URL: <http://www.universal@udnbkk.com>

๖. เอเชียนิวไทม์

๓๓๐/๑ - ๓ ถนนพระราม ๔ แขวงมหาพฤฒาราม

เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

โทร. ๐-๒๒๓๘-๒๗๔๕ โทรสาร ๐-๒๒๓๘-๒๓๔๖

E-mail: asiavip@samart.co.th

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘
 แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๔๓ ปี
 หนังสือพิมพ์บ้านเมือง

๒๓ มีนาคม ๒๕๕๘
 แสดงความยินดีครบรอบ ๑๙
 หนังสือพิมพ์ลานนาโพสต์

๑ เมษายน ๒๕๕๘
 แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๔๒ ปี
 หนังสือพิมพ์สายกลาง

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘
 พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ หนังสือพิมพ์สีทันดร
 และ หนังสือพิมพ์เหยี่ยวข่าวชวากังราว

๒๘ มีนาคม ๒๕๕๘
 แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๕๑ ปี
 หนังสือพิมพ์เดลินิวส์

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘
 พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ
 หนังสือพิมพ์แอดนิวส์ หนังสือพิมพ์เสียงเสรี และ
 หนังสือพิมพ์ชาวตาก

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘
 แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๑๒ ปี
 หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์

๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๗
 แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๖๕ ปี
 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

๑๑ มกราคม ๒๕๕๘
 แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๘ ปี
 หนังสือพิมพ์เสียงเพชร

๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗
 แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๒๔ ปี
 หนังสือพิมพ์ ASTV ผู้จัดการ

๗ มกราคม ๒๕๕๘
 แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๓๔ ปี
 หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ

๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๗
 แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๑๘ ปี
 หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์

๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๗
แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๑๓ ปี
หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗
นายกสมาคมนักข่าวฯ นำองค์กรวิชาชีพสื่อ และ
องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ยื่นหนังสือถึง คสช.
สนับสนุนออกกฎหมายควบคุมการประชาสัมพันธ์
หน่วยงานรัฐ

๖ ตุลาคม ๒๕๕๗
แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๒๘ ปี
หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ

๑ สิงหาคม ๒๕๕๗
แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๖๘ ปี
หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

๔ กันยายน ๒๕๕๗
แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๕๙ ปี
หนังสือพิมพ์สากล

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗
แสดงความยินดีในโอกาสเปิดตัว
ช่อง new tv

๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗
แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ ๑๓ ปี
หนังสือพิมพ์ข่าวชายแดน

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

๑๘ ปี สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เจ้าของ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

The National Press Council of Thailand (NPCT)

๕๓๘/๑ ถนนสามเสน แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๖๘-๙๙๐๐, ๐-๒๒๔๓-๕๖๙๗

โทรสาร ๐-๒๒๔๓-๕๖๙๗

Website : <http://www.presscouncil.or.th>

E-mail : info@presscouncil.or.th

บรรณาธิการ

นางสาวอศินา พรวิคิน

กองบรรณาธิการ

ดร.มานะ ตริรยาภิวัฒน์

นายธาม เชื้อสถาปนศิริ

นายอิทธิพล วรานุศุภากุล

ภาพปกโดย

นางสาวเทียมใจ ทองเมือง